

378
C-55

СОБРАНИЕ

ВЫСОЧАЙШИХ УКАЗОВЪ И АКТОВЪ,

относящихся

до Московскаго Армянскаго Лазаревыхъ Института
Восточныхъ языковъ,

съ обзоромъ
основанія, состава и цѣли Института.

Գ Ռ Ի Մ Ե Ի

Բ Ե Բ Չ Բ Ե Գ Ո Յ Ե

Հ Ր Ո Վ Լ Բ Տ Ե Կ Ե Ց Ե Լ Ե Ի Լ Բ Չ Ե Լ Ե Գ Բ Ո Ի
Թ Ե Լ Ե Ց Ե Ց,

վերաբերելոց

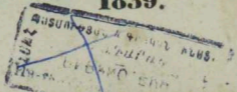
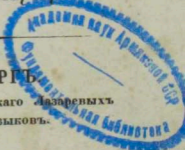
առ հայկական և ազարեան ճեմարանն արևելեան լեզուաց
որ ՚ի Մոսկով,

չոյզ ընդ ծանօթութեանց զհիմնարկութենէ, զկերպուս-
րութենէ և զնպատակէ ճեմարանին:

САНКТПЕТЕРБУРГЪ

Въ отдѣленіи Типографіи Московскаго Лазаревыхъ
Института Восточныхъ языковъ.

1859.

R 228
10578

О Г Л А В Л Е Н І Е .

Յ Ե Ն Կ .

СТРАН.

Учрежденіе Восточнаго Лазаревыхъ Института	2.
Կառուցումն արևելեան Ղեմարանի տեարց Լազարեանց	3.
Отношеніе Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева къ основателю и Попечителю Московскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ Акиму Лазаревичу Лазареву	4.
Յարարերական նամակ Օջրազլխապետի Թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Արակէէկի, առ Հիմնադիրն և Հոգաբարձու Ղեմարանին Արևելեան լեզուաց Յովակիմ Աղիազարեան Լազարեանն . . .	5.
Указъ Правительствующаго Сената, о подчиненіи Армянскаго учебнаго въ Москвѣ Лазаревыхъ заведенія Главному Начальству Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева	6.
Հրովարտակ Կառավարիչ Աէնատի, յաղագս ենթադրելոյ զհայկական Լազարեան Ղեմարանն Մոսկովու ընդ զլիաւոր կառավարութեամբ զեներալին Թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Արակէէկի . .	7.
Указъ по Высочайше утвержденному положенію Комитета Министровъ о подчиненіи Армянскаго Учебнаго въ Москвѣ Лазаревыхъ заведенія Главному Начальству Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева	16.

Հրովարտակ ըստ բարձրագոյն ԿՆՅՍԱՐԸ-
ԿՆՆ ՄԼԵՕՈՒԹԵԼԱՄԻ Հաստատելոյ սահմա-
նադրութեան ժողովոյն Նախարարաց, ՚ի սակս
ենթարկելոյ զհայկական ուսումնարանն Լազարեանց
որ ՚ի Մոսկով, ընդ զլիաւոր իշխեցողութեամբ գե-
ներալին Թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Արակէտի . 17.

О подчиненіи Восточнаго Лазаревыхъ Ин-
ститута Главному Начальству Генераль-Адью-
танта Графа Бенкендорфа 18.

Յաղագս ենթարկելոյ զՂեմարանն Լազարեանց
ընդ զլիաւոր իշխեցողութեամբ Օժանդակ գենե-
րալին Գրաֆ Բէնկէնդօրֆի 19.

Предписаніе Московскаго Военнаго Гене-
раль-Губернатора Московской Градской Думѣ,
объ освобожденіи отъ городскихъ повинностей
Армянскаго Лазаревыхъ Института 20.

Հրաման զինուորական գեներալ կուսակալին
Մոսկովու, տուեալ քաղաքական խորհրդարանին
Մոսկովու յաղագս ազատելոյ զուսումնարանն հայոց
՚ի քաղաքական հարկատուութենէ 21.

Отношеніе Министра Внутреннихъ Дѣлъ,
къ Московскому Военному Генераль-Губерна-
тору, о дозволеніи Попечителю Института
Дѣйствительному Статскому Советнику Лаза-
реву открыть въ Москвѣ Типографію при Ин-
ститутѣ 23.

Յարարերական նամակ Նախարարին ներքին գոր-
ծոց առ զինուորական գեներալ կուսակալն Մոսկո-
վու, յաղագս հրաման տալոյ քաղաքական խորհրդա-
կանի Լազարեվի բանալ զտուրազրատուն ՚ի Մոսկով . 23.

Свидѣтельство Московской Управы Благочи-
нія, объ оцѣнкѣ зданій Лазаревыхъ Института. 24.

Վկայական Ի Մոսկովու քաղաքական կառավարութենէ բարեկարգութեան յազազս գնահատութեան շինուածոց Լազարեան Ղեմարանի . . . 25.

Опись крепостныхъ актовъ на принадлежность Лазаревыхъ Института 28.

Յուցակ արձանագրութեանց վաճառողական գրուածոց, ստացուածոց Լազարեան Ղեմարանին սեպհականելոց 29.

Отношеніе Министра Народнаго Просвѣщенія къ Генералъ-Адъютанту Графу Бенкендорфу, о разрядахъ учебныхъ заведеній . . 30.

Յարարերական նամակ Նախարարի ազգային լուսաւորութեան առ Օթանդակ զենեւալ Պրաֆ Բէնկէնդորֆն 31.

Предписаніе Генералъ-Адъютанта Графа Бенкендорфа Правленію Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ о золотыхъ петлицахъ на мундиры отличныхъ воспитанниковъ. 34.

Հրամանագիր Օթանդակ զենեւալ Պրաֆ Բէնկէնդորֆի, Ի կառավարութիւնն Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց վասն սովէնկար օղակաց յօձիւ մոնդիրաց աշակերտացն զերազանց հանդիսացելոց 35.

О помѣщеніи Лазаревыхъ Института во второй разрядъ наравнѣ съ Гимназіями 36.

Յազազս զետեղելոյ զԼազարեան Ղեմարանն յերկրորդ դասն հաւասարապատիւ ընդ զիննազգիացից . 37.

О росписаніи высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній по разрядамъ, установленнымъ Положеніемъ отъ 25 Іюня 1835 года. . 38.

Յազազս վերին և միջին ուսումնարանաց ըստ

դասակարգութեանն Հաստատելոյ սահմանադրութեամբն ՚ի 25 յունիսի 1835 ամի. 39.

Росписаніе высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній по разрядамъ, установленнымъ положеніемъ 25-го Іюня 1835 года 40.

Յուշակ վերին և միջին ուսումնարանաց ըստ դասակարգութեանն Հաստատելոյ սահմանադրութեամբն ՚ի 25 յունիսի 1835 ամի 41.

Отношеніе Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Родофинкина, къ Генераль-Адъютанту Графу Бенкендорфу, объ изданіи Армяно-Русскаго Словаря 46.

Յարաբերական նամակ ներգործական ներքին խորհրդականին Ռօտոֆինիկին առ Օթանդակ զեներալ Վրաֆ Բէնկէնդորֆն 47.

Отношеніе Управляющаго Министерствомъ Иностранныхъ Дѣлъ, Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Родофинкина, къ Графу Бенкендорфу о пользѣ изданія Армяно-Русскаго Словаря 48.

Յարաբերական նամակ մատակարարին Նախարարութեան օտարազգի գործոց, ներգործական ներքին խորհրդականին Ռօտոֆինիկինի, առ Վրաֆ Բէնկէնդորֆն 49.

О предоставленіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ правъ и преимуществъ, наравнѣ съ учебными заведеніями 2-го разряда 50.

Յաղափս սարգևելոյ Լազարեանց Հայկական Ղեմարանին Երևելեան լեզուաց՝ որ ՚ի Մոսկով, զիրաւունս և զարտօնութիւնս հաւասարս ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի 51.

Выписка изъ журналовъ Комитета Министровъ 3 и 31-го Августа 1837 года № 1380 о правахъ Института 52.

Քաղուած յորպրութեանց ժողովոյն Նախարարաց ՚ի 3 և ՚ի 31 աւուրսն օգոստոսի 1837 ամի ընդ համարաւ 1,380 53.

Предписаніе Генераль - Адъютанта Графа Бенкендорфа, о дарованіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ правъ и преимуществъ наравнѣ съ учебными заведеніями втораго разряда 58.

Հրամանագիր Օժանդակ գեներալին Մրաֆ Տէնկէնդորֆի վան պարգևելոյ հայկական Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց գիրաւունս և զառանձնաշնորհութիւնս՝ հաւատարս այլոց ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի 59.

Извлечение изъ сношеній и дѣлопроизводства о Лазаревыхъ Институтѣ въ Комитетѣ Министровъ и Министерства Народнаго Просвѣщенія 64.

Քաղուած ՚ի յայտարարական նամակաց և ՚ի գործադրութեանց, եղելոց յազգս Լազարեան Ղեմարանի ՚ի ժողովն Նախարարաց և ՚ի Նախարարութիւնն ազգային լուսաւորութեան 65.

Записка Министра Народнаго Просвѣщенія въ Комитетѣ Министровъ о производствѣ дѣла и о названіи Института 66.

Տոմսակ Նախարարին ազգային լուսաւորութեան, մատուցեալ ՚ի ժողովն Նախարարաց, յորում պարունակին յետագայք 67.

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ
представленный отчетъ о состояніи Москов-

скаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ за 1836 годъ 70.

ՆՈՐԻՆ ԿԵՅՍԵՐԸԿԱՆ ՄԵՃՈՒԹԵԼՆ
առաջի արարեալ հաշիւ զհանգամանաց I ազարեան
Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով,
ի սակս 1836 ամին 71.

ГОСУДАРИЮ ИМПЕРАТОРУ представленный отчетъ о состояніи Московскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ за 1837 годъ 84.

ՆՈՐԻՆ ԿԵՅՍԵՐԸԿԱՆ ՄԵՃՈՒԹԵԼՆ
առաջի արարեալ հաշիւ զհանգամանաց I ազարեան
Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով,
ի սակս 1837 ամին 85.

Отношеніе Министра Народнаго Просвѣщенія къ Попечителю Московскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ, съ приложеніемъ росписанія должностей Московскаго Лазаревыхъ Института, по разрядамъ мундировъ, составленное на основаніи Высочайше утвержденного въ 26 день Апрѣля 1838 года положенія Комитета Гг. Министровъ 92.

Յարաբերական նամակ Նախարարին ազգային լուսաւորութեան առ Հոգաբարձուն I ազարեան Ղեմարանին Արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով, զոյգ ընդ ցուցակի պաշտօնատարութեանց I ազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով, ըստ դասակարգութեանց մունդիր կօչեցելոյ հանդերձին, յօրինեալ ՚ի վերայ հիման սահմանադրութեան ժողովոյն Նախարարաց, հաստատեալ ՚ի ՆՈՐԻՆ ԿԵՅՍԵՐԸԿԱՆ ՄԵՃՈՒԹԵԼՆԻ, ՚ի 26 ապրիլի 1838 ամի 93.

Указъ по Высочайшему повелѣнію о предоставленіи Московскому Арянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ дополнительныхъ правъ и преимуществъ, наравнѣ съ учебными заведеніями 2-го разряда . . . 96.

Հրովարտակ ըստ Ռարձրագոյն հրամանի յազգս պարգևելոյ հայկական Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց զիրաւունս և զառանձնաշնորհութիւնս հասարակապատիւս ընդ այլ ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի . . . 97.

Извлечение изъ выписки журналовъ Комитета Министровъ о дополнительныхъ правахъ по Высочайше утвержденному положенію, Всемилостивѣйше пожалованныхъ Московскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ . . . 100.

Համառօտ բովանդակութիւն ՚ի քաղաածոյ օրագրութեանց ժողովոյն Նախօրարաց յազգս յաւելեալ իրաւանց ըստ Ռարձրագոյն հաստատեալ սահմանադրութեան ողորմածարար պարգևելոց Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Սոսիոյ . . . 101.

О Высочайшемъ посѣщеніи Института ЕГО ВЕЛИЧЕСТВОМЪ ГОСУДАРЕМЪ ИМПЕРАТОРОМЪ НИКОЛАЕМЪ ПАВЛОВИЧЕМЪ, 1834 года Октября 4-го дня . . . 108.

Յաղագս Ռարձրագոյն սյցելութեան ՆՈՐԻՆ ՄԵ՛ՕՈՒԹԵԼԵ ԻՆՔՆԵԼԿԵՂ ԿԵՅՍԵՐ ԵՒԿՈՂ ԱՅՈՍԻ ՊԵՂԼՈՎԻՉԻ, Ղեմարանի ՚ի 4 հոկտեմբերի 1834 ամի . . . 109.

О посѣщеніи Института Его Императорскимъ Высочествомъ Наслѣдникомъ

Престола Цесаревичемъ 25-го числа Но-
ября 1837 года. 112.

Յաղագս այցելութեան նորին ԿԵՅՍԵՐԸ-
ԿԸՆ ԲԵՐԶՐՈՒԹԵԼՆ Ժառանգին Քա-
հոյից Կայսերազին, ՚ի Ղեմարանն ՚ի 25 նոյեմ-
բերի 1837 ամի 113.

Извлечение изъ книги подъ заглавіемъ по-
становленія Московскаго Армянскаго Лазаре-
выхъ Института Восточныхъ языковъ . . . 114.

Համառոտ բովանդակութիւնն ՚ի մատենէ, որ
կոչի՝ Կարգադրութիւնն Հայոց Լազարեան Ղեմար-
անի արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Սոսկով 115.

О памятникѣ, воздвигнутомъ въ саду Инсти-
тута 188.

Յաղագս արձանի, կանգնելոյ ՚ի պարտիզի Սոս-
կովու Հայկական Ղեմարանի 189.

Извлечение изъ некоторыхъ Россійскихъ и
иностранныхъ журналовъ, заключающихъ раз-
ныя описанія о Восточномъ Лазаревыхъ Ин-
ститутѣ и о словесности Армянской 194.

Քաղուածք բանից յինչ ինչ օրագրութեանց ու-
սաց և օտար ազգաց, պարունակողաց զհովանա-
դրութիւն Լազարեանց Ղեմարանին արևելեան լե-
զուաց և դրականութեան Հայոց 195.

О составѣ и Советѣ Института съ означені-
емъ Членовъ Совета 212.

Յաղագս կերպաւորութեան և Խորհրդատան Լա-
զարեան Ղեմարանի արևելեան լեզուաց 213.

Предписаніе Г. Министра Народнаго Про-
свѣщенія о представленіи отчета Института . 218.

Հրամանագրութիւն տեսան Նախարարի ազգային
լուսաւորութեան առ հոգաբարձու Լազարեանց Ղե-

Ճարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով, վասն հասուցանելոյ առ նա զհաշիւս Ղեմարանին . . .	219.
Списокъ посѣтителей Института съ 1815 по 1839 годъ	220.
Յուցակ այցելուաց Ղեմարանին ՚ի 1815 ամէն ժինչև ց 1839	221.
Правила приѣма воспитанниковъ и пансіоне- ровъ въ Институтъ	250.
Վանոնք ՚ի սակս ընդունելոյ ՚ի Ղեմարանն զորդե- զիրս և զթոշակատուս	251.
Форма прошенія съ приложеніемъ свидѣ- тельствъ	256.
Չև աղերսագրոյ զոյգ ընդ վկայութեանց	257.

319.
 320.
 321.
 322.
 323.
 324.
 325.
 326.
 327.

СОБРАНИЕ

ВЫСОЧАЙШИХЪ УКАЗОВЪ И АКТОВЪ,

Գ Ռ Ի Մ Ե Ր

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ

**ՀՐՈՎԱԲՏԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒ-
ԹԵԱՆՑ:**

УЧРЕЖДЕНИЕ ИНСТИТУТА.

Состоящій подъ Высочайшимъ покровительствомъ Армянскій Лазаревыхъ Институтъ Восточныхъ языковъ учрежденъ въ Москвѣ Дѣйствительнымъ Статскимъ Советникомъ и Командоромъ Иваномъ Лазаревичемъ и братомъ его Юахимомъ Лазаревичемъ Лазаревыми въ 1815 году и упроченъ на будущія времена пожертвованіями сихъ двухъ братьевъ и ихъ наследниковъ, состоящими въ основномъ капиталъ, зданіяхъ и обзаведеніяхъ, простирающимися по общему отчету къ 1838 году до 1,455,459 рублей.

Въ незабвенную память благотворителей и отличнаго ихъ для пользы общественной подвига, заведеніе сіе, по Высочайше утвержденному въ Мартъ 1828 года Журналу Комитета объ устройствѣ Учебныхъ заведеній, именуется: *Армянскимъ Лазаревыхъ Институтомъ Восточныхъ языковъ.*

ԿԱՌՈՒՅՈՒՄԻ ՂԵՄԵՐԸՆԻՆ:

Տեարց Լազարեանց Հայկական Ճեմարանն Երևելեան Լեզուաց, որ դտանի ՚ի ներքոյ Բարձրագոյն Հովանաւորութեան ԿՆՅԱԲ, կառուցեալ է ՚ի Մոսկով ՚ի ներդործական Խորհրդականէ տէրութեան ՚ի Հրամանատարէ և Եւսպետէ Յովհաննու Եղիազարեան և յեղբօրէ նորա ՚ի Յովակիմայ Եղիազարեան Լազարեանց ՚ի 1816 ամի. և յապահօլս է կացուցեալ յապազայ ժամանակս տրովք երկուց եղբարցս այսոցիկ և ժառանգաց սոցին՝ որսիսի են մայր դումարն գրամոյ, շինուածք և այլ կերտուածք՝ սրտականեալք Ճեմարանին. որոց գինն ըստ Հասարակաց Հաշուի տարածի ընդ ամէնն յամն 1838 մինչև ց 1,455,459 ռուպլիս:

Յանմտաց յիշատակ բարերարացն և վասն զերօրինակ օգտի Հասարակաց սխրագործութեան նոցա, ուսումնարանս այս ըստ Բարձրագոյն Հաստատեալ օրագրոյն (ժուռնալ) ՚ի 1828 ամի մարտի ամսոյն՝ նախարարակոյտ ժողովոյն (քովիդէդ), որ յաղագս բարեկարգութեան ուսումնական դպրոցաց, անուանի Տեարց Լազարեանց Հայկական Ղեմարան Երևելեան Լեզուաց:

Отношеніе Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева къ основателю и попечителю Московскаго Института Восточныхъ языковъ Екиму Лазареву отъ 17-го Генваря 1825 года подъ № 1-мъ.

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО, Всемилостивѣйше снисходя на всеподданнѣйшее ваше прошеніе, Высочайше повелѣть изволилъ: учрежденное вами въ Москвѣ Армянское Учебное Заведеніе, подчинить главному моему Начальству. Извѣщая васъ, я нынѣ же сообщаю объ ономъ отъ себя Московскому Военному Генералъ-Губернатору, и чрезъ Министра Народнаго Просвѣщенія, Попечителю Московскаго Учебнаго Округа.

Мнѣ весьма пріятно будетъ въ званіи Начальника заведенія, дѣлающаго особливую честь фамиліи Лазаревыхъ, содѣйствовать его успѣхамъ сообразно съ благотворительною цѣлію его Основателей.

Յարարերական նամակ Օջորագլխապետի Թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Արակչէկի, առ Հիմնադիրն և հոգաբարձու Ղեմարանի Արևելեան լեզուաց Յովակիմ Ազիազարեան Ազարեանն, ՚ի 17 յունվարի 1825 ամի, ընդ համարաւ 1.

—

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵՆՈՒԹԻՒՄՆԵՆ

Ողորմածաբար զիջեալ ՚ի հպատակ խնդիր ձեր՝ հաճեցաւ հրամայել, զի հայկական ուսումնարանն հիմնեալ ՚ի ձէնջ ՚ի Մոսկով լինիցի ՚ի ներքոյ զլխաւոր իշխանութեան իմոյ: Ծանուցանելով ձեզ՝ այժմէն իսկ զեկուցանեմ զայնմանէ նաև զինուորական գէներալ կուսակալին Մոսկովու, նոյնպէս ևս միջնորդութեամբ՝ Նախարարին ազգային լուսաւորութեան՝ (ճանուցանեմ) հոգաբարձուին ուսումնական Նահանգին Մոսկովու:

Քաղցր լիցի ինձ ընդ անուամբ Իշխանի ուսումնարանին, որ առանձինն պատուադիր լինի Ազարեանց զերդաստանին, լինել գործակից յառաջագիմութեան նորին համաձայն երախտաւոր նպատակի հիմնադրացն նորին:

По Высочайше утвержденному положенію Комитета Гг. Министровъ, о подчиненіи Армянскаго учебнаго въ Москвѣ заведенія главному Начальству Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева.

Указъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА САМОДЕРЖЦА Всероссійскаго изъ Правительствующаго Сената.

По Указу ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Правительствующій Сенатъ слушалъ предложеніе Г. Министра Юстиціи, при коемъ прилагаетъ для надлежащаго опубликованія доставленную къ нему Министру отъ Главнаго надъ Военными поселеніями Начальника копію съ выписки изъ Журнала Комитета Гг. Министровъ, Высочайше утвержденнаго въ 8-й день Ноября 1824 года, о подчиненіи Армянскаго учебнаго въ Москвѣ заведенія главному его Начальству. Въ прилагаемой же выпискѣ изъ Журнала Комитета Гг. Министровъ изъяснено слѣдующее: въ засѣданіе 8-го Августа слушана записка Министра Народнаго Просвѣщенія отъ 1-го Августа за № 2486 (по Департаменту Народнаго Просвѣщенія) внесенная въ журналъ Комитета подъ № 1538, о учрежденномъ Дворянами Лазаревыми въ Москвѣ Армянскомъ училищѣ. Генералъ отъ Артиллеріи Графъ Аракчеевъ сообщилъ Министру Народнаго Просвѣщенія, что Дворяне Лазаревы, учредивъ въ Москвѣ Армянское учебное заведеніе, просятъ ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА о Монаршемъ покровительствѣ сему заведенію, изъ

Ըստ Բարձրագոյն Հաստատեալ վճռահատութեան ժողովոյն Տեարց Նախարարաց յաշագս ենթադրելոյ զհայկական Ղեմարանն Մոսկովու ընդ զլխաւոր կառավարութեամբ ղեներալին թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Արակէէնի :

Հրովարտակ ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՒԷԿԱՆ ՄԵ՛ՏՈՒԹԵԼՆ ԻՆԲԵՒԵԿԵԼԻ ամենայն Ռուսաց, ՚ի կառավարիչ Սէնատէ :

Ըստ Հրովարտակի ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՒԷԿԱՆ ՄԵ՛ՏՈՒԹԵԼՆ կառավարիչ Սէնատս լուաւ զառաջարկութիւն Նախարարին Արդարագատութեան, ընդ որում հասուցանէ նա վն պարտուպատշաճ հրատարակութեան զհասուցեալն առ նա ՚ի զլխաւոր կառավարչէն ղինուորական գաղթականաց (ք ՚ի Գրաֆ Արակէէնի) զպատճէն քաղուածոյ օրագրութեան ժողովոյն Տեարց Նախարարաց, զԲարձրագոյն Հաստատեալն յութերորդ աւուր Նոյեմբերի 1824 ամի, որ յաղագս ենթադրելոյ ընդ զլխաւոր իշխանութեամբ նորին զՄոսկովու հայկա կան ձեմարանն : Ի սին յայսմիկ քաղուածի օրագրութեան ժողովոյն Նախարարաց բացայայտեալ է այսինչ, թէ՛ ՚ի ժողովման յութերորդ աւուր օգոստոսի լուեալ եղև տոմսակն Նախարարի ազգային լուսաւորութեան ՚ի 1 Օգոստոսի ընդ համարաւ 2486 որ մուծեալ էր յօրագրութեն ժողովոյն ը հմրւ 1538, յաղագս հայկական Ղեմարանին կառավարելոյ արդեամբք ազնուատոհմ Ազարեանց ՚ի Մոսկով : Օ, օրագլխապետն թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Արակէէնն հաղորդեաց Նախարարին ազգային լուսաւորութեան, թէ՛ Ազնուազարմ Ազարեանն կառուցանելով ՚ի Մոսկով զհայկական Ղեմարան՝ խնդրէ ՚ի ԿԱՅՍԵՒԷԿԱՆ ԻՆԲԵՒԵԿԵԼԻ պաշտպանութի Նորին ՚ի վն այնր

бирал его Графа Аракчеева Главнымъ онаго Начальникомъ; что о семъ утруждаетъ ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО просьбою и Армянскій Патріархъ Ефремъ. ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ Высочайше повелеть соизволилъ, оба сія всеподданнѣйшія прошенія препроводить для соображенія къ Министру Народнаго Просвѣщенія, съ тѣмъ, что ежели онъ признаеть удовлетвореніе просьбы Лазаревыхъ возможнымъ, безъ нарушенія общихъ правилъ народнаго просвѣщенія, то внесъ бы дѣло сіе въ Комитетъ Министровъ. Къ сему Генераль Графъ Аракчеевъ присовокупилъ, что онъ съ своей стороны не отрекается удовлетворить желанію Лазаревыхъ, ежели сіе не нарушитъ общаго порядка Министерства Народнаго Просвѣщенія. Изъ дѣлъ Департамента Народнаго Просвѣщенія видно, что Дворянинъ Екимъ Лазаревъ, въ поданномъ бывшему Министру Просвѣщенія Князю Голицыну прошеніи, изъяснилъ что братъ его Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Иванъ Лазаревъ, учиненнымъ предъ кончиною своею духовнымъ завѣщаніемъ, опредѣлилъ изъ доходовъ оставшагося его имѣнія внести въ Опекунскій Совѣтъ на вѣчныя времена 200 т. руб. съ тѣмъ, чтобы процентами сего капитала устроить въ Москвѣ и содержать учебное заведеніе для Армянъ. Въ слѣдствіе чего онъ, въ первые 4 года, по вступленіи въ наслѣдство, собралъ сію сумму и внесъ по назначенію въ Санктпетербургскій Опекунскій Совѣтъ; за недостаткомъ же процентовъ съ сего капитала на первоначальное устройство дома присовокупилъ къ тому собственно отъ себя болѣе 100 т. руб. и выстроилъ въ Москвѣ, на принадлежащемъ ему мѣстѣ,

Ղեմարանի ընտրելով զՎրաֆ Արակչէկն ՚ի զխաւոր
իշխանապետ նորին, և թէ զայդ խնդրէ ՚ի ՆՈՐՄՆ ՄԼ-
ՆՈՒԹԼՆԵՆ, նաև Պատրիարզն հայոց Լ. Կիրեմ: ԱՄԼՆ-
ՈՂՈՐՄ ԿԼՅԱԼԻ հաճոյ եղև հրամայել, զի այդ
երկոքին ամենահպատակ խնդիրք առաքեսցին առ Նախա-
րարն ազգային լուսաւորութեան ՚ի սակս վերաքննութեան,
զի եթէ նա զկատարումն այսր խնդրոյ Ազգարեանց կարելի
համարեսցի արդիւնաւորել առանց եղծանելոյ զընդհանուր
կանոնս ազգային լուսաւորութեան, թող զգործս զայս
մուծցէ ՚ի ժողովն Նախարարաց: Առ այս զօրագլխապետն
Թնդանօթական զօրաց Վրաֆ Արակչէկն յաւելու, թէ՛
նա ՚ի կողմանէ իւրմէ ոչ հրաժարի ՚ի կատարել զբաղ-
ձանս Ազգարեանց, եթէ ոչ քակտեսցի այնուիկ ընդհա-
նուր կարգն Նախարարութեան ազգային լուսաւորու-
թեան: Դ ներգործութիւնսն Բաշխից (տէփարդամէնթի)
ազգային լուսաւորութեան տեսանի, թէ ազնիւ Յովա-
կիմն Ազգարեանց ՚ի խնդրագիրն իւր, ՚ի մատուցեալն նախ-
ընթաց Նախարարին ազգային լուսաւորութեան՝ Անեազ
Վալիցիինին, բացայայտեալ էր, թէ եղբայր նորա ներգոր-
ծական խորհրդականն տէրութեան Յովհաննէս Ազգար-
եանցն ՚ի կտակին, զոր արար նախ քան զվախճանիլ
իւր, սահմանեաց, զի ՚ի հասից մնացեալ ընչից նորա դի-
ցին ՚ի խորհրդատունն որբախնամից ՚ի մշտնջենաւոր
ժամանակս 200 հազար ուրբլի այնու դիտմամբ, զի տոկո-
սեօք այդր գումարի շինեսցի ՚ի Մոսկով և պահպանեսցի
Ուսումնարան վասն հայոց: Յովակիմ Ազգարեանն ՚ի
մտանելն իւր ՚ի ժառանգութիւն եղբօրն, յառաջին չորս
ամսն ժողովեաց զայդ գումար դրամոց, և եղ ըստ սահմա-
նադրութեանն ՚ի Ս. Պէտրբուրգոյ Խորհրդարանի տունն
որբախնամից, բայց վասն անբաւական լինելոյ տոկոսեաց
այնր գումարի առ ՚ի սկզբնաւոր շինուած տանն, յաւել
նա ՚ի սեպհական ընչից իւրոց աւելի քան զ 100 հազար

1874 88

приличное предназначаемому заведенію каменное зданіе. Почему Лазаревъ просилъ даровать сему Восточному заведенію права и преимущества, какими пользуются другія учебныя заведенія и дозволить наименовать оное, Армянскою Лазарева Академіею. Представленный Лазаревымъ вмѣстѣ съ тѣмъ проэктъ Устава сей Академіи, внесенъ былъ на разсмотрѣніе въ Главное Правленіе Училищъ, которое нашло, что предполагаемому Лазаревымъ заведенію не можетъ приличествовать названіе Академіи, поелику Академіями имяются собственно ученыя общества, или сословія, занимающіяся единственно усовершенствованіемъ наукъ и обогащеніемъ ихъ новыми открытіями; еслиже нѣкоторымъ изъ высшихъ училищныхъ заведеній сіе названіе и прилагается, то не иначе, какъ сообразно высшей степени и роду наукъ, тамъ преподаваемыхъ, а первоначальныя училища, подобно предполагаемому Лазаревымъ, не могутъ носить такового названія, не нарушая общаго порядка и назначенія слова; притомъ и представленный проэктъ Устава не достаточенъ, по непоказанію въ ономъ всѣхъ предметовъ ученія, которые будутъ преподаваться въ вышеупомянутомъ заведеніи, и способовъ, какіе имѣются къ содержанію онаго. О семъ объявлено было Лазареву, который послѣ того въ 1823 году представилъ новый проэктъ Устава заведенію его, подъ названіемъ: Армянской Лазарева Гимназіи высшихъ наукъ и Восточныхъ Языковъ, и штата оной, съ показаніемъ опредѣляемыхъ на ея содержаніе доходовъ. Въ Уставѣ семъ показаны предметы, кои въ означенномъ заведеніи преподаваться будутъ, ме-

ուրբի. և կառոյց ՚ի Մ'սակով ՚ի պատկանեալ նմա տեղոջ
զվայելուչ բարաշէն տուն վասն ուսումնարանի: Արոյ
վասն խնդրեաց նոյն Վազարեմն պարգևել այսմ արևե-
լեան ուսումնարանի զայնպիսի իրաւունս և զառանձնա-
շնորհութիւնս, զորպիսիս ունին այլ ուսումնարանք, և
Թոյլ տալ կոչել զայն հայկական Վազարեանց Վկադէ-
միաց: Վազափարն կանոնաց այսր ակադէմիայի, առա-
ջադրեալն ՚ի Վազարովէ զոյգ ընդ խնդրոյ իւրոյ, մու-
ծեալ ելև ՚ի վերահասութիւն գլխաւոր կառավարու-
թեան ուսումնարանաց, որ եղիտ՝ Թէ նախակարգեալ
Վազարեանց ձեմարանին ոչ վայելէ կոչումն Վկադէմի-
այի. ըստ որում Վկադէմիա կոչին յատկապէս ժողովք
գիտնականաց կամ միարանութիւնք, որք պարապին
առանձնապէս առ ՚ի կատարելագործել զգիտութիւնս և ՚ի
բարգաւաճեցուցանել զայնոսիկ նորանոր զիւտովք: Եւ
եթէ ոմանց ՚ի գլխաւոր ուսումնարանաց տուեալ լինի
անուանադրութիւնս այս, այն ևս ոչ այլազգ ինչ, եթէ ոչ՝
ըստ վերին աստիճանի գիտութեանցն, որք աւանդին անդ-
իսկ սկզբնաւոր վարժարանք, հանպոյն ենթադրութեանն
Վազարեպի, ոչ կարեն կրել զայդպիսի կոչումն, չքակելով
զհանրական կարգ և զնշանակութիւն բառին. ընդ նմին
և առաջարկեալ զազափարն կանոնադրութեան է պակա-
սաւոր, ՚ի պատճառս ոչ նշանակելոյ ՚ի նմին զհամայն առ-
արկայս ուսմանց, որք ունին մտանել ՚ի դասատուութիւնս
վերոյիշեալ ուսումնարանի, և զհնարս, զորս ունին այժմ ՚ի
ձեռին վասն պահպանութեաննորա: Օ այսմանէ յայտնեալ
եղև Վազարեանին, որ զկնի ՚ի 1823 ամի առաջարկեաց
զնոր գազափար կանոնադրութեան ուսումնարանի իւրոյ,
ընդ անուամբ հայկական Վազարեանց զիմնազիոյ բարձր
գիտութեանց և արևելեան լեզուաց, նաև զգրութիւն նորին
նշանակելով ՚ի նմա զկարգեալ վասն նորա զեկամուտս: ՚ի
կանոնադրութեանս յայսմիկ ցուցան առարկայք, որք աւան-

жду прочимъ словесность Армянская, Арабская, Персидская и Турецкая, и испрашиваются заведенію сему разныя преимущества, присвоенныя высшимъ заведеніямъ въ Россіи. Ученый Комитетъ, при Главномъ Правленіи Училищъ состоящей, сдѣлавъ на сей Уставъ свои замѣчанія, съ своей стороны мнѣніемъ положилъ: Армянскую Гимназію Лазарева сравнить въ правахъ и обязанностяхъ съ прочими Гимназіями, предоставивъ на семъ основаніи Московскому Университету начертать проектъ Устава и штата сего заведенія, которые тогда представить Начальству на утвержденіе. На семъ дѣло сіе оставилось. Министръ Народнаго Просвѣщенія, представляя о семъ Комитету, съ своей стороны присовокупляетъ, что поелику Армянское Лазаревыхъ училище не входитъ въ общій составъ учебныхъ заведеній, въ Университетскихъ округахъ по Уставамъ положенныхъ и подлежащихъ вѣдомству каждаго Университета, до нынѣ не состояло въ зависимости Министерства Народнаго Просвѣщенія, и есть особеннаго рода заведеніе, служащее большею частию для образованія дѣтей изъ Армянъ; то по сему онъ полагаетъ, что училище сіе безъ нарушенія общихъ правилъ, въ Министерствѣ Народнаго Просвѣщенія принятыхъ, можетъ изъято быть отъ зависимости сего Министерства и находится въ вѣдомствѣ особаго Начальства, отъ котораго въ такомъ случаѣ зависеть уже будетъ начертать и правила для сего заведенія. Комитетъ полагалъ: какъ Министръ Народнаго Просвѣщенія находитъ, что училище, Лазаревыми учрежденное, безъ всякаго нарушенія общихъ правилъ, можетъ быть изъ-

դելի են ՚ի յիշեալ վարժարանի, և ՚ի մէջ այլ ուսմանց գրականութիւնն հայոց, արարացւոց, սարսից և տաճկաց. վասն որոյ և խնդրէ յաղագս ձեմարանիս զզանազան առանձնաշնորհութիւնս, որք սարգևեալ են վերին ուսումնարանացն՝ ՚ի Ռուսաստան: Սողովն դիտնականաց, որ գտանի առ գլխաւոր կառավարութեան ուսումնարանաց՝ արարեալ վասն այսր կանոնադրութեան զիւր նշանակութիւնս, ՚ի կողմանէ իւրմէ ետ զայս խորհուրդ՝ զհայկական Ազգարեանց զիմնադիոյն համահաւասարել յիրաւունս և ՚ի սարտաւորութիւնս ընդ այլ զիմնադիոց, յանձնելով համալսարանին Մոսկովու ՚ի վերոյ այսր հիման զծագրել զգաղափար կանոնի և զգրութիւն վասն այնր վարժարանի, զորս և առաջարկել կառավարութեան առ ՚ի հաստատութիւն, և զործս այսաւարտեցաւ յայսմ վիճակի: Մախարարն ազգային լուսաւորութեան առաջարկելով զայսմանէ ժողովոյն Մախարարաց, ՚ի կողմանէ իւրմէ յաւելու, թէ՛ ըստ որում հայ կական Ազգարեանց Ղեմարանն ոչ մտանէ յընդհանրական զանգուած ուսումնարանաց, ՚ի շրջանակս համալսարանաց ըստ կանոնադրութեանց եղելոց, և վերաբերելոց ՚ի վերատեսչութիւն իւրաքանչիւր համալսարանի, և մինչ ցարդ չէ կախեալ զնախարարութենէ ազգային լուսաւորութեան, այլ է յատուկ իմն ուսումնարան, նշանակեալ ըստ մեծի մասին վասն կրթելոյ մանկանց հայոց, վասն որոյ ենթադատէ նա, թէ՛ ուսումնարանս այս առանց քակելոյ զընդհանուր կարգս ՚ի նախարարութեան ազգային լուսաւորութեան ընկալեալս, կարէ արտաքոյ կալ ՚ի կախմանէ նախարարութեանս այսորիկ, և մնալ ընդ վերատեսչութեամբ առանձին իշխանի, զորմէ ՚ի նոյն առթի կախեալ լինելոց է և զծագրել զկանոնս վասն այսր ուսումնարանի: Սողովն նախարարաց ենթադատեաց, թէ՛ ըստ որում նախարարն ազգային լուսաւորութեան գտանէ, թէ՛ Ղեմարանն կառուցեալ արդեամբբ Ազգարեանց առանց քակելոյ

ято отъ зависимости Министерства Народнаго Просвѣщенія и состоятъ въ ведомствѣ особаго Начальства; то согласно съ просьбою Лазаревыхъ подчинить сіе училище Главному Начальству Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева, по изъявленному имъ на то согласію; на что и испросить Высочайшее соизволеніе. Въ засѣданіи 8-го Ноября объявлено Комитету, что ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ на положеніе Комитета соизволяетъ. Комитетъ опредѣлилъ: сообщить о томъ Министру Народнаго Просвѣщенія къ исполненію выпискою изъ журнала. Приказали: о семъ Высочайше утвержденномъ положеніи Комитета Гг. Министровъ дать знать Указами всѣмъ Министрамъ, Военнымъ Генераль-Губернаторамъ, Генераль-Губернаторамъ и прочимъ Начальникамъ Губерній, Губернскимъ Правленіямъ и Присудственнымъ мѣстамъ; въ Святѣйшій же Правительствующій Синодъ и во все Департаменты Правительствующаго Сената сообщить вѣденія. Іюня 30-го дня 1825 года.

զընդհանուր կանոնս կարէ արտաքոյ կալ ՚ի կախմանէ նախարարութեան ազգային լուսաւորութեան, և լինիլ ընդ վերատեսչութեամբ ատանձին իշխանապետի, վասն այն համաձայն խնդրանաց Ազգարեանց ենթադրել զուսումնարանս զայս ընդ զլիսաւոր կառավարութեամբ զեներալին թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Արակէէւի, ըստ ցուցեալ ՚ի նմանէ առ այս յօժարութեանն, առ որ և խնդրել զԱմենաբարձր բարեհաճութիւն: Դ Վոդովման 18 աւուր Կոյեմբերի յայտնեալ ևզև ժողովոյն նախարարաց, թէ՛ **ԻՒՐ ԿԼՅԱՆԲԵՐԼԿԱՆ ՄԵ՛ՐՈՒԹԻՒՒՆ** բարեհաճեցաւ ընդ սահմանադրութիւն Վոդովոյն: Վոդովն վճռահատեաց, քաղուածովն յօրադրէ հազորդել զայնմանէ նախարարին ազգային լուսաւորութեան ՚ի սակս արդեամբք ընլոյ զայն: Հրամայեցաք՝ զայսպիսի Բարձրագոյն հաստատեալ վճռահատութենէ Վոդովոյն Տեարց նախարարաց զեկուցանել հրովարտակօք համայն նախարարաց, զինուորական գաւառապետաց, նահանգապետաց, և այլ գաւառական կառավարչաց, գաւառային կառավարութեանց. և այլ դատաստանական տեղեաց. իսկ սրբազան կառավարիչ Սինտտին և բոլոր բաշխուածոցն Կառավարիչ Անտտին հազորդել զծանօթութիւն: Դ 30 յունիսի 1825 ամի:

Указъ по Высочайше утвержденному положенію Комитета Министровъ о подчиненіи Армянскаго Учебнаго въ Москвѣ Лазаревыхъ заведенія Главному Начальству Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева.

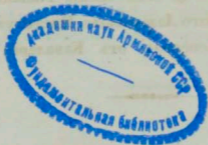
Сей Указъ напечатанъ въ полномъ собраніи законовъ Россійской Имперіи съ 1649 года, изданномъ II Отдѣленіемъ Собственной ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Канцеляріи въ 1830 году. Томъ XL . 1825 года Июня 30-го дня, страница 346. № 30,403, статья подъ заглавіемъ: Сенатскій Указъ по Высочайше утвержденному положенію Комитета Министровъ: о подчиненіи Армянскаго Учебнаго въ Москвѣ Заведенія Главному Начальству Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева.

Հրովարտակ ըստ բարձրագոյն ԿԵՅՍԵՐԸԿԸՆ ՄԵ՛ՏՈՒԹԵԱՄԻ հաստատելոյ սահմանադրութեան ժողովոյն Նախարարաց, ՚ի սակս ենթարկելոյ զհայկական ուսումնարանն 1, զպարեանց որ ՚ի Մոսկով, ընդ զլխաւոր իշխեցողութեամբ զեներալին թնդանօթական զօրաց Պրաֆ Ըրակչէկի:

Ըստ հրովարտակ տպագրեալ է ՚ի լիակատար հաւաքման օրինաց Ապսերութեան Ռուսաց յամէն 1649 (մինչև ցայժմ), որ ՚ի լոյս ընծայեցաւ յերկրորդ բաշխուածոյն սեպհական զիւանատան ԿՈՐԻՆ ԿԵՅՍԵՐԸԿԸՆ ՄԵ՛ՏՈՒԹԵԱՆ յամին 1830, հատոր քառասներորդ 1825 յունիսի 30 ին, երես 346 համար 30,403 սարբերութիւնն է՝ ընդ վերնագրովս, հրովարտակ Մէնատի ըստ սահմանադրութեան ժողովոյն Նախարարաց ՚ի ԿԵՅՍԵՐԸԿԸՆ ՄԵ՛ՏՈՒԹԵԱՆ հաստատելոյ, ՚ի սակս ենթարկելոյ զհայկական ուսումնարանն որ ՚ի Մոսկով ընդ զլխաւոր իշխեցողութեամբ զեներալին թնդանօթական զօրաց Պրաֆ Ըրակչէկի:

48280
7343
10578
R 228

О подчиненіи Лазаревыхъ Института главному Начальству Генераль-Адъютанта Графа Бенкендорфа.

Въ Февраль 1828 года Статсъ-Секретарь Муравьевъ, по Высочайшей волѣ, препроводилъ на разсмотрѣніе Министра Народнаго Просвѣщенія Князя Ливена всеподданиѣйшія прошенія Статскихъ Советниковъ Ивана и Христофора Лазаревыхъ и Армянскаго Архіепископа Іоаннеса о подчиненіи Лазаревыхъ Института Главному Начальству Генераль-Адъютанта Бенкендорфа.

Комитетъ устройства Учебныхъ Заведеній, находя возможнымъ удовлетворить этимъ прошеніямъ, полагалъ: что и въ семъ случаѣ Институтъ не долженъ выходить изъ общаго завѣдыванія Министерства Народнаго Просвѣщенія и при подчиненіи его новому Начальству.

На краткой выпискѣ журнала засѣданія Комитета, противъ этой статьи ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ собственноручно изволилъ написать „Согласенъ,“

Въ слѣдствіе таковой Высочайшей воли въ 1828 году принялъ на себя званіе Главнначальствующаго Восточнаго Лазаревыхъ Института Генераль-Адъютантъ Генераль отъ Кавалеріи Графъ Бенкендорфъ.

Յաղագս ենթարկելոյ զՂեմարանն Լազարեանց ընդ զլիաւոր իշխեցողութեամբ Օժանդակ գեներալին Վրաֆ Բէնկէնդօրֆի :

Յամեսան փետրվարի 1828 ամի Լտենադպիրն Տէրութեան (Ստասս-Սէկրէտարն) Մուրավիեվ ըստ ԿԱՅՍԱՐԼԿԱՆ հաճութեան մատոյց ՚ի քննութիւն Կախարարին համազգային լուսաւորութեան կնեազին Լիվէնայ զամենահպատակ խնդիր Տէրութեան խորհրդականացն Յովհաննու և Սաչատրոյ Լազարեանց և Արքեպիսկոպոսին հայոց Յովհաննու, ՚ի սակս ենթարկելոյ զՂեմարանն Լազարեանց ընդ զլիաւոր իշխեցողութեամբ Օժանդակ գեներալին Վրաֆ Բէնկէնդօրֆի : Ժողովն բարեկարգութեան ուսումնական վարժատանց մարթելի համարելով զկատարումն այսր խնդրոյ սահմանադրէր, թէ նաև յայսմ դիպուածի Ղեմարանն այն ոչ սրտով մնալ արտաքոյ հանրական վերատեսչութեան նախարարին համազգային լուսաւորութեան, ևս և ՚ի յենթարկելն նորին նորոգ իշխեցողութեան :

Ի համառօտ քաղուածն օրագրութեան զումարմանն ժողովոյն, հանդէպ այսր պարբերութեան՝ ՆՈՐԱՆ ԿԱՅՍԱՐԼԿԱՆ ՄՆԾՈՒԹԻՒԻՒՆՆ բարեհաճեցաւ ինքնաձեռագիր զրոշմիլ այսպէս. Համաձայնիմ :

Հետևողութեամբ այսր Կայսերական հաճութեան, յամին 1828 յանձն իւր ընկալաւ զկոչումն զլիաւոր իշխեցողի Լազարեան արևելեան Ղեմարանին, Օժանդակ գեներալն և գեներալն հեծելազօրաց Վրաֆ Բէնքէնտօրֆն :

Предписаніе Московскаго Военнаго Генералъ-Губернатора Московской Градской Думь, отъ 10-го Мая 1829 года подъ № 1769-мъ, объ освобожденіи отъ городской повинности Армянскаго Лазаревыхъ Института.

Предписываю Градской Думь, числящуюся на домъ Московскаго Армянскаго Института въ недоимкѣ за 1826, 1827 и 1828 годы сумму полупроцентнаго сбора съ пенными на оную деньгами сложить, и изъ счетовъ исключить; и какъ по основанію 4 пункта 11 § Высочайше Конфирмованнаго 13-го Апрѣля 1823 года положенія всѣ казенные дома и публичныя заведенія отъ сбора съ оцѣнки освобождены, домъ же Армянскаго Училища не есть зданіе, частному лицу принадлежащее, но учебное заведеніе, находящееся подъ казеннымъ вѣденіемъ; то по уваженію сего и на будущее время домъ сей отъ городскихъ повинностей освободить.

Հրաման շինուորական զենեքալ կուսակալին Մոսկովու, տուեալ քաղաքական խորհրդարանի Մոսկովու ՚ի 10 մայիսի 1829 ամի ընդ համարաւ 1769, յաղագս ազատելոյ ղուսումնարանն հայոց ՚ի քաղաքական հարկատուութենէ :

Պատուիրելք քաղաքական խորհրդարանիդ՝ զանվճար մնացեալ զհրաման ՚ի սակս 1826, 1827, 1828 ամաց կիսատկոսի հաւաքմանն, հանդերձ տուղանօքն ՚ի նոյն վերադիր եղելովք, զորս դեռ չէ վճարեալ տուեն ուսումնարանին հայոց ՚ի Մոսկով, ՚ի բաց բառնալ և ՚ի հաշուէցուցակէն արտաքսել և որովհետև ըստ չորրորդ կիտի 18 յօդուածոյ սահմանադրութեանն Վարձրագոյնս հաստատելոյ ՚ի 13 ապրիլի 1823 ամի, ամենայն արքունական տունք և հրապարակական շինուածք ազատեալ են ՚ի վճարելոյ զգումարն զնահատութեան իւրեանց և որովհետև այս տուն ուսումնարանի հայոց ոչ է սեպհական մասնաւոր անձին ուրուք, այլ է ուսումնատեղի ենթարկեալ ընդ արքունական վերատեսչութեամբ, յայն սակս այսունկատմամբ և յապագայ ժամանակի զտունս զայս ազատել ՚ի քաղաքական հարկատուութենէ :

Отношеніе Министра Внутреннихъ Дѣлъ, Московскому Военному Генералъ-Губернатору, отъ 4-го Іюня 1829 года подъ № 1657-мъ, о дозволеніи Статскому Совѣтнику Лазареву открыть въ Москвѣ Типографію.

Основываясь на отзывѣ Вашего Сіятельства отъ 28-го минувшаго Мая № 68-й, о благонадежности Статскаго Совѣтника Лазарева содержать въ Москвѣ Типографію, купленную имъ обще съ братьями его для Московскаго Армянскаго Института, я на основаніи Высочайше утвержденнаго 5-го Февраля сего года положенія Комитета Гг. Министровъ, имѣю честь представить Вамъ, Милостивый Государь, дозволить помянутому Статскому Совѣтнику Лазареву открыть въ Москвѣ Типографію, снабдивъ его на сей предметъ свидѣтельствомъ и обязавъ подпискою, чтобы всѣ существующія и впредь послѣдовать могущія узаконенія, правила и постановленія Правительства для содержанія Типографій и Литографій, были имъ Лазаревымъ исполняемы во всей точности, о времени же открытія имъ Типографіи покорнѣйше прошу Ваше Сіятельство почтить меня увѣдомленіемъ.

СВИДѢТЕЛЬСТВО

№ 78,713-й

Дано изъ Московской Управы Благочинія, во исполненіе предписанія Его Сіятельства Господина Московскаго Военнаго Генераль - Губернатора и Кавалера Князя Дмитрія Владиміровича Голицына, Попечителю Московскаго Армянскаго Лазаревыхъ Института Г. Статскому Советнику Лазареву, въ томъ, что два каменные дома, состоящіе здѣсь въ Москвѣ Мясницкой части въ 3-мъ кварталъ подъ №№ 203 и 202-мъ, принадлежащіе означенному Институту, чрезъ Московскаго Губернскаго Архитектора и присяжныхъ цѣновщиковъ, находящихся при сей Управѣ, оцѣнены: первый, въ коемъ помещенъ Институтъ, со всеми строеніями и принадлежностями, по цѣнамъ на матеріалъ и работы въ 1814 и 1815 годахъ существовавшихъ, въ триста восемьдесятъ семь тысячъ триста шестьдесятъ восемь рублей двадцать копѣекъ съ четвертью, а по цѣнамъ сего 1829 года матеріаловъ и работъ, съ землею, изчислено по Архитекторской смѣтѣ на двѣсти семьдесятъ двѣ тысячи семьсотъ двадцать восемь рублей сорокъ одну копѣйку; цѣновщики же оцѣнили все то во сто сорокъ тысячъ рублей; а другой подъ № 202-мъ, вновь Г-мъ Лазаревымъ купленный для Института, тоже со всеми строе-

Վ Կ Ա Յ Ա Կ Ա Ն

Ընդ համարաւ 78,713:

Յի քաղաքական կառավարութենէ բարեկարգութեան Մոսկովու՝ Յի լրումն հրամանաց նորին պայծառութեան շինուորական գեներալ կուսակալի Մոսկովու և ասպետի կենեղ Տիմիտրի Վլադիմիրովիչի Պալիցինի, տուեալ հոգաբարձուին Վազարեան Ղեմարանին հայոց որ Յի Մոսկով, խորհրդականին Տէրութեան Վազարևի, առ այն՝ թէ, երկու քարաշէն առւնքն եղեալք աստ Յի Մոսկով Յի ՄԷանիցկի մասն, յերբորդ թաղն (քվարդալն), ընդ թուանշանօր 203 և 202, պատկանեալք առ յիշատակեալ Ղեմարանն, միջնորդութեամբ հիւսնապետի նահանգին Մոսկովու և երդմնակուռ գնահատաց, եղելոց յայտ՝ կառավարութեան, գնահատեցան, առաջինն՝ յորում զետեղեալ կայ Ղեմարանն հանդերձ շինուածութն նմին պատկանելութք, ըստ գնոց նիւթոց և աշխատանացն Յի 1814 և 1815 ամսն եղելոց՝ (գնահատեցաւ) երեք հարիւր ութսուն և եօթն հազար, երեք հարիւր վաթսուն և եօթն ուրբի, քսան կոպէկ ընդ քառորդի միոյ. իսկ ըստ գնոց այսր 1829 ամի, ըստ նիւթոց և աշխատանաց հանդերձ գետնոյն, գնահատեցաւ ըստ հիւսնապետական հաշուի, երկու հարիւր եօթանասուն և երկու հազար, եօթն հարիւր, քսան և ութ ուրբի, և քառասուն մի կոպէկ. իսկ գնահատքն գին եղին ամենեցուն՝ հարիւր քառասուն հազար ուրբի. միւս տունն ընդ 202 թուանշանաւ, նորոգ Յի տեարց Վազարեանց գնեալն վասն Ղեմարանին, հան-

ніями, по смѣтѣ Архитектора, въ нынѣшнемъ его видѣ стоитъ ста сорока шести тысячъ четырехъ сотъ двадцати шести рублей пяти копѣекъ съ половиною, но цѣновщиками оцѣненъ въ семьдесятъ пять тысячъ рублей. Доходу получается, за отдаваемыя въ наймы квартиры, ежегодно: съ флигелей, принадлежащихъ къ дому подъ № 203-мъ, три тысячи шесть сотъ десять рублей, а съ дому подъ № 202-мъ и при ономъ флигелей, одиннадцать тысячъ двѣсти девяносто рублей.—Октября 29-го дня 1829 года. (на подлинномъ:) Старшій Полицмейстеръ Полковникъ Консонъ. Приставъ Уголовныхъ дѣлъ и кавалеръ Орловъ. Гражданскихъ дѣлъ Приставъ Модроневицъ. Ратманъ Иванъ Борожинъ. Секретарь Марьяновичъ. Повытчикъ Орловъ.

դերձ ամենայն շինուածութիւն ըստ այժմեան տեսակի իւրում,
ըստ հաշուի հիւանդութիւնսն հաստեցաւ. հարիւր քառասուն
և վեց հազար, չորս հարիւր քսան և վեց ուրբի,
հինգ և կէս կոպէկ. իսկ զնահատքն զին եղին այնմ, եօթանասուն
և հինգ հազար ուրբի: Ակամուտ ստացեալ լինի,
ի վարձատրութենէ բնակարանաց ամի ամի, ՚ի թեոց պատկանելոց
առ տունն ընդ 203 թուանշանաւ, երեք հազար
վեց հարիւր տասն ուրբի. իսկ ՚ի տանէն ընդ 202 թուանշանաւ
և ՚ի թեոց նորին ստացեալ լինի տասն և մին հազար,
երկու հարիւր ինսուն ուրբի: Ի 29 հոկտեմբերի 1829 ամի:
Արէջ քաղաքատեսուչ, գնդապետ Աօնսօն:
Վերակացու գլխապարտութեան գործոց և ասպետ Օսլով:
Վերակացու քաղաքային գործոց Մօզրօնէվ լին:
Անդամ քաղաքական խորհրդարանի Աւան Գօրօթին:
Ատենագպիր Մարեանովիչ: Գրագիր Օսլով:

Крѣпостные акты на принадлежность Лазаревыхъ Институту:

а.) Купчая крѣпость Шеримана на мѣсто, проданное имъ Лазарю Назаровичу Лазареву, застроенное нынѣ зданіями Института.

б.) Купчая крѣпость Салтыковой на домъ, пріобрѣтенный для Института.

в.) Отношеніе Московской Градской Думы объ освобожденіи Института отъ платежа повинностей съ домовъ, ему принадлежащихъ.

г.) Предписаніе Московскаго Военнаго Генераль-Губернатора Городской Думѣ объ освобожденіи домовъ Института отъ взноса процентныхъ съ домовъ.

д.) Свидѣтельство Московской Управы объ оцѣнкѣ зданій Института.

е.) Предписаніе Министра Внутреннихъ Дѣлъ о дозволеніи открыть Типографію Института.

Արձանագրութիւնք վաճառողական գրուածոց, ստացուածոց Լազարեան Ղեմարանին սեպտեմբերականնէլոց:

ս. Վաճառողական թուղթ Շերիմանովի վասն տեղւոյն, ՚ի նմանէ վաճառելոյ Լազար Նազարովիչի Լազարեվի, ուրանօր սցժմ կառուցեալ է շինուածն Ղեմարանին:

բ. Վաճառողական թուղթ Սալթիկովի վասն տանն, դնելոյ ՚ի սէտս Ղեմարանին:

գ. Յարաբերական նամակ քաղաքական խորհրդատան Սոսկովու յաղագս ազատելոյ զՂեմարանն ՚ի վճարելոյ զհարկս վասն տանց նմա սրտականնէլոց:

դ. Պատուիրան զինուորական զենքերալ Սուսակալին Սոսկովու առ խորհրդատունն, ՚ի սակս ազատելոյ զտունս Ղեմարանին ՚ի վճարելոյ զտոկոսիս վասն տանցն:

է. Վկայագիր քաղաքական բարեկարգութեան Սոսկովու վասն զնահատութեանց շինուածոց Ղեմարանի:

զ. Պատուիրան Նախարարին ներքին գործոց ՚ի սակս թղթ տալոյ բանալ զտարան Ղեմարանին:

*Отношеніе Министра Народнаго Просвѣщенія къ
Генералъ-Адъютанту Графу Бенкендорфу отъ 17-го
Августа 1834 года подъ № 8098-мъ.*

Высочайше утвержденнымъ въ 25-й день Іюня сего года мѣнѣемъ Государственнаго Совѣта между прочимъ постановлено:

Предоставить Министрамъ и Управляющимъ особыми частями, по взаимномъ между собою совѣщаніи, составить неукоснительно по вѣдомствамъ ихъ и внести въ Государственный Совѣтъ росписаніе по разрядамъ высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній не токмо общихъ Гражданскихъ и для особаго рода службы предназначенныхъ, но и учебныхъ заведеній перваго и втораго разряда по Военной и Морской части, дабы опредѣлить симъ, со всею точностію, какія учебныя заведенія въ Государствѣ считать высшими и какія средними.

Въ слѣдствіе сего, имѣя честь препроводить къ Вашему Сіятельству росписаніе по разрядамъ высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній вѣдомства Министерства Народнаго Просвѣщенія, обращаюсь съ покорнѣйшею просьбою почтить меня увѣдомленіемъ, не изволите ли признать справедливымъ включить во 2-й разрядъ и состоящій въ вѣденіи Вашемъ Институтъ Лазаревыхъ въ Москвѣ?

Յարաբերական նամակ Նախարարի ազգային լուսաւորութեան առ Օժանդակ զեներալ Պրաֆ Բէնկէնդորֆն, ՚ի 17 օգոստոսի 1834 ամի, ընդ համարաւ 8098:

՚ի կարծիւն արքունական Խորհրդարանին, ՚ի հաստատեալն ՚ի ԿՆՅԱՆԲԻ, ՚ի 25 յունիսի այսր ամի, բաց յայլոց՝ սահմանադրեալ է և յետագայ բանդ:

Նախարարաց և Մատակարարաց առանձին մասանց յանձն լինիցի, զի փոխադարձ խորհրդակցութեամբ անյապաղ ըստ տեղեկութեան իւրեանց յօրինեսցեն և մուծցեն յարքունական Խորհրդարանն զցուցակ վերին և միջին դասակարգութեան ուսումնարանաց, ոչ միայն հասարակ քաղաքականաց և ՚ի սակա առանձին տեսակի ծառայութեան սահմանելոց, այլ և ուսումնարանաց առաջին և երկրորդ դասակարգութեան և ծովական մասանց, որպէս զի այսու օրինակաւ սահմանեսցի ամենայն ճշգութեամբ թէ որպիսի ուսումնարանք ՚ի Այստերութեան համարեսցին բարձրագոյնք, և որպիսիք միջակայինք:

Հետևելով այսմ՝ ունիմ պատիւ առաքել առ ձերդ պայծառութիւն զցուցակն դասակարգութեան բարձր և միջակ ուսումնարանաց, եղելոց ընդ իշխանութեամբ Նախարարութեանն ազգային լուսաւորութեան, և խոնարհաբար աղաչեմ պատուել զիս տեղեկութեամբ, թէ արդեօք ոչ իրաւացի ինչ համարեսցիք մուծանել յերկրորդ դասա-

На сіе отношеніе Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, Г. Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Кавалеріи Графъ Бенкендорфъ сдѣлалъ отзывъ, въ коемъ излагаетъ пользу, приносимую Институтомъ, и справедливость включить его во второй разрядъ, чрезъ что Институтъ можетъ болѣе процвѣтать. Въ слѣдствіе таковыхъ отношеній было чрезъ Министерство Просвѣщенія сдѣлано общее представленіе въ Государственный Совѣтъ, и по Высочайшему Указу росписаніе учебныхъ заведеній Высочайше утверждено.

կարգութիւնն զՂեմարանն Լազարեանց որ ՚ի Մոսկով,
զեղեալն ընդ վերատեսչութեամբ ձեր:

Ըս այս վերաբերական նամակ Նախարարին համազ-
գային լուսաւորութեան, Օժանդակ զեներալն և զենե-
րալն հեծելազօրաց Գլրաֆ Պէնքէնտորֆին արար պատաս-
խանի, յորում յայտ արար զօգուտն պտղաբերեալ ՚ի Ղե-
մարանէն և զիրաւացութիւնն մուծանելոյ զայն յերկրորդ
դասակարգն, որով Ղեմարանն մարթի առաւել ևս պայ-
ծառանալ: Հետևաբար այսց վերաբերութեանց ձեռամբ
Մինիստրին լուսաւորութեան եղև առաջարկութիւն յար-
քունական Խորհրդարանն, և բարձրագոյն հրովարտակա-
ցուցակն ուսումնարանաց հաստատեալ եղև ՚ի ԿՆՅԱՆ-
ՐԷՆ:

Предписаніе Генералъ-Адъютанта Графа Бенкендорфа Правленію Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ, отъ 18-го Октября 1834 года подъ № 391-мъ.

При неоднократномъ обзорѣнн Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ, я имѣлъ случай лично удостовѣриться въ отличномъ состояніи всѣхъ частей сего заведенія. — Обращая особенное вниманіе на чистую нравственность, я, согласно съ представленіемъ Попечителя и Командира Института, въ награду воспитанниковъ, отличившихся въ оной при успѣшномъ изученіи наукъ, предлагаю Правленію Института къ исполненію: десяти ученикамъ, кои особенно найдены таковыми, нашить нынѣ же на воротничкахъ мундировъ золотыя петлицы, — каковое отличіе, несомнѣнно, послужитъ поощреніемъ для прочихъ воспитанниковъ.

Հրամանագիր Օժանդակ զեներալի Վրաֆ Բէնկէն-տորֆի, ՚ի կառավարութիւնն Վազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց. ՚ի 18 Հոկտեմբերի 1834 ամի, ընդ համարաւ 391:

՚ի բազմադիմի այցելութեան իմում Վազարեան Ղեմարանիդ արևելեան լեզուաց, ես ինքնին անձամբ հաւաստեալ ծանօթ եղէ գերազանց հանգամանաց յամենայն մասունս այդ վարժատան: Առանձինն օրինակաւ նպատակ ունելով զմաքրութիւն վարուց, ըստ առաջարկութեան Հոգաբարձուի և Քոմանդիրի Ղեմարանիդ, ՚ի վարձատրութիւն ուսանողաց գերազանցելոց յուսմունս գիտութեանց, առաջի անեմ կառավարութեան Ղեմարանիդ ՚ի սակս զործադրութեան, տասանց աշակերտաց ըստ վերասացելոցդ գերազանց հանդիսացելոց՝ այժմէն իսկ կարել յօձիս մունդիրաց նոցա զոսկենկար օղակս. այդպիսի առանձնակալութիւն անտարակոյս ունիցի լինել այլոց աշակերտաց խթան յուսմունս:

По Высочайшему повелѣнію всѣ учебныя казенныя и частныя заведенія были раздѣлены по росписанію на два разряда. Представленіе о томъ сдѣлано было чрезъ Министерство Народнаго Просвѣщенія въ Государственный Совѣтъ. Въ слѣдствіе положенія Высочайше утвержденного 25-го Іюня 1834 года въ §§ 30, 31, 32, 33, 34 и 35 означенъ порядокъ производства служащихъ при всѣхъ учебныхъ заведеніяхъ I и II разрядовъ. Въ силу Указа и Высочайше утвержденного росписанія 20-го Ноября 1835 года, высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній по разрядамъ, установленнымъ положеніемъ 25-го Іюня 1834 года, Армянскій Московскій Лазаревыхъ Институтъ Восточныхъ языковъ помѣщенъ во второй разрядъ наравнѣ съ Гимназіями, Корпусами и другими учебными заведеніями.

Ըստ Բարձրագոյն Հրամանի, ամենայն արքունական և առանձնական ուսումնարանք բաժանեցան ըստ գծադրութեան յերկուս դասս: Առաջարկութիւնն զայնմանէ եղև միջնորդութեամբ նախարարութեան ազգային լուսաւորութեան Ի կայսերական Ատրհրդատունն: Հետևողութեամբ սահմանադրութեանն Բարձրագոյնս հաստատելոյ Ի 25 յունիսի 1834 ամի, Ի յօդուածսն 30, 31, 32, 33, 34, 35 որոշեցան կարգք բարձրանալոյ յաստիճանս՝ ծառայողաց յամենայն ուսումնարանս առաջին և երկրորդ դասուց, Օջորութեամբ հրովարտակին և Բարձրագոյնս հաստատեալ գծադրութեանն Ի 20 նոյեմբերի 1835 ամի, վերին և միջին ուսումնարանաց ըստ դասուց, կարգաւորութեամբ սահմանադրութեանն Ի 25 յունիսի 1834 ամի, հայկական Ազգարեանց Ղեմարանն արևելեան լեզուաց որ Ի Սոսկով, զետեղեցաւ յերկրորդ դասն, հաւասարապատիւ ընդ զիմնազիայից, խմբից և այլոց ուսումնարանաց:

О росписаній высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній по разрядамъ, установленнымъ положеніемъ 25-го Іюня 1835 года.

Указъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО изъ Правительствующаго Сената Московскому Университету. Правительствующій Сенатъ слушали Именной Высочайшій ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Указъ, данный Правительствующему Сенату минушаго Ноября въ 20-й день, съ препровожденіемъ Высочайше подтвержденныхъ того же числа росписаній: 1) должностей Гражданской службы по классамъ отъ XIV до V включительно и 2) высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній по разрядамъ, установленнымъ положеніемъ 25-го Іюня 1834 года. Приказали: означенныхъ Высочайшаго ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Указа и Высочайше подтвержденныхъ росписаній, напечатать потребное число экземпляровъ, разослать для обнародованія во всеобщее свѣденіе и исполненіе во всѣ Губернскія и Областныя Правленія и Правительсва, а для свѣденія и должнаго исполненія къ Гг. Министрамъ, Военнымъ Генералъ-Губернаторамъ, Военнымъ Губернаторамъ, Градоначальникамъ и въ Присутственныя мѣста при Указахъ, а въ Святѣйшій Правительствующій Синодъ, во всѣ Департаменты Правительствующаго Сената и Общія оныхъ Собранія сообщить при введеніяхъ. Въ слѣдствіе чего означеннаго Указа и росписаній прилагается при семъ по одному экземпляру. Декабря 9-го дня 1835 года.

Յաղագս վերին և միջին ուսումնարանաց ըստ դասակարգութեանն հաստատելոյ սահմանադրութեամբն ՚ի 25 յունիսի 1835 ամի:

Հրովարտակ ԿՈՐԻՆ ԿԼՅԱՆԲԱԿԸՆ ՄԵ՛ՃՈՒԹԵԼԸՆ Ինքնակալին համայն Ռուսաց, տուեալ Համալսարանին Մոսկովու ՚ի կառավարիչ Սէնատէն: Կառավարիչ Սէնատս լուաւ (ընկալաւ) զինքնաձեռագիր Հրովարտակ ԿՈՐԻՆ ԿԼՅԱՆԲԱԿԸՆ ՄԵ՛ՃՈՒԹԵԼԸՆ, զտուեալն կառավարիչ Սէնատիս ՚ի 20 նոյեմբերի անցելոյ, զոյգ ընդ ցուցակաց ՚ի նոյն ԿԼՅԱՆԲԱԿԸՆ ՄԵ՛ՃՈՒԹԵԼԸՆ, հաստատելոց ՚ի նոյն աւուր և յամենան, որոց առաջինն է ցուցակ պաշտօնատարութեանց քաղաքական ծառայութեանց ըստ դասակարգութեանց ՚ի չորեքտասաներորդ աստիճանէն մինչև ցհինգերորդն. իսկ երկրորդն է ցուցակ վերնակարգ և միջնակարգ ուսումնարանաց ըստ դասակարգութեանն հաստատելոյ սահմանադրութեամբն տուելոյ ՚ի 25 յունիսի 1834 ամի. Հրամայեաց, զյիշատակեալ Հրովարտակն ԿՈՐԻՆ ԿԼՅԱՆԲԱԿԸՆ ՄԵ՛ՃՈՒԹԵԼԸՆ և զցուցակս հաստատեալս նոյնպէս ՚ի ԿՈՐԻՆ ՄԵ՛ՃՈՒԹԵԼԸՆ, տպագրել նոյնչափ թուով պատճենից որչափ հարկաւոր իցէ, և առաքել ՚ի պէտս հասարակածանօթ հրապարակութեան և կատարման յամենայն նահանգս և ՚ի զաւառական կառավարութիւնս, ևս և ՚ի պէտս ծանօթութեան և սրարտուպատշաճ կատարման առաքել առ Նախարարս, առ զինուորական ընդհանուր Նահանգապետս, առ զինուորական Նահանգապետս, առ քաղաքապետս, առ ատենակալս հանդերձ հրովարտակօք. իսկ սրբազան կառավարիչ Սինօդին, ամենայն բաշխուածոց կա-

Росписаніе высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній по разрядамъ, установленнымъ положеніемъ 25-го Іюня 1835 года:

ПЕРВЫЙ РЯЗРЯДЪ :

Университеты : С.-Петербургскій, Московскій, Харьковскій, Казанскій, Св. Владиміра въ Кіевѣ и Дерптскій.

Главный Педагогическій Институтъ въ С.-Петербургѣ.

Лицей: Ришельевскій въ Одессѣ, Демидовскій въ Ярославль и Князя Безбородко въ Нѣжинѣ.

ИМПЕРАТОРСКІЙ Царскосельскій Лицей.

Военная Академія.

Училища : Главное Инженерное и Артиллерійское.

Морской Кадетскій Корпусъ.

Институтъ Корпуса Инженеровъ Путей Сообщенія.

Институтъ Горныхъ Инженеровъ.

Учебное Отдѣленіе для Восточныхъ языковъ.

Духовныя Академіи: С.-Петербургская, Московская и Кіевская.

Медико-Хирургическія Академіи: С.-Петербургская съ Московскимъ Отдѣленіемъ и Виленская.

ИМПЕРАТОРСКОЕ Училище Правовѣденія.

ВТОРОЙ РЯЗРЯДЪ :

Институтъ Лѣсной.

Высшая Гимназія въ Митавѣ.

ուսմանը Անտոնին, և հասարակ խորովոյն նոցա՝ հազորդէլ զոյգ ընդ ծանօթութեան: Հետեւելով այսմ ամենայնի՝ յիշատակեալ հրովարտակն և ցուցակն եղեալ լինի ընդ ամին միով միով սկսածենիւ, Պ. 9 դեկտեմբերի 1835 ամի:

Յուցակ վերին և միջին Ուսումնարանաց ըստ դասակարգութեանն հաստատելոյ սահմանադրութեամբն Պ. 25 յունիսի 1835 ամի:

Առաջին բաժնի անունները:

Համալսարանքն՝ Ս. Պ. բուրգոյ, Մոսկովու, Խարբովի, Կազանի, Արբոյն Վլատիմիրի՝ որ Պ. Կիեւի, և Վերպուտի:

Վլխաւոր մանկավարժական (փէտագոգիչէսկի) Ինստիտուտն, որ Պ. Պ. բուրգ:

Ի իցէքն՝ Րիշելեւի՝ որ յՕդէս. Կիմիդեւի՝ որ յԼարոսլավ. և Կնեազի Բէզբորոտիկն, որ Պ. Կիեւի: ԿԵՅՍԵՐԸՎԸՆ արքունի Ի իցէյն, որ Պ. Յարսքիսելոյն:

Օ ինուորակն Եկատեմիայն:

Վլխաւոր ուսումնարանն զինուորական և թընդանօթաձիգ Ղարտարաց.

Խոււմը Օրովամարտիկ նորավարժ նաւաստից:

Ինստիտուտն զինուորական Ղարտարաց հազորդակցութեան ծանապարհաց:

Ինստիտուտն Էառնագիտական Ղարտարաց:

Ուսումնական Բաշխն վասն արեւելեան լեզուաց:

Հոգևոր Եկատեմիայքն, որ Պ. Պ. բուրգ, Պ. Մոսկով, և Պ. Կիեւի:

Բժշկական և Վիրբաբուժական Եկատեմիայք, որ Պ. Ս. Պ. բուրգ, Պ. Մոսկով, և Պ. Վիլնայ:

Всѣ Гимназіи, содержимыя отъ Правительства, съ Благородными при некоторыхъ изъ нихъ Цансіонами.

Московскій Дворянскій Институтъ.

Гимназіи, содержимыя Духовенствомъ Иностранныхъ Исповѣданій.

Школа Землемѣровъ при Кіевской Гимназіи.

Восточный Институтъ Лазаревыхъ.

Корпуса: Пажескій, Столичные и Финляндскій Кадетскіе.

Аудиторская Контора.

Школа Гвардейскихъ Подпоручиковъ и Юнкеровъ.

Первый Штурманскій полу-экипажъ.

Черноморская Штурманская рота.

Первыя двѣ роты Учебнаго Егерскаго манежа.

Охотскія Штурманскія роты.

Примѣч. Воспитанникамъ сей школы присвоивается право 2-го разряда въ такомъ только случаѣ, когда они продолжать будутъ службу въ Сибири.

Училище Гражданскихъ Инженеровъ.

Техническая Горная Школа.

Академія Художествъ.

Московское Дворцовое Архитектурное Училище.

Землемѣрское Училище при Департаментѣ Удѣловъ.

Константиновскій Межевой Институтъ.

Учебныя Заведенія при Воспитательныхъ Домахъ, извѣстныя подъ названіемъ Латинскихъ классовъ.

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐԿԱԿՈՒՆԻՍՏՐԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ինստիտուտն անատատային :

Իարձր Գլխնազխայն ՚ի Միդալայ :

Եւսնայն Գլխնազխայք ՚ի տէրութենէ պահպանեալք ,
զոյգ ընդ փանսիոնից ազնուականաց առ նորօք եղելոց :

Ինստիտուտն ազնուականաց , որ ՚ի Մոսկով :

Գլխնազխայք պահպանեալք յեկեղեցականաց պլա-
զաւան քրիստոնէից :

Դպրոցն երկրաչափից առ Գլխնազխայն Աիւելայ :

Երևելեան ինստիտուտն (Ճեմարանն) Լազարեանց :

Խումբքն՝ Փաժից , քատետաց Մայրաքաղաքաց և
Ֆինլեանդիոս :

Ետեանն ունկնդրաց :

Դպրոցքն Փողպրապօրշչիկաց և Իւնկերաց անձն-
պահ զօրաց :

Եռաջին կիսախումբն նաւաւարաց :

Խումբն Ծովամարտիկաց սեաւ ծովու :

Եռաջին երկու խումբք գիտնական որսորդական Մա-
նէժից :

Խումբն Ծովամարտիկ զօրաց Եխոտոյ :

Ծանօթութիւն : Եւրոպայաց պար դպրոցի տուեալ լինի
իրաւունք երկրորդ դասակարգութեան յայն գիտ-
ուածս միայն , երբ նոքա շարունակեն զժառայու-
թիւնս իւրեանց ՚ի Միբիր :

Ուսումնարանն քաղաքական Ճարտարաց (ինժէնէր) :

Դպրոցն լեառնապիտակի արուեստականաց :

Եկատեմիայն արուեստաւորաց :

Դպրոցն հիւսնապետաց պալատան , որ ՚ի Մոսկով :

Դպրոցն երկրաչափից , որ առ բաշխուածն Ուղբելից :

Ինստիտուտն ղետնաչափից Աոնստանտինոյ :

Александринскій Сиротскій Институтъ вѣдомства Московскаго Опекунскаго Совѣта.

Коммерческія училища: С.-Петербургское и Московское.

Харьковскій Коллегіумъ.

Всѣ Грекороссійскія Семинаріи, со включеніемъ Тифлисской.

Грекоунитскія Семинаріи.

Примѣч. I. Аттестатамъ всѣхъ прочихъ существующихъ учебныхъ заведеній не присвоются ни какихъ особыхъ преимуществъ въ производствѣ въ чины, и воспитанники ихъ причисляются къ 3-му разряду.

Примѣч. II. Въ отношеніи къ Аттестатамъ преобразованныхъ и упраздненныхъ учебныхъ заведеній наблюдается правило, постановленное въ 63-мъ § положенія 25 Іюня 1834 года.

Предсѣдатель Государственнаго Совѣта:

Графъ Новосильцовъ.

Ուսումնարանք Վասիլտատէլնի տանց, որք անուանին Լատինական դասատունք:

Եղէքսանդրեան ինստիտուտն որբախնամից, եղեալն ընդ տեսչութեամբ որբախնամի Խորհրդարանին, որ ՚ի Մոսկով:

Ուսումնարանն վաճառականութեան ՚ի Ս. Պ. բուրգ և ՚ի Մոսկով:

Փողովատունն (կօլլէգ) որ ՚ի Խարկով:

Եմենաց կղերիկոսական դպրոցք յոյն և ռուս դաւանութեան, հանդերձ այնու, որ կայ ՚ի Թիֆլիս:

Աղերիկոսական դպրոցք ռուսաց Լատինադաւանից:

Օւնիւն-նիւն օ: Ակայագիրք այլ ամենայն ներկայ ուսումնարանաց ոչ վերաբերեն յինքեանս զառանձին իմն գերազանցութիւն առ ՚ի բարձրանալոյ յաստիճանս, և աշակերտքն ՚ի նոսին եղեալք համարին յ 3 դասակարգի:

Օւնիւն-նիւն ք: Դոակս վկայագրոց վերանորոգեալ և դատարկացեալ ուսումնարանաց սարտ է պահպանել զիրաւունս, նշանակեալս ՚ի սահմանագրութեանն տուեալ ՚ի 25 յունիսի 1834 ամի, § 63:

Նախաթող Խորհրդարանին Տէրութեան Պրոֆ. Նովոզիլով:

*Отношеніе Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника
Родофинкина, къ Генералъ-Адъютанту Графу Бен-
кендорфу, отъ 29-го Апрѣля 1836 года подъ №
899-мъ.*

На почтеннѣйшее отношеніе Вашего Сіятель-
ства отъ 17-го минувшаго Февраля я доселѣ немогъ
отвѣтствовать, за неполученіемъ разрѣшенія отъ
Г. Вице-Канцлера, въ коемъ настояла надобность,
дабы дать Вашему Сіятельству удовлетворитель-
ный отзывъ.

Нынѣ получивъ таковое, поспѣшаю увѣдомить,
что къ порученію, согласно съ Вашимъ предложе-
ніемъ, изданія Армяно-Россійскаго Лексикона Ин-
ституту Гг. Лазаревыхъ, на счетъ его Попечителя,
не предстоитъ никакого препятствія, и Министер-
ство не преминетъ воспользоваться симъ случаемъ,
дабы употребить ходатайство свое о вознагражде-
ніи Института въ лицѣ его Попечителя за труды,
подъятыя онымъ по разсмотрѣнію и изданію того
Лексикона.

Յարարերական նամակ ներգործական ներքին խորհրդականին Ռուսոֆինիկինին առ Օժանդակ գեներալ Վրաֆ Բեհկէնտօրֆն, ՚ի 29 ապրիլի 1836 ամի ընդ համարաւ 899:

.....

II
Ա յարգոյապատիւ յայտարարական նամակ Չերդ սրբաձառափայլութեան, գրեալ ՚ի 17 անցեալ փետրվարի, ոչ կարացի մինչև ցայժմ պատասխանել ՚ի պատճառս ոչ ընդունելոյ զվճռահատութիւն ՚ի պարոն Ալեքէկանցլէրէն, յորում ունէի պիտոյութիւն առ ՚ի տալ Չերումդ սրբաձառափայլութեան զբաւարնար պատասխանի:

Արդէն ընկալեալ զայն՝ փութամ ծանուցանել Չեդ, թէ համաձայն առաջարկութեան Չերոյ, յանձն առնուլն ՚ի լոյս ընծայելոյ զբառարանն ՚ի հայոց ՚ի ռուս լեզու, Ղեմարանին տեարց Ազգարեանց ծախիւք հոգաբարձուի նորին ոչ ՚ի մէջ բերէ ինչ արգելս. և թէ Նախարարութիւնն չունի զանց առնել յայսմ նուագի ՚ի գործ զնել զմիջնորդութիւն իւր վասն վարձատրելոյ զՂեմարանն յանձին հոգաբարձուի նորին, յաղազս յանձնառական աշխատանաց ՚ի վերահասու լինիլն և ՚ի լոյս ածելն զնոյն բառարան:

Отношеніе Управляющаго Министерствомъ Иностранныхъ дѣлъ, Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Родофинкина, къ Графу Бенкендорфу отъ 17-го Іюня 1836 года.

Почтеннѣйшее отношеніе Вашего Сіятельства, отъ 14-го текущаго Іюня, я имѣлъ честь получить, и съищу принести Вамъ, Милостивый Государь, всепокорнѣйшую мою благодарность за благодѣтельное участіе, принятое въ дѣлъ дѣйствительно общепольномъ не только для круга ученыхъ и училищъ, но и для нашихъ Миссій и Консульствъ на Востоку, а наипаче для Армянъ, вообще обитающихъ подъ сѣнію крылъ Россійскаго Орла. Желаніе, изъявленное по приглашенію Вашего Сіятельства, Г. Статскимъ Совѣтникомъ Лазаревымъ напечатать Лексиконъ Россійско-Армянскій на своемъ издывеніи, заслуживаетъ всю признательность его соотечественниковъ и вниманіе милостиваго Правительства, которое, безъ сомнѣнія, будетъ достойно на него обращено.

Յարաբերական նամակ մատակարարին Նախարարութեան օտարազգի իրաց, ներգործական ներքին խորհրդականին Բօթօֆինիկինի, առ Գրաֆ Բէնկէնտօրֆն, ՚ի 17 յունիսի 1836 ամի:

Օյարգոյապատիւ գրութիւն պայծառափայլութեան Չերոյ ՚ի 14 էն ներկայ յունիսի ընկալայ պատուով. և փութամ մատուցանել Չեք, Աղորմած Տէր, զամենախոնարհ շնորհակալութիւն իմ յաղաքս բարերար մասնակցութեանն, զոր յանձն առիք յիրս իսկապէս ամենօգտակարս՝ ոչ միայն ուսումնականաց և գլորոցաց, այլ և Վեսպանութեանց և Հիւպատոսութեանց յարեւելեան կողմանս, և մանաւանդ վասն հայոց առ հասարակ բնակելոց ընդ հովանեաւ Թևոց Արծուոյն Ռուսաց:

Բնաղձանքն, զոր յայտնեաց ըստ առաջարկութեան Չերոյ պայծառափայլութեան, քաղաքական խորհրդական Վազարէվն առ ՚ի տպագրել ծախիւք իւրովք զբառարանն հայոց ընդ ռուսաց լեզուի, արժանի է լիակատար շնորհակալութեան համազգեաց նորին, և մտադրութեան ողորմած Տէրութեանն, որ անտարակոյս ունի տարածանիլ ՚ի վերայ նորա ըստ արժանեաց:

О предоставленіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ правъ и преимуществъ, наравнѣ съ учебными заведеніями 2-го разряда.

По Указу ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, Правительствующій Сенатъ слушали предложеніе Г. Министра Юстиціи, Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, при коемъ предложилъ сообщенную ему Г. Генераль-Адъютантомъ Графомъ Бенкендорфомъ, копію съ выписки изъ журналовъ Комитета Гг. Министровъ 3 и 31 минушаго Августа, въ которой заключается Высочайше утвержденное положеніе онаго Комитета, о дарованіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ правъ и преимуществъ, наравнѣ съ учебными заведеніями 2-го разряда. Приказали: напечатать потребное количество экземпляровъ означеннаго положенія Комитета Гг. Министровъ, разослать для должнаго исполненія къ Министру Народнаго Просвѣщенія, а для свѣденія во всѣ Губернскія и Областныя Правленія и Правительсва, Войсковыя Канцеляріи и Присутственныя мѣста, къ прочимъ Гг. Министрамъ, Военнымъ Генераль-Губернаторамъ, Военнымъ Губернаторамъ, управляющимъ и Гражданскою частію, Генераль-Губернаторамъ и Градоначальникамъ, при указахъ; въ Святѣйшій же Правительствующій Синодъ, во всѣ Департаменты Правительствующаго Сената и Общія оныхъ Собранія, сообщить при вѣденіяхъ, а въ Герольдію при извѣстїи, и припечатать въ Сенатскихъ вѣдомостяхъ.

Յազագս պարգևելոյ Ազգաբեանց Հայկական Ղեմարանին Արևելեան լեզուաց՝ որ ՚ի Սոսկով, զիրաւունս և զարտօնութիւնս հաւասարս ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի:

Ըստ հրովարտակի **ՆՈՐԻՆ, ԿՆՅԱՆԲՆԱՆ** ՍԵՆՕՈՒԹԵԱՆ Կառավարիչ Սենաթսունկնդիր եղաք առաջադրութեան տեսոն Նախարարի իրաւանց Ներքին Խորհրդականի և ասպետի Վսիտրի Ալասիլիչ Վաշկովի որև առաջարկեաց ընդ սմին զառաքեալն առ նա ՚ի Վլխաւոր Աջակցէ **ԿՆՅԱՆ** (Կենդանւ Նշխար) Կոմսէն Բէնիկէնաօրֆէ զօրինակ քաղուածոյ յօրագրութեանց ժողովոյն (Վեճէն) տեարց Նախարարաց ՚ի 3 և 31 անցեալ օգոստոսի, յորում պարունակի Քարձր ազոյն հաստատեալ սահմանադրութիւն ժողովոյն այնորիկ վասն պարգևելոյ Ազգաբեանց Հայկական Ղեմարանին արևելեան լեզուաց որ ՚ի Սոսկով, զիրաւունս և զարտօնութիւնս հաւասար ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի: Հրամայեցաք՝ տպագրեալ զկարևոր թիւ օրինակաց վերոյիշեալ սահմանադրութեան ժողովոյն տեարց Նախարարաց, առաքել զայնոսիկ վասն պարտուպատշաճ կատարման առ տէր Նախարարն ազգային լուսաւորութեան, իսկ վասն տեղեկութեան՝ ՚ի համայն կառավարութիւնս գաւառաց և նահանգաց, ՚ի կուսակալութիւնս, ՚ի դիւանատունս զօրաց և յիրաւարանս, առ միւս տեարս Նախարարս, առ զօրպետական գլխաւոր գաւառապետս, առ զօրպետական գաւառապետս՝ որոց յանձնեալ է և քաղաքական կառավարութիւն, առ գլխաւոր գաւառապետս և քաղաքապետս, հանդերձ հրամանագրովք: Իսկ ՚ի սրբազան Կառավարիչ Սենատոսն, յամենայն բաժինս (Կենդանւ Նշխար) Կառավարիչ Սենատի և յընդհանուր ժո-

Въ слѣдствіе чего прилагается при семъ одинъ экземпляръ. Октября 21 дня 1837 года. (По 1-му Департаменту.)

*Выписка изъ журналовъ Комитета Министровъ
3 и 31 Августа 1837 года № 1,380.*

Слушаны записка Генераль - Адъютанта Графа Бенкендорфа, отъ 28 Іюня за № 3,344, о дарованіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ правъ и преимуществъ казенныхъ и частныхъ учебныхъ заведеній 2-го разряда, и отношеніе къ Управляющему дѣлами Комитета Министровъ, отъ 24 Іюня за № 3,710, по тому же предмету.

Комитетъ, по разсмотрѣніи сего дѣла, находилъ съ одной стороны, что Восточный Лазаревыхъ Институтъ существуетъ болѣе 20 лѣтъ, безъ всякихъ пособій отъ Правительства, а съ другой, что не только многія частныя благотворительныя заведенія пользуются правами, превосходящими тѣ, кои испрашиваются нынѣ Институту Лазаревыхъ, но даже и домашнимъ Наставникамъ, Положеніемъ 1 Іюля 1834 года, предоставлено право Государственной службы и производства въ чины. Посему Комитетъ, не встрѣчая особенныхъ препятствій присвоить нѣкоторыя права и служащимъ въ Институтъ Лазаревыхъ, соотвѣтственно мнѣнію Главнаго Начальника онаго, полагае:

1.) Лица, занимающія въ Московскомъ Лазаревыхъ Институтѣ Восточныхъ языковъ нижеслѣдующія должности, считать состоящими въ дѣйствительной Государственной службѣ:

2.) Должности сіи по росписанію должностей Гражданской службы по классамъ отнести: Попечителя Института къ V, Директора къ VII, Инспектора классовъ къ VIII, Старшихъ Учителей Словесности, наукъ и Восточныхъ языковъ къ IX, Младшихъ Учителей Грамматики и Европейскихъ Иностранныхъ языковъ къ X, Учителей рисованія и чистописанія и Комнатныхъ Надзирателей къ XII и Письмоводителя и Эконома къ XIV классамъ.

3.) Всемъ состоящимъ въ сихъ должностяхъ предоставить право на чинопроизводство по Положенію 25 Іюня 1834 года и дополнительнымъ къ оному постановленіямъ, относя ихъ къ тѣмъ разрядамъ, къ коимъ каждый изъ нихъ по учебному своему аттестату принадлежить.

4.) За симъ на учителей означеннаго Института не распространять преимуществъ, дарованныхъ особыми постановленіями лицамъ, служащимъ по учебному вѣдомству Министерства Народнаго Просвѣщенія.

Заключеніе сіе Комитетъ имѣлъ счастье повернуть на Высочайшее ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА разрѣшеніе, донося, что Управляющій Министерствомъ Народнаго Просвѣщенія по

պաշտօնէիցն Վազարեանց Ղեմարանին, համաձայնելով
ընդ կարծեաց զխաւոր Ղեմարանապետին, սահմանա-
դրեաց,

Նախ՝ զի անձինք, որք ՚ի Վազարեանց Ղեմարանին
արևելեան լեզուաց ՚ի Մոսկով ստանձնեն զյետագայ
պարտաւորութիւնսդ, համարեսցին ՚ի ներդործական Մը-
քունի ծառայութեան:

Երկրորդ՝ պարտաւորութիւնքս այսորիկ, ըստ շարա-
դասութեան կարգաց պարտաւորութեան քաղաքական
ծառայութեան, սահմանեսցին այսպէս: Հոգաբարձուն
ձեմարանի համարեսցի ՚ի հինգերորդ դասակարգի, Առա-
վարին՝ յեօթներորդ դասակարգի, Արատեսուէն՝ դա-
սատանց՝ յութերորդ դասակարգի, Մուգ ուսուցիչք բա-
նասիրական գիտութեանց և արևելեան լեզուաց՝ յիննե-
րորդ դասակարգի, Արտսեր ուսուցիչք քերականութեան
և Եւրոպական այլազգի լեզուացն՝ ՚ի տասներորդ դասա-
կարգի, Ուսուցիչք նկարչութեան և վայելչազրութեան
ևս և Արականցուք սենեկաց՝ յերկոտասներորդ դասա-
կարգի, իսկ Քարտուղարն և Տնտեսն՝ ՚ի չորեքտասանե-
րորդ դասակարգի:

Երրորդ՝ ամենեքեան, որք գտանին յայդոսիկ պարտա-
ւորութիւնսդ, ունիցին զիրաւունս ամբառնալոյ յևս բարձր
աստիճանս՝ ըստ սահմանադրութեանն եղելոյ ՚ի 25 յու-
նիսի 1834 ամի, և ըստ յաւելուածոյն ՚ի նոյն վերադրելոյ,
վերածելով զնոսա յայն դասակարգս, առ որս իւրաքան-
չիւրք ՚ի նոցանէ պատկանին ըստ ուսումնական վկայա-
գրոց իւրեանց:

Չորրորդ՝ զկնի այսր, յուսուցիչս նշանակեալ Ղեմարա-
նին մի տարածեսցին այն առանձնաշնորհութիւնք, որք

дѣлу сему остался при особомъ мнѣніи, изложенномъ въ отзывахъ Тайнаго Совѣтника Уварова къ Генераль-Адъютанту Графу Бенкендорфу.

На сіе положеніе Комитета послѣдовало собственноручное ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА повелѣніе: *«Быть по мнѣнію Комитета.»*

Комитетъ въ засѣданіи 31 Августа опредѣлилъ: сообщить о томъ Генераль-Адъютанту Графу Бенкендорфу къ исполненію выпискою изъ журнала.

На подлинномъ подписано: Управляющій дѣлами Комитета, Статсъ-Секретарь *Бахтинъ*.

սարգևեցան առանձին սահմանադրութեամբ ծառայողացն ՚ի ներքոյ ուսումնական կառավարութեանց Նախարարին ազգային լուսաւորութեան :

Օգտակարացութիւնս զայս ժողովն բարերազգ զտաւմատուցանել ՚ի Ռարձրագոյն վճռահատութիւն ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՒԿԱՆ ՄԵ՛ՕՈՒԹԻՒԼԱՆ, յայտ առնելով ևս՝ թէ Մատակարարն Նախարարութեան ազգային լուսաւորութեան կայ և մնայ ընդ իւր առանձնական կարծեաց զոյսմ առարկայէ, որ բացատրեալ կայ յառանձին սրտատախանադրութիւնս՝ Ներքին Խորհրդականին Ուկարով՝ առ Վլխաւոր Աջակիցն Կայսեր Կոմսն Բէնկէնտօրֆ :

Ամին այսմիկ սահմանադրութեան ժողովոյս՝ ՚ի վերայ եկն ինքնաձեռագիր հրաման ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՒԿԱՆ ՄԵ՛ՕՈՒԹԻՒԼԱՆ, այսպէս՝ » Եւ ինչ՝ ըստ շնորհաւեան ժողովոյն : «

Ժողովս յաւուր գումարման իւրոյ ՚ի 31 օգոստոսի բացորոշեաց՝ քաղուածով յորագրէ հաղորդել զայս ամենայն Վլխաւոր Աջակիցի Կոմսին Բէնկէնտօրֆի առ գործակատարութիւն :

(՚ի վերայ զազգայնարի ստորագրեալ կայ)

Մատակարար գործոց ժողովոյն, Քարտուղար Տէրութեան
Բեւեմ :

Предписаніе Генералъ-Адъютанта Графа Бенкендорфа отъ 30-го Сентября 1837 года подъ № 1,157, о дарованіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ правъ и преимуществъ наравнѣ съ учебными заведеніями втораго разрядл.

Въ Советъ Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ.

По Высочайшему повелѣнію входилъ я съ представленіемъ въ Комитетъ Гг. Министровъ о Московскомъ Армянскомъ Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ. Нынѣ управляющій дѣлами Комитета Г. Статсъ-Секретарь Бахтинъ препроводилъ ко мнѣ для исполненія выписку изъ журналовъ Комитета отъ 3 и 31-го числа Августа сего 1837 года, въ которой заключается положеніе, Высочайше утвержденное о дарованіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ правъ и преимуществъ наравнѣ съ учебными заведеніями втораго разряда.

Препровождаю къ Его Превосходительству Попечителю Института Статскому Советнику и кавалеру Ивану Якимовичу Лазареву и въ Советъ Института означенную въ подлинникъ выписку за № 1,380-мъ, предписываю для непремѣннаго и надлежащаго исполненія Высочайше утвержденного положенія Комитета Гг. Министровъ учинить всѣ зависящія распоряженія, равно въ точность соблюдать и исполнять всѣ тѣ правила, которыя зако-

Հրամանագիր Օժանդակ գեներալին Գրաֆ Բէնկէն-
տորֆի ՚ի 30 սեպտեմբերի 1837 ամի, ընդ համարաւ 1157
վասն պարզեւելոյ հայկական Ազարեան Ղեմարանին
արևելեան լեզուաց զիրաւունս և զառանձնաշնորհութիւնս՝
հաւասարս այլոց ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի։

Ի Սորհրդատունն Ազարեան Ղեմարանին արևելեան
լեզուաց։

ԲՆԱ ԿԵՅՈՒՄԵԿԵՆ հրամանի մուծի ես զառա-
ջարկութիւն ՚ի ժողովն Նախարարաց ՚ի սակս հայկական
Ազարեան ուսումնարանի արևելեան լեզուաց որ ՚ի Սոս-
կով։ Այժմ մատակարարն գործոց ժողովոյն Քարաու-
ղար Տէրութեան Բախտին առաքեաց առ իս առ ՚ի գոր-
ծադրութիւն զքաղաւածն օրագրութեան ժողովոյն ԵՅ և
31 աւուրց օգոստոսի այսր 1837 ամի, յորում պարունա-
կի սահմանադրութիւնն Բարձրագոյնս հաստատեալ ՚ի
սակս պարզեւելոյ հայկական Ազարեան Ղեմարանին արև-
ելեան լեզուաց զիրաւունս և զառանձնաշնորհութիւնս,
հաւասարս այլոց ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի։

Առաքելով առ նորին գերազանցութիւնն հոգաբար-
ձուի Ղեմարանին առ ներգործական խորհրդականն
Տէրութեան և ասպետն Յովհաննէս Յովակիմեան Ա-
զարեանց և ՚ի խորհրդատունդ Ղեմարանի զԵՂԵԱՄԵՆ
եալ բնապիրն քաղաւածոյն ընդ համարաւ 1380, պա-
տուիրեմ ՚ի սակս անվտփոխ արժանապէս կատարելոյ
զսահմանադրութիւնն ժողովոյն Նախարարաց, զԲարձ-
րագոյնս հաստատեալն, առնել զամենայն կարելի կարգա-
դրութիւնս՝ նոյն և ամենայն ճշգրութեամբ պահպանել և ար-
դիւնաւորել զայն ամենայն կանոնս, որք օրինօք և հրովար-

номъ и указами повелѣны для всѣхъ учебныхъ заведеній втораго разряда.

Восточный Лазаревыхъ Институтъ, будучи нынѣ осчастливленъ Всемиловѣйшимъ пожалованіемъ Высочайшихъ правъ и преимуществъ, обязанъ всѣ усилія попеченій болѣе прилагать, дабы Институтъ сей процвѣталъ, достигалъ совершеннаго благосостоянія, какъ въ нравственномъ, такъ и въ учебномъ отношеніи.

Касательно курса наукъ и преподаваній по разрядамъ классовъ, равно служащихъ при Институтѣ, также и другихъ предметовъ управленія, подлежащія всѣ распоряженія, какія токмо нужно дополнить, то учинить сообразно надобности Института и требованія Правительства. Въ узаконенные сроки на прежнему основаніи представлять по принадлежности Министерству Просвѣщенія определенныя свѣденія и отчеты по учебной части, вслѣдствіе издавшихся узаконеній, правилъ и формъ.

Для приличія и единообразія воспитанники, пансіонеры и всѣ учащіеся должны имѣть одинаковую одежду, каковая была введена по назначенію бывшаго Главнаго Начальника Института Генерала отъ Артиллеріи Графа Аракчеева и каковая до нынѣ существуетъ, именно: въ видѣ и покровъ мундировъ темнозеленаго цвѣта съ краснымъ кантомъ и съ стоячимъ воротникомъ чернаго цвѣта. Фуражки форменныя подъ цвѣтъ одежды. Отличныя и первые воспитанники по поведенію и по наукамъ, въ

տակօք սահմանեալ իցեն ՚ի սակս ամենայն ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի:

Արևելեան Ղեմարանդ Ազարեանց, բախտաւորեալ այժմամենողորմած արարգեատուութեամբ Մարձրագոյն իրաւանց և առանձնաշնորհութեանց, սրտաւորի զամենայն ջանս և ճիգն իւր ուղղել յայն, զի Ղեմարանդ այդ արցածառացեալ ստացի զլիակտտար բարեշինութիւն իւր թէ՛ ՚ի բարոյական և թէ՛ յուսումնական վերաբերութիւնս:

՚Ի մասին ընթացից ուսման և դասատուութեանց ՚ի դասատուս եղելոց ՚ի Ղեմարանի անդ, նոյնպէս և յայլ առարկայս կառավարութեան զամենայն կարևոր կարգադրութիւնս՝ զորս պարտ իցէ յաւելուլ, կատարել համաձայն հարկաւորութեան Ղեմարանի և պահանջման ԿՆՅՍԵՐՈՒԹԵԱՆ:

Իսկ յօրինադիր ժամանակակիտի և ըստ կանուխ սովորութեանց ըստ պահանջման առաջի առնել Նախարարին լուսաւորութեան զբացորոշ տեղեկութիւնս և զհաշիւս ՚ի մասին ուսմանց, առ ՚ի լրումն կանխաւ հաստատեալ օրինաց, կանոնաց և տարազուց:

Արդեգիրքն, հասութատուքն, և ամենայն ուսանողք սրտաւոր են ՚իսակս վայելչութեան և միակերպութեան՝ զզենուլ գնոյնատեսակ հանդերձս, որպիսիք մուծեալ եղեն արդէն ըստ սահմանելոյ նախընթաց գլխաւոր իշխեցողի Ղեմարանին գեներալին թընդանօթական զօրաց Վրաֆին Արակէլի, և որպիսիք մինչև ցայժմ զօրեն. այնք են՝ տեսիլն և ձևակերպութիւնն մուշկիրին լինիցի մթազոյն կանաչ հանդերձ կարմիր լարիւ և կանգուն սևազոյն օձեօք: Վլխարկն ըստ կերպարանի, նման երանգի հանդերձից: Վերազանց և նախադաս աշակերտք ըստ բարուց և ըստ ուսման գիտութեանց՝ քսան թուով, համաձայն բացորոշութեան հոգաբարձուին և խորհրդատանն Ղե-

числѣ двадцати учащихся, сообразно назначенію Попечителя и Совѣта Института, получаютъ ежегодно въ награду золотыя петлицы на мундиры по образцу тому, какъ до нынѣ существовало.

На основаніи правилъ прочихъ учебныхъ заведеній втораго разряда и согласно примѣру оныхъ, разрѣшаю Попечителя и Совѣтъ Института сдѣлать и употреблять по дѣламъ Института узаконенную печать съ изображеніемъ Государственнаго Герба и съ учебными атрибутами по приличію.

Вообще всѣ нужныя статьи по разнообразнымъ частямъ управленія Института, привести въ надлежащее исполненіе, примѣняясь тому, какъ въ прочихъ учебныхъ заведеніяхъ 2-го разряда соблюдаются. Изданное и напечатанное въ 1830 году постановленіе Восточнаго Лазаревыхъ Института въ своей силѣ должно оставаться для исполненія по части общаго управленія и всѣхъ распоряженій, сообразно лучшему усмотрѣнію Попечителя и Совѣта Института.

Какъ объ исполненіи вышеннеложеннаго, равно и о послѣдующихъ дѣйствіяхъ Института, своевременно ко мнѣ доносить.

մարանի, ստանան յամենայն ամի ՚ի վարձ զոսկեզօծ օղակ ՚ի վերայ մունդիրին, այնու կերպիւ, որով մինչև ցայժմ վարէին:

Նիմն ունելով զիրաւունս այլոց ուսումնարանաց երկրորդի դասակարգութեան, և օրինակ ունելով զնոսին, թոյլ տամք հոգաբարձուին և խորհրդատան Ղեմարանի յօրինել և ՚ի գործ ածել ՚ի ներգործութիւնս Ղեմարանի զօրինադրեալ կնիք, ձևակերտութեամբ ԿՆՅԱՐՄԱՆԿԱՆ դրոշմին, հանդերձ ուսումնական յարադրութեամբ ըստ վայելչութեան:

Բնդհանրապէս զամենայն հարկաւոր նիւթս, ըստ զանազան մասանց կառավարութեան Ղեմարանի, ածել ՚ի կատարումն օրինակ ունելով զայնս, որք գտանին յայլ ուսումնարանս երկրորդ դասակարգութեան: Սահմանադրութիւնն Վազարեանց արևելեան Ղեմարանին տպագրեալն ՚ի 1830 ամի, պարտի մեալ յիւրում զօրութեան, առ ՚ի կատարել զայն ըստ մասանց ընդհանուր կառավարութեան և ամենայն կարգադրութեան, համաձայն բարեկարգ տրամադրութեանց հոգաբարձուին և խորհրդատան Ղեմարանին:

Թէ զարդեամբք զործադրութենէ վերագրելոցդ և թէ զհետեւեալ ապագայ ներգործութեանց Ղեմարանին՝ յիւրում ժամանակի տաջիք ինձ զյայտարարութիւն:

*Извлечение изъ сношеній и дѣлопроизводства о
Лазаревыхъ Институтъ въ Комитетъ Мини-
стровъ и Министерства Народнаго Просвѣщенія.*

На вопросъ и требованіе Комитета Министровъ
въ объясненіи и запискѣ Министерства Народнаго
Просвѣщенія отъ 29-го Ноября 1837 года за №
13,620 заключается:

На основаніи Высочайшаго Указа 30-го Іюня
1825 года, Московскій Лазаревыхъ Институтъ под-
чиненъ особому главному Начальнику; послѣ сего
не нужно новаго постановленія, ибо сіе разрѣшено
еще въ 1825 году и подтверждено удостоеннымъ въ
Мартъ 1828 года Высочайшаго утвержденія по-
ложеніемъ Комитета устройства учебныхъ заведе-
ній, съ тѣмъ однако, чтобы Институтъ не выхо-
дилъ изъ общаго завѣдыванія Министерства Народ-
наго Просвѣщенія.

Քաղաքացիական իրավունքի և ի գործադրութեանց, եղելոց յազգս Ազգարեան Ղեմարանի ի ժողովն Նախարարաց, և ի Նախարարութիւնն ազգային լուսաւորութեան:

Առ հարցումն և պահանջումն ժողովոյն Նախարարաց, ի բացայայտութեան և ի տոմսակի Նախարարութեան ազգային լուսաւորութեան ի 29 նոյեմբերի 1837 ամի ընդ համարաւ 13,620, պարունակեալ կայ հետեւեալ բանդ:

Բարձրագոյն հրովարտակի ի 30 յունիսի 1825 ամի, Ազգարեան Ղեմարանն, որ ի Սոսկով, ենթարկեալ է յատուկ զխաւոր իշխեցողի, զկնի որոյ ոչ ևս է հարկաւոր նոր իմն սահմանադրութիւն՝ վասն զի դեռ ի 1825 ամին թոյլատրեալ եղև այդ. և վերահաստատեալ է յամենեան մարտի 1828 ամի ի ԿԱՅՍԵՐԻՆ ստորագրեալ սահմանադրութեամբ ժողովոյն բարեկարգութեան ուսումնարանաց՝ այնու միայն սրայմանաւ, զի Ղեմարանն այն մի արտաքսեսցի յընդհանրական վերադիտողութենէ Նախարարութեանն ազգային լուսաւորութեան:

Записка Министра Народнаго Просвѣщенія отъ 31-го Января 1838 года за № 1,187 въ Комитетъ Министровъ, въ коей содержится:

Московскій Лазаревыхъ Институтъ образовался въ 1815 году. Въ 1817 году основатели ходатайствовали о дарованіи оному правъ.

Въ Министерствѣ Народнаго Просвѣщенія получено было отъ Графа Аракчеева отношеніе, въ которомъ, сообщая о желаніи основателей Лазаревыхъ и бывшаго Армянскаго Патріарха Ефрема, чтобы учебное заведеніе Лазаревыхъ состояло подъ главнымъ его начальствомъ, увѣдомлялъ о последовавшемъ Высочайшемъ повелѣніи, чтобы въ случаѣ, если такое желаніе можетъ быть удовлетворено безъ нарушенія общихъ правилъ Министерства Народнаго Просвѣщенія, сдѣлано было по одному представленію въ Комитетъ Министровъ.

Бывшій Министръ Народнаго Просвѣщенія, Адмиралъ Шишковъ, во исполненіе сего, представлялъ, что Армянское Лазаревыхъ училище можетъ, безъ всякаго неудобства, находиться подъ непосредственнымъ вѣденіемъ особаго главнаго начальства, отъ котораго будетъ уже зависеть и начертаніе правилъ для онаго.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по положенію Комитета Министровъ, соизволилъ изъявить на сіе Высочайшее согласіе. Въ слѣдствіе чего состоялся Указъ 30-го Іюня 1825 года.

Տոմսակ Ախարարին ազգային լուսաւորութեան, մատուցեալ ՚ի 31 յունվարի 1838 ամի, ընդ համարաւ 1,187, ՚ի ժողովն Ախարարաց, յորում պարունակին յետագայք:

Ազարեանց Ղեմարանն, որ ՚ի Մոսկով, կազմեցաւ ՚ի 1815 ամի. իսկ յամի 1817 հիմնադիրքն նորին ջան եղին ստանալ զերաւունս վասն նորին:

Ախարարութիւնն ազգային լուսաւորութեան ընկալաւ ՚ի Վրաֆ Արախէէէն զնամակ վերաբերական, յորում հաղորդէ նա զբաղձանս հիմնադրացն Ազարեանց, և զերբեմն սրտորիարգին հայոց Ափրեմայ, ՚ի սակս ենթարկելոյ ընդ զլիաւոր իշխանութեամբ Վրաֆին զուսումնարանն Ազարեանց. նոյն և ծանուցանէ՝ թէ նորին ԿՆՅԱՐՑ-ԿՆՍՄԵՏՈՒԹԻՒՆՆ հրամայեաց, զի եթէ սոյնօրինակ բաղձանացն նոցին մարթ իցէ տալ զկատարումն առանց լուծանելոյ զընդհանուր կանոնս Ախարարութեան ազգային լուսաւորութեան, նիւթս այս մատուցի ՚ի ժողովն Ախարարաց:

Ախարարաց Մինիստրն ազգային լուսաւորութեան Արմիրալն (ժուլպետ) Շիշկով առ ի տալ զկատարումն այսր հրամանի, առաջի արար, թէ հայկական ուսումնարանն Ազարեանց մարթի առանց ամենայն անպատեհութեանց զրաւիլ ընդ անմիջական վերատեսչութեամբ առանձին ուրումն զլիաւոր իշխանի, զորմէ և կախեալ լինի զժազրութիւնն կանոնաց այնր ուսումնարանի:

Օգոստոսիառ ԿՆՅԱՐՑ յայտ արար զբարեհաճութիւն իւր առ այս, ըստ սահմանադրութեան ժողովոյն

Въ 1826 году препровожденъ въ Министерство Народнаго Просвѣщенія проектъ устава Гимназій Лазаревыхъ, составленный по распоряженію Графа Аракчеева въ Штабѣ Военныхъ Поселеній. Переданы были изъ Комитета, по Высочайшему повелѣнію, разныя бумаги, заключающія въ себѣ всеподданнѣйшія просьбы Лазаревыхъ о Высочайшемъ утвержденіи Устава и Штата Армянской Лазаревыхъ Гимназій. Въ то же время получено въ Министерствѣ чрезъ Генераль-Адъютанта Графа Бенкендорфа, особое Высочайшее повелѣніе о немедленномъ разсмотрѣніи этихъ бумагъ.

Въ Комитетъ устройства учебныхъ заведеній составленъ былъ новый проектъ устава заведенія Лазаревыхъ. Комитетъ устройства учебныхъ заведеній журналомъ 26-го Декабря 1827 года опредѣлилъ: заведеніе это называть *Лазаревыхъ Институтомъ Восточныхъ языковъ*. Сей журналъ Комитета удостоенъ Высочайшаго утвержденія.

Նախարարաց, որում և ՚ի վերայ եկն տուչութիւնն հրովարտակին, սահմանելոյ ՚ի 30 յունիսի 1825 ամի:

Յամին 1826 մատուցաւ ՚ի Նախարարութիւն ազգային լուսաւորութեան առաջարկութիւնն կանոնաց Լազարեան ուսումնարանին, սահմանեալն ըստ կարգադրութեան Գրաֆին Արակչէկի ՚ի դիւանի զինուորական գաղթականութեան:

Նաև մատուցան ՚ի ժողովոյն Նախարարաց ըստ ԿՆՅՍԱՐԱԿԱՆ հրամանի զանազան գրուածք, յորս սարունակեալ լինէին ամենախոնարհ աղաչանք Լազարեանց ՚ի սակս հաստատելոյ Օգոստափառ ԿՆՅՍԱՐԱՆ զկանոնս և զսահմանս հայկական Ղեմարանի Լազարեանց: ՚ի նմին ժամանակի ընկալաւ Նախարարութիւնս միջնորդութեամբ Օժանդակ զեներալին Գրաֆ Բէնկէնդորֆին զբացորոշ հրաման ԿՆՅՍԱՐՈՒԹԵԱՆ ՚ի սակս անյապաղ քննելոյ զգրուածսն զայնոսիկ:

՚ի ժողովն բարեշինութեան ուսումնարանաց սահմանեցաւ նոր առաջարկութիւն կանոնաց ՚ի սակս Լազարեան ուսումնարանի:

Ժողովն բարեշինութեան ուսումնարանաց յորադրութեանն իւրում ՚ի 26 դեկտեմբերի 1827 ամի սահմանեաց այսպէս. զուսումնարանն զայն անուանել Լազարեան Ինստիտուտ (սահմանադրութիւն) արևելեան լեզուաց: Այս օրադրութիւն ժողովոյն արժանի զտաւ ԿՆՅՍԱՐԱԿԱՆ հաստատութեան:

О Т Ч Е Т Ъ

О состояніи Московскаго Лазаревыхъ
Института Восточныхъ языковъ

За 1836 годъ.

ГОСУДАРЬ ИМПЕ- Имѣю счастье всеподданнѣй-
РАТОРЪ изволилъ ше повергнуть на Высочай-
читать. ше ево взрѣніе ВАШЕГО ИМПЕ-

5 Января 1837 года. РАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА

Генералъ - Маіоръ краткій отчетъ о состояніи Мо-
Дубельтъ 1-й. сковскаго Лазаревыхъ Инсти-
тута Восточныхъ языковъ, за
минушій 1836 годъ.

Институтъ сей, основанный
фамилією *Лазаревыхъ*, безъ
всякаго пособія отъ Правитель-
ства, существуетъ 21 годъ и,
по всей справедливости, мо-
жетъ почитаться однимъ изъ
полезнѣйшихъ въ Государствѣ
благотворительныхъ заведеній.

Восточный сей Институтъ,
какъ центральное главное за-
веденіе Армянскаго народа, слу-
жить разсадникомъ и образуетъ
въ себѣ сѣмя, отъ котораго
торговля и политика, сблизе-

Հ Ա Շ Ի Ի

Օ, Կանգաճանաց Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզրաց,

որ 'ի Մոսկովէ:

Ի սակա 1836 ամին:

ԿՆՅՍՐԵ բարեհա-
ճեցաւ ընթեռնուլ՝
Ի 5 յունիսի 1837 թի:
պետական Բնիկիսու Գրա-
թիւն ան:

Ունիմ բարեբախտութիւն ամե-
նահարատակօրէն առաջի առնել բար-
ձրագոյն տեսութեան Չերդ ԿՆՅ-
ՍԵՐԵԿԵՆ ՄԵՏՈՒԹԵԱՆ
զհամառօտ հաշիւ զհանգամանաց
Լազարեան Ղեմարանի արևելե-
եան լեզուաց, որ 'ի Մոսկով, Իսակա
նախընթաց 1836 տարւոյն:

Ղեմարանս այս հիմնեալ 'ի Լա-
զարեան գերդաստանէ յարատեկ
արդէն զամս 21, առանց ամենայն
նպաստից 'ի կողմանէ Կայսերութե-
ան, և ամենայն ճշգրութեամբ մար-
թի համարիլ մի իմն յօգտակարա-
գոյն և 'ի բարեբուղիս շինուածոց,
'ի կայսերութեան եղելոց:

Արևելեան Ղեմարանս այս իբրու
կեդրոնական և զլիաւոր շինուած
ազգին հայոց համարի իբրու պար-
տէզ իմն, և կերպաւորէ յինքեան
զսերմանս, յորոց վաճառականու-
թիւնն և կենցաղաւարութիւնն բա-
ղէ զպտուղս, ընտանեցուցանելով
զժողովուրդս Ասիոյ: Մանկունք

ніемъ съ народами Азійскими, пожинають свои плоды. Юношество Армянъ, получивъ воспитаніе въ означенномъ заведеніи, скорѣе соединяется съ коренными Россіянами.

Въ Институтѣ семъ получаютъ образованіе молодые люди изъ новоокоренныхъ областей Арменіи, изъ провинцій, съ оною сопредѣльныхъ, и изъ разныхъ Южныхъ городовъ Россіи. Но лучшимъ доказательствомъ общей довѣренности, которою пользуется сіе заведеніе въ Москвѣ, можетъ служить и то, что многіе Русскіе Дворяне и родители другихъ націй, съ предпочтеніемъ помѣщаютъ дѣтей своихъ въ оное. Изъ числа воспитанниковъ Института, по сіе время, до 400 юношей поступили въ Военную службу и въ Гражданскія вѣдомства. Нѣкоторые изъ нихъ посвятили себя исключительно ученому сословію; но всѣ продолжаютъ службу съ особенною пользою для Правительства.

Цѣль учрежденія Института есть двоякая:

а.) Теоретическое и практическое изученіе Восточныхъ языковъ, и приготовленіе опытныхъ переводчиковъ въ оныхъ.

б.) Приготовленіе учителей для всѣхъ прочихъ воспитательныхъ заведеній Армянскаго народа, и образованныхъ Священно-служителей, для исповѣдующихъ Христіанскую Армянскую вѣру.

Управленіе Института, въ нравственномъ отношеніи, имѣетъ главнѣйшимъ предметомъ, дабы

հայոց ՚ի յիշատակեալ Ղեմարանի դաստիարակեալք փութով միարանին ընդ բնիկ ոռւսաց:

Յայսմ Ղեմարանի ընդունին զգիտնական լուսաւորութիւն երիտասարդք, եկեալք ՚ի նորոյ ստացեալ նահանգացն հայաստանի, ՚ի զաւառաց նորին, և յայլապլ քաղաքաց հարաւակողմանն ոռւսաստանի, բայց առաւելագոյն հաւաստիք ընդհանուր հաւատարմութեանն, զոր յինքեան կրէ Ղեմարանս այս ՚ի Սոսկով, այն է. զի բազումք յազնուականաց ոռւսաց և ծնողք այլոց աղգաց զետեղէն զմանկունս իւրեանց յայս Ղեմարան, նախադասելով զայն՝ այլոց: ՚ի մանկանց անտի, դաստիարակելոց յայսմ Ղեմարանի ՚ի սկզբանէ մինչև ցայժմ, իբրու չորեք հարիւր անձինք մտին արդէն ՚ի զինուորական և ՚ի քաղաքական ծառայութիւնս, և ոմանք յայնցանէ ընծայեցին զինքեանս զիտեական վիճակի կենաց, և ամենքին հանապազորդէն ՚ի ծառայութեան յառանձին օգուտ Ապստերութեան:

Նարստակք յօրինուածոյ Ղեմարանի են երկու այսոքիկ. ան. Վիտնական և զործական ուսումն արեւելեան լեզուաց, և կերպաւորումն քաջափորձ թարգմանչաց ՚ի նոյն լեզուս:

բ. Պատրաստել զուսուցիչս ՚ի պէտս այլ ամենայն դպրոցաց ազգին հայոց, նաև զբարեկիրթ սպասաւորս եկեղեցւոյ յօգուտ դաւանողաց զբրիտտոնէական հաւատն հայոց:

Առաւարութիւնն Ղեմարանի նկատմամբ բարեբարոյութեան ունի ՚ի զլիսաւորագոյն առարկայ իւր զայն, զի եղանակն դասատուութեան հեռի լիցի յամենայն վնասակար իրաց, և զի վարք աշակերտաց ազատ լիցին յամենայն վատթար մոլութեանց:

духъ преподаванія былъ охраняемъ отъ всякаго вреднаго направленія и чтобы нравы воспитанниковъ ограждены были отъ дурнаго на нихъ вліянія.

Состояніе Института въ 1836 году:

I. По части учебной.

1.) Курсъ ученія въ Институтѣ, на основаніи правилъ общаго Гимназическаго курса, дѣлится на разряды: высшій, средній, нижній и приуготовительный классы. По свойству учебныхъ предметовъ, постепенно преподаваемыхъ полный учебный курсъ продолжается срочное время. Предметы ученія составляютъ: а) Законъ Божій Грекороссійскаго и Армянскаго вѣроисповѣданія; б) Науки нравственно-политическія, в.) Науки физико-математическія; г) Науки словесныя; д) языки: Европейскіе, Азіатскіе.

2.) Изыщныя искусства.

3.) Лекціи Восточныхъ языковъ.

4.) Особое отдѣленіе Богословскихъ лекцій.

5.) Составъ Чиновниковъ: Преподавателей наукъ, языковъ, Учителей искусствъ и Надзирателей; всѣхъ 29.

6.) Учащихся воспитанниковъ на иждивеніи Института 36, пансіонеровъ 54, всѣхъ 89.

7.) Армянское бѣдное юношество, въ томъ числѣ и Русское, воспитывается

Հանդամանք Ղեմարանին ՚ի 1836 ամին:

Ե. ՚ի հասնող հասանելիութեան:

1) Ընթացք դասատուութեան ՚ի Ղեմարանի անդ համաձայն կանոնաց ընդհանրական դասատուութեանց այլոց զիմնազիւայից, բաժանի ՚ի քառեակ դասս, որք են. վերին, միջին, ստորին, և սպարաստողական դասատունք: Ըստ պահանջման ուսանելի առարկայից կարգաւ ինչ աւանդելոց, լրակատար ընթացքն ուսմանց տարածանի ընդ սրայմանադիր ժամանակս:

Ընթացքն ուսմանց են յետագայք. անաստուածային օրէնք ըստ յոյն և ռուս և հայկական դաւանութեան. քրիստոնէութեանք բարոյականք և կենցաղականք. քիմիայի քրիստոնէութեանք բնականք չափաբերականք, քիմիայի քրիստոնէութեանք զբանականք. եւ լեզուք եւրոպականք և ասիականք:

- 2) Գեղարուեստք:
- 3) Գասատուութիւն արեւելեան լեզուաց,
- 3) Ընթացքն դաս ստղուածարանական ուսմանց:
- 5) Խումբ աստիճանաւորաց են յետագայք: Գասատուք զիտութեանց և լեզուաց, ուսուցիչք արուեստից և վերակացուք, համօրէն 29.
- 6) Որդեզիր աշակերտք ՚ի Ղեմարանէն սնուցեալք 35. իսկ թոշակատուք 54. համօրէն 89.

7) Ընթացքն ուսմանց հայոց ընդ որս և ռուսաց սնանին առանց վճարելոյ ինչ. և անորոշ թիւ սոյնօրինակ մանկանց առանց վճարելոյ ինչ ուսանողաց եղև արտաքոյ համարոյ բացորոշեալ թուոյ ձրիավարժ մանկանց, ընդունելով

безмездно. Неопредѣленное число сихъ
приходящихъ безъ платы учениковъ
было сверхъ комплекта, сообразно спо-
собамъ размѣщенія въ классахъ.

8.) Въ Университетъ и въ Медико-Хи-
рургическую Академію поступило ны-
нѣ воспитанниковъ 8.

9.) Предназначенные воспитанники
обучаются Восточнымъ языкамъ.

II. УЧЕБНЫЯ ПОСОБІЯ.

а.) Библіотека содержитъ книгъ 8,000.

б.) Физическій кабинетъ имѣеть сна-
рядовъ довольное количество.

в.) Минеральный кабинетъ, штуфовъ. 2,080.

г.) Монцъ-кабинетъ древнихъ монеть
и медалей.

д.) Типографія Института въ кругу
своихъ дѣйствій распространилась; мно-
гія изданы книги на Русскомъ и Ино-
странныхъ языкахъ, въ томъ числѣ и
классическія полезныя къ преподаванію,
особенно въ Армянской словесности. По
распоряженію Министерства Иностран-
ныхъ Дѣлъ приступлено къ печатанію
полнаго Армяно-Русскаго Словаря, какъ
книги необходимой и новой въ своемъ
родѣ.

զայնս ըստ սրում մարթ էր զետեղել զնոսս ՚ի դասատունս :

8) ԴԻ ԱՆՅՈՒՆԻՆԿՆ շամալսարանն և ՚ի բժշկական վիրաբուժական Ակադէմիայն մտին այժմ մանկունք 8.

9) Աշակերտք նախակարգեալք ուսանին զարևելեան լեզուս :

Բ. Ուսանողն նպաստ :

ա. Մատենադարանն պարունակէ զգիրս, հատորս 8,000.

բ. Շանդիսարանն բնական գիտութեանց բովանդակէ զգործիս բաւական քանակութեամբ :

գ. Շանքարանական հանդիսարանն ունի յինքեան զհատուածս 2,080.

դ. Շանդիսարանն հին դրամոց և միգալից :

ե. Տպարանն Ղեմարանի տարածանէ զներգործութիւնս իւր ըստ բաւականին. ՚ի նմին տպագրեալ եղեն յոլով մատենք ՚ի լեզուս ռուսաց և այլոց ազգաց, ընդ որս և ուսումնական գրեանք շահաւէտք ՚ի դասատուութիւն հայկական գրականութեան : Ըստ կարգադրութեան Ախարարութեանն գործոց օտարագրեաց սկսաւ տպագրիլ լիակատար բառարանն ՚ի հայոց ՚ի ռուս լեզու, որ է մատեն հարկաւոր և նոր ինն յիւրում սեռի :

III. По части Хозяйственной.

а.) *Приходъ*. Процентъ съ основнаго капитала, дохода отъ домовъ и отъ типографіи, платы съ пансіонеровъ и пожертвованіе отъ Попечителя и Директора. Общая сумма составляетъ въ годъ. 67,873 р.

б.) *Расходъ*. На жалованье чиновникамъ, учителямъ и надзирателямъ, на содержаніе учащихся и на всь статьи потребностей Института 65,583.

в.) *Въ остаткѣ* къ 1837 году 2,290.

IV. ОБЩИЙ ОБЗОРЪ СО ВРЕМЕНИ
ОСНОВАНИЯ ИНСТИТУТА СЪ
1816 по 1837 годъ.

а.) По части учебной:

1.) Воспитанниковъ на иждивеніи Лазаревыхъ находилось	170.
2.) Пансіонеровъ	178.
3.) Полупансіонеровъ	114.
4.) Бесплатныхъ	42.
<hr/>	
Всѣхъ	504.

б.) По части хозяйственной:

1.) На построеніе Институтскаго дома, на приобрѣтеніе покупкою дома типографіи, съ принадлежностями, и на ремонтъ всѣхъ зданій Институтскихъ	460,616 р.
2.) На содержаніе Института	738,843
<hr/>	
	1,205,459

Գ. Դ Տասին սնտրուսիւն:

ա. Հաս. Տոկոսիքն Դ Տիմնական գլխոյ
դրամոցն. վարձք Դ տանց և Դ տպարանէն.
Թոշակքն յաշակերտաց, և նուէրք Դ հոգա-
բարձուէն և Դ կառավարչէն Դ մի հաւաքեալք,
կացուցանեն զգումար ընդ ամն ողջոյն . 67,873 րուբլի.

բ. Ծախ. Թոշակ աստիճանաւորաց, վար-
ժապետաց և վերակացուաց. սնունդ ուսանո-
ղաց, և այլ ամենայն հարկաւոր պէտք Ղեմա-
րանին, կացուցանեն զգումար 65,583 —

գ. Յաւելու. մնայ առ 1837 ամն 2,290 —

Գ. Ընդհանրական զննութիւն Դ հիմարդոսիւնի Ղեմարանի
Տիւն ցայտօճ,

Դ 1816 ամն Տիւն ց 1837 ամն:

ա. Յուսումնական մասին:

1) Որդեգիրք Դ Լազարեանց ձրի սնուցեալք եղեն	170.
2) Թոշակատուք	178.
3) Կիսաթոշակ աշակերտք	114.
4) Ըշակերտք ոչ վճարողք	42.
	<hr/>
Գումար	504.

բ. Դ մասին տնտեսութեան:

1) Դ շինուած տան Ղեմարանին, Դ գին տանն ուր կայ տպարանն զոյգ ընդ պատշաճե- լոցն նմին. և Դ նորոգութիւն ամենայն շինուա- ծոց Ղեմարանին ծախեալ են	466,616 ր.
2) Դ սնունդ և Դ պահպանութիւն Ղեմա- րանին	738,843 ր.
	<hr/>
	1,205,459 ր.

3.) Сверхъ того основнаго капитала,
пожертвованнаго Лазаревыми, хра-
нится въ Опекунскихъ Совѣтахъ . . . 242,500

В с е г о . . . 1,447,959 р.

Почитаю долгомъ свидѣтельствовать предъ ВА-
ШИМЪ ИМПЕРАТОРСКИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ объ
отличномъ усердіи начальствующихъ лицъ Институ-
та, учителей и надзирателей сего заведенія. Вселить
въ юныя сердца благоговѣніе къ Богу, преданность
къ Престолу и любовь къ Отечеству,—такова цель
всѣхъ и каждаго изъ чиновниковъ Института.

При семъ осмѣливаюсь втеподданнѣйше пред-
ставить ВАШЕМУ ВЕЛИЧЕСТВУ общій списокъ
воспитанниковъ, получившихъ образованіе въ Ин-
ститутъ Лазревыхъ:

Изъ числа воспитывавшихся въ продолженіи 21
года поступило:

а.) Окончившихъ Гимназическій курсъ въ
высшія учебныя заведенія, по экзамену . . . 79.

Нѣкоторые изъ сихъ достигли ученыхъ
степеней, и по Медицинѣ званій Докторовъ
и Штабъ-Лекарей.

б.) Въ службу по разнымъ вѣдомствамъ, и
нѣкоторыхъ выбывшихъ по болѣзни и дру-
гимъ случаямъ 249.

Нѣкоторые изъ числа выпущенныхъ воспитан-
никовъ, по извѣстности и по успѣхамъ, особо озна-
чаются:

3) Բաց ՚ի հիմնական գլխոյ դրամոցն, ընծա-
յելոյ ՚ի Ազգարեանց, պահպանի նա ևս ՚ի
Խորհրդատանն որբախնամից 242,500 ր:

Գումար . . . 1,427,959 ր:

Պարտաւոր համարիմ ևս տալ վկայութիւն Չերումդ
ԿԼՅԱՆՐԱԿՆ Մեծութեան զառանձնական ջերմե-
ռանդութենէ կառավարչաց Ղեմարանին, վարժապետաց
և վերականցուաց նորին: Եւ նուլ ՚ի սիրտս մատաղատունկ
մանկանց զբարեպաշտութիւն առ Աստուած, զանձնա-
նուէր ծառայութիւն առ ԿԼՅԱՆՐԱԿՆ գահն, և զսէր
առ հայրենիսն, է նպատակ ամենայն և իւրաքանչիւր
աստիճանաւորաց Ղեմարանին:

Համարձակիմ ևս ընդ սմին ամենահպատակարար յան-
դիման առնել Չերումդ Մեծութեան զընդհանուր ցուցակ
աշակերտաց ուսանողաց ՚ի Ղեմարանին Ազգարեանց:

՚ի գումարէ անտի աշակերտաց յընթացս
21 ամաց, մտին՝

ա. ՚ի բարձրագոյն համալսարանս. յետ լրա-
ցուցանելոյ զընթացս ուսման, և զկնի ըստ օրի-
նաց քննութեան, աշակերտք 79.

Ոմանք ՚ի սոցունց ընկալան զաստիճան գիտ-
նականութեան. և ՚ի բժշկականութեան անդ
ընկալան զկոչումն դօկտօրի և շտապ լէկրի:

բ. Նոքա, որք մտին ՚ի ծառայութիւնս զա-
նազան վիճակաց, և որք արձակեցան ՚ի սրտա-
ձառս հիւանդութեան և այլոց դիպուածոց,
համարին 294.

Ոմանք յաշակերտաց անտի արձակելոց, ՚ի սրտաձառս
յառաջադիմութեան իւրեանց առաձինն նշանակեալ լինին.

Сверхъ того многіе другіе, коихъ исчислить и поименовать ихъ званія трудно. Большая часть сихъ воспитанниковъ изъ Арменіи, изъ Грузіи; нѣкоторые изъ Персіи, Турціи и одинъ изъ Индіи, города Калькутты.

Нѣкоторые изъ числа отличныхъ воспитанниковъ, по способностямъ и успѣхамъ, посвятили себя наукамъ и достигли ученыхъ степеней въ Университетахъ и въ Медицинскихъ Академіяхъ. Другіе сдѣлались образованными учителями и преподавателями разныхъ учебныхъ заведеній; особенно въ Кавказской области, въ Грузіи и въ Арменіи, гдѣ ощутительный недостатокъ въ сѣятеляхъ истиннаго просвѣщенія.

Главноначальствующій Института :

Графъ Бенкендорфъ.

նա և են բազումք, զորոց զպաշտամունս նշանակել աստա-
նօր է գժուարին. յուրվագոյնք յայսց աշակերտաց եկեալ
են ՚ի հայաստանէ և ՚ի վրաստանէ. ոմանք ՚ի պարսկաս-
տանէ և ՚ի տաճկաստանէ, և մի ոմն ՚ի հնդկաստանէ ՚ի
կալկութ քաղաքէ:

Ոմանք ՚ի նշանաւոր աշակերտաց ըստ ընդունակութեան
իւրեանց ընծայեցին զինքեանս գիտութեանց, և ընկալան
զուսումնական աստիճանս ՚ի համալսարանս և ՚ի բժշկական
ակադէմիայս. այլք յանձին կալան զպաշտօն վարժապե-
տաց և դասատուաց ՚ի սէսսպէս ուսումնարանս, մանաւանդ
՚ի կովկասեան նահանգս, ՚ի վրաստան և ՚ի հայաստան, ուր
առաւել է պակասութիւն ճշմարիտ լուսաւորչաց:

Վլխաւոր իշխանապետ Ղեմարանին Պրոֆ Բեկեւորի:

О Т Ч Е Т Ъ

О состояніи Московскаго Лазаревыхъ
Института Восточныхъ языковъ

За 1837 годъ.

ГОСУДАРЬ ИМПЕ- ВАШЕМУ ИМПЕРАТОРСКО-
РАТОРЪ извоилъ МУ ВЕЛИЧЕСТВУ имъю счастье
читать.

13 Января 1838 года, представить краткій отчетъ о со-
стояніи Московскаго Лазаре-
Генералъ - Маіоръ выхъ Института Восточныхъ
Дубельтъ 1-й. языковъ, за минувшій 1837 годъ.

А. По части Учебной.

Въ 1837 году состояло:

I. Чиновниковъ:

Попечитель	1.
Директоръ	1.
Командиръ	1.
Инспекторъ	1.

Преподавателей наукъ,
языковъ и учителей ис-
куствъ, приглашенныхъ
изъ Университета, Дво-
рянскаго и Александрин-
скаго Сиротскаго Инсти-
тутовъ и Гимназій

Надзирателей 4.

В с ѣ х ѣ 33.

II. Учащихся :

Воспитанниковъ,	35.
Пансіонеровъ	50.
Полупансіонеровъ	3.
<hr/>	
Всѣхъ	88.

Изъ сего числа:

Обучающихся въ нынѣшнихъ четырехъ классахъ :

Въ I-мъ	20.
Во II-мъ	20.
Въ III-мъ	24.
Въ IV-мъ	18.
Учащихся Восточнымъ языкамъ	8.

Награжденныхъ за прилежаніе и примѣрное поведеніе золотыми петлицами 10.

III. Поступило въ Московскій Императорскій Университетъ и Медико-Хирургическую Академію 10.

B. По части Хозяйственной :

I. Приходъ :

Процентовъ съ 200,000 р. капитала	9,219 р. 18 к.
Съ 5-ти домовъ, отдаваемыхъ въ наемъ, дохода	6,880 р. 83 к.
Съ 50 пансіонеровъ по 650 р. и 3 полупансіонеровъ 450 руб	40,515 р. 5 к.
Отъ типографіи	2,256 — 35 —
Пожертвовано Почетителемъ и	

2) Աստիճակ:

Որդեգիրք	35.
Հասութատուք	50.
Կէս Հասութատուք	3.
	<hr/>
Համօրէն	88.

ՊՅԱՅԱՄ ԹՈՒՊ՝

Ուսանողք յայժմեան քառեակ դասատունս.

Յ ւ ւ	20.
Յ ք	20.
Յ ց	24.
Յ զ	18.

Ուսանողք զարևելեան լեզուս 8.

Վարձատրեալքն ՚ի սակս ուսումնասիրութեան և օրինակատուր վարուց ոսկեզօծ օղակաւ սրարանոցի . 10.

3) Մտին ՚ի ԿԼՅԱՆԲԵԿՆ Մոսկովու Ունիվերսիտէան և ՚ի բժշկական վերաբուժական Կիաղեմիայն 10.

Բ. Ըստ արհեստի մասին:

1) Հասք:

Տոկոսիք ՚ի 200,000 դրամագլխոյն	9,219 ր. 18 կ:
՚ի 5 տանց ՚ի վարձու տուելոց եկամուտք	6,880 ր. 83 կ:
՚ի 50 Հասութատուաց 650 ուրբլի, և ՚ի յերից կէս Հասութատուաց 450 ուրբլի	40,515 ր. 5 կ:
՚ի տպարանէն	2,256 ր. 35 կ:
Նուիրեալ ՚ի հոգաբարձուէն և ՚ի դիւրէկաօրէն զանազան սխտոյք	3,500 ր.
	<hr/>
	62,372 ր. 42 կ.

Директоромъ припасовъ разныхъ	3,500 р.
	<hr/>
Остатка отъ 1836	62,372 р. 32 к. 1,726 — 88 —
В с е г о	64,099 р. 30 к.

II. Расходъ:

На жалованье чиновникамъ, учите- лямъ и надзирателямъ	27,668 р. 19 к.
На содержаніе учащихся	12,412 —
На учебныя пособія	1,486 — 22 —
На освѣщеніе, отопленіе и ре- монтъ домовъ	8,357 — 26 —
На содержаніе больницы, прав- ленія, прислуги, конюшни и пр.	7,747 — 91 —
На награду воспитанникамъ при выпускѣ изъ Института, на содер- жаніе типографій и проч.	4,777 — 4 —
В с е г о	62,448 р. 62 к.

Остатка къ 1838 году 1,650 р. 68 к.

Присемъ имѣю счастье всеподданнѣйше доложить ВАШЕМУ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ, что полное число воспитанниковъ и пансіонеровъ, каковое только можетъ быть помѣщено въ дортуарахъ и классахъ Института, свидѣтельствуеть о довѣренности публички къ сему заведенію, выпускъ же *девятирехъ* учениковъ въ студенты Университета и одного въ Медико-Хирургическую Академію, служить убѣдительнымъ доказательствомъ основательнаго и полнаго ученія. Высочайше дарованныя

Յաւելեալ էր ՚ի 1836 ամէն 1,726 ր. 88 կ:
 չամօրէն . . . 64,099 ր. 30 կ:

2) Օ ա խ ք :

Թոշակ աստիճանաւորաց, ուսուցա-
 նողաց, և սենեկատեսչաց 27,668 ր. 19 կ:
 Վասն սննդեան ուսանողաց 12,412 ր.
 Պատիւ ուսումնական նպաստից . . . 1,486 ր. 22 կ:
 Վասն լուսաւորելոյ, ջեռուցանելոյ
 և նորոգելոյ գտունան 8,357 ր. 26 կ:
 Պատիւ ծախուց հիւանդանոցին,
 կառավարութեան, ծառայից, ակտոց,
 և այլոց 7,747 ր. 91 կ,
 Վասն վարձատրութեան որդեգրաց
 յեւրոպայէն նոցա արտաքս յուսումնարա-
 նէն, ՚ի սակս սրահարանութեան տարարա-
 նին, և վասն այլոց 4,777 ր. 4 կ:
 չամօրէն . . . 62,448 ր. 62 կ:

Յաւելեալ եղև վասն 1838 ամին . . . 1,650 ր. 68 կ:

Աւելի՛ս պատիւ և ևս ամենահարատակարար ընդ այսմ
 յայտ առնել ՉԵՐՈՒՄԻ ԿԸՅԱՆՐԸԿՆ ՄԼ-
 ԾՈՒԹԵԼՆ նա և զայն, թէ լրակատար թիւն որդե-
 գրաց և հաստութատուաց, որչափ ինչ մարթ էր զետեղել
 ՚ի ննջարանս և ՚ի դասատունս Ղեմարանին, վկայ լինի
 մեծայարգ համարման հասարակութեան առ այս ուսումնա-
 րան. իսկ մուտն իննեակ աշակերտաց ՚ի յունիվերսիտետն,
 և միոյ աշակերտի՝ ՚ի բժշկական և վիրաբուժական Լ՛կա-
 տեմիայն, լինի համոզարար ազացոյց հիմնաւոր և լրակա-
 տար քաջուսումնութեան: Իրաւունքն և առանձնաշնոր-

ВАШИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ, въ минувшемъ 1837 году, права и преимущества сему Институту, упрочиваютъ и на будущее время существованіе онаго.

Всемиловитвѣйшее благоволеніе, изъявленное **ВАШИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ** при обзорѣнн Института въ минувшемъ году, и милостивый отзывъ Его Императорскаго Высочества Государя Цесаревича Наслѣдника, при Его личномъ обзорѣнн онаго, послужили самымъ лестнымъ поощреніемъ Начальству Института и преподавателямъ наукъ къ ревностнѣйшему попеченію о благоустройствѣ сего заведенія.

Генералъ-Адъютантъ Графъ Бенкендорфъ.

Отношеніе Министра Народнаго Просвѣщенія къ Попечителю Московскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ, отъ 5 Мая 1838 года подъ № 5,166.

По случаю отсутствія Г. Главнначальствующаго надъ Московскимъ Лазаревыхъ Институтомъ Восточныхъ языковъ, имѣю честь препроводить при семъ къ Вашему Превосходительству, для руководства, составленное мною, на основаніи Высочайше утвержденнаго въ 26-й день Апрѣля сего года Положенія Комитета Гг. Министровъ, росписаніе Института по разрядамъ мундировъ.

РОСПИСАНІЕ

Должностей Московскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ, по разрядамъ мундировъ, составленное на основаніи Высочайше утвержденнаго въ 26-й день Апрѣля 1838 года Положенія Комитета Гг. Министровъ.

Разряды по мундирамъ:

Попечитель (Института)	V.
Директоръ	VI.
Инспекторъ классовъ	VII.

Յարաբերական նամակ Նախարարի ազգային լուսաւորութեան առ Հոգաբարձուն Լազարեան Ղեմարանին Երևելեան լեզուաց՝ որ ՚ի Մոսկով, ՚ի 5 մայիսի 1838. ընդ համարաւ 5,116:

՚ի սրտձառս բացակայութեան զլիսաւոր իշխեցողին Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով, ունիմ սրտիւ ընդ սմին առաքել առ Վերազանցութիւն Չեր ՚ի պէտս զործադրութեան զյօրինեալն յինէն ցուցակ պաշտօնատարութեանց յիշատակեալ Ղեմարանին ըստ դասակարգութեանց հանդերձին մուկդիր անուանելոյ, հիմն ունելով այնմ զսահմանադրութիւնն ժողովոյն Նախարարաց զհաստատեալն ՚ի ՆՈՐԻՆ ԿԱՅԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԵՃՈՒԹԵՆԷ՛ՆԷ՛; ՚ի 26 ապրիլի այսր ամի:

Յուցակ պաշտօնատարութեանց Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով, ըստ դասակարգութեանց մուկդիր կոչեցեալ հանդերձին, յօրինեալ ՚ի վերայ հիման սահմանադրութեանն ժողովոյն Նախարարաց, հաստատեալ ՚ի ՆՈՐԻՆ ԿԱՅԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԵՃՈՒԹԵՆԷ՛ՆԷ՛; ՚ի 26 ապրիլի 1838 ամի:

Դասակարգութեան
ըստ հանդերձաց:

- Հոգաբարձու Ղեմարանին Հինգերորդի:
- Վիրէկտօր կամ կառավարիչ Վեցերորդի:
- Վերատեսուչ դասատանց Եօթներորդի:

Врачъ.	}	Буде имѣть степень Доктора	VIII.
		Буде Штабъ-Лекарь или Медико-Хирургъ	IX.
		Буде имѣть только званіе Лекаря	X.
Старшіе учителя			IX.
Младшіе учителя			X.
Учители Рисованія и Чистописанія			X.
Комнатные Надзиратели			X.

Примѣч. I. Всѣмъ поименованнымъ въ семъ росписаніи чиновникамъ дозволяется носить мундиръ и мундирные фраки, въ видѣ и покроѣ носимыхъ чиновниками тѣхъ же званій въ Гимназіяхъ Московскаго Учебнаго Округа, и съ предоставленнымъ имъ шитьемъ, но не съ Губернскимъ, а Государственнымъ гербомъ на пуговицахъ.

Примѣч. II. Непомѣщеннымъ въ росписаніи Эконому и Письмоводителю Института, на томъ же основаніи, какъ при Гимназіяхъ, не имѣть другаго мундира кромѣ мундирнаго фрака, безъ шпаги, съ круглою шляпою.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

Сергій Уваровъ.

Управляющій Департаментомъ

Князь Ширинскій-Шихматовъ.

- Լճի մանկի զաստիճան զօկ-
տօրի Ուժերորդի:
- Լճի իցէ շտար-լէկար կամ
վիրաբոյժ Իններորդի:
- Մշակ եթէ ունիցի միայն զկո-
չումն լէկարի Տասներորդի:
- Մշակ դասատուք Իններորդի:
- Արտսեր դասատուք Տասներորդի:
- Ուսուցիչք նկարչութեան և վայելչագրու-
թեան Տասներորդի:
- Վերակացուք սենեկաց Տասներորդի:

Ծանօթութիւն Ե: Մենայն աստիճանաւորաց, յիշատակե-
լոց յայսմ ցուցակի, թոյլ տուեալ լինի զգեճուլ զմունդիր
և զմունդիրական ֆրակս ըստ այնց կերպարանաց և
յօրինուածոց, զոր կրեն նոյնօրինակ կոչմանց աստիճա-
նաւորքն ՚ի զիմնազիայս ուսումնական նահանգին Մոս-
կովու, որոց և նոյնպէս ներեալ լինի կրել զկարուածն
պարանոցի ոչ նահանգական, այլ արքունական դրոշու-
ածով ՚ի վերայ կոճակաց:

Ծանօթութիւն Զ: Տեղեւն և ևս չի գրուի Նեմարանին ոչ
յիշատակեալք յայսմ ցուցակի, յեցեալ ՚ի նոյն հիմունս,
որք զօրեն ՚ի զիմնազիայս, ոչ կարեն կրել զայլ մունդիրս,
բայց միայն զմունդիրական ֆրակ, առանց սրոյ, և բոլո-
րակաձև գտակաւ:

Նախարար ազգային լուսաւորութեան Սեբէ: Ուլտրով:

Մատակարար Բաշխուածոյն Կեւշ Եւրեւիէ Եւրեւսով:

Указъ по Высочайшему повелѣнію: о предоставленіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ дополнительныхъ правъ и преимуществъ, на равнѣ съ учебными заведеніями 2-го разряда.

Указъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА
САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО, изъ Правитель-
ствующаго Сената.

По Указу ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, Правительствующій Сенатъ слушали предложеніе Господина Министра Юстиціи, Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, при коемъ предложилъ, для повсемѣстнаго распубликованія, сообщенное ему Г. Генераль-Адъютантомъ Графомъ Бенкендорфомъ извлеченіе изъ выписки журналовъ Комитета Гг. Министровъ отъ 29 Марта и 26 Апрѣля, въ коей заключается положеніе Высочайше утвержденное о дарованіи Московскому Армянскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ дополнительныхъ правъ и преимуществъ, на равнѣ съ прочими учебными заведеніями втораго разряда. Приказали: Напечатать потребное количество экземпляровъ означеннаго извлеченія изъ выписки журналовъ Комитета Гг. Министровъ, разослать, для должнаго исполненія, къ Г. Министру Народнаго Просвѣщенія, а для свѣде-

Հրովարտակ ըստ Ռարձրագոյն հրամանի յաղագս սարգևելոյ հայկական Լազարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց զիրաւունս և զառանձնաշնորհութիւնս հասարակապատիւս ընդ այլ ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի:

Հրովարտակ ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԸԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԼՆԵ Ինքնակալին Համայն Ռուսաց, ՚ի Կառավարիչ Սէնատէն:

Ըստ հրովարտակի ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԸԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԼՆԵ Կառավարիչ Սէնատս լուաւ (ընկալաւ) զառաջագրութիւն Նախարարին արդարադատութեան ներքին խորհրդականի և ասպետի Վիմիտրի Վասիլովիչ Վաշկովի, ընդ որում առաջարկէ նա ՚ի սակս համատարած հրատարակութեան զհաղորդեալն նմա յօժանդակ գեներալ Վրաֆ Բէնկէնդօրֆէ, զհամառօտ բովանդակութիւն քաղուածոյ օրագրութեանց ժողովոյն Նախարարաց ՚ի 29 մարտի և ՚ի 26 ապրիլի, յորում պարունակի Ռարձրագոյն հաստատեալ սահմանադրութիւնն յաղագս սարգևելոյ Մոսկովու հայոց Ղեմարանին արևելեան լեզուաց զլրացուցիչ իրաւունս և զառանձնաշնորհութիւնս համահաւասարս ընդ այլ ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի: Հրամայեցաք. տպագրեալ զհարկաւոր թիւ օրինակաց յիշեալ համառօտ բովանդակութեանն ՚ի քաղուածոյ օրագրութեանց ժողովոյն Նախարարաց, առաքել վասն պարտուարտոշած կատարման առ

нія во всь Губернскія и Областныя Правленія, Правительство, Войсковыя Канцеляріи и Присутственныя мѣста, къ прочимъ Гг. Министрамъ; Военнымъ Губернаторамъ, Военнымъ Губернаторамъ управляющимъ и Гражданскою частию, Генералъ-Губернаторамъ и Градоначальникамъ, при указахъ; въ Святѣйшій же Правительствующій Синодъ, во всь Департаменты Правительствующаго Сената и Общія оныхъ Собранія, сообщить при вѣдніяхъ, а въ Герольдію при извѣстіи и припечатать во вторую часть издаваемыхъ при Правительствующемъ Сенатѣ собраній указовъ. Въ слѣдствіе чего прилагается при семь одинъ экземпляръ. Маія 31 дня 1838 года.

Նախարարն ազգային լուսաւորութեան, իսկ ՚ի սակս տեղեկութեան զոյգ ընդ հրովարտակի առաքել զայն ՚ի բոլոր դիւանատունս քաղաքաց և նահանգաց, ՚ի կառավարութիւնս, ՚ի զինուորական դիւանատունս, և յատեանս արքունի, առ այլ Նախարարս, առ զինուորական նահանգապետս, որք կառավարեն նա և զքաղաքական մասն, առ զեներալ նահանգապետս, և առ քաղաքապետս. իսկ ՚ի սրբազան Առաւիարիչ Ալեհոյսն, ՚ի համօրէն բաշխուածս Առաւիարիչ Ահնատի, և յընդհանուր ժողովն նոցին հաղորդել զծանօթութիւն ընդ յայտարարութեան. և ՚ի գէրօլգիայն զտեղեկութիւն, նա և տպել զայն յերկրորդ մասին գումարոյ օրինաց, որ ՚ի լոյս ընծայի ՚ի Առաւիարիչ Ահնատէն. ոյր աղագաւ և կցորդի ընդ այսմ մի օրինակ նորին :

Извлечение из выписки журналовъ Комитета Министровъ о дополнительныхъ правахъ по Высочайше утвержденному положенію Всемилоуствѣйше пожалованныхъ Московскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ, отъ 29 Марта и 26 Апрѣля 1838 за № 784.

Слушаны: записка Министра Народнаго Просвѣщенія съ изъясненіемъ заключенія по дѣлу о присвоеніи Московскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ разныхъ преимуществъ по примѣру казенныхъ учебныхъ заведеній 2-го разряда, и два отношенія по сему же дѣлу: его же Министра Народнаго Просвѣщенія и Генераль-Адъютанта Графа Бенкендорфа.

Комитетъ считалъ, что хотя съ одной стороны нельзя непризнать справедливости замѣчаній Министерства, но съ другой не возможно не принять въ уваженіе, что пожертвованія учредителя и его наследниковъ, заключающіяся въ наличномъ капиталѣ строеніяхъ и разныхъ къ заведенію принадлежностяхъ, простираются до весьма значительной суммы; что поманутой Институтъ, возвышаясь непрерывно въ благосостояніи своемъ, въ продолженіи 22 лѣтняго своего существованія содержался исключительно собственными средствами и успѣлъ оказать пользу, и что по сей причинѣ не только не можетъ быть никакого опасенія на счетъ дальнѣйшаго существованія онаго, но напротивъ предполагать должно, что заведеніе сіе, особенно при ближайшемъ надзорѣ за нимъ Правительства, по-

Համառօտ բովանդակութիւնն ՚ի քաղուածոյ օրագրութեանց ժողովոյն՝ Նախարարաց յաղագս յաւելեալ իրաւանց ըստ Ռարձրագոյն Հաստատեալ սահմանադրութեան ողորմածարար պարգևելոյ Ազգարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով, ՚ի 29 մարտի և ՚ի 26 ապրիլի 1838 ամի, ընդ 784 համարաւ :

Բնթերցեալ եղին՝ տոմսակն Նախարարի ազգային լուսաւորութեան, յորում բացայայտեալ կայ եզրակացութիւնն ՚ի վերայ բանի վասն սեպհականելոյ Մոսկովու Ազգարեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, զանազան արտօնութիւնս ըստ օրինակի Մաքունի ուսումնարանաց երկրորդ դասակարգի, և երկու ծանօթարան գրութիւնք վասն այդք բանի նոյն Նախարարի ազգային լուսաւորութեան և գլխաւոր աջակցի ԱՄՅԱՄՅ (Վեներալ-Միլիթանթ) Ամսին Բնկէնդօրի :

Ժողովն համարի, զի թէպէտ ՚ի միոյ կողմանէ անմարթ է չբնդունել իրաւացի զծանօթարանութիւնս նախարարութեան. սակայն ՚ի միւս կողմանէ չէ կարելի ոչ յարգել և զայն, թէ նուէրք հիմնադրողի և ժառանգաց նորին, որք բովանդակին յառձեռն պատրաստ գումար դրամոց ՚ի շինուածս և ՚ի զանազան Ղեմարանի պատշաճութիւնս, տարածանին մինչև ցկարի նշանաւոր գումար. թէ յիշեալ Ղեմարանն անբնդհատ ամբառնալով ՚ի բարեգրութեան իւրում, ՚ի տեղութեան 22 ամեայ եղելութեան իւրում թռչակաւորիւք առանց բացառութեան իւրովք և թ սեպհական հնարիւք, և ՚ի դէպ եղև նմա ընծայել զօգուտ. և թէ վասն այդք պատճառի ոչ եթէ կասկած ինչ կայ վասն ապագոյ տեղութեան նորին, այլ ընդ հակա-

степенно приходить будетъ въ лучшее положеніе. Обстоятельства сіи конечно не даютъ Инстуту права пользоваться всеми вообще преимуществами, но тѣмъ неменѣе нельзя отказать въ дарованіи оному нѣкоторыхъ изъ просимыхъ преимуществъ, и особенно такихъ, которыя, не составляя исключительной принадлежности казенныхъ учебныхъ заведеній, будутъ служить знакомъ обращаемого Правительствомъ на сіе заведеніе вниманія и могутъ доставить оному вѣщшіе способы къ своему усовершенствованію.

Комитетъ въ дополненіе положенія своего, Высочайше утвержденнаго 31 Августа 1837 года, полагалъ:

1.) Оставя Институтъ Лазаревыхъ въ общемъ завѣдываніи Министерства Народнаго Просвѣщенія, дозволить учредить при ономъ для управленія по части устройства внутренняго, учебнаго и хозяйственнаго, особый Совѣтъ на правилахъ, кои имѣютъ быть преподаны для сего Гзавноуправляющимъ надъ Институтомъ, составя Совѣтъ сей изъ Попечителя, Директора, Инспектора и нѣкоторыхъ Старшихъ Учителей.

2.) Званіе Попечителя присвоить старшему въ родѣ Лазаревыхъ, но съ тѣмъ, чтобы онъ утверждаемъ былъ въ семъ званіи не прежде, какъ по достиженіи надлежащаго чина и чтобы при несовершеннolѣтій его попечительство надъ Институтомъ поручаемо было учрежденной надъ нимъ онекъ;

ուսան Ենթադրելի է, թէ ուսումնարանս այս յաւէտ ընդ
հպաւորագոյն վերատեսչութեամբ Տէրութեան՝ հետ զհե-
տէ ունի յառաջանալ ՚ի լաւագոյն դրութեան իւրում
թիւսպէտ հանգամանքս այսօրիկ յիրաւի ոչ ընծայեն Ղե-
մարանին զիրաւունս առ ՚ի վայելել ընդհանրապէս զամե-
նայն արտօնութիւնսն, որք ընծայեալ կան Արքունի ու-
սումնարանաց. սակայն այնու առաւել անմարթ է բաց-
ասել ՚ի սրբազնելոյ նմա զոմանս ՚ի խնդրեալ արտօնու-
թեանցն. և յատկապէս զայնպիսիս, որք ոչ զօլով առ-
անձնական վերաբերութիւնք արքունի ուսումնարանաց,
լինելոց են իբրև նշանակ մտադրութեան Տէրութեան առ
այդ Ղեմարան. և կարեն հասուցանել նմա զառաւե-
լագատիկ հնարս ժամանելոյ ՚ի կատարելութիւն նորին:

Պողոսին ՚ի յաւելուած սահմանադրութեան իւրոյ (Վարձ-
րագոյն հաստատելոյ ՚ի 31 օգոստոսի 1837 ամի, կար-
գեաց,

Նախ՝ թողլով զՂեմարանն Ազգարեան յընդհանուր
վերատեսչութեան նախարարութեան ազգային լուսաւո-
րութեան, թողացուցանել հաստատել ՚ի նմա յազգս
կառավարութեան ՚ի մասին ներքին, ուսումնական և
անտեսական բարեկարգութեան, զյատուկ խորհրդարան
՚ի վերայ կանոնաց, որք առ այդ ունին սահմանիլ ՚ի
զլիսապետէ Ղեմարանի, կարգելով զխորհրդարանդ զայդ
՚ի հոգաբարձուէ, ՚ի կառավարչէ և յոմանց յաւագ
ուսուցչաց:

Արկրորդ՝ կոչումն հոգաբարձուի յատկացուցի անդ-
րանկին ՚ի տոհմէ Ազգարեանց, այլ այնու սրայմանաւ, զի
հաստատեսցի նա ՚ի սոյն կոչման ոչ նախ քան զհասանիլ
՚ի սլատկանաւոր աստիճան, և զի ՚ի ղեռահասակութեան

въ случаѣ же пересѣченія сего рода, въ званіе Попечителя назначить одного изъ ближайшихъ родственниковъ Лазаревыхъ или избрать другое лице Армянскаго происхожденія, съ согласія Верховнаго Эчміадзинскаго Патріарха и Каѳоликоса Армянскаго и Епархіальнаго Архіепископа той Армянской Епархіи, къ которой принадлежитъ Московская губернія; но и при семъ случаѣ наблюдать, чтобы избираемое въ упомянутое званіе лицо могло по чину своему занимать сію должность.

3.) О назначеніи Попечителя представлять на Высочайшее утвержденіе; определеніе же Директора и прочихъ чиновниковъ при Институтѣ предоставить Попечителю и Совѣту онаго съ утвержденія Главнначальствующаго.

4.) Отчеты о приходѣ и расходѣ суммъ, присвоенныхъ Институту изъ процентовъ съ пожертвованнаго учредителями и ихъ наследниками капитала и изъ особыхъ доходовъ, равно какъ по нравственной и учебной части, по окончаніи года представлять чрезъ Попечителя и Совѣтъ Главному Начальнику Института и Министерству Народнаго Просвѣщенія.

5.) Врача при Институтѣ считать въ дѣйствительной Государственной службѣ.

6.) Чиновникамъ, состоящимъ при Институтѣ въ должностяхъ: Попечителя, Директора, Инспектора, Учителей, Врача и другихъ поименованныхъ во

նորին՝ հոգաբարձութիւնն ՚ի վերայ Ղեմարանի յանձնեցի կարգեալ ՚ի վերայ նորա խնամակալութիւն. իսկ ՚ի սրկասիլ տոհմի այտորիկ՝ ՚ի կոչումն հոգաբարձուի ընտրեացի մին ՚ի մերձաւորացոյն ազգականաց Ազարեանց և կամ ընտրել զոմն յազգէն հայոց համաձայնութեամբ ծայրագոյն Պատրիարքին Աջմիածնի և Պաթուղիկոսին հայոց, և վիճակաւոր արքեպիսկոպոսին այնր վիճակի հայոց՝ որում սրտականի գաւառն Մոսկովու. և ՚ի սոյնսիսի սրտահաման դիտել, զի ընտրելի անձն առ յիշատակեալ կոչումն ըստ աստիճանի իւրում կարասցէ ունիլ զայդ սարտաւորութիւն:

Արրորդ՝ զնշանակութենէ հոգաբարձուի առաջի առնել ՚ի Մար Զրագոյն հաստատութիւն. իսկ զկարգումն կառավարչի և այլոց սրաշտօնատարաց Ղեմարանին, յանձնել հոգաբարձուի և խորհրդարանի նորին հաստատութեամբ գլխաւոր իշխեցողին:

Չորրորդ՝ հաշուատութիւնք մտից և ելից գումարաց սեփհականելոց Ղեմարանին ՚ի տոկոսեաց մայր դումարոյ, որ նուիրեցաւ ՚ի հիմնադրողաց և ժառանգաց նոցին և ՚ի յառանձին եկամտից. նոյնս և վասն բարոյական և ուսումնական մասանց, ՚ի լրանալ ամի առաջադրեցին ՚ի ձեռն հոգաբարձուի և խորհրդարանի գլխաւոր իշխեցողին Ղեմարանի և Նախարարին ազգային լուսաւորութեան:

Հինգերորդ՝ զբժշկին Ղեմարանի թուել ՚ի ներգործական սրաշտօնի Տէրութեան:

Վեցերորդ՝ սրաշտօնատարացն, որք ՚ի Ղեմարանի ունին զսարտաւորութիւնսն՝ հոգաբարձուի, կառավարչի, վերատեսչի, վարժապետաց, բժշկի և այլոց, որք

2-мъ пунктѣ Высочайше утвержденного 31 Августа 1837 года положенія Комитета Министровъ, дозволить носить мундиръ и мундириные фраки, присвоенные чиновникамъ тѣхъ же званій въ Гимназіяхъ Московскаго учебнаго Округа, но съ Государственнымъ, а не съ губернскимъ гербомъ на пуговицахъ, сравнивъ въ отношеніи разряда мундираго шитья, Попечителя Института съ Почетными Попечителями Гимназій, для чего и предоставить Министру Народнаго Просвѣщенія утвердить особое росписаніе; воспитанникамъ же, пансіонерамъ и всѣмъ учащимся назначить одежду въ видѣ и покроѣ мундировъ темнозеленаго цвѣта, съ краснымъ кантомъ, стоячимъ воротникомъ чернаго цвѣта и желтыми пуговицами съ Государственнымъ гербомъ.

7.) Воспитанниковъ Института, содержимыхъ на издвигеніи основателей онаго, обязывать, по окончаніи курса наукъ, прослужить при семъ заведеніи не менѣе 6-ти лѣтъ въ должностяхъ Старшихъ или Младшихъ Учителей, постановить однако же, чтобы воспитанники сіи инаиначе могли быть определяемы въ означенныя должности, какъ по окончаніи съ успѣхомъ полнаго курса ученія и въ Университетъ, по выдержаніи установленнаго въ томъ испытанія и по полученіи надлежащей ученой степени.

յիշատակեալ կան յերկրորդի հատուածոջ Վարձրագոյն հաստատեալ ՚ի 31 օգոստոսի 1837 ամի սահմանադրութեանն ժողովոյն Նախարարաց, Թոյլ տալ կրել զայն հանդերձ միօրինակ (որ է մունտիր) և զպատմութեան միօրինակ հանդերձից, որք յատկացեալ են վասն սլաշտօնատարաց նոյն և եթ կոչման ՚ի գիմնագիտոյս Մոսկովու ուսումնական նահանգի, բայց Թագաւորական և ոչ դաւառական դրոշուածով ՚ի վերայ կոծակաց, հաւասարելով ՚ի մասին դասակարգութեան միօրինակ հանդերձից ասղնենկարութեան՝ զհոգաբարձուն Ղեմարանի՝ ընդ պատուաւոր հոգաբարձուաց Վիմնագիտոյից. ոյր աղագաւ և յանձնել Նախարարին ազգային լուսաւորութեան. զի հաստատեսցէ զառանձին բացատրութիւն, իսկ վասն ձրիաւարժ լիաթոշակ և այլոց աշակերտաց՝ նշանաւորել զհանդերձ ՚ի կերպարանս և կարուածս միօրինակ զգեստուց (մունտիր) ՚ի մոյզ կանաչ գունոյ՝ կարմրագոյն վերջաւորօք՝ կանգուն կարուածով սարանոցի սեւաւ գունոյ և դեղին կոծակօք Թագաւորական դրոշուածով:

Օւշակերտան Ղեմարանի, որք Թոշակաւորին արդեամբք հիմնադրողաց, պարտաւորել. զի զկնի աւարտման ուսմանց մնացեն ՚ի սլաշտօնի Ղեմարանին ոչ սակասքան զվեց ամ, ունելով զպարտաւորութիւնս աւագ կամ կրդսեր ուսուցչաց, սահմանադրելով միայն զի աշակերտքն այնօքիկ ոչ այլով կերպիւ կարասցեն կարգեալ զոլ ՚ի յիշատակեալ պարտաւորութիւնսն, եթէ ոչ՝ զկնի աւարտելոյ յառաջագիմութեամբ զլիակատար ընթացս ուսմանց նա և ՚ի համալսարանի՝ զկնի կանոնաւորեալ քննութեան գիտութեան նոցին, և զկնի ընկալնլոյ զպատկանաւոր ստտիճան ուսումնականութեան:

1834 Октября 4-го.

ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЬ НИКОЛАЙ ПАВЛОВИЧЪ, въ сопровожденіи Главнаго Напалыника Института Г. Генераль-Адъютанта Графа Александра Христофоровича Бенкендорфа, соизволилъ осчастливить Лазаревыхъ Институтъ Восточныхъ языковъ Высочайшимъ Своимъ посещеніемъ въ четвертый день Октября 1834 года, во второмъ часу пополудни и, съ свойственнымъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ благосердіемъ принявъ отъ Командира Института Генераль-Маіора Римана рапортъ о состояніи Института, изволилъ обозрѣвать подробно всѣ части сего заведенія, основаннаго и содержимаго фамилією Лазаревыхъ безъ всякаго пособія отъ Правительства. Во время достопамятнаго посещенія ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО удостоилъ высокой чести разспрашивать Командира Института Генераль-Маіора Римана обо всемъ, касающемся до Института; говорить съ учителемъ Турецкаго языка Аракеломъ Шахумовымъ и воспитанникомъ Семеномъ Кандицевымъ, недавно привезеннымъ изъ Англіи и Тергукасовымъ, урожденцемъ Тифлискимъ. По обозрѣніи Института, ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЬ благоволилъ изъявить Высочайшее Свое удовольствіе за устройство и найденный порядокъ Главно-

ԴԻ 4 ԿՈՆՏԻՏԻՅԵՐԷ 1834 թ. 5 է :

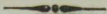
**ՆՈՐԻՆ ՄԵՃՈՒԹԻՒՒՆԵ ԻՆՖԵՆԿԱՆ,
ԿԸՅՍՐԵ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ՊԸՎԱՌՎԻՉ,**
զոյգ ընդ զլսաւոր իշխեցողի Ղեմարանի Օժանդակ Վե-
ներալի Գրաֆ Ալէքսանդրի Խրիստաֆորովիչի Բէնիկէն-
դորֆի, բարեհաճեցաւ բախտաւորել զԱյգարեան Ղե-
մարանն արեւելեան լեզուաց Բարձրագոյն այցելութեամբ
իւրով Դ 4 աւուր հոկտեմբերի 1834 ամի յերկրորդ ժա-
մու յետ կէս աւուր. և սեպհական բարեհոգութեամբ
յատկացելոյ **ՆՈՐԻՆ ԿԸՅՍԱՐԸԿԸՆ ՄԵՃՈՒ-
ԹԵԱՆ՝** ընկալաւ Դ կոմանտիրէ Ղեմարանին Դ Վե-
ներալ-Մայորէ Բիմանէ զհամարատոմսակ զհանգամա-
նաց Ղեմարանին, հաճեցաւ մանրամասն տեսանել զամե-
նայն մասունս այսր շինուածոյ, հիմնադրելոյ և սահպա-
նելոյ տոհմին Այգարեանց առանց ամենայն նարաստաւո-
րութեան Դ կողմանէ թաղաւորութեան :

Դ ժամանակի արժանայիշատակ այցելութեան իւրոյ
ՆՈՐԻՆ ԿԸՅՍԱՐԸԿԸՆ ՄԵՃՈՒԹԻՒՒՆ արժա-
նի արար մեծի սրտուոյ հարցանելով զկոմանտիրն զՎե-
ներալ-Մայոր Բիմանն, զամենայն իրաց վերաբերելոյ
առ Ղեմարանն. խօսեցաւ ընդ դասատուի տաճկական
լեզուի ընդ Առաքելի Շահումեան, և ընդ որդեգրի Սի-
մօնի Կանդինցովի նորոգ դարձելոյ յանգղիոյ, և ընդ որդե-
գրի Տէրղուկասեան, ծնելոյ Դ Տիփիս :

Յետ այցելութեան Ինստիտուտին՝ **ԻՆՖԵՆԿԱՆ,
ԿԸՅՍՐԸ** բարեհաճեցաւ յայտնել զիւր Բարձրագոյն

му Начальнику Института Г. Генералъ-Адъютанту
Графу А. Х. Бенкендорфу, и вскоре было объяв-
лено официально о семъ незабвенномъ для Инсти-
тута событіи въ 227-мъ № Сѣверной Пчелы, сими
словами: «4-го числа ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО изволилъ
«обозрѣвать Лазаревыхъ Институтъ Восточныхъ
«языковъ и Губернскую Гимназію, коими, особенно
«первымъ, былъ весьма доволенъ.»

բաւականութիւնն զբաջօրինուածոյ և զբարեկարգութեանէ, զլիսաւոր իշխեցողի Ղեմարանին (Օժանդակ Վեներալի Վրաֆի Ռէնկէնդօրֆի, յետ որոյ փութով եղև ըստ պաշտաման յայտարարութիւն զայսմ ՚ի սակս Ղեմարանին անմոռանալի պարգևէ, ՚ի 227 թուանշանն Հիւսիսային մեղու անուանեալ օրագրութեանն, բանիւքս այսքիւք՝ »՚ի 4 աւուր ՆՈՐԻՆ ՍԵՃՈՒԹԻՒՒՆՆ »բարեհաճեցաւ յայց ելանել Լազարեան Ղեմարանին տարևեկեան լեզուաց, և նահանգական Վիմնագլխային. ընդ որս՝ մանաւանդ ընդ առաջինն՝ զտաւ կարի գոհ և բաւական»

1837 Ноября 5-го.

Его Императорское Высочество Наслѣдникъ Престола Цесаревичъ 25 числа Ноября въ 10-ть часовъ утра, удостоилъ своимъ посѣщеніемъ Лазаревыхъ Институтъ Восточныхъ языковъ, изволилъ осматривать во всѣхъ подробностяхъ это заведеніе и изъявилъ свое удовольствіе Начальству Института за найденный порядокъ и устройство. Посѣщеніе Его Императорскаго Высочества сохранится навсегда въ благодарной памяти учредителей Института, Наставниковъ и юношества, стекшаго сюда не только изъ Закавказья, но и изъ отдаленныхъ странъ.

Въ Московскихъ вѣдомостяхъ въ № 97, 4-го Декабря 1837 года напечатано:

25-го Ноября въ 10-ть часовъ утра, Его Высочество Государь Наслѣдникъ Цесаревичъ посѣтилъ Московскій Лазаревыхъ Институтъ Восточныхъ языковъ, гдѣ встрѣченъ былъ Главноначальствующимъ сего Института Генераль-Адъютантомъ Графомъ Бенкендорфомъ и Попечителемъ онаго Дѣйствительнымъ Статскимъ Совѣтникомъ и Камергеромъ Лазаревымъ, гдѣ и изволилъ найти во всемъ отмѣнное устройство. Въ Сѣверной Пчелѣ 1837 года Декабря 13-го дня № 283-й напечатано о семъ Высочайшемъ посѣщеніи Института.

1837 ԿՈՅԵՄԲԵՐԷ 25:

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԿԱՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵ
ժառանգն Գահոյից Կայսերազն և մեծ կնեազ
ԼԱԼԻՔԱՆՆԻՐՆ ԵՎՈՒԼՅԵՎԻՉ Ի 25 աւուր
նոյեմբերի Ի 10 երորդ ժամու առաւօտու, արժանի արար
այցելութեան իւրում զԼազարեան Ղեմարանն արևելեան
լեզուաց. հաճեցաւ զննել մանրամասն զայս շինուած և
զգոհութիւն իւր յայտ արար իշխեցողի Ղեմարանին Ի
սակս բարեկարգութեան և բարեշինութեան տեսելոց:

Լայցելութիւնն **ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԿԱՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵ** հանապազ պահպանեալ լինի յերախտագէտ
յուշի հիմնադրաց Ղեմարանին, և վարժապետաց, և աշա-
կերտաց, զումարելոց աստ ոչ միայն Ի սահմանայ անդր
քան զՎոյվասեան լերինս եղելոց, այլ և Ի յոյժ հեռաւոր
վայրաց:

Ի Մոսկովեան լրագրութիւնս Ի համար 97 Ի 4 աւուր
դեկտեմբերի 1837 ամի, տպագրեալ եղև այս բան:

Ի 25 նոյեմբերի Ի 10 ժամու առաւօտու, **ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԶՆ ԺԱՌԱՆԳՆ ԱՅԳ ԱՐԱՐ ԼԱԶԱՐԵԱՆ ՂԵՄԱՐԱՆԻՆ ԱՐԼԵՂԵԱՆ ԼԵԶՈՒԱՅ**, որ Ի Մոս-
կով, ուր ընդ առաջ եկին նմա գլխաւոր իշխեցողն այնր
Ղեմարանի Օժանդակ Գեներալ Գրաֆ Բէնկէնդօրֆն,
և հոգաբարձու նորին ներգործական քաղաքային խորհր-
դական և ասպետն Յովհաննէս Յովակիմեան Լազա-
րեանն, յորում և եզիտ Նա յամենայնի զգերազանց բարե-
շինութիւն: Լայս Բարձրագոյն այցելութիւն Ղեմա-
րանի վերստին տպեալ եղև Ի Կենտրոնին Ռուս-
նեալ օրագրութեանն Ի 13 դեկտեմբերի 1837 ամի, ընդ
Թուանշանաւ 283:

ИЗВЛЕЧЕНІЕ ИЗЪ КНИГИ:

ПОСТАНОВЛЕНІЕ МОСКОВСКАГО АРМЯНСКАГО
ЛАЗАРЕВЫХЪ ИНСТИТУТА ВОСТОЧНЫХЪ
ЯЗЫКОВЪ,

напечатанной въ 1830 году на Русскомъ, Армянскомъ, Французскомъ и Нѣмецкомъ языкахъ. Въ семь постановленіи изложены подробныя правила Института по всемъ частямъ управленія.

Цѣль Института.

Цѣль Института состоитъ въ томъ, чтобы доставить юношеству способы къ воспитанію и образованію въ наукахъ, служащихъ приготовленіемъ къ Государственной службѣ: военной и гражданской. Сія главная цѣль заключаетъ въ себѣ другія двѣ частныя: а) Теоретическое и практическое изученіе Восточныхъ языковъ и приготовленіе въ оныхъ переводчиковъ, необходимо нужныхъ по сношеніямъ Имперіи съ Азіятскими Державами. б) Восточный сей Институтъ, какъ центральное главное заведеніе Армянскаго народа для прочихъ училищъ сей націи, въ Россіи находящихся, служить разсадникомъ въ доставленіи учителей, въ коихъ оныя повсемѣстно нуждаются; а для исповѣдающихъ Христіанскую Армянскую вѣру, приготовляетъ образованныхъ Священно - служителей. Притомъ

Համառօտ բովանդակութիւն ՚ի մատենէ, որ կոչի

ԿԵՐԳԵԳԻՈՒԹԻՒՆ ՀԵՅՈՅ ԼԵՕՆԵՆԵ
ՂԵՄԵՐԵՆԻ ԵՐԵՒԵԼԵՆԵ ԼԵՕՈՒՆՅ ՈՐ
՚Ի ՄՈՍԿՈՎ,

տպագրեալ ՚ի 1830 ամի ՚ի բարբառս Ռուսաց, Հայոց,
Պաղղիացւոց և Վերմանացւոց: ՚Ի սմին յայսմիկ կար-
գադրութեան բացորոշեալ են ճիշդ կանոնք Ղեմարանի
ըստ համայն կառավարական մասանց նորին:

ՆԿԻՐՈՒՄ: ՂԵՄԱՐԱՆԻ:

Նպատակ Ղեմարանիս կայանայ յայնմ, զի առմատուս-
ցէ մանկանց զամենայն կարևոր միջոցս առ ՚ի կրթել և
հրահանգել զնոսա ՚ի գիտութիւնս, յորոց ձեռն կարացեն
պատրաստել զանձինս առ ՚ի մտանել յարքունի պաշտա-
մունս թէ ՚ի զինուորականս և թէ ՚ի քաղաքականս:
Վլխաւոր նպատակս այս պարունակէ յինքեան զերկու
այլ մասնաւորս. նախ՝ զտեսական և զգործական ուսմունս
Արևելեան լեզուաց առ ՚ի պատրաստել զթարգմանիչս
ամենեկին հարկաւորս, ՚ի պատճառս կապակցութեանց,
զոր ունի տէրութիւնս այս ընդ այլոց ասիական տէրու-
թեանց: Արկրորդ՝ արևելեան Ղեմարանս այս իրրև
զլխաւոր կենդրոնեան տեղի ՚ի մէջ ազգին հայոց, յարա-
բերութեամբ առ այլ հայկական դպրոցս, ցրուեալս ՚ի ուս-
սաստան, համարի սերմնարան իմն առ ՚ի պատրաստել
զուսուցիչս կամ զվարժապետս, որոց ամենայն ուրեք
պէտտ ունին այդպիսի դպրոցք. իսկ վասն քրիստոնէից
հայկազնեայ Լուսաւորչակրօն հաւատացելոց՝ պատրաս-
տել զքաջուսումն պաշտօնեայս սրբոյ Լիկեղեցւոյ: Ընաց

сей Институтъ употребляетъ зависящія отъ него средства къ распространенію знаній Восточныхъ языковъ, къ умноженію свѣденій о народахъ и странахъ Азійскихъ.

Полиза Института.

Юношество Армянъ, обитающихъ подъ покровительствомъ Россіи и усердную преданность новому своему отечеству оказавшихъ, получивъ образованіе въ національномъ центральномъ учебномъ заведеніи, въ скоромъ времени соединится съ коренными Россіянами. Изъ разныхъ Южныхъ городовъ Имперіи и изъ новопокоренныхъ Областей Арменіи, даже изъ отдаленныхъ другихъ странъ, сыны ея стекаются въ Россію. Разсадникъ сей образуетъ въ себѣ сѣмя, отъ котораго торговля и политика, сближеніемъ съ народами Азійскими, могутъ пожать свои плоды. Доводомъ сему служить то, что съ учрежденія Института съ 1815 по 1839 годъ, въ продолженіи 24-хъ лѣтъ выпущено изъ онаго до 533 воспитанниковъ. По окончаніи курса въ Институтъ 93 воспитанника, по законномъ испытаніи, удостоены были званія Дѣйствительныхъ Студентовъ и Кандидатовъ ИМПЕРАТОРСКАГО Московскаго Университета; другіе же поступили въ Гражданскую службу, также и въ Военную и нѣкоторые въ ИМПЕРАТОРСКУЮ Гвардію; сверхъ того нѣкоторые содѣлались образованными гражданами, а другіе въ учебныхъ заведеніяхъ наставниками, и распространяють просвѣщеніе между своими соплеменниками въ разныхъ городахъ Имперіи.

Главное Начальство Института.

Сей Институтъ, сообразно съ тою важною цѣлю, какъ особеннаго рода Восточное заведеніе, устроенное для пользы Правительства и для блага цѣлаго народа, состоя подъ Высочайшимъ покровительствомъ, въ слѣдствіе Именнаго Высочайшаго Государя Императора Александра I-го Указа отъ 30 Іюня 1825 года, былъ подъ главнымъ Начальствомъ Генерала отъ Артиллеріи Графа Алексея Андреевича Аракчеева; нынѣ на основаніи Высочайшаго на имя Министра Народнаго Просвѣщенія Рескрипта отъ 19 Августа 1827 года, по примѣру прочихъ учебныхъ заведеній, находящихся подъ общимъ вѣдѣніемъ Министерства Народнаго Просвѣщенія, и по Высочайше утвержденному въ Мартъ мѣсяць 1828 года журналу Комитета объ устройствѣ учебныхъ заведеній, подчиненъ главному начальству ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Генералъ-Адъютанта, Генерала отъ Кавалеріи Графа Александра Христофоровича Бенкендорфа.

Попечитель Института.

На основаніи Высочайшаго Указа и положенія Комитета Гг. Министровъ 31 Маія и 26 Апрѣля 1838 года за № 784-мъ Институтъ имѣетъ особеннаго Попечителя изъ фамиліи основателей Лазаревыхъ. Званіе Попечителя Института по тому Указу присвоится нынѣ представляющему лице основателей сего заведенія, старшему въ родѣ Іоакима Лазарева.

ревича Лазарева, Дѣйствиельному Статскому Советнику, Двора ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Каммергеру Ивану Юахимовичу Лазареву. Въ случаѣ пресѣченія фамиліи Лазаревыхъ, вступаетъ въ сіе званіе одинъ изъ ближайшихъ ея родственниковъ Армянскаго исповѣданія. Если родственниковъ не будетъ, тогда по силѣ онаго Указа избирается Попечитель изъ Армянской націи, съ согласія Верховнаго Эчміадзинскаго Патріарха и Каѳоликоса Армянскаго и Епархіальнаго Архіепископа той Армянской Епархіи, къ которой принадлежитъ Московская губерніа.

Составъ Института.

Институтъ, кромѣ Попечителя, состоитъ изъ Директора, Инспектора, Законоучителей изъ Духовныхъ лицъ, Преподавателей, старшихъ и младшихъ Учителей, Лекторовъ, Надзирателей, Доктора или Штабъ-Лекаря, Эконома, который также есть Экзекуторъ, Письмоводителя, Бухгалтера, Цензора и Распорядителя Типографіи Института.

Число Преподавателей и прочихъ должностныхъ чиновниковъ.

Преподаватели въ Институтъ суть чиновники ИМПЕРАТОРСКАГО Московскаго Университета и другихъ казенныхъ учебныхъ заведеній. Для Армянской же Богословіи, Риторики и Логики, равно и для Восточныхъ языковъ находится при Институтѣ Викарный Московскихъ Армянскихъ церквей

միկ հրովարտակի ԿԱՅԱՆԻ, կրէ այժմ յանձին անդրա-
նինն ՚ի ծնունդս Յովակիմայ Լղիազարեանց Ներգործական
խորհրդականն Տէրութեան և Սենեկապետն (կամէրհէր)
ՆՈՐԻՆ ԿԱՅԱՆԻ ԿԱՆ ՄԵՏՈՒԹԻԼԵՆ Յով-
հաննէս Յովակիմեան Լազարեանց. իսկ ՚ի պակասել տոհ-
մին Լազարեանց ընկալցի զկոչումսն զայս մին ՚ի մերձա-
ւորագոյն ազգականաց նոցա ՚ի հայոց դաւանութենէ, և թէ
ազգականք ևս պակասեսցին երբէք, յայնժամ ըստ զօրու-
թեան այնր հրովարտակի կարդեսցի Հոգաբարձու՝ ոմն
յազգէն հայոց համաձայնութեամբ ծայրագոյն Պատրի-
արզին և Կաթողիկոսին հայոց ԼԹոռոյ սրբոյ ԼԶմիածնի.
և վիճակաւոր Երբեպիսկոպոսին հայոց, առ որ վերաբե-
րեսցի նահանգն Մոսկովու:

Պատմութիւն ԴՅՄԻՆԻՆ:

Ղեմարանս բաց ՚ի Հոգաբարձուէն ունի ևս զՊառա-
վարիչ (տիրէքոր). զՎարդապար (ռէքոր). զՎերա-
տեսուչ (ինսիէքոր). զՕրէնսուսոյցս յեկեղեցական ան-
ձանց, զՊասատուս, զաւագ և զկրտսեր Ուսուցիչս, զՎե-
րակացուս (նատգիրաթէլ), զհմուտ Բժիշկ, զՏնտես՝ որ
միանգամայն է գործադրող (էկզեկուտոր), զԼտենադպիր,
զՂամարակալ (պոլիսիպոլիտ), զՊատաքննիչ գրոց (չէն-
սոս). և զՊառավարիչ տպարանին իւրոյ:

Թիչա գառապուսոյ, և այլոց պատմութիւնսն տպագրուած:

Պատմութիւն ԴՅՄԻՆԻՆ եւս աստիճանաւորք ԿԱՅ-
ԱՆԻ ԿԱՆ ՄԵՏՈՒԹԻԼԵՆ Համալսարանին Մոսկովու և այլոց Թա-
գաւորական դպրոցաց. իսկ վասն դասատուութեան հայկա-
կան Լստուածաբանութեան, Ղարտասանութեան, Տրա-
մարանութեան և այլոց արևելեան լեզուաց գտանի ՚ի Ղե-
մարանիս ծայրագոյն յաջորդ Մոսկովու հայոց եկեղեցեաց,

Архимандритъ, который вмѣстѣ и ценсоръ печатаемыхъ въ Москвѣ Армянскихъ книгъ; также и другіе особенные учителя. Притомъ Институтъ приѣмлетъ мѣры готовить изъ воспитанниковъ собственныхъ своихъ учителей, кои по способностямъ, съ разрѣшенія Совѣта и Попечителя, назначаются на вакантныя должности. При воспитанникахъ имѣются Надзиратели изъ иностранцевъ; всѣхъ же по учебной части 22 чиновника; сверхъ того по хозяйственному отдѣленію находится потребное число должностныхъ.

Общее управленіе Института.

Управленіе по части устройства внутренняго, учебнаго и хозяйственнаго, вѣрится Совѣту, въ коемъ Попечитель Института представляетъ первое лице и есть Предсѣдатель. По предложенію его избираются Члены Совѣта. Директоръ Института, по состоявшемуся Высочайшему Указу есть Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Христофоръ Екимовичъ Лазаревъ. Инспекторъ, два изъ старшихъ преподавателей и два приглашаемыхъ изъ числа родителей и родственниковъ воспитывающаго въ Институтѣ юношества, именуется Дѣйствительными Членами. Для исправленія дѣлъ Совѣта опредѣляется письмоводитель изъ старшихъ учителей, или же изъ должностныхъ Института, по усмотрѣнію Попечителя и Совѣта. Сообразно цѣли Института избираются Совѣтомъ въ Почетные и Дѣйствительные Члены изъ особъ, содѣлавшихся извѣстными уче-

որ միանգամայն է ևս Արգավար (ակբոր) բովանդակ
առարկայից ՚ի Ղեմարանիս, գործօնեայ Մնգամխորհրդա-
րանին, և Վատաքննիչ հայկական գրոց տպագրելեաց ՚ի
Մոսկով: Բաց յայսմանէ Ղեմարանս ՚ի գործ զնէ զամե-
նայն կարևոր հնարս առ յաշակերտաց անտի պատրաստե-
լոյ զիւր սեփհական ուսուցիչս, որք ըստ իւրեանցն ըն-
դունակութեանց ըստ վճռելոյ Խորհրդարանի և Հոգաբար-
ձուի՝ կարգին ՚ի պաշտօն վարժապետի: Այսն աշակեր-
տաց վարձեալ լինին ևս Այերակացուք յայլազգեաց, սցժմ
բոլոր աստիճանաւորք յուսումնական մասին են թուով
իրբև 22, և բաց ՚ի սոցունց ՚ի տնտեսական մասին զտանին
բաւական անձինք սպասաւորաց:

Մեծահոգի և աստուծոյն Ղեմարանի:

Առաւարտութիւնն ըստ մասին բարեկարգութեան թէ
ներքին հանգամանաց և թէ ուսումնականին կամ թէ տնտե-
սականին՝ յանձնի վերահասութեան Խորհրդարանի (սօ-
վէթ), յորում հոգաբարձուն Ղեմարանի առաջի առնէ
զառաջին անձն և է Մթոռակալ. և ըստ նորին առաջա-
գրութեան ընտրեալ լինին անգամք խորհրդարանին: Ա-
ռաւարիչ Ղեմարանիս, որ ըստ զօրութեան Բարձրա-
գոյն հրովարտակի ԱՄՅԱՄԲ, է Ներգործական խորհր-
դականն Տէրութեան Խաչատուր Յովակիմեան Վազա-
րևիլ. Արգավարն, երկուք յաւազ Ուսուցչաց, և երկուք
՚ի հրաւիրելոց ՚ի ծնողաց անտի կամ յաղգականաց աշա-
կերտաց, անուանին ներգործող Մնգամք: Այսն բարե-
կարգութեան գործոց խորհրդարանին՝ կարգեալ լինի
Մտենադպիր ոմն յաւազ ուսուցչաց և կամ ՚ի պաշտօ-
նատարաց Ղեմարանիս, ըստ սահմանելոյ Հոգաբարձուի
և Խորհրդարանի: Համեմատ նպատակի Ղեմարանիս ըն-
տրէ խորհրդարանն զպատուանուն և զներգործող Մնգամս
յայնպիսի անձանց, որք զրագիտացն դամարձակի յայտնի

ному свѣту просвѣщеніемъ, покровительствомъ наукъ, познаніями въ Восточныхъ языкахъ и пожертвованіями въ пользу сего заведенія.

О Почетныхъ и Дѣйствительныхъ Членахъ.

Верховный Патріархъ всея Арменіи есть первенствующій Почетный Членъ; Епархіальные обитающихъ въ Россіи, Грузіи и Бессарабіи Армянъ Архіепископы суть непремѣнные Почетные Члены. Названіе Почетныхъ и Дѣйствительныхъ Членовъ выдаются печатные дипломы за подписаніемъ Попечителя и Совѣта. Члены съ званіемъ своимъ приѣмлютъ на себя обязанность пещись о пользѣ и преуспѣяніи Института. Въ Члены избираются изъ свѣтскаго сословія особы, покровительствующія наукамъ.

Предметы занятій Совѣта.

Совѣту вообще предлежитъ разсмотрѣніе ученія въ Институтѣ, опредѣленіе предметовъ въ каждомъ классѣ, способовъ преподаванія, книгъ, коими учащіе, по примѣру прочихъ учебныхъ Казенныхъ заведеній, должны руководствоваться, приѣмъ учащихся и распредѣленіе учебнаго времени, назначеніе выпускаемымъ изъ Института воспитанникамъ степеней, снабженіе ихъ аттестатами и выдача различныхъ наградъ. Совѣту предоставляются всѣ общія соображенія по разнымъ частямъ заведенія, изысканіе средствъ къ улучшенію онаго и постановленіе мѣръ для предупрежденія, или пресѣченія

լեալ իցեն բանադիտութեամբ, ուսումնասիրութեամբ, հմտութեամբ յարեւելեան լեզուս, կամ ընծայաբերութեամբ յօգուտ այսր Ղեմարանի:

Պատուանուն և ներգործող ուրախ:

Օգարագոյն Պատրիարզն Վաթուղիկոսն ամենայն հայոց է պատուանուն և առաջին Անդամ, վիճակաւոր Արքեպիսկոպոսքն հայոց Ռուսաստանի, Վրաստանի, և Պետարապիոյ, են անփոփոխ պատուանուն Անդամք: Անորեւորց ՚ի պատուանուն և ՚ի ներգործող Անդամն տուեալ լինին տպեալ վկայագիրք հանդերձ ստորագրութեամբ Հոգաբարձուին և Աորհրդարանի: Անդամքն համեմատ կոչման իւրեանց պարտաւորութիւն դնեն անձանց հոգալ ջօգուտ և զյառաջադիմութիւն Ղեմարանիս: Յաշխարհականաց ընտրեալ լինին յանգամ այնպիսի անձինք, որք պաշտպան և զարգացուցիչ իցեն դետութեանց:

Ատորհոյս գործանոց Աորհրդարանի:

Հանրական պաշտօն Աորհրդարանին է քննութիւն առնել վասն ուսումնատուութեան ՚ի Ղեմարանիս, կարգել զառարկայս յիւրաքանչիւր դասատան, զեղանակն դասատուութեան, զմատեանս՝ յորս պարտին պարապիլ աշակերտք ըստ օրինակի այլոց ուսումնական թագաւորական դպրոցաց, ընդունել զնոր աշակերտս և կարգադրել զժամանակն տարեկան, սահմանել արձակելոց ՚ի Ղեմարանէս աշակերտաց զաստիճանս, անօրինել զպիտոյս վիճակի նոցա վկայագրովք և բաշխողութեամբ զանազան պարգևաց: Աորհրդարանին անկանի առնել զամենայն ընդհանուր տեսչութիւնս ըստ զանազան մասանց Ղեմարանիս, հայթայթել զամենայն հնարս առ ՚ի սպայծառացուցանել զայն, և ՚ի գործ դնել զամենայն ճիգն հնարից առ ՚ի խափանել և ՚ի բաց խլել անտի զամենայն օրինազանցու-

злоупотребленій и безпорядковъ. Оному предоставляется усовершенствованіе способовъ преподаванія ученикамъ, дабы облегченіемъ излишняго труда сдѣлать ихъ успѣшнѣе, и попеченіе о сохраненіи доброй нравственности учащихся.

Засѣданіе Совѣта.

Совѣтъ собирается однажды въ недѣлю или и болѣе въ случаѣ надобности, за отсутствіемъ Попечителя подъ предсѣдательствомъ Директора или старшаго Члена, и завѣдываетъ всеми дѣлами, относящимися къ Институту. Общимъ и частнымъ засѣданіямъ Инспекторъ и Письмоводитель ведутъ журналы, кои по утвержденіи приводятся въ исполненіе. Въ случаѣ отсутствія Попечителя, о засѣданіяхъ Совѣта представляются ему выписки изъ журнала для утвержденія.

Отношенія Попечителя къ Высшему Начальству.

Попечитель, получая отъ Директора Инспекторомъ составленныя ежемѣсячныя донесенія, представляетъ изъ оныхъ ежегодно Высшему Начальству общій отчетъ о состояніи Института, равно о новыхъ предположеніяхъ, кои къ дальнѣйшему преуспѣянію Института признаются нужными.

Изъ какого званія принимаются дѣти въ Институтъ.

Въ сей Институтъ принимаются для образованія дѣти какъ Армянъ, состоящихъ подъ покровитель-

թիւնս և զանկարգութիւնս : Յանձնի և ևս Խորհրդարանին կատարելագործել զեղանակն դասատուութեան աշակերտաց, զի թեթևաբեռն յառաջադէմն լիցին նոքա . նա ևս հոգալ ճիշդ պահպանել զսրբազան բարոյականութիւն և զմաքրութիւն վարուց յանձինս աշակերտելոց :

Ժողովուրդն Խորհրդարանն :

Խորհրդարանն ժողովի միանգամ յեօթնեկի, կամ աւելի ևս եթէ հարկաւոր լիցի . իսկ ՚ի բացակայութեան Հոգաբարձուն ընդ նախագահութեամբ Առաւելարչին կամ երիցադոյն Անդամոց, առնէ վերահասութիւն ամենայն Վործոց պատկանելոց Ղեմարանիս :

Օրնդհանուր և զմասնաւոր ժողովմանց Վերատեսուչն և ատենադպիրն առնեն զօրագրութիւնս, որք յետ հաստատութեանն ածին ՚ի լրումն գործադրութեամբ : Ի՞ժամ բացակայութեան Հոգաբարձուն՝ զժողովմանէ խորհրդարանի տուեալ լինի նմա համառօտ բովանդակութիւն հանեալ յօրագրութեանց, որպէս զի նա հաստատեսցէ զայնս :

Յարմարութիւնն Հոգաբարձուն առ Բարչեւոյն Բժուորս :

Հոգաբարձուն ընկալեալ ՚ի Առաւելարչէն զյօրինեալն ՚ի վերատեսչէ զամսական ծանօթութիւնս անցից, առաջի առնէ յայնցանէ յամենայն ամի բարձրագոյն մեծաւորայ՝ զընդհանուր հաշուէզիր զվիճակէ Ղեմարանիս և զնորանոր առաջադրութեանց, առ բարևոք յառաջադիմութիւն Ղեմարանիս հարկաւոր համարելոց :

Որպէն ինձամբ Տանգոսն կարեն Տպուել ՚ի Ղեմարանս :

Ի՞Ղեմարանս յայս ընկալեալ լինին վասն բարեկրթութեան մանկունք ամենայն վիճակի հայոց, որք գտանին ընդ հովանաւորութեամբ տէրութեանն ռուսաց, ևս և

ствомъ Россійской Державы, такъ и другихъ націй, изъ дворянъ и чиновниковъ, съ позволеніемъ впрочемъ дѣтямъ другихъ свободныхъ состояній пользоваться преподаваемымъ въ ономъ ученіемъ.

О воспитанникахъ, пансіонерахъ и полупансіонерахъ.

Въ Институтъ поступають для образованія: а) отъ 30 до 40 воспитанниковъ Армянскаго исповѣданія, содержимыхъ на счетъ благотворительной суммы съ завѣщаннаго капитала и присвоаемыхъ особыхъ доходовъ Института. Въ числѣ 30 или 40 воспитанниковъ, состоящихъ на иждивеніи Института, имѣють непременно всегда быть десять учениковъ изъ дѣтей несостоятельнаго Армянскаго Духовенства. Кончивъ опредѣленный курсъ наукъ, юноши сіи должны поступать въ Духовное званіе. Число воспитанниковъ возрастаетъ сообразно способамъ заведенія. Они избираются Совѣтомъ изъ числа записанныхъ уже кандидатовъ изъ бѣднѣйшихъ семействъ и сиротъ; притомъ должны быть здороваго сложенія и со способностями, въ удовлетвореніе чего обязаны представлять предварительно въ Совѣтъ Института отъ мѣстныхъ Духовныхъ и Гражданскихъ начальствъ, или отъ сословія Почетныхъ лицъ города, узаконенныя свидѣтельства. Приѣмъ воспитанниковъ утверждается Попечителемъ и Совѣтомъ, и по предварительномъ извѣщеніи дѣти присылаются въ заведеніе къ назначенному сроку.

յայլոց ազգաց յազնուականաց և յաստիճանաւորաց. նոյն-
պէս թոյլ տուեալ լինի այլոց ազատավիճակ մանկանց
առնուլ զուսումն ՚ի Ղեմարանիս:

Զլեւուրտ, Լեւոնի և Կեօնի շնորհք:

՚ի Ղեմարանս յայս մտանեն վասն ուսումնառութեան,
նախ՝ երեսուն կամ թէ աւելի՝ քառասուն մանկունք ՚ի
հայոց լուսաւորչակրօն դաւանութենէ, որոց տասունքն
հարկաւ պարտին լինել որդիք աղքատ քահանայից կամ
սարկաւազաց. և ինքեանք քահանայացուք կամ վարդա-
պետացուք. իսկ մնացեալքն որդիք աշխարհականաց
սոքա ամենեքեան ձրի խնամին ծախիւք Տարերարաց ՚ի
կտակաւ աւանդեալ զումարէ դրամոց անտի, և յայլոց
եկամտից Ղեմարանիս: Թիւն ձրիավարժ աշակերտաց
կարէ աճել ըստ հանգամանաց Ղեմարանիս: Օհոսա
ընտրէ Խորհրդարանն ՚ի թուոյ յառաջագոյն որոշելոց ՚ի
տանէ աղքատ քահանայից, սարկաւազաց և չքաւորաց
և յորբոց, որք պարտին լինել առողջ մարմնով ըստ կազմ-
ուածոյ անդամոց և ընդունակութեանց մտաց. յորոց ՚ի
հաստատութիւն պարտաւոր են ծնողք նոցին կամ ազգա-
կիցք կանխաւ առաջի առնել ՚ի Խորհրդարան Ղեմարա-
նիս զօրինաւոր վիսյադիրս, թէ յեկեղեցական և թէ ՚ի քա-
ղաքական կառավարութեանց տեղեացն կամ ՚ի պատուա-
ւոր անձանց հասարակութեանն քաղաքին ստորագրեալս:
Օմտանել ձրիավարժ աշակերտաց հաստատեն հոգաբար-
ձուն և Խորհրդարանն, և ըստ ծանուցանելոյ նոցին առա-
քին մանկունք ՚ի Ղեմարանս յիւրում նշանակեալ ժա-
մանակի: Երկրորդ՝ Ղեմարանս ընդունի զլիաթոշակ,
զկիտաթոշակ և զերթեկ աշակերտս յամենայն ազգաց,
որք վասն միոյ կամ կէս տարւոյ յառաջագոյն տան զսահ-

б.) Институтъ принимаетъ разныхъ націй пансіонеровъ, полупансіонеровъ и приходящихъ учениковъ за определенную и, по изчисленію всѣхъ потребностей, умѣренную плату, каковую они непременно вносятъ за годъ или за полгода впередъ, безъ всякихъ вычетовъ и расчетовъ.

Примѣчаніе: а.) Число воспитанниковъ, пансіонеровъ и полупансіонеровъ, по помѣщенію дома, можетъ простираться до 100 и болѣе, по усмотрѣнію Попечителя и Совѣта. б.) Воспитанники и пансіонеры составляютъ два особые разряда, помѣщаются въ отдѣльныхъ спальняхъ и каждый разрядъ имѣетъ своего дежурнаго Надзирателя; классы же, репетиціонный залъ и столовая для всѣхъ общіе.

О лѣтахъ воспитанниковъ, пансіонеровъ и полупансіонеровъ, и о времени ихъ пріема.

Дѣти принимаются въ Институтъ отъ 10 до 14 лѣтъ одинъ разъ въ году, при началѣ учебныхъ курсовъ. При поступленіи подается въ Совѣтъ Института прошеніе и свидетельства: а) о крещеніи, б) о происхожденіи и в) отъ врача о томъ, что определяемый въ Институтъ имѣлъ естественную или предохранительную оспу. Отъ поступающихъ требуется начальное познаніе въ основаніяхъ Закона Божія, въ чтеніи, письмѣ и Ариѳметикѣ. Новопоступающія дѣти могутъ быть принимаемы въ средніе классы по испытанію, производимому преподавателями въ присутствіи Инспектора. При семъ наблюдается, чтобы ученики, назначаемые въ пер-

մանեալ չափաւոր թոշակն վասն ամենայն պիտոյից և հարկաւորութեանց իւրեանց, առանց ամենայն բարձման կամ պակասման հաշուին:

Օ՞րինքսն էն ո՞ւր. թիւն ձրիավարժ, լիաթոշակ և կիսաթոշակ աշակերտաց ըստ տանելոյ բնակարանաց կարէ: տարածիլ մինչ ՚ի 100 և աւելի ևս ըստ տնտեսութեան Հոգաբարձուին և Խորհրդարանի: Է. Չրիավարժ և թոշակատու աշակերտք կացուցանեն զերկուս ինքնուրոյն երամս, որք զետեղին յառանձին սենեակս և իւրաքանչիւր երամ ունի զիւրն առօրեայ վերակացու. իսկ դասատունքն, սենեակն դասակրկնութեան և սեղանատունն հասարակ են ամենեցուն:

Հասանի ձրիավարժ, լիաթոշակ և կիսաթոշակ աշակերտաց, և ժամանակ ընդունելու ինքնին:

Սանկունք ընկալեալ լինին ՚ի Ղեմարանս ՚ի 10 ամաց հասակէ մինչ ՚ի 14, միանգամ ՚ի տարւոջ ՚ի սկիզբն տարեկան դասասացութեանց: Դ՛ մտանելն մատուցանեն ՚ի Խորհրդարանն զաղերսագիրս և զվկայականս ան) զմկրտութենէ, ք) զծննդենէ, և դ) ՚ի բժշկէն թէ արդարև հանեալ իցէ մանուկն զբնական և զպահպանողական ծաղիկ: Դ՛ նոր մտանողաց պահանջի՝ զի զիտասցեն զնախադրունս զիտութեանց ՚ի քրիստոնէական վարդապետութեան, յընթերցանութեան, ՚ի զրութեան և ՚ի թուաբանութեան: Կորամուտ մանկունք կարեն մտանել ՚ի միջին դասատունս ըստ հարցափորձութեան, զոր առնեն դասատուք ՚ի ներկայութեան Ա՛յ երատեսչին: Վարտ է կարգադրել այնպէս, զի աշակերտք՝ նշանակեալք ՚ի ստորին դասատուն՝ չիցեն պակաս քան զտասնամեայ, յերկրորդն՝ մետասանամեայ և այլն ըստ կարգի:

вый нижній классъ, были не моложе 10 лѣтъ, во второй средній II, и такъ далье.

Обязанность воспитанниковъ Института.

На основаніи Высочайшаго Указа и положенія Комитета Министровъ 29 Марта 1838 года за № 784, воспитанники, на иждивеніи основателей Института содержимые, по окончаніи курса наукъ, въ знакъ признательности за образованіе ихъ непременно обязаны, по распоряженію Совѣта и Попечителя, поступить на слѣдующихъ правилахъ: дѣти Духовенства и нѣкоторыя другія по способностямъ въ Духовное Армянское званіе, а прочіе воспитанники, на основаніи правилъ казенныхъ учебныхъ заведеній, въ должность учителей при Институтѣ и другихъ Армянскихъ училищахъ, находящихся въ Россіи, и прослужить при оныхъ, по общему узаконенію, не менѣе шести лѣтъ.

Опредѣленіе и увольненіе вообще Чиновниковъ.

Директоръ, Инспекторъ, преподаватели Закона Божія, старшіе и младшіе учителя, равно и Чиновники по Хозяйственной части, избираются Совѣтомъ, смотря по надобности, и утверждаются Попечителемъ; на такомъ же основаніи производится и увольненіе Чиновниковъ изъ Института.

Избраніе и опредѣленіе Надзирателей.

Въ Надзиратели избираются люди кспытанной нравственности, съ достаточными свѣденіями въ наукахъ и свободно объясняющіеся на Француз-

Պարտաւորութիւն յիշատակութեամբ արտադրողի :

Ըստ զօրութեան Բարձրագոյն Հրովարտակի և սահմանադրութեան ժողովոյն Վախարարաց ՚ի 29 մարտի 1838 ամի ընդ համարաւ 784, ձրիավարժ աշակերտք Ղեմարանիս զկնի աւարտման ուսման իւրեանց անպատճառ պարտաւոր են ըստ տնօրինելոյ Տոգարարձուին և Խորհրդարանին՝ որդիք եկեղեցականաց մտանել ՚ի հոգևոր պաշտօն քահանայութեան կամ վարդապետութեան հայոց եկեղեցւոյ. իսկ այլքն՝ ըստ զօրութեան կանոնաց թաղաւորական դպրոցաց՝ ստանձնել զպաշտօն ուսուցչաց յայսմ Ղեմարանի կամ յայլ դպրոցս հայոց ուսաստանի, և ծառայել անդ՝ ըստ հասարակաց օրինադրութեան՝ ոչ պակաս քան զամս վեց :

Պարտաւոր և արձակութեամբ արտադրողի :

Պառավարիչն, վերատեսուչն, դասատուք քրիստոնէական վարդապետութեան, աւագ և կրտսեր ուսուցիչք, նմանապէս և աստիճանաւորք ըստ տնտեսական մասին՝ ընտրին ՚ի Խորհրդարանէ, հայեցեալ յընդունակութիւն իւրաքանչիւրոցն, և հաստատին ՚ի Տոգարարձուին : Վոքին օրինակաւ վճարի և արձակութեամբ աստիճանաւորաց ՚ի Ղեմարանէս :

Ընտրութիւն և կարգութեամբ վերադարձաց :

՚ի պաշտօն վերակացութեան ընտրին անձինք փորձիւք ծանուցեալք ըստ վարուցն բարեբարոյութեան, և լիացեալք հարկաւոր տեղեկութեամբք յարհեստս և ՚ի դիտութիւնս, որք և զօրեացեն ազատօրէն խօսել զազգիացի կամ զերմանացի, կամ միով յարեւելեան լեզուաց անտի :

скомъ, Нѣмецкомъ, или на одномъ изъ Восточныхъ языковъ. Послѣ Директора и Инспектора главнѣйшія обязанности по части нравственнаго надзора за всѣми учениками лежатъ на Надзирателяхъ. Они въ свободное отъ классовъ время, равно и въ часы репетицій и приготовленія уроковъ, безотлучно находятся при воспитанникахъ и пансіонерахъ, имѣютъ съ ними общій столъ, ночуютъ по дежурству и очереди въ однихъ съ ними комнатахъ и наблюдаютъ за всѣми ихъ дѣйствіями и поступками. Надзиратели ведутъ дневныя записки о поведеніи и прилежаніи воспитанниковъ, изъ чего составляются еженедельныя вѣдомости для Инспектора, а изъ сихъ составляются Инспекторомъ общія вѣдомости для Директора и Совѣта.

Канцелярія Института.

Для письмоводства, равно и для производства всѣхъ вообще Бухгалтерскихъ дѣлъ, Институтъ имѣетъ Канцелярію, состоящую изъ Письмоводителя, Бухгалтера и Писца. Въ Канцеляріи составляются журналы входящихъ и исходящихъ бумагъ; въ оныхъ означается сокращенно содержаніе каждой бумаги, номеръ ея и день вступленія или отправленія. Въ сей же Канцеляріи хранится Архивъ дѣлъ съ описью оныхъ.

Опредѣленіе Эконома.

Экономъ подъ присмотромъ Директора и Инспектора имѣетъ на рукахъ всю собственность Института; онъ же по полицейской части отправляетъ должность Экзекутора. Онъ долженъ знать основатель-

Օկնի Կառավարչին և Վերատեսչին՝ գլխաւոր պարտաւորութիւնք վասն բարեբարոյութեան վարուց իւրաքանչիւր աշակերտի, յանձն լինին Վերակացուաց: Երբա ՚ի պարապ ժամանակ՝ երբ ոչ գոյ դասատուութիւն, ևս և ՚ի ժամ կրկնութեան և պատրաստութեան դասուց՝ անբաժան զտանին ընդ ձրիավարժ և թոշակատու աշակերտս. ունին ընդ նոսա զհասարակաց սեղան կերակրոյ. ննջեն ընդ նոսա ՚ի միասին ՚ի մի և նոյն սենեակս ըստ առօրեայ կարգապահութեան իւրեանց, և բարւոք քննեն զիւրաքանչիւր ընթացս և զհնացս նոցա: Վերակացուք վարեն զօրական տոմնակս զվարուց և ջանասիրութեանց որդեգրաց, յորմէ և յօրինեալ լինին շարաթական յայտարարութիւնք վասն վերատեսչին, և յայնցանէ յօրինէ Վերատեսուէն զընդհանուր ծանօթութիւնս ՚ի պէտս Կառավարչին և Խորհրդարանի:

ՎԻՄԱՆԱԳՐԱՆ ԴԵՄՐԱՆԷՆ:

՚ի պէտս ատենագրին և վասն կատարման առ հասարակ ամենայն համարակալական գործոց՝ Ղեմարանս ունի զՎիւանատուն, զՀամարակալ և զՎրագիր: ՚ի Վիւանատան յօրինին օրագրութիւնք թղթոց, որք առաքին անտի արտաքս և որ ընկալեալ լինին ՚ի ներքս. և համառօտաբար նշանակին յայնս բովանդակութիւնք իւրաքանչիւր թղթոց, թուահամարք այնոցիկ, և օր՝ յորում ընկալեալ կամ առաքեալ լինին: Յայսմ իսկ Վիւանատան պահպանի Վիւանն գործոց և ցուցակագիր նորին:

ԿՐԿՐԱՆՑ ԳԵՂԵՆԷՆ ԴԵՄՐԱՆԷՆ:

Տնտեսն (էքօնոմ) ընդ տեսչութեամբ Կառավարչին և Վերատեսչին ունի ՚ի ձեռին զամենայն կալուածս Ղեմարանիս. նա և ըստ արտաքին կառավարութեանն կատարէ նա զպաշտամունս Վործադրի (էկզէկուտոր). նա պարտի

но весь обиходъ хозяйственный. Дѣятельность, безкорыстіе и усердіе къ пользамъ Института суть главныя его обязанности. Онъ опредѣляется Совѣтомъ и состоитъ подъ вѣденіемъ онаго, равно Директора и Инспектора. На его ответственности находится вся наличность, въ провизіи и вещахъ заключающаяся; оныя сдаются ему и принимаются обратно по описямъ, а для руководства въ должности выдается ему Инструкція.

О Больницѣ Института.

При Институтѣ находится въ особомъ отдѣленіи Больница подъ надзоромъ опытнаго Доктора, а для всегдашняго присмотра за больными имѣется Фельдшеръ и Смотрительница, она же и Кастильница. Болѣзни хроническія не лечатся въ Больницѣ и въ такомъ случаѣ родители или родственники извѣщаются.

Предметы ученія.

Предметы ученія, преподаваемые въ Институтѣ, составляютъ:

- 1.) *Законъ Божій* Греко-Россійскаго и Армянскаго вѣроисповѣданія; 2.) *Науки нравственно-политическія*: а) Логика и Нравоученіе, б) Политическая Исторія и Статистика; 3.) *Науки Физико-Математическія*: а) Ариѳметика, Геометрія, Тригонометрія и Алгебра; б) Физика и Натуральная Исторія; 4.) *Науки словесныя*: а) Грамматика и Риторика, б) Исторія, Географія и Древности. 5) *Языки*:

А. Европейскіе:

1. Россійскій.
2. Латинскій.
3. Французскій.
4. Нѣмецкій.

Б. Азіатскіе:

1. Армянскій.
2. Арабскій.
3. Турецкій.
4. Персидскій.

б) *Излишныя Искусства:* а) Чистописаііе, б) Рисованіе, в) Черченіе плановъ, г) Танцованіе и д) Музыка.

Примѣчанія: 1.) Для обученія Закона Божія и Священной Исторіи имѣются два отдѣльные класса: одинъ для Русскихъ пансіонеровъ поручается законоучителю Грекороссійскаго, а другой Наставнику Армянскаго Исповѣданія. 2) Къ учебнымъ предметамъ будутъ также присовокуплены для пансіонеровъ и полупансіонеровъ, на счетъ особенной платы, музыка и фехтованіе. Время для сихъ упражненій опредѣляется въ свободные часы отъ Институтскаго ученія, по назначенію Совѣта. Плата за оныя два предмета должна, по усмотрѣнію Совѣта, обращаться въ пользу учителей по принадлежности.

Учебное время.

Ученіе въ году продолжается одиннадцать мѣсяцовъ; а Іюль мѣсяць, по общему положенію, назначается для отдыха. Кромѣ воскресныхъ и табельныхъ дней, ученіе бываетъ ежедневно: по утру отъ 8 до 12, по полудни отъ 2 до 6 часовъ.

Примѣчаніе. Позволяется съ половины Мая до 1 Іюля назначать учебные часы: по утру отъ 7 до 11, по полудни отъ 3 до 7 часовъ.

Учебный курсъ и раздѣленіе онаго на классы.

Курсъ ученія въ Институтѣ дѣлится на четыре разряда: высшій, средній, нижній и приуготовительный классы. По свойству учебныхъ предметовъ, постепенно въ Институтѣ преподаваемыхъ, полный учебный курсъ продолжается 6 лѣтъ, какъ въ особенномъ приложеніи лит. А. о учебномъ порядкѣ подробно значить, именно: въ 1 приуготовительномъ классѣ предполагается 2 года, во 2 классѣ 2 года, въ 3 классѣ 1 годъ, въ высшемъ 4 классѣ одинъ годъ. Начальство Института распределяетъ сообразно успѣхамъ и способностямъ учащихся.

Главныя основанія въ ученіи.

Ученіе и воспитаніе въ Институтѣ имѣютъ главнѣйшимъ основаніемъ ученіе Вѣры. Въ нижнихъ классахъ обращено будетъ особенное вниманіе на обогащеніе памяти нужными для продолженія наукъ свѣденіями языковъ. Въ среднемъ классѣ присоединятся Науки Словесныя и Историческія. Образованіе разсудка познаніями нравственно-политическими и Физико-Математическими будетъ занятіемъ высшаго класса.

Распредѣленіе учебныхъ часовъ.

Въ назначеніи времени для различныхъ предметовъ наукъ и языковъ принимаются въ руководство правила, заключающіяся въ общемъ уставѣ учеб-

Հասարակաց որոշման նշանակիլի ՚ի Հանդիստ աշակերտաց :
Ընաց յաւուրց կիւրակէից և ՚ի ցուցականշան Հանդիսաւոր
տօնից, յամենայն աւուր շարունակիլի դասառութիւն ուս-
մանց. յառաւօտու յութերորդ ժամէ մինչև ցերկօտա-
սան ժամն, և զկնի ճաշու յերկրորդէ մինչև ցվեցերորդն :

Ծառնիւն-Յիւն : Ի կիսոյ մայիս ամսոյն ցմին յուլիսի թոյլ
տուեալ լինի կարգել զժամն դասասացութեան, յառաւօ-
տուն յեօթներորդ ժամէ ցմետասանն, և զկնի ճաշուն
յերրորդէ ցեօթներորդ ժամն :

Ընկաց : Գիրտ-Յեռնց և Բաթանդաճ Կորն ՚ի Գոտարանն :

Ընթացք գիտնական ուսմանց ՚ի Ղեմարանիս բաժանի
՚ի չորս դասակարգս. սյն է, ՚ի վերին, ՚ի միջին, ՚ի ստորին
և ՚ի սլատրաստական : Վատարեալ ընթացք գիտութեանց՝
ըստ յատկութեանց ուսումնական առարկայից՝ աստիճա-
նաւ ՚ի Ղեմարանիս աւանդելոց, շարունակիլի զրէթէ զամս
իրբև վեց, որպէս յառաջին յարադրութեան՝ որ յազազս
ուսումնական կարգադրութեան, բացորոշ նշանակիլի. սյն
ինքն է, զի յառաջին սլատրաստական դասատան ուսումն
ձգեսցի զամս 2. յերկրորդ դասատան նոյնպէս զամս 2.
յերրորդ դասատան մի ամ միայն. և ՚ի չորրորդ ՚ի բարձր
դասատան նոյնպէս մի ամ : Սակայն յայսմ ամենայնի մե-
ծաւորք Ղեմարանիս տնօրինեն ըստ չափոյ յառաջադի-
մութեան և ընդունակութեան ուսանողաց :

Գլխաւոր Կէճ ուսուցիչական-Յիւն :

Ընթին խարիսխ ուսումնական դպրութեանց և բա-
րեկարգութեանց ՚ի Ղեմարանիս՝ է ուսումն սուրբ հաւա-
տոյ և վարուց : Ըն մանկունս ստորին դասուց յաւելցի
ճանր և առաւել մտադրութիւն առ ՚ի զարգացուցանել
զթարմ յիշողութիւնս զեռավարժ մանկանց հարկաւոր
ճանաչմամբք լեզուաց առ ՚ի սկստս ասպազայ ընթացից
գիտութեանց : Ի միջին դասակարգի յարեսցին յայնս նա
և բանասիրական և սլատմարանական գիտութիւնք : Իսկ

ныхъ заведеній. Начальство Института, соображаясь съ пользою и надобностію, одинъ разъ въ году дѣлаетъ удобныя и необходимыя перемѣны въ учебныхъ часахъ. Здѣсь постановляются въ расположеніи часовъ общія правила:

Въ 5 или въ пять съ половиною часовъ утра ученики встають, къ 6 часамъ должны быть одѣты и собираются на Молитву.

7-й часъ назначается на повтореніе уроковъ и на завтракъ.

Отъ 8 до 12 часовъ продолжается ученіе въ классахъ.

Отъ 12 до 2 обѣдъ, отдыхъ и Гимнастическія упражненія, также и приговореніе къ классамъ.

Отъ 2 до 6 часовъ ученіе въ классахъ.

Въ 6 часовъ полдникъ, отдыхъ и прогулка.

Въ 7 часовъ повтореніе уроковъ.

Въ 8 часовъ ужинъ. Послѣ ужина читаются вечернія молитвы.

Правила преподаванія Восточныхъ языковъ.

Армянскій языкъ преподается во всемъ пространствѣ, преимущественно для природныхъ Армянъ. Преподаваніе же другихъ трехъ Восточныхъ языковъ, какъ-то: Арабскаго, Персидскаго и Турецкаго имѣетъ быть практическое съ изъясненіемъ теоріи. Должно начинать съ Арабскаго, какъ основанія обоихъ другихъ. Черезъ два года послѣ Арабскаго слѣдуетъ приступить къ изученію Персидскаго и потомъ чрезъ годъ заниматься Турецкимъ, начиная съ

կերպաւորել զգատողութիւնն բարոյական, կենցաղագիտական, բնարանական և չափաբերական հմտութեամբք, լիցի գլխաւոր նպատակ աշակերտաց վերին դասակարգի:

Արգի փճնաց ուսմանց:

Առ ՚ի կարգադրել զժամն վասն այլայլատիպ առակայից գիտութեանց և լեզուաց, ՚ի կիր արկանին կանոնք, որ պարունակին ՚ի հասարակ կարգադրութիւնս անդ ուսումնասիրական դպրոցաց: Առաւելարութիւնն Ղեմարանիս կշռելով զօգուտ և զհարկ պահանջմանց, միանգամ ՚ի տարուջ սոնէ զհեշտունկալ և զհարկաւոր փոփոխմունսս ՚ի ժամակարգութիւնս ուսմանց: Աստանօր նշանակին ՚ի կարգս ժամուց հասարակ կանոնքս, որք են, Օջրթուցեալ աշակերտաց ՚ի քնոյ ՚ի հինգերորդ կամ ՚ի հինգերորդ և կէս ժամու առաւօտեան, ՚ի վեցերորդն պարտին ամենքեան գտանիլ զգետաւորեալ և կալ միաբան յաղօթս: Աօթներորդ ժամն սահմանի ՚ի կրկնել զդասառեալն և յուտել զնախաճաշիկ: Յութերորդ ժամէ մինչև ցերկոտասանն անընդհատ շարունակին ուսումնատուութիւնք ՚ի դասատունս: Յերկոտասաներորդ ժամէ մինչև ցերկորդն սահմանի ճաշկերոյթ, հանգիստ, զբօսանք, խաղացք, նա և պատրաստութիւն դասուց: Յերկորդ ժամէ ցվեցերորդն անընդհատ աւանդի ուսումնս ՚ի դասատունս: Ի վեցերորդ ժամու տուեալ լինի նախընթրիք, հանգիստ, և զբօսանք: Յօթներորդ ժամու կրկնութիւն դասուց: Յութերորդ ժամու ընթրիք, և յետ ընթրեաց երեկոյեան աղօթք: Քուն մանկանց ձգի ժամս իբր 8. փ յիններորդ ժամէ երեկոյեան ցհինգերորդն առաւօտեան:

Ասունչ դասարանական արեւելեան լեզուաց:

Հայկական լեզուն աւանդի ընդարձակ ամենայն տարածութեամբ և բովանդակութեամբ իւրով, ըստ որում սեփհական և բնածին է հայկազանց:

Грамматики и продолжая упражненіями въ чтеніи лучшихъ писателей, разговорахъ и сочиненіяхъ. Лекціи заключаютъ въ себѣ общій взглядъ на Исторію, Географію и Литературу Армянъ, Арабовъ, Персовъ и Турокъ, равно и прочихъ Восточныхъ народовъ.

*О способахъ усовершенствованія въ оныхъ
языкахъ.*

Для распространенія способовъ знанія и для усовершенствованія, сколько можно, въ изученіи Восточныхъ языковъ, необходимыхъ для Россіи, признается полезнымъ: чтобы воспитанники, посвятившіе себя онымъ языкамъ, начали обучаться Армянскому съ перваго нижняго класса, Арабскому, Персидскому и Турецкому съ третьяго и четвертаго классовъ, съ освобожденіемъ отъ изученія Нѣмецкаго языка, но безъ устраненія отъ другихъ наукъ.

*Не требуется отъ всѣхъ пансіонеровъ и полу-
пансіонеровъ обученія Восточнымъ языкамъ.*

Предоставляется на волю пансіонерамъ и полу-пансіонерамъ обучаться Восточнымъ языкамъ съ освобожденіемъ отъ Нѣмецкаго, но изученіе Латинскому поставляется въ необходимость. Директоръ и Инспекторъ распорядятся, чтобы незанимающіеся Восточными языками, упражнялись въ тѣ часы въ другихъ учебныхъ предметахъ, особенно во Французскомъ и Нѣмецкомъ языкахъ. Впрочемъ

Իսկ դասատուութիւն այլոց երկոց արեւելեան լեզուաց, Արարացոց, Պարսկաց և Տաճկաց, լիցի գործական զոյգ ընդ բացատրութեան տեսականին: Հարկ է նախ սկսանել յարարացոց լեզուէն, որ սկիզբն և հիմն է երկուց այլոցն: Յետ երկուց ամաց անցելոց ՚ի մարդութիւն լեզուին արարացոց՝ պարտ է ձեռնարկել ՚ի պարսկական դպրութիւն, զորոյ զինի յանցանել միոյ տարւոյ ՚ի տաճկականն պարապել ՚ի բարբառ, սկիզբն առնելով ՚ի քերականութենէ, և շարունակելով յընթերցումն նշանաւոր հեղինակաց, ՚ի խօսակցութիւնս և ՚ի շարագրածս: Սոյն այս դասատուութիւն բովանդակէ յինքեան զստամութիւն, զաշխարհագրութիւն և զգրականութիւն Արարացոց, Պարսից և Տաճկաց:

Մեզոցս կատարելագործելոյ յայն լեզուս:

Առ տարածելոյ զմիջոցս ճանաչման և առ կատարելագործելոյ ըստ կարի զուսմունս արեւելեան լեզուաց կարեորաց պետութեան Ռուսաց, օգտակար ճանաչի, զի ամենայն որդեգիրք, որք ընտրեալք են նուիրել զանձինս լեզուացդ, յառաջին և ՚ի ստորին դասատանէ անտի սկիզբն արասցեն մարդել զանձինս ՚ի բարբառ հայկական: Յերրորդ և ՚ի չորրորդ դասակարգից՝ թեթևացեալքն ՚ի դերմանական ուսմանց սկիզբն արասցեն պարապել ՚ի լեզուս Արարացոց, Պարսից և Տաճկաց. բայց առանց յեանելոյ յայլոց զխտութեանց:

Ու պահանջէ յայնչայն լեզուագրոս աշակերտաց որոնել զարեւելեան լեզուս:

Պի կամս թողակատու աշակերտաց մնայ պարապել յարեւելեան լեզուս, թողեալ զգերմանականն, բայց օտարանալ ՚ի լատինականէն ոչ է ումիք արժան: Պի մի խորհուրդ ձայնակից լիցին կառավարիչն և վերատեսուչն,

пансіонеры, смотря по ихъ способностямъ, и во уваженіе желанія ихъ родителей или родственниковъ, могутъ съ разрѣшенія Начальства Института избрать для себя нѣкоторые изъ Восточныхъ языковъ, но другимъ учебнымъ предметамъ должны себя посвятить совершенно.

На какомъ языкѣ должно производиться преподаваніе?

Науки должны быть преподаваемы на Россійскомъ языкѣ, а языки на Европейскихъ и Восточныхъ, съ тѣмъ, чтобъ преподаваніе было дополняемо объясненіемъ на Россійскомъ и Французскомъ языкахъ.

Отдѣленіе Богословскихъ лекцій.

Для тѣхъ изъ воспитанниковъ Армянскаго юношества, кои по предназначенію Начальства Института посвящаютъ себя духовному званію, учреждаются особенныя лекціи къ усовершенствованію ихъ въ Богословскихъ знаніяхъ и Церковной Словесности. Лекціи сіи будутъ заключать въ себя курсъ Догматическаго Богословія, курсъ толкованія Священнаго Писанія, объясненіе Литургіи и Церковной Исторіи. Сверхъ того воспитанникамъ будутъ объясняемы Священныя обязанности истиннаго Пастыря Церкви къ своему сану и къ людямъ вообще; имъ сообщатся назидательные способы, кои они должны прилагать для пріобрѣтенія любви и довѣренности, дабы чрезъ то вкоренить въ духовной паствѣ правила Вѣры и Нравственности.

զի նոքա՝ որ զանց առնեն պարապել յարևելեան լեզուս՝
անցուցեն զպարաօրոյ ժաման ՚ի կրթութիւնս այլոց զիտ-
նական առարկայից, մանաւանդ զաղղիական և զերմանա-
կան լեզուաց: Ի վերայ այսր ամենայնի թոշակաւորք ըստ
իւրեանց ընդունակութեան, կարողութեան և ըստ հաճո-
յից նոցին ծնողաց և մերձաւորաց, կարեն վճռով Ղե-
մարանիս կառավարութեան ընտրել անձանց զլեզու ինչ
արևելեան, բայց սակայն և յայլ ամենայն գիտութիւնս
դուն գործեսցեն լինել կատարեալ:

Օ՛ր լեզուս պարապել լուրել ՚ի Կասաթուրու-Քէ-նս:

Օ՛ր գիտութիւնս զամենայն բաց ՚ի հայկականաց՝ պարտ
է ուսուցանել ուսաց բարբառով, իսկ զլեզուսն՝ եւրո-
պացւոց և ասիացւոց. միայն թի, դասատուութիւնն բա-
ցատրեսցի ամենայն տեղեկութեամբ ուսական և զաղ-
ղիական մեկնաբանութեամբք:

Լ՛ստուածաբանական գիտութիւնս և յեկեղեցական:

Ի պէտս բարեկրօն հայկասերունդ որդեգրաց, որք ըստ
ընտրանաց կառավարութեան Ղեմարանիս հարկաւ նու-
իրել ունին զանձինս յեկեղեցական վիճակ, կարողադրի
առանձին դասատուութիւն առ ՚ի կատարելագործել զնոսս
Լ՛ստուածաբանական գիտութիւնս և յեկեղեցական զրա-
կանութիւնս: Սոյն այս դասատուութիւն պարունակէ
յինքեան զլիալի ընթացս տեսական և բարոյական Լ՛ստ-
ուածաբանութեան, որպէս ցուցաւ ՚ի վերոյ, զմեկնաբա-
նութիւն սրբազան տառից, զբացատրութիւն արարողու-
թեան սրբոյ Պատարագին և զեկեղեցական պատմութիւն:
Բաց յասացելոցդ հարկ է տարբացուցանել ՚ի սիրտս որդե-
գրաց զսրբազան պարտաւորութիւնս ճշմարիտ եկեղե-
ցական հովուի առ իւրն աստիճան արժանաւորութեան
և առ դասս հասարակ ժողովրդոց, նա և հաղորդեսցին

*Преподаватели, Лекторы, Старшіе и Младшіе
Учители.*

Преподаватели наукъ и языковъ раздѣляются на *Старшихъ* и *Младшихъ*.

Старшіе суть: 1-е Преподаватели Богословія и Закона Божія, 2-е преподаватели Наукъ Словесныхъ, 3-е Правственно-Политическихъ, 4-е Физико-Математическихъ, и 5-е Восточныхъ языковъ.

Младшіе: Учители нижняго и пріуготовительнаго классовъ и Искусствъ.

Примѣчаніе. Число преподающихъ Учителей, Надзирателей и прочихъ чиновниковъ можетъ быть въ послѣдствіи умножено, судя по надобности и по мѣрѣ открывающихся къ тому способовъ, что будетъ зависетьъ отъ внутреннихъ распоряженій Начальства Института. Преподаваніе раздѣляется между учителями слѣдующимъ образомъ: 1-й и 2-й обучаютъ Богословію и Закону Божию Россійскаго и Армянскаго Исповѣданій, Священной и Церковной Исторіи; 3-й Логикъ, Риторикъ и Россійской Словесности; 4-й Россійской Грамматикъ и Географіи; 5-й Исторіи и Статистикъ; 6-й Математикъ и Физикъ; 7-й Латинскому языку; 8-й Французскому; 9-й Нѣмецкому; 10-й Армянскому; 11-й Арабскому, Турецкому и Персидскому; 12-й Рисованію, Черченію и Чистописанію.

նոցա բացայայտ կանոնք բարի օրինակաւ շինելոյ զընկերս՝ զորոց զհոգս հոգւոց ունին ստանձնել, առ ՚ի ստանալ զսէր և զվստահութիւն ժողովրդոց և նովին արմատացուցանել ՚ի հողեորական արօտս զկանոնս ուղղափառ հաւատոյ և զբարոյականութիւն:

ՂԱՍԱՏՈՒՆ, վերջինոց, սասն և կրօն ուսուցիչ:

Երկու են դասք վարժապետաց զիտութեանց և լեզուաց, յորոց յառաջին կարգի են երէց դասատուք, իսկ յերկրորդումն կրտսերք: Երկուք են, 1 վարժապետն Աստուածաբանութեան և քրիստոնէական վարդապետութեան. 2 ուսուցիչք բանասիրական զիտութեանց. 3 բարոյական և քաղաքական զիտութեանց, 4 բնաբանական և չափաբերական կրթութեանց, և 5 ամենայն արևելեան լեզուաց: Արտերք են ուսուցիչք ստորին և նախապատրաստիչ դասատանց, ևս և դասատուք արուեստից:

Մանկանսն. Յանցանել ինչ ժամանակի մարթ է յաւելուլ զթիւ վարժապետաց, վերակացուաց և այլոց աստիճանաւորաց. կշռելով զյարմարութիւն և զչափ առթից հետ զհետէ նորոգ ծագելոց, որ կախի զներքին արմատգրութենէ կառավարութեան Նեմարանիս: Ղասատուութիւնն ՚ի միջի վարժապետաց բաժանի յաջորդ օրինակաւ. 1 և 2 ուսուցանեն զԱստուածաբանութիւն, զքրիստոնէական վարդապետութիւն հայոց և ուսաց դաւանութեան. զսրբազան պատմութիւն. 3 զտրամբանութիւն, զճարտասանութիւն և զգրականութիւն ուսաց. 4 զքերականութիւն ուսաց և զաշխարհագրութիւն. 5 զպատմութիւն և զփիճակագիտութիւն, 6 զչափաբերութիւն և զբնաբանութիւն. 7 զլեզու հայոց. 8 զլատինաց. 9 զգաղղիացւոց. 10 զգերմանացւոց. 11 զարարացւոց՝ զտաճկաց և զպարսից. 12 զպատկերահանութիւն. զձևագծութիւն և զվայելչագրութիւն:

Классная книга для записки поведенія и успѣховъ учащихся.

Въ каждомъ классѣ должна быть книга въ единственномъ завѣдываніи Инспектора, въ которую каждый Учитель записываетъ, по окончаніи своей лекціи, отличнѣйшихъ въ благонравіи и успѣхахъ, равно извѣщаетъ о лѣнливыхъ и худаго поведенія ученикахъ, также о чрезвычайныхъ случаяхъ, и отдаетъ собственноручно дежурному Надзирателю.

Какъ отсутствующіе Учители замѣняются и какия ихъ обязанности?

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Учителя, Инспекторъ поручаетъ классъ его другому, а въ случаѣ нужды самъ занимается онымъ. Отсутствующій по уважительной и законной причинѣ Учитель обязанъ заблаговременно отнестись о томъ къ Инспектору, дабы сей могъ въ свое время распорядиться. Вообще всѣ Учители должны съ точностію соблюдать свои обязанности, являясь всегда на срокъ въ учебные часы, опредѣленные по росписанію. О приходѣ и выходѣ каждаго учащаго ведется особая записка въ журналъ, а за непозволительное отсутствіе Учителей дѣлаются замѣчанія, вычеты изъ жалованья, о чемъ доносится Начальству. Сверхъ того Преподаватели, какъ старшіе, такъ и младшіе, равно и Надзиратели, по возложеннымъ на нихъ обязанностямъ, имѣютъ все то непременно исполнять, что въ общемъ уставѣ о Гимназіяхъ, правилахъ объ учеб-

Սփռեալ, յորում զուսանին թորք և յառաջագոյնն-նիսի ուսանողաց :

Յիւրաքանչիւր դասատան զիտուութեամբ վերատեսչին պարտ է զտանիլ մատենի, յորում ամենայն դասատուք ՚ի վախճանի իւրեանց դասատուութեանց նշանակեն զգերազանցեալն ՚ի բարեբարոյութեան և ՚ի յառաջագոյնութեան. նոյնպէս ծանուցանեն զօրինազանցս և զպաշտանս յաշակերտաց, նոյն և զանսովոր ինչ զիպուածս, և ապա սեփհական ձեռամբ հատուցանեն զայն առօրեայ վերակացութիւն :

Ղոտարուք ՚ի թոյնայնութեան իւրեանց ո՞րդէս գործելին, և ո՞րդէն էլ ինչ գործարարութիւնս նոցա :

Ղ զիպուածս հիւանդութեան կամ բացակայութեան դասատուի ուրուք՝ յանձն առնէ վերատեսուչն զպաշտօն նորա այլում. իսկ եթէ հարկ լիցի՝ ինքն պարտաւորի զայն կատարել : Սա՛ որ օրինաւոր պատճառաւ զտանի բացակայ, պարտաստան է ՚ի դէպ ժամու ծանուցանել զայն վերատեսչին, զի և նա կարացէ հոգ տանել այնմ կանուխ : Հասարակապէս ամենայն վարժապետաց պէտք են ճշդիւ կատարել զպարտաւորութիւնս իւրեանց, ոչ յամրանալով երբէք ՚ի պայմանեալ դասատուութեան ժամուց, եղելոց անդ ՚ի ցուցակի : Ղ յօրագրութեան զտանի որիշ իմն ամսագիր, յորում նշանակի թէ երբ զայ և երբ ելանէ իւրաքանչիւր դասատու ՚ի դասատանէն, իսկ վասն անհրաման բացակայութեան վարժապետաց նախագրեալ է արդէն ՚ի բաց բառնալ ՚ի թոշակէ նոցա առանց զրկանաց ըստ չափոյ կորուսեալ ժամանակի, զորմէ նոյն հետայն տուեալ լինի ծանօթութիւն կառավարութեան : Սաց յայսմանէ ամենայն վարժապետք թէ երիցունք և թէ կրսերք, նոյնպէս և վերակացուք, ըստ սեփհական պարտաւորութեանց իւրեանց, պարտական են անխափան ՚ի գլուխ հանել զայն

ныхъ заведеніяхъ и въ изданномъ въ 1789 году и въ послѣдствіи дополненномъ руководствѣ для Учителей постановлено относительно обязанностей Учителей и Надзирателей.

Употребленіе иностранныхъ языковъ въ разговорахъ.

Познаніе иностранныхъ языковъ сверхъ обученія въ классахъ укрѣпляется изустнымъ употребленіемъ въ комнатахъ, чему особенно способствуютъ Надзиратели; объясняясь постоянно съ воспитанниками на иностранныхъ языкахъ и исправляя дѣлаемый ими въ разговорахъ погрѣшности.

Классныя потребности доставляются отъ Института.

Классныя потребности для воспитанниковъ и пансіонеровъ, какъ то: учебныя книги, перья, бумага, географическія карты, аспидныя доски и вещи для рисованія доставляются отъ Института. Пансіонеры и прочіе ученики за классныя потребности вносятъ опредѣленную Совѣтомъ плату.

Частныя испытанія.

Послѣ лѣтнихъ вакацій производится ученикамъ по классамъ испытаніе въ годичномъ ученіи, въ присутствіи Начальства Института, Инспектора и Наставниковъ. На семь испытаній назначаются ученики къ переводу въ высшіе классы, а оказавшіе

ամենայն, որ ինչ միանգամ եղեալ կայ յԸնդհանուր կարգա-
գրութեան անդ յաղագս կրթարանաց, ՚ի կանոնս ուսում-
նասիրական դպրոցաց, և ՚ի նախակրթութեան ուսուցչաց
տպելոյ յամի Տեառն 1789 և ապա կատարելագործելոյ,
և վերաբերի ուղղակի առ պարտաւորութիւնս վարժապե-
տաց և վերակացուաց:

**Գործածութիւնս այլազան լեզուաց ՚ի կանոնաց-
նս:**

Ճանաչումն այլազգի լեզուաց, բաց ՚ի կանոնաւոր դա-
սառութեանց, վսեմապէս զարգանայ գործական լեզուա-
խօս վարժութեամբ ՚ի սենեակս, որում առանձին իմն
ձեռնտու լիցին վերակացուք, անդադար յօտար լեզուս
խօսելով ընդ աշակերտաց, և յամենայն ժամ զմոլար զրոյցս
նոցա ուղղադրելով:

Աշակերտն պիտոյ՝ քասադանց հոգսցել լինին ՚ի Տեմբանէ:

Որչափ ինչ և իցեն կարիք ձրիավարժ և թոշակատու
աշակերտաց ՚ի պէտս դասատանց, որպէս են ուսումնա-
կան մատենք, գրիչք, թուղթք, աշխարհացոյցք, գոր-
ծիք պատկերահանութեան, և այլք ամենայն, տուեալ լի-
նին ՚ի Տեմարանէս, թոշակաւոր և այլ աշակերտք վասն
այսպիսի կարևոր պիտոյից հատուցանեն զչափաւոր վճար
ինչ, որ ՚ի կառավարութենէն կայ սահմանադրեալ:

**Առանձնակն հարց-
տոյնս:**

Յետ ամառնային պարապոյ ուսումնասորութեանց, ՚ի
ներկայութեան Տեմարանիս կառավարութեան, վերա-
տեսչին և դասատուաց՝ լինի հարցաքննութիւն յիւրա-
քանչիւրում դասատան ըստ տարեկան ուսմանց: Աշա-
կերտք, որ յայսմ հարցափորձութեան արժանի երևեցու-
ցանեն զանձինս, վերածին ՚ի բարձրագոյն դասատունս,
իսկ գերազանցքն յառաջադիմութեամբք, բաց յայդցանէ

отличные успѣхи, сверхъ того, къ награжденію похвальными листами и книгами за печатью Института и подписью Попечителя, Директора и Инспектора. Для каждаго класса опредѣляются два или три награжденія.

Торжественный актъ.

По окончаніи испытаній назначается день для Акта, къ которому приглашаются родители и родственники учащихся, лица Военнаго и Гражданскаго Начальствъ, также ИМПЕРАТОРСКАГО Московскаго Университета, равно и посторонніе. По произнесеніи учителями и учениками приличныхъ торжеству сему рѣчей и сочиненій, провозглашаются имена удостоенныхъ перевода въ высшіе классы, раздаются Аттестаты окончившимъ ученіе и награды отличившимся.

Объ Аттестатахъ.

Воспитанникамъ и пансіонерамъ, окончившимъ полный курсъ ученія и выдержавшимъ законное испытаніе, выдаются Аттестаты за подписаніемъ Попечителя Директора и Инспектора съ приложеніемъ Институтской печати.

О Свидѣтельствахъ.

Еслили кто изъ воспитанниковъ и прочихъ учащихся по обстоятельствамъ не можетъ оставаться въ Институтъ до окончанія курса, но оказалъ довольно значительные успѣхи въ наукахъ и языкахъ,

тому выдастся свидѣтельство объ ученіи и поведеніи за подписаніемъ Директора и Инспектора.

Исключеніе нерадивыхъ учениковъ.

Ежели воспитываемый на счетъ Института не окажется никакихъ успѣховъ въ продолженіи двухъ лѣтъ, а своекоштный трехъ, таковой исключается изъ Института и ему не выдается никакого свидѣтельства объ ученіи. Одержимые же болѣзнями и слабые здоровьемъ ученики, не могущіе продолжать ученія, послѣ двухъ-лѣтняго пребыванія, увольняются изъ Института со свидѣтельствомъ о законной причинѣ неокончанія курса.

Учебныя пособія.

Институтъ сверхъ учебныхъ пособій, необходимыхъ для преподаванія наукъ и языковъ, имѣеть: 1) Библіотеку, 2) Собраніе Математическихъ и Физическихъ инструментовъ, 3) Собраніе произведеній трехъ царствъ природы и 4) Мюнцъ-кабинетъ древнихъ монетъ и медалей.

Примѣчаніе: Въ даръ Института сыновьями основателя Іоакима Лазаревича доставлены: Библіотека, Минеральный кабинетъ, Физико-Математическіе инструменты, Географическія карты, разныя въ большемъ числѣ учебныя книги и прочія учебныя принадлежности, простирающіяся на немаловажный капиталъ. Въ послѣдствіи времени пособія для наукъ и учащихся будутъ постепенно умножаемы на сумму, штатомъ определенную, и посредствомъ добровольныхъ приношеній.

տուեալ լինի նմա զուսմանէ, և զբարուց վկայութիւն՝ ստորագրեալ ՚ի կառավարչէ և ՚ի վերատեսչէ:

Տարագրութեան անդրադասում և պաշտօն շարժելուց:

Եթէ ոք ՚ի ձրիավարժ աշակերտաց ոչինչ ցուցցէ յառաջագիմութիւն յընթացս երկուց ամաց, կամ առ առաւելն՝ երկց, այնպիսին տարագրեալ լինի ՚ի Ղեմարանէս ոչ արժանացեալ և վկայագրի: Կսկ նոքա, որ ՚ի պատճառս հիւանդութեան կամ տկար խառնուածոյ անմարթանան շարունակել զուսմունս, զկնի երկուց ամաց աստանօր բնակութեան՝ արձակին ՚ի Ղեմարանէս հանդերձ վկայութեամբ զօրինաւոր պատճառէ անկատարութեան ուսմանցն:

Ուսման անձնակազմի մասին:

Ղեմարանն բաց յուսումնական նպատից, ամենևին կարևորաց ՚ի պէտս դասատուութեան զիտութեանց և լեզուաց, ունի ևս այժմ ՚ի պատրաստի 1) զմատենագարան. 2) զբազում չափաբերական և բնաբանական գործիս. 3) զյուզովագումար բերս երկց տարերաց բնութեան, և 4) զհանդիսարան հին դրամոց և միդալից:

Ծանօթութիւն: Բնծայք, զոր պարգևեալ են Ղեմարանիս հարազատ որդիք հիմնադրի տեառն Յովակիմայ Եղիազարեան. են սոբին, մատենագարան, հանքային թանգարան, բնական և չափաբերական գործիք, աշխարհացոյցք, ազգի ազգի բազմաթիւ պիտանի մատեանք, ևս և պէս պէս ուսումնական պիտոյք, որոց զինք հաւասարին մեծի գումարի դրամոց: Յանցանել ժամանակաց հարկաւոր կարիք ՚ի պէտս զիտութեանց և ուսանողաց հետ զհետէ յաւելցին ՚ի գումարէ անդր կարգելոյ ՚ի պէտս Ղեմարանին, այլ և ՚ի ձեռն նորոգ յօժարակամ բնծայաբերութեանց:

Кто заведывает учебными пособіями?

Надзоръ за Библіотекою, по усмотрѣнію Директора, Попечитель поручаетъ Инспектору или одному изъ Старшихъ Учителей. Прочія же собранія вещей поручаются смотрѣнію тѣхъ Учителей, къ преподаванію коихъ принадлежатъ оныя. Кatalоги и описи всему имѣются въ Библіотекѣ и въ Правленіи Института.

Кто можетъ пользоваться Библіотекою?

Книгами изъ Библіотеки могутъ пользоваться отличные ученики старшихъ классовъ. Но выборъ оныхъ зависитъ собственно отъ Инспектора, сообразно особеннымъ правиламъ, на сей предметъ изданнымъ.

О Типографіи Института.

Находящаяся при Институтѣ на Европейскихъ и Азіятскихъ языкахъ Типографія учреждена въ 1829 году иждивеніемъ двухъ сыновей Основателя Дѣйствительныхъ Статскихъ Советниковъ Ивана Іоакимовича и Христофора Іоакимовича Лазаревыхъ.

О предметахъ нравственнаго управленія.

Главные предметы нравственнаго управленія суть: 1) Наблюденіе, чтобы лица, къ обученію и надзору въ Институтѣ употребленныя, исполняли Христіанскія обязанности и подавали тѣмъ добрый примѣръ учащимся; 2) чтобы духъ преподаванія былъ охраняемъ отъ всякаго вреднаго направленія; 3) чтобы нравы воспитанниковъ ограждены были

ԽՆՏՈՒՄ ԵՎ ԿՈՒՆՔՆԵՐԵՆԻ ԳՈՐԾԵՆԵՆԸ:

Հոգատարութիւն մատենադարանին ըստ կամաց կառավարչին յանձնեալ լինի ՚ի հոգաբարձուէն, վերատեսչին կամ ումննի ՚ի գլխաւոր դաստիարակաց, իսկ այլ ամենայն մնացեալ գործիք աւանդին ՚ի պահպանութիւն նոցա, որք պէտս ունին այնց ՚ի դասատուութեան. ցուցակք և ստորագրութիւնք այնր ամենայնի պահին ՚ի մատենադարանի և ՚ի կառավարութեան Ղեմարանիս:

ՈՎՆՆՆԵՆԻ ԳՐԵՆԻ ԵՎ ԿՈՒՆՔՆԵՐԵՆԻ:

Օգրեանս ՚ի մատենադարանի եղեալս կարեն վարել ՚ի պէտս միայն ընտիր աշակերտք վերին դասատան, իսկ ընտրողութիւն նոցին, ըստ առանձին կանոնաց առ այս նիւթ վերաբերելոց, կախի զխոհականութենէ կարգավարին և վերատեսչին:

ՏԳՆՆՆԵՆԻ ԳՐԵՆԻ ԵՎ ԿՈՒՆՔՆԵՐԵՆԻ:

Առ Ղեմարանաւ կառուցեալ տպարանն եւրոպական և ասիական լեզուաց, շինեցաւ յամի Տեառն 1829 արդեամբք և ծախիւք երկոցունց հարազատ որդւոց Հիմնադրին՝ ներգործական խորհրդականաց Տէրութեան Հովհաննու և Սաչատրոյ Հովակիմեան Ազարեանց:

ԿՈՒՆՔՆԵՐԵՆԻ ԵՎ ԿՈՒՆՔՆԵՐԵՆԻ:

Գլխաւոր առարկայք բարոյական կառավարութեան են նախ՝ հսկել, զի նոքա՝ որք ՚ի Ղեմարանի կարգեալ են ՚ի վարժապետութիւն և ՚ի հոգատարութիւն, կատարեցեն զբրիստոնէական պարտաւորութիւնս իւրեանց, և այնու տացեն ուսանողաց զօրինակ բարի. երկրորդ՝ զի հանգամանք ուսմանց հոգի լիցին յամենայն փասակար հետեանաց. երրորդ՝ զի բարք որդեգրաց մի լիցին իւրք

отъ поврежденія; 4) чтобы благочиніе и благоустройство согласны были съ благомысліемъ и званіемъ чиновниковъ и съ пользою учащихся.

За исправностію Надзирателей наблюдаетъ Инспекторъ.

Независимо отъ посещеній Директора, которыя должны быть всегда нечаянны и часты, Инспекторъ Института обязанъ каждый день и притомъ неоднократно, даже и въ ночное время посещать воспитанниковъ и пансіонеровъ, и наблюдать, чтобы Надзиратели сохраняли установленный въ заведеніи порядокъ и благочиніе.

Очередное чтеніе молитвъ.

Молитвы, какъ утреннія и вечернія, такъ предъ столомъ и послѣ стола, читаютъ ученики по очереди, или по назначенію Инспектора, который наблюдаетъ, чтобы все слушали со вниманіемъ и молились съ благоговѣніемъ, стараясь обще съ Архимандритомъ и Священниками, обучающими Богословію и Закону Божию, при всякомъ удобномъ случаѣ внушать ученикамъ сіе чувство благоговѣнія и объяснять истинную цѣль и важность молитвы. Занятія въ классъ начинаются и оканчиваются также молитвою. Учители приказываютъ одному изъ учениковъ по очереди читать оную въ слухъ.

Слушаніе Божественной Литургіи, и приобщеніе Св. Тайнъ.

По воскреснымъ и праздничнымъ днямъ воспитанники и пансіонеры, въ сопровожденіи Надзира-

մոլութեամբ խանգարեալ. չորրորդ՝ զի բարեկարգութիւնն լիցի բարեխորհուրդ և համաձայն կոչման աստիճանապատիւ անձանց և օգտի ուսանողաց:

Վերադարձնելու համար լինել ձեռք հոգաբարձութեան վերապահացել:

Անկախ զկառավարչին այցելութեանց՝ զոր նմա միշտ պարտ է առնել անկարծ և յաճախ, վերատեսուչն Ղեմարանին պարտական է յայց ելանել որդեգրաց և թոշակատուաց յամենայն աւուր ՚ի բազում նուագս, նա՛ ՚ի զիշերային խակ ժամանակի, և խնամել զի վերակացուք պահեսցեն զ՚ի Ղեմարանին սահմանադրեալ կանոնս բարեկարգութեան:

Փոփոխակարգել ընկերացո՛ւնս ուղից:

Օտարօթս զառաւօտեանս, զերեկոյեանս, զոր նախ քան զձաշ, և զոր զկնին՝ ընթեռնուն աշակերտք կարգաւ կամ ըստ սահմանելոյ վերատեսչին, որ հսկեսցէ՝ զի ամենեքին ուշադիր լիցին յունկնդրութիւն և աղօթեսցեն ջերմեռանդութեամբ. նոյն և ջան զիցէ ՚ի միասին ընդ Վարդապետի և ընդ քահանայից՝ որ ուսուցիչք են Աստուածաբանութեան և Աստուածային օրինաց, զի ՚ի բարեպատեհ ժամս ազդեսցեն յաշակերտս զայս զգացումն Աստուածապաշտութեան, և մեկնեսցեն նոցա զձմարիտ և զվսեմ՝ նպատակ աղօթիցն. նմանապէս և զուսմունս ՚ի դասատունս սկսանիցին և աւարտեացեն մատուցմամբ աղօթից, զոր վարժապետք հրամայեն ըստ կարգի միում յաշակերտաց ընթեռնուլ բարձրաձայն:

**Ունկնդրութիւն Արոսածային պարտագէ և հաշտութիւնս
ուրբ Խորհրդոյն:**

Յաւուրս կիւրակէից և այլոց հանդիսաւոր տօնից՝ որդեգիրք և թոշակատուք ուղեկցութեամբ վերակա-

телей своихъ, слушаютъ съ благоговѣніемъ въ церкви Божественную Литургію. По долгу Христіанскаго исповѣданія, они говѣютъ на Страстной недѣль и приобщаются Святыхъ Тайнъ.

Увольненіе на время въ дома родителей.

Въ свободные отъ ученія дни, благонравные и прилежные воспитанники и пансіонеры могутъ быть съ разрѣшенія Инспектора отпускаемы въ дома родителей, родственниковъ или тѣхъ особъ, коимъ они ввѣрены, но не иначе, какъ въ сопровожденіи присылаемыхъ за ними надежныхъ людей. Воспитанники и пансіонеры отпускаются по утру, а возвращаются въ вечеру; имъ позволено и ночевать внѣ Института, когда бываетъ нѣсколько праздничныхъ дней сряду. Чтожъ касается до тѣхъ, кои замѣчены въ шалостяхъ или лѣности, то на нихъ сіе право не распространяется.

Наблюдаемый порядокъ при увольненіи.

Въ сихъ случаяхъ увольненія каждый воспитанникъ и пансіонеръ получаетъ отъ Инспектора билетъ, въ коемъ означается, когда и на сколько времени онъ отпущенъ; приглашающіе къ себѣ воспитанниковъ и пансіонеровъ отмѣчаютъ на семъ билетѣ, когда пансіонеръ отправленъ обратно; билеты возвращаются Инспектору самими воспитанниками и пансіонерами.

О занятіяхъ во время вакацій.

Во время вакацій, начальство Института обязано распределить такъ, чтобы воспитанники и ученики

въ Институтъ и въ домахъ родителей непременно соединяли отдохновеніе съ приличными занятіями, какъ то: переписываніемъ начисто тетрадей, повтореніемъ учебныхъ предметовъ, переводами, сочиненіями и тому подобнымъ полезнымъ образомъ.

Общій надзоръ Инспектора въ Институтъ.

За ученіемъ и поведеніемъ воспитанниковъ въ классахъ, комнатахъ во время репетицій и въ столовой залъ, наблюдаетъ Инспекторъ съ дежурными Надзирателями, которые для сего и живутъ по близости въ домъ Института. Инспектору поручается надзоръ за наказаніями. Допускаемыя мѣры исправленія суть: выговоры, пристыженіе, лишеніе высшаго мѣста въ классъ, выставленіе имени виновнаго ученика на черной доскѣ, наконецъ и оставленіе на нѣсколько часовъ днемъ въ классъ, или въ другомъ отдаленномъ мѣстѣ. По необходимости опредѣляется другое умеренное наказаніе.

Предметы хозяйственнаго управленія.

Предметы Хозяйственнаго Управленія суть: 1) недвижимое и движимое имущество Института; 2) приходъ и расходъ денежныхъ суммъ. Все сіе предоставляется распоряженіямъ Совета съ утвержденія Попечителя. Ближайшій же надзоръ за исполненіемъ сихъ предметовъ зависитъ отъ Инспектора и его помощниковъ по хозяйственной части.

Объ Имуществѣ Института.

Советъ хранить въ Канцеляріи точныя и подробныя описи всему имуществу Института. Въвѣря

որդեզիրք և աշակերտք թէ՛ ՚ի Ղեմարանի և թէ՛ ՚ի տունս
ծնողացն՝ բաց ՚ի հանգչելոյն իւրեանց, անցուցեն զժա-
մանակն ՚ի շահաւէտ զբաղանս. այն է՝ յերկրորդել զգասս
և զայլ ուսումնական առարկայս, ՚ի թարգմանութիւնս, ՚ի
շարադրութիւնս, և յայլ սոցին նմա յօգտակար նիւթս:

Բնականոց հոգսոցն զան ձեռքովն ՚ի Ղեմարանի:

Ուսման և կենցաղավարութեան որդեզրացն ՚ի դասա-
տունս, ՚ի սենեակս պարապմանց և ՚ի սեղանատան հասու-
լինի վերատեսուչն ասորեայ վերակացուօքն հանդերձ, որք
սորին իսկ աղազաւ բնակին ՚ի մօտաւոր տունս Ղեմարա-
նին: Վերատեսչին յանձնի ևս սահմանել զչափ պատժոց
ստահակ մանկանց, որոց թոյլ տուեալ տեսակք են այսո-
քիկ՝ յանդիմանել, ամօթով շառագունել, զրկել ՚ի բարձր
տեղւոջէ ՚ի դասատան, նշանակել զանուն յանցաւորին
՚ի սեաւ տախտակի, և այլն:

Ընտանոց հոգսոցն զան ձեռքովն:

Ընտանոց տնտեսական կառավարութեան են նախ՝
շարժական և անշարժ ինչք կամ ստացուածք Ղեմարա-
նին, և երկրորդ՝ եկամուտք և ծախք զբամոց. այս ամե-
նայն պարտի գտանիլ ընդ տնօրէնութեամբ խորհրդարա-
նին հաստատելոյ ՚ի հոգաբարձուէ. իսկ մերձաւորագոյն
հոգացողութիւն այսց իրաց կախի զվերատեսչէն և զնո-
րին օգնականաց ՚ի տնտեսական մասին:

Ինչ Ղեմարանի:

Խորհրդարանն ունի ՚ի պահեստի ՚ի դիւանատան անդ՝
զձգրիտ և զմանրամասն ցուցակ ամենայն ընչից Ղեմա-

черезъ Инспектора подъ росписки и по именнымъ за-
скрѣпою реэстрамъ разныя учебныя пособія и кни-
ги Учителямъ и Надзирателямъ, также и различныя
вещи Эконому-Экзекутору, Совѣтъ возлагаетъ на
каждаго изъ нихъ совершенную отвѣтственность
за цѣлость всѣхъ вещей и принадлежностей.

Изъ какихъ суммъ содержится Институтъ.

Институтъ содержится на счетъ пожертвован-
ныхъ въ пользу его основателями капиталовъ и
присвоаемыхъ особыхъ доходовъ. Суммы ежегодно
поступаютъ:

1) Изъ процентовъ, получаемыхъ съ основнаго
капитала 200 тысячъ рублей, внесенныхъ по за-
вѣщанію покойнаго Дѣйствительнаго Статскаго Со-
вѣтника Ивана Лазаревича Лазарева, на приращеніе,
въ ИМПЕРАТОРСКІЙ Опекунскій Совѣтъ.

2) Изъ процентовъ, получаемыхъ съ капитала 50
тысячъ рублей Государ. Ассигнац., пожертвован-
ныхъ Дѣйствительными Статскими Совѣтниками
Иваномъ Іоакимовичемъ и Христофоромъ Іоакимови-
чемъ Лазаревыми.

3) Изъ ежегодной суммы, получаемой за наемъ въ
Москвѣ домовъ, выстроенныхъ при Институтѣ въ
пользу онаго основателемъ Іоакимомъ Лазаревичемъ,
и съ особеннаго зданія, (въ коемъ находится Типо-
графія Института) купленнаго двумя братьями Дѣй-
ствительными Статскими Совѣтниками Иваномъ Іоа-
кимовичемъ и Христофоромъ Іоакимовичемъ Лаза-
ревыми.

4) Доходъ отъ Типографіи при Институтѣ, гдѣ пе-
чатаются книги на Европейскихъ и Азіятскихъ

րանիս. նոյն խորհրդարան յանձն արարեալ ձեռամբ վերատեսչին ընդ ստորագրութեամբ և հաստատեալ ցուցակոք՝ զայլևայլ ուսումնական իրս և զգրեանս՝ ուսուցչաց և վերակացուաց, նմանապէս և զանազան ինչս՝ զործադիր տնտեսին, պարտաւորէ զնոսա երաշխաւորութեամբ զամբողջութենէ ամենայն իրաց և ստացուածոց:

Յո՛րպէսէ՛ մո՛մարէ՛ Գրահոյ Ընժանէ՛ Ղեմարանն:

Ղեմարանն բուժանի զլիսով դրամոց պարգևելով յօգուտ նորին ՚ի հիմնադրաց և առանձին յաւելեալ եկամտիւք: Վուժարք դրամոց ամի ամի ընկալեալ լինին Նախ՝ ՚ի տոկոսեաց, զորս բերէ բոլոր զլուխն երկու հարիւր հազար ուրբլի, որ եղեալ կայ ՚ի ԿՆՅԱՆՐՆ՝ ԿՆՆ խորհրդարանի որբախնամաց (որ է Թագաւորական լումպարտն) յաճումն ըստ կտակի հանգուցեալ ներգործական խորհրդականին Տէրութեան Յովհաննու Աղիազարեանց: Արկորդ՝ ՚ի տոկոսեաց, զոր բերէ բոլոր զլուխն 50 հազար ուրբլի Թղթադրամ (ասիպնացի), որ պարգևեալ է յօգուտ Ղեմարանի ՚ի ներգործական խորհրդականաց Տէրութեան ՚ի Յովհաննէ և ՚ի Խաչատրոյ Յովակիմեան Ազարեանց: Արբորդ՝ ՚ի տարեկան վարձուց, զոր բերեն տունք ՚ի Մոսկով շինեալք առ Ղեմարանաւ յօգուտ այնր ՚ի հիմնադրէն Յովակիմայ Աղիազարեանց, և յառանձին շինուածոյ՝ յորում գտանի տպարանն Ղեմարանիս, գնեալ և կառավարեալ արդեամբք երկոցունց եղբարց՝ Ներգործական խորհրդականաց Տէրութեան Յովհաննու և Խաչատրոյ Յովակիմեան Ազարեանց: Չորրորդ՝ ՚ի շահուց տպագրատան Ղեմարանին, յորում տպեալ լինին գրեանք յեւրոպական և յասիական լեզուս, զոր հաստատեալ են նոյն երկօքին եղբարք Ազա-

языкахъ, учрежденной иждивеніемъ вышеозначенныхъ двухъ братьевъ Гг. Лазаревыхъ.

5) Изъ суммы, вносимой пансіонерами и прочими учениками.

6) Изъ дополнительной Гг. Лазаревыхъ суммы, въ случаѣ надобности.

7) Сверхъ того изъ приращенія отъ добровольныхъ приношеній и другихъ присвоаемыхъ особыхъ доходовъ, копъ въ силу постановленій поступать имѣютъ.

О суммахъ Института, состоящихъ въ завѣдываніи Попечителя и Совѣта и о печати Института.

Выше означенные капиталы, доходы съ оныхъ и всѣ взносы въ Институтъ состоятъ въ непосредственномъ завѣдываніи Попечителя и Совѣта. Сумма, находящаяся на лицо въ Институтъ для определенныхъ расходовъ, хранится въ ономъ, въ особомъ сундукѣ за печатями подъ присмотромъ Инспектора и Письмоводителя, ключи же отъ сундука должны быть у Инспектора, или у одного дѣйствующаго и извѣстнаго по капиталу и довѣренности Члена. Вкладъ и выемъ какой либо суммы долженъ быть въ присутствіи Совѣта. Въ ту же кассу поступаютъ и принимаемыя за пансіонеровъ, полупансіонеровъ и приходящихъ для слушанія лекцій учениковъ суммы, равно и приношенія въ пользу Института. Печать Института хранится въ Канцеляріи, въ вѣдѣніи Инспектора и Письмоводителя.

Приношенія отъ благотворителей.

Приношенія отъ благотворителей поступаютъ въ Институтъ на имя Совѣта и употребляются согласно

րեանք: Հինգերորդ 'ի գումարէ, զոր վճարեն թոշակա-
տուք և այլ աշակերտք: Ալ եցերորդ' 'ի գումարէ զոր
յաւելուն 'ի դիպուածս պակասութեան Ալ եհազնեայ Ալ
զարեանք: Աթներորդ' բաց յայսցանէ կամաւոր ընծայա-
բերութիւնք և այլ եկամուտք, որք լինիցին ըստ նշա-
նակելոյ կարգադրութեանց, յաւելուն զգանձ Ղեմարա-
նիս:

Գումարն որոմոց ընդ վերահասուցեամբ հոգաբարձուին և
խորհրդարանին, և կնիք Ղեմարանին:

Ալ երոյիշեալ գումարք դրամոց, եկամուտք, ընդ նմին
և ամենայն ստացուածք Ղեմարանիս՝ գտանին ընդ անմի-
ջական վերահասութեամբ հոգաբարձուին և խորհրդա-
րանին. գումարն որ առ ձեռն պատրաստ կայ 'ի Ղեմա-
րանիս վասն սահմանադրեալ ծախուց, պահպանի անդ
յառանձին իմն արկեղ ընդ կնքով և ընդ պահպանու-
թեամբ վերատեսչին և գրագրին, և բանալին այնր արկեղ
պարտի լինել 'ի ձեռս վերատեսչին, կամ միոյ 'ի ներգոր-
ծական և հաւատարիմ անդամոց. մուծանել և բառնալ
զոր և իցէ դրամս՝ լինի 'ի ներկայութեան անդ խորհրդա-
կանաց: 'Ի նոյն գանձարան մտանեն և գումարք ընկա-
լեալք 'ի լիաթոշակ և 'ի կիսաթոշակ աշակերտաց, և
յայնց՝ որք գան լոկ 'ի լսել զդասատուութիւնս. ևս և
ընծայաբերութիւնք յօգուտ Ղեմարանիս: Անիքն Ղե-
մարանիս գտանի ընդ պահպանութեամբ վերատեսչին և
գրագրին 'ի դիւանատան անդ:

ԲՆԾԱՅԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆՔ 'Ի ԲՈՒՆԱՆՈՒՄ:

Ընծայաբերութիւնք 'ի բարերարաց ընկալեալ լինին
'ի Ղեմարան յանուն խորհրդարանին, և 'ի գործ ածին

съ ихъ назначеніемъ по усмотрѣнію Попечителя. Приношенія могутъ быть всякаго рода: зданія, удобныя для помѣщеній Чиновниковъ Института или для отдачи въ наемъ, вещи, учебныя пособія и наличныя суммы.

*Внесенная сумма остается собственностію
Института.*

Сумма, внесенная на содержаніе пансіонера, остается собственностію Института, хотя бы пансіонеръ выбылъ изъ онаго и до прошествія времени, за которое она внесена.

О приѣмъ въ Институтъ платы за учениковъ.

Прошенія отъ родителей или родственниковъ о приѣмъ въ Институтъ для обученія предпочтительно пансіонеровъ и полупансіонеровъ, поступають по формѣ на имя Совѣта и на обыкновенной бумагѣ. Инспекторъ, по приѣмъ за пансіонера, полупансіонера и приходящаго ученика платы за годъ за полгода впередъ, даетъ печатную квитанцію просителю за подписаніемъ своимъ и скрѣпою Письмоводителя, вноситъ оныя суммы въ Совѣтъ, и записываетъ въ данную ему отъ Совѣта шнурующую книгу имя и фамилію пансіонера, полупансіонера, и пользующагося однимъ только ученіемъ, съ означеніемъ времени поступленія, званія родителя, числа лѣтъ ученика, степени знанія наукъ и языковъ, количества полученной суммы и времени, за которое она внесена.

համաձայն նշանակութեան նուիրողացն հաւանութեամբ
հոգաբարձուին: Բնծայ կարեն լինել սէսսպէս իրք. որպի-
սի են շինուածք՝ յարմարք ՚ի բնակութիւն աստիճանա-
ւորաց Ղեմարանիս կամ ՚ի տալ վարձու, ազգի ազգի իրք,
ուսումնական գործիք, և առձեռն պատրաստ դրամք:

Պրոմտ: Ընկալեալ օրհանգիստն Ղեմարանին:

Պրոմտը դրամոց ընկալեալ ՚ի պարէն թոշակատուին
սեփհականի Ղեմարանին, թէսլէտ և աշակերտն այն ելցէ
անտի յառաջքան զլրումն ժամանակին, յոյր սակս դրամն
վճարեալ է:

Ընկալեալ և թոշակեկողութեան յաշակերտաց:

Ընկալեալ ՚ի ծնողաց կամ յազգականաց վասն ըն-
դունելոյ ՚ի Ղեմարան, մանաւանդ լիաթոշակ և կիսա-
թոշակ աշակերտաց, տուեալ լինին ըստ ստորագաս պատ-
ճենի՝ յանուն խորհրդարանին գրեալ ՚ի թուղթ հասարակ:
Վերատեսուչն յառաջագոյն ընկալեալ զտարեկան կամ
զկիսամեայ վճար վասն թոշակատուին, կիսաթոշակին
կամ երթևեկողին, տայ աղերսարկուին գտպեալ մուրհակ
վճարման հանդերձ իւրով ստորագրութեամբ և հաստա-
տութեամբ գրագրին, և եղեալ զգումարն զայն ՚ի խորհրդա-
րանն՝ մուծանէ ՚ի գիրն (որ տուեալ է նմա ՚ի խորհրդա-
րանէն) զանուն և զմականուն թոշակատուին, կիսաթո-
շակին և այնորիկ՝ որ գայ միայն յուսանիլ, նշանակելով
յայնմ և զժամանակն մտանելոյ նոցա ՚ի Ղեմարան, զվի-
ճակ ծնողաց նոցին, զտիս աշակերտաց, զաստիճան յա-
ռաջագիմութեան նոցա ՚ի զիտութիւնս և ՚ի լեզուս, զթիւ
ընկալեալ գումարին, և զժամանակն, որոյ վասն դրամն այն
վճարեալ է:

Исправный платежъ за учениковъ.

Если желающій помѣстить въ Институтъ сына или родственника не имѣетъ постояннаго пребыванія въ Москвѣ, то представляетъ письменное обѣщаніе извѣстной, живущей въ Москвѣ особы, что въ случаѣ исключенія изъ Института воспитанникъ будетъ принять къ ней въ домъ. Буде чрезъ мѣсяцъ послѣ назначеннаго для вносовъ срока сумма, слѣдующая на содержаніе ученика, не будетъ доставлена, то онъ отсылается къ родителямъ, или къ тѣмъ, кои дали обѣщаніе принять его къ себѣ въ домъ.

На первое обзаведеніе пансіонера вносится опредѣленная плата.

При вступленіи въ Институтъ пансіонера и ученика на заведеніе необходимыхъ для него комнатныхъ и столовыхъ принадлежностей, вносится единовременно, сверхъ годичной платы, опредѣленная Совѣтомъ сумма. Принадлежности сии заготовляются Институтомъ и составляютъ собственность сего заведенія.

Средство къ сохраненію здоровья учащихся.

За всѣми потребностями къ сохраненію здоровья учащихся имѣется всегда бдительное наблюденіе. Всѣ комнаты, опредѣленныя для житья воспитанниковъ и пансіонеровъ, равно и учебныя ихъ покои, должны быть чисты, содержимы въ умѣренной теплотѣ и освѣжаемы наружнымъ воздухомъ лѣтомъ и зимою. Для наблюденія опрятности, воспитанники пользуются чрезъ каждыя двѣ недѣли банею,

ՂԵԶ՝ ՎՃԱՐՈՒՄ ԵՆԻՆԻ ՄԶԻԵՐԿԱՅ:

Եթէ ոք կամի տալ ՚ի Ղեմարանն զորդին իւր կամ զազգականն վասն ուսանելոյ, և չունի զմշտն ջենաւոր բնակութիւն ՚ի Մոսկով, այնպիսին պարտի տալ զզրաւոր խոստումն յայտնի անձին իմիք բնակելոյ ՚ի Մոսկով թէ յորժամ դէպ լիցի աշակերտին արտաքս ելանել ՚ի Ղեմարանէն, նա ընկալցի զնա ՚ի տուն իւր, իսկ եթէ յաւարտին միոյ ամսոյ զկնի ժամանակի՝ նշանակելոյ ՚ի վճարել զտարեկան՝ թոշակն՝ զուամարն այն ո՛չ ընկալեալ լիցի, յայնժամ աշակերտն վերադառնայ առ ծնողս իւր, կամ առ այնոսիկ՝ որք խոստացեալ են ընդունիլ զնա ՚ի տուն իւրեանց:

Նորմադ Ենչկապուտն Վճարի զՔոմար Էն:

՚ի մտանել թոշակատուին և աշակերտին ՚ի Ղեմարան, վասն պատրաստելոյ զկարևոր հարկաւորութիւնս նորա ՚ի սենեակս կամ ՚ի սեղանատան, վճարեալ լինի անգամ մի՝ բաց ՚ի տարեկան թոշակէն՝ չափաւոր ինչ զուամար որոշեալ ՚ի խորհրդարանէ. այն հարկաւոր իբք պատրաստին ՚ի Ղեմարանէ և սեփհականին նմին:

Պահպանութիւն Մոզլու-Էնն որդեկոց:

Պարտ է ունիլ զաչալուրջ հողատարութիւն վասն պահպանելոյ զառողջութիւն ուսանողաց: Ամենայն սենեակք՝ կարգեալք ՚ի բնակութիւն նոցին, նմանապէս և դասատունք պարտին լինել յստակ, չափաւորապէս ջերմ, յորս և յամառան և ՚ի ձմերային պահու թափանցեացէ արտաքուստ օդ առողջարար: Առ ՚ի պահպանել զմաքրութիւն՝ որդեկիրք լուանան զինքեանս յերկու եօթնեակս

въ самомъ домѣ Института для нихъ собственно устроенною.

Пища воспитанниковъ и пансіонеровъ.

Пища для воспитанниковъ, пансіонеровъ и полупансіонеровъ готовится здоровая и достаточная по особенному распisanію, которое виситъ на стѣнѣ за стекломъ въ столовой. Обѣдъ въ полдень состоитъ изъ трехъ блюдъ, а въ праздничные дни изъ четырехъ, ужинъ всегда бываетъ въ 8 часовъ вечера изъ двухъ блюдъ, обыкновенный завтракъ въ 7 часовъ утра, послѣ обѣда въ 6 часовъ бываетъ полдникъ.

Примѣчаніе. Воспитанники и пансіонеры обѣдаютъ и ужинаютъ все вмѣстѣ съ дежурными Надзирателями. Полупансіонеры пользуются общимъ обѣденнымъ столомъ.

Надзоръ Инспектора и Эконома за столомъ.

Инспекторъ и Экономъ должны постоянно находиться при воспитанникахъ и пансіонерахъ во время стола и имѣть за качествомъ и количествомъ пищи неослабное наблюденіе; за упущенія же дѣлаются взысканія. Столовой приборъ и бѣлье содержатся всегда въ особенной чистотѣ и опрятности. Ложки употребляются серебряныя, посуда фарфоровая и оловянная, солонки и стаканы хрустальные. Непременно требуется, чтобы кухонная мѣдная вся посуда въ опредѣленное время была вымучена и содержалась всегда въ чистотѣ, равно какъ и все желѣзные и деревянныя принадлежности.

մի անգամ 'ի բազանիս, որ շինեալ է յատկապէս վասն նոցա 'ի Ղեմարանի անդ:

Աբրահամ-ը որդեգրաց և Թոշակատուաց:

Վասն որդեգրաց, թոշակատուաց և կիսաթոշակաց պատրաստի կերակուր առողջարար և բաւական, ըստ ցուցման առանձին աղիւսեկի կախելոյ 'ի սեղանատան. ճաշն 'ի կէս աւուր բաղկանայ յերից տեսակաց կերակրոց, իսկ յաւուրս տօնից 'ի չորից. ընթրիքն յամենայն ժամ լինի յութ ժամու երեկոյին՝ երկու տեսակաւ կերակրոց. հասարակ նախաճաշիկն լինի յառաւօտեան յեօթն ժամու. զկնի ճաշուն 'ի վեցերորդ ժամու լինի նախընթրիք:

Ծանօթութիւն: Որդեգիրք և թոշակատուք ճաշեն և ընթրեն ամենեքեան 'ի միասին ընդ աօրեայ վերակացուաց. կիսաթոշակք կերակրին 'ի Ղեմարանիս միայն 'ի ճաշաժամու 'ի հասարակ սեղանի:

Աբրահամ-ը և Թոշակատուաց և Թոշակատուաց:

Վերատեսուչն և տնտեսն պարտին հանապազ լինել առ սեղանով որդեգրաց և թոշակատուաց, և հոգածու լինել զորպիսութենէ և զորքանութենէ կերակրոց. իսկ վասն անհոգութեանց իւրեանց համար ունին տալ ճշտիւս կարասիք և կտաւիք սեղանատան լիցին միշտ մաքուրք: Պրզալք են արծաթեայք, անօթք՝ յախճապակեայք և արձձեայք. աղամանք և բաժակք՝ բիւրեղեայք: Մշուշտ պահանջի, զի ամենայն անօթք խահանոցի 'ի նշանակեալ ժամանակս զտեսցին և պահեսցին միշտ մաքրութեամբ, նմանապէս և ամենայն երկաթեղէնք և փայտեղէնք այնմ պատշաճեալք:

Одежда учениковъ Института.

На основаніи Высочайшаго указа и положенія Комитета Министровъ 29-го Марта 1838 года за № 784, назначена для единообразія воспитанникамъ, пансіонерамъ и всѣмъ учащимся Института одежда въ видѣ и покроѣ мундировъ темнозеленаго цвѣта, съ краснымъ кантомъ, стоячимъ воротникомъ чернаго цвѣта и желтыми пуговицами съ Государственнымъ гербомъ. Полные воспитанники, содержимые на иждивеніи Института, получаютъ одежду, обувь и бѣлье отъ заведенія безъ платы. Для хожденія въ классъ полагаются мундирные куртка или сертуки. Пансіонеры же обязаны имѣть одежду и все нужное для приличнаго содержанія, отъ родственниковъ своихъ. Всѣ сии ученики должны быть всегда въ опрятномъ видѣ по формѣ и въ полной исправности.

Перемѣна бѣлья.

Бѣлье на воспитанникахъ и пансіонерахъ, равно и столовое должно быть перемѣняемо два раза, а простыни и наволочки одинъ разъ въ недѣлю.

Опредѣленіе и увольненіе служителей Института и качество ихъ.

Для разныхъ надобностей и караула при Институтѣ опредѣляются Директоромъ, или Инспекторомъ солдаты изъ Инвалидовъ, или отставныхъ; а прочіе должностные и рабочіе, смотря по надобности, могутъ быть наемные. Служители должны быть трезвой жизни, добронравны, рачительны къ

Օգոստոսի 21-ին 1838 թ. Նոյեմբերի 1-ին:

Ըստ զօրութեան հրովարտակի և սահմանադրութեան ժողովոյն Նախարարաց, ՚ի 21 մարտի 1838 ամի ընդ համարութե 784. սահմանադրեալ է ՚ի պէտս միակերպութեան, որդեգրաց, թոշակաւորաց և ամենայն աշակերտաց Ղեմարանին զգետ ըստ ձևոյ հանդերձին մուծողի կոչեցելոյ մթազին կանաչ գունով, կարմրագոյն վերջաւորաւ, կանգուն և սևագոյն օձեօք և դեղին կոճակօք, յորում իցէ կնիքն ԱՄՅԱՆՄԱՆՄԱՆ: Չրիավարժ աշակերտք, որք սնանին արդեամբք Ղեմարանին, ստանան ձրի զհանդերձս, զկօշիկս և զկտաւիս ՚ի դպրոցէս: Ասան գնալոյ ՚ի դասատունս նշանակին աշակերտաց միօրինակ վերագգետք. իսկ թոշակատուք պարտին ունիլ զզգետս և զամենայն ինչ կարևոր ՚ի յարմար պահպանութեան ՚ի ծնողաց կամ յազգականաց խրեանց: Ամենայն աշակերտք պարտին ունիլ զգետս բարեձևս և մաքուրս և սրահել ճշտիւ զնշանակեալ միօրինակ ձև:

Փետրուարի 1-ին 1838 թ.:

Օկտաւիս ձրիավարժ որդեգրաց և թոշակատուաց, նոյնպէս և զսեղանատան՝ հարկ է փոփոխել երկիցս, իսկ գաւառս և զերեսս բարձից՝ միանգամ յեօթնեկի:

Սեպտեմբերի 1-ին 1838 թ.:

Ասան սյլեայլ ծառայութեան և հսկողութեան ՚ի Ղեմարանիս՝ կարգեալ լինին ՚ի կառավարչէն կամ ՚ի վերատեսչէն՝ զինուորք ազատեալք յարքունական ծառայութեանէ. իսկ մնացեալ սպասաւորք և ծառայք նկատմամբ հարկաւորութեանց՝ կարեն լինել վարձկանք: Սպասաւորք մի լիցին անհամետ կամ անկարգ, սյլ բարերարոյք,

службъ, расторопны, способны, учтивы и весьма осторожны въ рѣчахъ и поступкахъ. — Обязанность эконома имѣть за ними присмотръ, дабы они исполняли свои обязанности своевременно, и запрещать имъ все то, что можетъ вредить нравственности учащихся.

Приходо-расходныя книги.

Совѣтъ выдаетъ въ началѣ каждаго года шнуровыя книги: а) въ Канцелярію Института для записыванія прихода и расхода общихъ суммъ; б.) Эконому тожъ для записыванія прихода и расхода суммъ, провизіи и прочаго, за подписаніемъ Директора и за печатью Института, — Подъ росписку въ книгѣ производится Директоромъ или Совѣтомъ чрезъ Инспектора выдача денегъ Эконому на подлежащіе расходы по Институту. Жалованье же учителямъ и служащимъ, или другіе значительные расходы производятся чрезъ Инспектора въ Канцеляріи подъ росписки въ книгѣ. Расходы производятся чрезъ Инспектора и Эконома по утвержденнымъ штатамъ, въ экстренныхъ же случаяхъ, по разрѣшенію Попечителя и Совѣта. Сверхъ того въ особой книгѣ имѣются вѣрныя описи всей наличности вещей Института. По исходѣ каждаго года одинъ разъ въ удобное время повѣряется вся принадлежность.

Свидѣтельство шнуровыхъ книгъ и наличныхъ суммъ.

Вѣрность прихода и расхода по шнуровымъ книгамъ и роспискамъ, равно какъ остающіяся по от-

արթունք ՚ի գործս իւրեանց, երազադործք, ընդունակք, քաղաքավարք և կարի զգոյշք ՚ի բանս և ՚ի գործս իւրեանց: Պարտաւորութիւն տնտեսին է վերահասու իննել՝ զի նոքա լին կատարեսցեն զպաշտամունս իւրեանց, և արգելուլ նոցա զայն ամենայն, որ կարէ վնասել բարոյականութեան ուսանողաց:

Կառնաւորութեան եկամտից և ծախսից:

Խորհրդարանն ՚ի սկզբան իւրաքանչիւր ամի տայ զթուանշանեալ մատեան ինչ նախ՝ ՚ի Վիւանատունն Ղեմարանիս առ ՚ի նշանակել ՚ի նմին զեկամուտս և զծախս ընդհանուր գումարից, և երկրորդ՝ Տնտեսին նմանապէս ՚ի նշանակել զեկամուտս և զծախս զբամոց, պաշարաց և այլ իրաց՝ ստորագրութեամբ կառավարչին և կնքով Ղեմարանիս: Տնտեսն ստանայ զգրավման կարեոր պիտոյից Ղեմարանիս՝ ՚ի կառավարչէն կամ ՚ի խորհրդարանէն ՚ի ձեռն վերատեսչին ստորագրեալ ՚ի գիրն: Գաժինն ոռձկաց վարժապետաց և պաշտօնէից կամ այլ երեւիծախք՝ կատարին ՚ի ձեռն վերատեսչին ՚ի Վիւանատան անդ հանդերձ ձեռագրութեամբ ՚ի հաշուէպիրն: Ծախք արարեալ լինին ձեռամբ վերատեսչին և տնտեսին ըստ հաստատեալ գրութեանց. իսկ յառանձին դիպուածս՝ ըստ վճռոյ հոգաբարձուին և խորհրդարանին: Ի վերայ այսր ամենայնի յառանձին իմն տետրակի գտանի ծիշզ ցուցակ ամենայն ընչից և ստացուածոց Ղեմարանիս, զորս միանգամ ՚ի բարեպատեհ ժամու յիւրաքանչիւր ամի պարտ է վաւերագործել վկայութեամբ:

Վկայութիւնն կառնաւորելի և քլամոց:

Ընդամբ խորհրդարանին յառաջին աւուր իւրաքանչիւր ամոյ պարտին վկայել ըստ կնքանշան հաշուէմա-

чету въ наличности суммы свидѣтельствуются въ первыхъ числахъ каждаго мѣсяца Членами Совѣта.

Объ отчетахъ по Институту.

По истеченіи каждаго мѣсяца представляются Инспекторомъ и Письмоводителемъ чрезъ Директора Попечителю о положеніи дѣлъ, о приходѣ и расходѣ суммъ краткія вѣдомости; по истеченіи же года подробный по предметамъ отчетъ о всѣхъ дѣйствіяхъ и оборотахъ суммъ. Главному Начальству Института, равно и Министерству Народнаго Просвѣщенія представляется къ сроку общій отчетъ по формѣ, сообразно правиламъ и вѣдомостямъ всѣхъ другихъ гимназій и учебныхъ заведеній.

Смѣты на исправленіе вѣтхостей, производство работъ и о свидѣтельствованіе оныхъ.

Смѣты на исправленіе и поправки какихъ либо частей въ Институтскихъ зданіяхъ составляются, по препорученію Попечителя и Совѣта, Архитекторомъ вмѣстѣ съ Инспекторомъ, при чемъ принимаются въ основаніе справочныя цѣны. Оныя смѣты разсматриваются въ общемъ собраніи Совѣта; по утвержденіи онымъ производится нужное исправленіе подъ распоряженіемъ Эконома и Архитектора при наблюденіи одного изъ Членовъ Совѣта и Инспектора. Оконченныя работы свидѣтельствуются Директоромъ или Инспекторомъ.

Подряды и прочія покупки.

Приготовленіе одежды, поставка съѣстныхъ припасовъ, учебныхъ пособій и прочихъ вещей въ большомъ количествѣ, производится подрядами на за-

տանի՝ զարդարութենէ և կամօրից և ծախուց և մնացեալ
ձեռնապատրաստ գրամոց:

Հ = շէ - + Ղ՛ է Ֆ - ք - ն է = :

Դի կատարածի իւրաքանչիւր ամսոյ՝ առաջագրեալ լինին
հոգաբարձուին ՚ի վերատեսչէն և ՚ի գրագրէն ՚ի ձեռն
կառավարչին, համառօտ յայտարարութիւնք զորպիսութե-
նէ իրաց, զեկամօրից և զծախուց. իսկ ՚ի վախճանի իւրա-
քանչիւր ամի ծանուցանեն նմա մանրամասն զամենայն
իմեքէ ըստ ամենայն առարկայից: Վլխաւոր իշխեցողին
Ղեմարանի, նոյնպէս և Նախարարին ազգային լուսաւո-
րութեան առաջարկեալ լինին ըստ ժամագրութեան ընդ-
հանուր հաշիւ որոշեալ տարազու համեմատ կանոնաց
և իրաւանց զիմնազիւցից և այլ ուսումնական դպրոցաց:

Հ = շէ - + վասն երոգիւոյ զշինութե, և վայրաճեան զերոգեալ
իւրց:

Հաշիւք ՚ի նորոգել ինչ ինչ մասունս Ղեմարանիս լին-
նին ըստ յանձնարարութեան հոգաբարձուին և խորհրդա-
րանին՝ ձեռամբ ճարտարապետին զոյգ ընդ վերատեսչին,
ուրանօր պարտ է օրինակ առնուլ զընդհանուր զինն իրաց-
այն հաշիւք քննին յընդհանուր ժողովն խորհրդարանին,
որոյ հաստատութեամբ արարեալ լինին զանազան կարևոր
նորոգութիւնք ընդ կառավարութեամբ սնտեսին և ճար-
տարապետին, և ընդ վերահաստութեամբ միոյ յանգամոց
խորհրդարանին և վերատեսչին. կառավարիչն և վերատե-
սուչն վկայեն զայնմ ամենայնէ, որ ինչ միանգամ արա-
րեալ է:

конной формѣ, съ разрѣшенія Попечителя и Совѣта. О всѣхъ потребностяхъ Института и о выдачѣ на нихъ денегъ отъ Инспектора предъ началомъ каждаго года представляются сметы Совѣту.

О платѣ за пансіонеро́въ и вообще ученико́въ.

На основаніи опредѣлительнаго положенія Совѣта Института, платятъ въ годъ впередъ за полгода Государственными ассигнаціями назначенную по расчисленію потребностей сумму, именно: полные пансіонеры, сверхъ помѣщенія въ заведеніи, пользуясь въ ономъ пищею и ученіемъ, равно и на классическія надобности, какъ то: на книги, бумагу, перья, чернила и карандаши; полупансіонеры, находясь только при обыкновенныхъ классическихъ ученіяхъ, имѣя одинъ обѣденный столъ, и получая классическія потребности, ученики же, пользующіеся однимъ ученіемъ. Сверхъ ученія и содержанія пансіонеры имѣютъ въ заведеніи общія учебныя пособія: Библіотеку, Минеральный Кабинетъ, глобусы, ландкарты и эстампы. — Всѣ платежи имѣютъ быть Государственными ассигнаціями за полгода впередъ безъ всякаго вычета, хотя бы пансіонеръ или ученикъ выбылъ и прежде срока. Пансіонеры и прочіе ученики имѣютъ на основаніи § 88 постановленія единообразной формы одежду и все нужное, для приличнаго содержанія, отъ родителей и родственниковъ своихъ. — Подробныя же правила о приѣмъ вообще учениковъ изложены въ §§ 13-мъ, 14, 15, 46, 81, 82, 83, 84, 88 печатнаго постановленія Института, и въ другихъ, по принадлежности.

Պատմութիւն և յայլ պատմութիւնք:

Դիպտորաստելն զհանդերձս և զկերակուրս, զուսումնական պիտոյս և զայլ իրս, որք լինելոց են մեծաւ քանակութեամբ, արարտ է ունել զպաշարակէտս, ընդ որս դաշինս արասցեն օրինական ձևով ըստ վճռոյ հոգարարձուին և խորհրդարանին: Արատեսուչն Դիպտորաստելն ի սկզբան իւրաքանչիւր ամաց՝ առաջի առնէ խորհրդարանին զհամար բոլոր պիտոյից ճեմարանիս, և դրամոյ՝ յայնս ծախելոց:

Թոշակատուք և յայլ պատմութիւնք:

Ըստ սահմանադրող կարգադրութեան խորհրդարանին ճեմարանի վճարեն ամի ամի նախաւճար վասն կիսամեայ ժամանակի թագաւորական թուղթ դրամով զնշանակեալ ըստ հաշուի պիտոյից նոցա զգումարն, որ է լիակատար թոշակատուք, որք՝ բաց Դիպտորաստելն, սնանին և կրթին անդանօր, վասն այսր և վասն այլոց պիտոյից դասատանց. որպիսի են զրեանք, թուղթ, գրիչք, թանաք և մատիտք. կիսաթոշակք՝ որք առնուն աստ զնոյն ուսմունս, կերակրին միայն Դիպտորաստելն ճաշու և ստանան զպիտոյս դասատան, իսկ այն աշակերտք՝ որք ուսանին միայն, բաց Դիպտորաստելն և յուսմանց՝ թոշակատուք ունին զամենայն ուսումնական նպաստս Դիպտորաստելն ճեմարանիս՝ զմատենադարան, զհաւաքումն հանքային քարանց, զերկնագունտս և զերկրագունտս, զաշխարհացոյց, զպատկերս և զայլս: Բոլոր այս վճարք պարտին լինել թագաւորական թուղթ դրամովք կանխաւճար վասն կիսամեայ ժամանակի, առանց յետս պահանջելոյ ինչ, թէպէտ և թոշակատուն ելցէ Դիպտորաստելն յառաջ քան զլրանալ նշանակեալ ժամանակն: Թոշակատուք և այլ աշակերտք պարտին ունիլ ըստ 88 տնահամարին զմիակերպ զգեստ և

Примѣчанія о приложеніяхъ постановленія Института.

При постановленіи Института напечатаны особенныя приложенія, именно: А. учебный порядокъ по разрядамъ и классамъ о курсѣ наукъ и предметовъ, съ указаніями и раздѣленіями, что въ каждомъ классѣ пройти, и какъ слѣдовать по методѣ преподаваній. Б. Наставленія для Надзирателей, съ исчисленіемъ подробно ихъ обязанностей по должности. В. Комнатныя наставленія для воспитанниковъ съ правилами. Г. Форма прошеній на пріемъ воспитанниковъ въ Институтъ, со свидѣтельствами о происхожденіи, крещеніи и прививкѣ предохранительной оспы. Д. Для пріема въ Институтъ на свободныя вакансіи, въ число безъ платы состоящихъ штатныхъ воспитанниковъ, требуются еще узаконенныя свидѣтельства Правительства, или мѣстныхъ Начальствъ, что они дѣйствительно изъ числа бѣдныхъ и сиротъ.

Свѣденія о составѣ Типографіи Института.

Съ разрѣшенія Высшаго Правительства, чрезъ Министерство Внутреннихъ дѣлъ объявленнаго, открыта при Армянскомъ Лазаревыхъ Институтѣ Восточныхъ языковъ, въ Москвѣ, въ 1829 году, Типографія, учрежденная изъ усердія, иждивеніемъ наследниковъ и сыновей Основателей Института, Дѣйствительныхъ Статскихъ Совѣтниковъ Ивана Акимовича, Христофора Акимовича и Полковника Лазаря Акимовича Лазаревыхъ. Кругъ дѣйствій сей Типографіи съ 1830 года, послѣ умноженія становъ и послѣ устройства различныхъ потребностей, рас-

զամենայն կարևոր սխտոյս վասն պահպանութեան իւրեանց՝
ի ծնողաց կամ յազգականաց: Առանձին կանոնք ընդու-
նելոյ զաշակերտս, ստորագրեալ են մանրամասն ՚ի հա-
մարս 13, 14, 15, 46, 81, 82, 83, 84, 88 կարգադրու-
թեան Ղեմարանի և յայլս ըստ կարգի:

Ծանօթութիւն շատելո՞ծոյ գրութեան Ղեմարանի:

Յաւարտ կարգադրութեանց Ղեմարանին տարագրեալ
կան առանձին յաւելուածք, որք են, առ ուսումնական
կարգք ըստ զասակարգութեանց ՚ի սակս ընթացից և
առարկայից զիտութեանց զոյգ ընդ ցուցակաց և բաշխուա-
ծոց թէ զինչ սրբաւ իցէ ուսանիլ իւրաքանչիւր գասա-
տան և որով օրինակաւ արժան իցէ պահել զո՞ճ գասատուու-
թեանց. ք իրատք ՚ի պէտս վերակացուաց հանդերձ ման-
րամասն ցուցակաւ պարտաւորութեանց նոցա. ք իրատք
և կանոնք, զորս պարտ են աշակերտք պահպանել ՚ի սն-
նեակս. ք սրտածէն աղերսագրոյ յընդունել զորդեգիրս ՚ի
Ղեմարանն հանդերձ վկայագրով զծննդենէ, զմկրտու-
թենէ և զարուեստական պատուաստոյ ծաղկան. ք առ
ընդունելոյ ՚ի Ղեմարանն ՚ի գէսս պարագորդութեան
զձրիավարժ որդեգիրս պահանջի և ևս օրինաւոր վկայա-
գիր, տուեալ ՚ի կառավարութենէ կամ ՚ի մեծաւորէ տեղ-
ւոյն յազգս ճշմարտիւ աղքատ և որբ լինելոյ մանկանն:

Ծանօթութիւն վասն Տղարանէ առ հոյիսիւն Աղլուի Ղեմարանի
արեւելեան լեզուաց:

Ըստ Բարձրագոյն վճռահատութեան Ապստրութեան
ձեռամբ Ասխարարին ներքին զործոց բացայայտելոյ կանգ-
նեցաւ առ հայկական Ազարեան Ղեմարանաւն արեւ-
լեան լեզուաց, որ ՚ի Մոսկով, ՚ի 1829 ամի գործարան
տարագրութեան արդեամբք ժառանգաց և որդւոց հիմա-

пространился, книгопечатаніе съ успѣхомъ продолжается на 13 языкахъ, Европейскихъ и Азіатскихъ, кои суть: Россійскій, Армянскій, Латинскій, Греческій, Французскій, Нѣмецкій, Англійскій, Италійскій, Венгерскій, Грузинскій, Сербскій, Турецкій и Персидскій.

Многія учебныя книги, разнородныя сочиненія и журналы изданіемъ кончены, нѣкоторыя довершаются, а другія вновь поступаютъ. Въ числѣ напечатанныхъ книгъ значительнымъ вѣдвненіемъ Попечителя Института, Дѣйствительнымъ Статскимъ Совѣтникомъ, Каммергеромъ Двора ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА, Лазаревымъ изданъ вновь составленный Дѣйствительнымъ Статскимъ Совѣтникомъ Худобашевымъ Армяно-Русскій Словарь, въ двухъ частяхъ. Употреблено на изданіе Словаря до семидесяти двухъ тысячъ (72 т.) рублей гос. ассигнаціями. За изданіе Словаря Попечителемъ Института объявлено Высочайшее благоволеніе, а составителю Словаря Высочайше пожалованъ брилліантовый перстень съ вензелевымъ изображеніемъ Имени ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

Образцы Типографіи состоятъ изъ различныхъ шрифтовъ и литеръ, кои суть: 1.) *Миттель*, 2.) *Циццо крупное*. 3.) *Циццо тонкое, прямое*; 4.) *Циццо курзивъ*; 5.) *Корпусъ прямой*; 6.) *Корпусъ курзивъ*; 7.) *Петитъ прямой* 8.) *Петитъ курзивъ* 9.) *Прописныя, теневыя и другія литеры*. Всѣхъ же образцовъ числомъ до 21 шрифта разныхъ литеръ для Европейскихъ и Азіатскихъ языковъ.

դրացն Ղեմարանին՝ Աերգործական Խորհրդականացն Տէրութեան Յովհաննու Յովակիմեան, Խաչատրոյ Յովակիմեան, և դեղապետին Ղազարու Յովակիմեան Լազարեանց: Աերգործութիւնք սյսր տգարանի յամէ 1830 և սյսր առուել ևս տարածեալ եղեն բազմապատկութեամբ մամիոց և շինուածոց զանազան պիտոյից, և տարագրութիւն մատենից յաջողակի հանապազորդէ յերեքտասան լեզուս Աւրոպականս և Ասիականս. այնք են՝ լեզուք ռուսաց, հայոց, լատինաց, յունաց, զաղղիացւոց, գերմանացւոց, անգղիացւոց, իտալացւոց, յունկարաց, վրաց, սերբաց, տաճկաց և սրբոսից:

Յոլով ուսումնական մատենանք, ազգի ազգի շարագրութիւնք և ծրագրութիւնք արդէն տպագրեալ են. այլք հան արդէն ՚ի տպագրութեան, և կէսք նորոց մուծանին ՚ի տիպ: Դիթուց անտի տպագրեալ մատենից է նորոց յօրինեալ ՚ի Աերգործական Խորհրդականէ Տէրութեան Խուգորաշեանց երկահատոր բառարանն ՚ի հայկական լեզուէ ՚ի ռուսաց բարբառ, որ ՚ի լոյս ածու արդեամբք հոգարարձուի Ղեմարանին, ծախեալ ՚ի պէտս տպագրութեան նորին եօթանասուծ և երկու (72) հազար ուրբի **ԿՆՅԱՆԲՆԿՆ** դրամաթուղթ:

Դ սակս տպագրութեան բառարանի յայտնեալ եղէ հոգարարձուի Ղեմարանի Բարձրագոյն բարեհաձութիւն. իսկ յօրինողի նորին Բարձրագոյն պարզեցաւ մատանի աղամանդեայ քարիւք զարդարեալ և փակագրով **ԿՆՅԱՆԲ**:

Տպարանն ունի զտառս բազում կերպարանօք ձուլեալս, որոց թիւ հասանէ մինչև ց 21 ըստ Աւրոպական և Ասիական լեզուաց:

О памятникъ, воздвигнутомъ въ саду Московскаго Армянскаго Гг. Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ.

1822 года Декабря 12-го въ большомъ Институтскомъ саду воздвигнуть великолѣпный, чугунный съ мраморными изображеніями памятникъ (*) къ незабвенной славъ основателей и первыхъ благотворителей сего заведенія изъ фамиліи Господь Лазаревыхъ. — Въ честь сего торжества было нарочитое приличное собраніе въ экзамень — залъ, въ присутствіи главнаго мѣстнаго Начальства, Генералитета, знатныхъ особъ и другихъ многочисленныхъ посѣтителей.

При чемъ произнесена ода, сочиненная учителемъ Титулярнымъ Совѣтникомъ Александромъ Смирновымъ, и рѣчи на разныхъ языкахъ, на Армянскомъ Архимандритомъ и Ректоромъ Іоакимомъ Саллантаяномъ, воспитанниками Меликовымъ и Игнатьевымъ и нѣкоторыми другими. Между перемѣнами актовъ играла музыка и пѣлъ хоръ пѣвчихъ, и происходило угощеніе для публики.

Памятникъ имѣеть форму пирамиды. Надписи на памятникъ:

Къ Институту съ передней стороны въ овалъ вверху:

Добродѣтель безсмертна.

(*) Въ коемъ вѣсу до 1000 пудовъ, а капиталъ, употребленный на сей памятникъ, простирается до 15,000 рублей.

Յուզին արշակ, հանգիւնայ յայդու Սոսիոնու հայտնու Ղեմարանին Տեարց Լազարեանց արիւնքն լեզուաց :

Յի 12 դեկտեմբրի 1822 ամի կանգնեցաւ ՚ի մեծի պարտիզի Ղեմարանին հոյակապ արձան (*) յանթափ երկաթոյ, ազուցիկ մարմարեայ պատկերօք, յանմոռանալի յիշատակ փառացն հիմնադրաց և առաջին բարերարաց այսր ուսումնարանի, որ ՚ի առհմէն Տեարց Լազարեանց : Յի պատիւ այսր հանդիսի եղև երևելի և պարտուպատշաճ ժողով ՚ի դահլճի հարցափորձութեան յառաջակայութեան զլիսաւոր կուսակալի նահանգին, զեներալաց, մեծանուն անձանց և այլոց բազմախումբ այցելուաց :

Յի ամին յայսմիկ ժողովի բացախօսեալ եղեն տաղերգութիւն, յօրինեալ ՚ի վարժապետէ տիտղոսական խորհրդականէ Մղէքսանդրէ Սմիրնովէ, և այլ զանազան ծառք յազգի ազգի լեզուս ՚ի հայոց լեզուի յօրինեալն ՚ի վարդապետէ և ՚ի ուկտօրէ Ղեմարանին ՚ի Յովակիմայ Սալանթեանց, և յորդեգրաց Ղեմարանին ՚ի Սէլիքովէ, յիզնատիւիւի և յոմանց այլոց : Յի միջավայրս ներգործութեանց նուագէին քաղցրանուագ երաժշտութիւնք, երգէին խումբք տաղասացից և լինէին խնձոյք ընդունելութեանց առ հանդիսացեալ բազմականս :

Արձանս այս ունի զձև բրզան : Մակազրութիւնք ՚ի վերայ նորին են յետագայքդ .

Յառաջոյ կողման, դէսպ առ Ղեմարանն ՚ի վերայ ձուսակ տախտակի :

Առաքինութիւն անմահ :

(*) Յորում պարունակի 1000 պուլթ : Իսկ զումարն, ՚ի գործ եղեալ վասն այսր արձանի հասանի մինչև ց 15,000 ըուբլի :

На пьедесталь:

Сей Храмъ Наукъ воздвигнуть въ благословенное Царствованіе ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА I-го, Отца Отечества и Виновника Просвѣщенія, въ 1815 году, Мая 1-го дня.

*Съ правой стороны къ церкви Николая Чудотворца,
въ овалъ сверху:*

Портретъ Его Превосходительства Ивана Лазаревича Лазарева.

На пьедесталь:

Дѣйствительному Статскому Совѣтнику и Командору Ивану Лазаревичу Лазареву, завѣщателю и основателю Института.

Отъ древня племени Арменіи рожденный,
Россіей-матерью благой усыновленный,
Гайканы! вашихъ онъ сиротъ не позабылъ!
Разсадникъ сей души признательной творенье!
Даруя чадамъ здѣсь покой и просвѣщенье,
Отчизнѣ той и сей онъ долгъ свой заплатилъ.

Съ лъвой стороны къ дому въ овалъ сверху:

Портретъ Истиннаго Патріота Акіма Лазаревича Лазарева.

На пьедесталь:

Акіму Лазаревичу Лазареву, исполнителю воли Основателя, благотворителю, учредителю и Попечителю Института.

Պէ ներքին կողմանէ, ՚ի վերայ պատուանդանին,

Ըյս տաճար մակացութեանց կառուցեալ եղև յաւուրս
օրհնեալ թագաւորութեան ՆՈՐԻՆ ԿՆՅՍԵՐԸԿՆ
ՄԵ՛ՐՈՒԹԵԼՆ ԹԵ՛ԳԵՒՈՐԻՆ ԵՒ ԿՆՅՍԵՐ
ԸՂԼԻՅՍԸՆԴԻԻ առաջնոյ, Հօրն հայրենեաց և պատ-
ճառի լուսաւորութեան, ՚ի 1 մայիսի 1815 ամի:

Յաջմէ կողմանէ, դէպ առ եկեղեցին հրաշագործ նիկո-
ղայոս հայրապետին: Պէ վերնակողմն ՚ի ձուածև տախտակի:

Պատկեր նորին զերազանցութեան Յովհաննու Լա-
զարեվիչի Լազարեանց:

Պէ ստորին կողման, ՚ի վերայ պատուանդանի, զտանի
մակագիրս՝

Ներգործական խորհրդականին Տէրութեան և ասպետի
Յովհաննու Լազարեվիչի Լազարեանց, կտակարարի և
հիմնադրի Ճեմարանիս:

Ծնեալ ՚ի հին սերնդոց հայկազեան ազգի. և որդեգրեալ
՚ի բարեգութ մօրէ ՚ի ուսաստանէ. զորքս ձեր, ո՛ հայ-
կազեանք, նա ոչ մոռացաւ: Կանգնելով զայս սերմարան
(գիտութեանց) յերախտագէտ հոգւոյ, տալով աստանօր
զաւակաց ձերոց զհանգիստ և զլուսաւորութիւն, այնմ
և այսմ հայրենեաց հատոյց նա զպարտս իւր:

Պէ ձախմէ կողմանէ դէպ առ տուեն. ՚ի վերին ձուածև
տախտակի:

Պատկեր Ճշմարիտ հայրենասիրի Յովակիմայ Լազարե-
վիչի Լազարեանց:

Сей, брата своего достойнѣйшій ревнитель,
Начатый подвигъ имъ устроилъ, расширилъ;
Соплеменныхъ покровъ, безродныхъ охранитель,
Для церкви, для наукъ, для блага бѣдныхъ жилъ.

Съ задней стороны къ Монастырю въ овалъ вверху:

Дворянскій гербъ фамилии Г. г. Лазаревыхъ.

На пьедесталъ:

Аниъ Сергѣевнъ Лазаревой, супругъ Акима Лазаревича, и сыну его, Лейбъ-Гвардіи Гусарскаго полка Штабъ-Ротмистру и Кавалеру Артемію Акимовичу Лазареву, положившему животь въ сраженіи подъ Лейнцигомъ. Октября 4-го 1813 года.

Пожертвовавшимъ знатный капиталъ въ пользу
Института.

Какъ добра мать, сиротъ съ горячностью любила,
И памятникъ себѣ въ сердцахъ ихъ утвердила.

Средь мира благъ творецъ, гроза среди враговъ,
Во цвѣтъ лѣтъ онъ палъ за вѣру и отцовъ!

Русскія надписи и стихи сочинены ординарнымъ Профессоромъ Статскимъ Совѣтникомъ А. Ф. Мерзляковымъ. Армянскія преподавателями Института.

Յովակիմայ Ազարեվիչի Ազարեանց,
Կատարողին զկամս հիմնադրին, բարերարին, կառու-
ցանդին և հոգարարձուին Ղեմարանի:

Եղև սա արժանաւոր համանախանձորդ եղբօրն իւրոյ,
զսկսեալն ՚ի նմանէ զմեծագործութիւն աւարտեաց և ընդ-
արձակեաց, համազգեաց եղև սաշտպան, որրոց սատու-
սարան, եկեղեցւոյ օգտամատոյց, զխտութեանց բարգաւա-
ձող, և աղքատաց բարերար:

Յետուստ կողմանէ, դէպ առ մենաստանն, ՚ի վերին ձու-
ածև տախտակի՝

Կնիք ազնուականութեան տոհմին Տեարց Ազարեանց:

՚ի ներքնակողմն, ՚ի վերայ սատուանդանին,

Ըննայի Սարգիսեան Ազարեվի, ամուսնոյ Յովակիմայ
Ազարեվիչի Ազարեանց, և որդւոյ նորա զնդապետի
գուսարաց անձնապահ զօրաց և ասպետի Յարութեան
Յովակիմեան Ազարեանց, որ եղ զանձն իւր ՚ի սատու-
րազմի մերձ ՚ի Ապրիլի ՚ի 4 հոկտեմբերի 1813 ամի՝

Նուիրողաց զմեծագին գումարս յօգուտ Ղեմարանիս:

Իբրու գորովատիրտ մայր զորբս եռանդագին սիրեաց
և զյիշատակ իւր ՚ի սրտի նոցա հաստատեաց:

՚ի խաղաղութեան բարեգործ, ՚ի սատերազմի ահբնկէց,
՚ի ծաղկազարդ հասակի անկաւ ՚ի մարտի ՚ի սակս հաւատոյ
և հայրենեաց:

Մակագրութիւնք և ոտանաւորք ոռւսաց յօրինեալ
եղեն յօրդինարնի-պրօֆէսօրէ, ՚ի խորհրդականէ Տէրու-
թեան Ը. Փ. Մէրզլէակովէ. իսկ հայկականքն ՚ի վար-
ժապետաց Ղեմարանի:

Извлеченіе изъ нѣкоторыхъ Россійскихъ и Иностранныхъ журналовъ, заключающихъ описанія о восточномъ Лазаревыхъ Институтѣ и о словесности Армянской.

Изъ Московскихъ вѣдомостей 1817 года Февраля 28 № 17, статьи: *льтопись добродѣтели.*

Когда въ отечествѣ нашемъ умножаются Богоугодныя и общепользныя заведенія, и число ревнителей славы Голицыныхъ, Шереметевыхъ и Демидовыхъ увеличивается, то священныи долгъ каждаго доводить о благотворныхъ дѣяніяхъ. Съ сладостнымъ удовольствіемъ сообщаемъ о новоустроенномъ въ Москвѣ и содержимомъ иждивеніемъ фамиліи Г. г. Лазаревыхъ учебномъ заведеніи для образованія и воспитанія юношества.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ и Командоръ Иванъ Лазаревичъ Лазаревъ, стяжавшій себя неусыпною дѣятельностію и благоразумною предприимчивостію богатство, придающее честному имени новый блескъ, вознамѣрился пожертвовать знатною оного частію въ пользу своихъ единоплеменниковъ и той страны, которая содѣлалась избраннымъ его отечествомъ. Кроме многихъ другихъ его и наследниковъ его человеколюбивыхъ дѣяній, построенія двухъ Армянскихъ церквей въ С.-Петербургѣ и двухъ въ Москвѣ, кроме важныхъ пожертвованій въ Астрахани, Нахичевани, Григоріополь и въ другихъ мѣстахъ, благотворитель сей

Քաղաքի բնից յնել էն օրագրութեանց արտասուց և օրաց ուղտոց,
պարտեհադրաց շահվանագրութեան Լազարեանց ճշմարտեհեց
լեզուաց:

Յօրագրութեանց Մոսկովու 1817 ամին փետրվարի
28, համար 17:

Դի հատուածն բանից, որ յազազս տարեգրութեան բա-
րերարութեան:

Արուստեանի հայրենիս մերում բազմապատկին աստու-
ածահաճոյ և ազգաշահ յօրինուածք, և յաւելու թիւ նա-
խանձաւորաց փառաց իշխանացն Պալիցինաց, Շէրէմէ-
տովաց և Վիսիգովաց, յայս սակս սրբազան պարտաւորու-
թիւն համարի իւրաքանչիւր ումեք հանել ՚ի հրապարակ
զբարերար ներգործութիւնս ընկերաց: Ըստ օրոյ և մեք
բազմբահաճոյ բաւականութեամբ հաղորդեմք զձանօ-
թութիւն նորաշէն ուսումնարանի ՚ի Մոսկով, որ կա-
ռուցաւ և պահպանի արդեամբք Լազարեանց գերդաստա-
նին ՚ի սակս սնուցանելոյ և կատարելագործելոց զման-
կունս:

Ներգործական խորհրդականն Տերութեան և կոման-
դօրն Յովհաննէս Լազարեվիչն Լազարեան անքուն արի-
ութեամբ և խոհական համարձակութեամբ հաւաքեալ
յինքեան զհարստութիւն վերբերիչ հօջակաւոր անուան
և փառաց, խորհուրդ յանձին կալաւ զյօլովագումար
մասն այնր զոհել յօգուտ հայրենակցաց իւրոց և տե-
ղեացն, զորս ընտրեաց նա յիւր ՚ի հայրենիս:

Բաց ՚ի յօլով մարդասիրական ներգործութեանց նորա
և ժառանգաց նորին, բաց ՚ի շինուածոց երկուց եկեղեցեաց

при самой кончинѣ своей въ 1801 году, пожелавъ соорудить новый памятникъ на пользу ближнихъ, предназначилъ значительный капиталъ на учрежденіе училища. Достойные преемники завѣщателя, сверхъ опредѣленныхъ имъ 200,000 рублей государственными ассигнаціями, пожертвовали отъ себя знатные капиталы на построеніе великолѣпнаго учебнаго заведенія и обезпечили въ способахъ содержанія. Разсадникъ сей процвѣтаетъ и упрочивается.

Прозорливый наблюдатель хода вещей и истины, согласно съ любителемъ наукъ, созерцаетъ въ новомъ для Армянъ учебномъ заведеніи не одинъ токмо утѣшительный опытъ Христіанскаго челоувѣколюбія: онъ открываетъ въ немъ еще другіе виды.

Армянская нація, въ сиротствѣ самобытности, отстала въ развитіяхъ наукъ предъ другими народами; но сѣмя истиннаго просвѣщенія, Религія отъ начала своего въ ней непоколебима. Сѣмь божественнымъ узомъ связанныя чада Армянской прародительской Церкви и въ разсыяніи своемъ по лицу земли составляютъ одно тѣло, одну душу.

Восхищенные новымъ знаменіемъ отеческаго обихъ и промышленности, они воспылаютъ духомъ общенія въ поддержаніи, расширеніи и возвышеніи сего для нихъ общепользнаго разсадника наукъ, подъ сѣнію всегда благотворной Державы рукою благодѣтельнаго ихъ соплеменника насаждаемаго.

Въ сихъ видахъ насажденіе сіе глубоко простретъ свои корни, и вѣтви его покроютъ пространство

Հայոց ՚ի Ս. Պ. բուրգ, և երկուց եկեղեցեաց ՚ի Սոսկով-
բաց ՚ի յոլով պարզևարաշխութեանց յԱստրախան, ՚ի
Նախիջևան, ՚ի Վրիգորիապոլիս և յայլ տեղիս, այսս այս
բարեբար հուպ ՚ի վախճան կենաց իւրոց ՚ի 1801 ամին
յօժարեցաւ կանգնել զնոր յիշատակարան յօգուտ ընկե-
րաց իւրոց, և զօհեաց զերևելի զումար դրամոց ՚ի կա-
ռուցումն ուսումնարանի: Արժանաւոր յաջորդքն կտա-
կողին բաց ՚ի յորոշելոցն ՚ի կտակողէն երկու հարիւր հա-
զար ուսւլեաց թագաւորական թղթադրամոց, զօհեցին
ևս յինքեանց զնշանաւոր զումար դրամոց առ յօրինուած
հոյակապ ուսումնարանի և պնդեցին ևս զայն պատրաս-
տելով զմիջոցս հանապազորդութեան նորին, և այս սեր-
մարան գիտութեանց ծաղկի և կանդաղի:

Ճեառեսն զննողն ընթացից իրաց և ճշմարտութեան
և սիրողն ուսմանց գիտութեանց նշմարէ յայսմ նոր
ուսումնարանի հայոց ոչ զմի միայն մխիթարական քանս
բրիտանոնէական մարդասիրութեան, այլ և տեսանէ ՚ի նմին
զայլ ևս յոլով նպատակս:

Ազն հայոց, որբացեալ յինքեան, վերջացաւ յոյժ ՚ի
յառաջադիմութենէ գիտութեանց բազրատեալ առ այլ ազգա-
բայց սերմն ճշմարիտ լուսաւորութեան այն է կրօնն ՚ի
սկզբանէ և այսր անշէջ մնաց ՚ի նմին: Այսու աստուածային
կապանօք շաղկապեալ որդիքն հայրենաւանդ եկեղեցւոյն
հայոց կացուցանեն զմի մարմին և զմի հոգի ևս և այժմ
ցրուեալ գոլով յերեսս ամենայն երկրի:

Ի ներկրելով այսուիկ նորոգ հայրենագութ ինամովք
զուարթանան նօքա հոգւով առ ՚ի ամրապնդել և ընդ-
արձակել և ՚ի բարձրացուցանել զայս ազգախնամ սեր-
մարան գիտութեանց ընդ հովանեաւ միշտ բարեբար ձե-
ռաց կայսերութեան՝ հոգատարի զբարութենէ համազգաց
նոցին:

необозримое; подъ сѣніо благотворныхъ его листьевъ возникнетъ новый священный союзъ, тѣсно связующій два единовѣрные народа.

Россія, какъ чадолубивая мать, возвращая на лонѣ своемъ сиротствующее дѣтище съ тою же нѣжностію, какою одушевлена къ кровнымъ своимъ сынамъ, перельетъ въ него, какъ бы со млекою, свои доблести и свой духъ.

Армяне, въ лишеніи политическаго бытія, обрѣтая въ Россіи пекущуюся объ нихъ и питающую умъ ихъ сердобольную мать, всеми усиліями укрѣпляющихся органовъ состава своего, будутъ являть новые опыты признательности и благоговѣйной сыновней приверженности, опыты той непоколебимой вѣрности и всеподданнѣйшаго ихъ усердія ко Всероссійскому Престолу, коими съ давнихъ временъ они одушевлялись и кои, сверхъ многихъ прежнихъ Высочайшихъ Грамотъ и Указовъ, вновь засвидѣтельствованы торжественно предъ цѣлымъ свѣтомъ Высочайшею ИМПЕРАТОРСКОЮ Грамотою, Всемилостивѣйше дарованною въ 15 день Сентября 1813 года.

Утвержденный на сей твердой основѣ союзъ съ народомъ, отличающимся примѣрною между собою связью, объѣмлющимъ торговлю большей части Азіи, и состоящимъ въ непосредственныхъ соотношеніяхъ въ Индіи и Персіи, дальновидному созерцателю являетъ обширное поле лестныхъ выгодъ для Россіи.

Աստ այսց դիտմանց մատաղատունկս այս'ի խոր արձակէ զարմատս իւր, և բարունակք նորին ծածկեն զընդարձակ տարածութիւնս, և ընդ հովանեաւ բազմերախտ տերևոց նորին ունին շարաղուզիլ նոր սրբազան ընկերութիւնք խմբոց անանջատ շաղկապելոց երկուց նոյնադաւան ազգաց:

Ռուսաստան իբրու զաւակասէր մայր զբեւոյժի ծոցի իւրում զորբացեալ մանկունս նովին իսկ փափկութեամբ, որով զորովէ զիւրածին մանկունս, փոխադրէ 'ի նոսին որպէս թէ զոյգ ընդ կաթին նա և զուշգնութիւն և զոգի իւր:

Հայք, կորուսեալ զքաղաքական կեանս իւրեանց և դտեալ 'ի ռուսաստան զմայր սրտացաւ հոգարարձու նոցին և լուսաւորիչ մտացն, ամենայն զօրութեամբ պնդեալք զմասունս իւրեանց յայտնել ունին զնոր հանդէս երախտաճանաչ և անձնանուէր որդւոց, զհանդէս անխարդախ հաւատարմութեան և ամենահպատակ ջերմեռանդութեան առ զահն ռուսաց, որովք նոքա 'ի վաղ ժամանակաց արդէն ոգևորեալ են, և զորոց ունին նոքա արդէն զվկայութիւն բաց 'ի յօգունց անտի նախընթաց **ԿՄՅԱՆՐԱԿՆ** հրովարտակաց, նա և զնորոգ շնորհեալն հանդիսագէս և աշխարհալուր **զԿՄՅԱՆՐԱԿՆ** հրովարտակն **Լ** մենոզորմաժաբար պարգևեալ 'ի 13 աւուր սեպտեմբերի 1813 ամին:

Բնկերակցութիւնն հաստատեալ 'ի վերայ յանշարժ հիման ընդ ազգի այսպիսոյ, յորում տարածեալ գոյ գերօրինակ կապակցութիւն անդամոց ընդ իրեարս, որ տիրէ վաճառականութեան մեծի մասին ասիոյ, և որ ունի անմիջական կապակցութիւն ընդ հրնդկագտանի և պարսկաստանի, ընծայէ հեռատես զննողի զյուլովագումար բերս զուարճալի օգտակարութեանց 'ի պէտս ռուսաստանի:

Изъ Сѣвернаго Архива № 21, Ноября 1823 года, съ дополненіемъ.

Сверхъ множества благодарній, оказанныхъ фамиліе Лазаревыхъ, основано ею описываемое восточное учебное заведеніе въ Москвѣ. Сей великодушный подвигъ человечества — принадлежитъ исторіи. Учредители сего разсадника пріобрѣли право на уваженіе современниковъ и на благодарность потомства.

Подробности объ основаніи и цѣли Института изложены выше, здѣсь оное не повторится.

Принадлежности Лазаревыхъ учебнаго заведенія суть: 1) Обширное новое зданіе съ просторнымъ и хорошимъ садомъ. Внутри сего прекраснаго строенія находится великолѣпная зала для учебнаго собранія, классные покои, также для жительства учениковъ и учителей комнаты, удобно расположенныя. 2) Многочисленная библіотека. 3) Физико-математическій кабинетъ. 4) Минеральный кабинетъ. 5) Собраніе Географическихъ картъ и атласовъ. 6) Мюнцъ-кабинетъ древнихъ монетъ и медалей.

Какъ наружность, такъ и внутренность огромнаго учебнаго заведенія, состоящаго въ пяти отдѣльныхъ и смежныхъ зданіяхъ, заключаютъ въ себѣ красивую, правильную, притомъ въ новѣйшемъ вкусѣ архитектуру съ хозяйственнымъ расположеніемъ. На главномъ корпусѣ находится фронтонъ, съ одного фасада въ колоннадѣ, а съ другаго къ саду въ пиллястрахъ. Въ приличныхъ мѣстахъ въ барельефѣ изображены учебные символы съ над-

Քաղուած ՚ի տետրակէն, կոչելոյ հիւսիսային դիւան, համար 21, յամսեան նոյեմբերի 1823 ամի:

Ըսց ՚ի յոլով բարերարութեանց Լազարեան զերդաստանին հիմնեցաւ ևս ՚ի նմանէ: Ըստ վերագրելոցդ ուսումնարան արևելեան լեզուաց ՚ի Մասկով: Ըստ հոյակապ մեծագործութիւն յօգուտ մարդկային ազգի, վերաբերի առ սրատմութիւնն. հիմնադիրք այսր սերմնարանի գիտութեանց ունին իրաւունս մեծի համարման ՚ի ժամանակացս և շնորհակալութեան ՚ի յետագոյ ազգաց: Մանրամասն հոյանագրութիւն հիմնադրութեան և նպատակի այսր Ղեմարանի, ցուցեալ է ՚ի վերոյ. վասն որոյ սչ կրկնեմք սատանօր: Մասունք Լազարեան ուսումնարանի են յետագայքդ. ա) ընդարձակ և նոր բնակարան հանդերձ սարտիգիւ. ՚ի միջի այսր զեղեցիկ շինուածոյ գտանի հոյակապ դահլիճ ՚ի սխառ ուսումնական ժողովոյ, սենեակք դաստանոց. սենեակք բնակութեան աշակերտաց և վարժապետաց քաջայարմար կարգադրեալ. բ) բազմութիւ մաստէնադարան. գ) բնարան չափաբերական հանդիսարան. դ) հանդիսարան հանքաց. ե) հաւարումն աշխարհազրական տախտակաց. զ) հանդիսարան հին դրամոց և մեղալից:

Թէ արտաքին երևոյթն և թէ ներքին յօրինուածն այսր ընդարձակ ուսումնարանի ՚ի հինգ մասունս բաժանելոյ, վերրերէ յինքեան զվեղելիկ, զբարեկարգ և զնորոգայօրինուած հիւանապետութիւն զոյգ ընդ անտեսական կերպաւորութեան: Յառաջոյ զլիաւոր շինուածոյն գտանի ճակատ ՚ի վերայ սեանց. իսկ ՚ի յետուստ կողմանէ գէտառ սարտէզն գտանին մոյթք. ՚ի քաջայարմար տեղւոջ ձևացուցեալ են ուսումնական քանդակք հանդերձ այսու մակագրութեամբ: Հայկական Լազարեանց Ղեմարան արևելեան լեզուաց, հիմնեալ ՚ի 1815 ամին:

писями, кои суть: а) *Армянскій Лазаревыхъ Институтъ Восточныхъ языковъ*, б) *Основанъ въ 1815 году*. Въ большой экзаменъ-залъ собранія находят-ся въ великокошанныхъ рамахъ портреты ГОСУДАРЕЙ ИМПЕРАТОРОВЪ АЛЕКСАНДРА I и НИКОЛАЯ I. Вокругъ оныхъ поставлены Императорскіе бюсты: Петра Великаго, Императрицы Екатерины II, Императора Павла I, Императрицъ: Маріи Ѳеодоровны и Елисаветы Алексѣевны, священныхъ покровителей Армянскаго племени; на бронзовой доскѣ надпись Высочайшаго посщенія Института. Кромь сего имѣются портреты основателей Института, Дѣйствительнаго Статскаго Совѣтника Ивана Лазаревича, Попечителя Акіма Лазаревича и благотворителя Артемія Акімовича Лазаревыхъ. Сверхъ того портреты Главныхъ Начальниковъ Института: Генерала отъ Артиллеріи Графа Алексѣя Андреевича Аракчеева, Генерала отъ Кавалеріи, Генераль-Адъютанта Графа Александра Христофоровича Бенкендорфа. На стѣнѣ бронзовая доска съ именами отличныхъ воспитанниковъ. Въ другой залъ минеральнаго кабинета — находится собраніе эстамповъ Царей Армянскаго Государства, портреты двухъ Армянскихъ Верховныхъ Патріарховъ и Каѳоликовъ: Князя Іосифа Аргутинскаго-Долгорукова и Ефрема.

Դ մեծի դաճլծի հարցաքննութեան գտանի պատկեր
ԿՆՅԱՆՐԱՅՆ ԱԳԱՅԻՍՏԵՆԻՐԻ և ԵՒԿՈՂԱ-
ՅՈՍԻ առաջնոց դեղեցիկ սակեզօծ շրջանակօք, առ նո-
քօք կան ԿՆՅԱՆՐԱԿՆԵ կիսարձանք մեծին ՊԼՏ-
ՐՈՍԻ, ԿՆՏՐԻՆԵՅԻ ք. ՊՕԳՈՍԻ ան. ՄԵ-
ՐԻՆՅԻ ՖԻՕԴՕՐՕՎՆԵՅԻ և ԵՂԱՍԵ-
ԲԵԹԻ ԱԼԵԿՍԵՅԵՆՏԵՅ, որք եղեն գորովագութ
պաշտպանք ազգին հայոց: Դ պղնձի տախտակի գտանի
մակագրութիւն յայց ելանելոյ ԿՆՅԱՆՐԵ այսմ Ղեմա-
րանի: Բաց յայցանէ գտանին նա և կենդանագրութիւնք
հիմնադրացն Ղեմարանի՝ ներգործական խորհրդականի
Տէրութեան Յովհաննու Լ ազարեպիչի. Հողաբարձուին
Յովակիմայ Լ ազարեպիչի. Բարերարին Յարութեան Յո-
վակիմոսն Լ ազարեպիչի. ևս և պատկերք զլիսաւոր իշխա-
նապետացն Ղեմարանին. զեներալին Թնդանօթական զօ-
րաց Վրաֆին Աղէքսանդրի Անդրէեպիչ Արակէեպիչ. զե-
ներալին հեծելազօրաց աջակից զեներալին կօմսին Աղէք-
սանդրի Խրիստաֆօրօպիչի Բէնկէնդօրֆի. և ՚ի վերայ
որմոյ ՚ի պղնձի տախտակի անուանք զօպիչի աշակերտաց:
Դ դաճլիձն հանդիսարանի հանգաց գտանին տպագիր
պատկերք Թաղաւորացն հայոց, և պատկերք երկուց կա-
թօղիկոսաց հայոց Յովսէփայ երկայնաբազուկ Արղու-
թեանց և Ափրեմայ:

Քաղուած ՚ի դաղդիական մատենէն, անուանելոյ օւղե-
ցոց Սոսկոպայ, յօրինելոյ ՚ի Ալէլաօյէ, Թարգմանելոյ ՚ի
Կլինկայէ, և տպագրելոյ ՚ի Սոսկոպ յամի տեան 1824:

Ըստ վայելչութեան տեղեացն Սոսկոպու, ըստ հիւրըն-
կալութեան բնակեաց նորին, և ըստ պաշտարանութեան

Изъ Французской книги: Путеводитель Москвы, сочиненной Г. Делаво, переведенной Г. Гэинкой, и изданной въ 1824 году въ Москвѣ.

По мѣстному положенію Москвы, по гостепримству жителей и по покровительству законовъ, на всѣхъ равно распространяющемуся въ Россіи, въ недрахъ ея, особливо въ Москвѣ, находятся многія заведенія, основанныя Азіатскими и Европейскими народами. Нѣкоторыя изъ переселеній заграничныхъ сопровождаются желаніемъ сохранять свое богослуженіе, нарѣчіе и обычаи, возбуждающіе напоминаніе о странѣ отечественной. Къ онымъ принадлежитъ поселеніе Армянское, триста лѣтъ пребывающее въ Россіи. При Петрѣ Великомъ оно болѣе умножалось и отправляло богослуженіе свое въ Астрахани, въ Москвѣ, въ Петербургъ и другихъ городахъ. Въ царствованіе Екатерины II снова процвѣло Армянское поселеніе. Съ 1771 и въ послѣдующіе года въ Москвѣ и С. Петербургѣ сооружены фамилією Лазаревыхъ четыре Армянскія каменныя великолѣпныя церкви. Въ Москвѣ между улицами Покровской и Мясницкой, именно въ Армянской улицѣ, построена Лазаревыхъ Институтъ, — фасадомъ противъ самой Армянской церкви во имя Воздвиженія Животворящаго Креста. Эта часть города и мѣсто замѣчательны; здѣсь былъ некогда домъ Боярина Матвѣева, друга Царя Алексѣя Михайловича.

Истинное усердіе къ вѣрѣ любить просвѣщеніе, украшающее разумъ полезными свѣденіями и утверждающее сердце въ добродѣтели. Почтенное

օրինաց զուգահաւասար առ ամենայն որ տարածելոյ, ՚ի
առաստանի ՚ի միջալոյրս նորին մանաւանդ ՚ի Մոսկով
քաղաքի գտանին յոլով շինուածք հիմնարկեալք յասիա-
կան և յերուստական ազգաց. ոմանք ՚ի զաղթականաց
ցանկան սրահարանել զԱ՛ստուածապաշտութիւն, զլեզու և
զսովորութիւն իւրեանց, որ յուշ առնեն նոցա զնախնի
հայրենիան. ՚ի սոցա սակի են և զաղթականք հայոց զամն-
իրբե երեք հարիւր բնակեալք ՚ի առաստան: Դ՛ ժա-
մանակս մեծին Պետրոսի առաւել ևս բազմացան նոքա
և հրապարակաւ կատարեցին զԱ՛ստուածապաշտութիւն
իւրեանց յԱ՛ստրախան, ՚ի Մոսկով, ՚ի Ս. Պ. բուրդ և
յոյլ քաղաքս. յաւուրս ԵԿԸՏԻՎԻՆԸՅԻՒՆ երկրորդի
նորոգ ծաղկեցան զաղթականք հայոց. յամէ 1771 և անդր
՚ի Մոսկով և ՚ի Ս. Պ. բուրդ գերգաստանն Լազարեանց
կառոյց զժառնակ քարաշէն հոյակապ եկեղեցիս. ՚ի Մոսկով
ընդ մէջ ձանապարհացն Պօկրովսկի և Մէնիցկի կոչեցե-
լոց, սնն է ՚ի սրդոտացն հայոց կառուցաւ ՚ի Լազարեանց
ուսումնարան, որոյ ձակասն հայի յեկեղեցին հայոց յա-
նուն վերացման սրբոց Թաչին. սոս վայր քաղաքին նշա-
նաւոր է. զի անդ կայր երբեմն տունն պարոնի Մատ-
վեկի, բարեկամին Ալէքսէյ Սիկայելովիչ թագաւո-
րին:

Չձմարիս ջերմեանդութիւն առ հաւատոս սիրէ զլու-
սաւորութիւն, որ զարդարէ զմիտս օգտակար գիտու-
թեամբք և հասաստէ զսիրտս բարեգործութեամբ: Պա-
ստարժան գերգաստանն Լազարեանց կամեցեալ յաւեր-
ժացուցանել զբնակութիւն իւր ՚ի առաստանի բարեգոր-
ծութեամբք, ՚ի կիր էստ զպարզես բախտի հիմնարկու-
թեամբ ազգաշահ ուսումնարանի արեւելեան լեզուաց, որ
արդէն ստորադրեալ է և բացայայտեալ: Ա՛նմասաց մնաց
յիշատակ նախնեացն Լազարեանց արդէն ՚ի գերեզմանս

семейство Лазаревыхъ, ознаменовывая пребываніе свое въ Россіи благотвореніемъ, употребило дары счастья къ основанію общепользнаго восточнаго учебнаго заведенія, описаннаго и извѣстнаго. Незабвенна будетъ память предковъ Лазаревыхъ, перешедъ за предѣлъ гроба; они ожили въ ревностныхъ преемникахъ своихъ. Древнія связи Россіи съ Армянскимъ царствомъ принадлежать къ давнишнимъ столѣтіямъ. Знаніе языковъ, какъ будтобы вводитъ въ родственную связь жителей и самыхъ отдаленныхъ странъ. Французская словесность имѣетъ одни только отрывки изъ нѣкоторыхъ восточныхъ писателей; но нѣтъ еще книги подъ заглавіемъ: *Восточная Библіотека*. Ожидаемъ ее отъ воспитанниковъ Лазаревыхъ Института. Зная основательно Русской языкъ, Армянскія нарѣчія, они передадутъ намъ и великолѣпіе слога и цвѣты восточной поэзіи.

Въ Россіи, въ Германіи, во Франціи, въ Англіи, Италіи, въ столицахъ и другихъ городахъ Европы и Азіи изданы были книги и журналы на разныхъ языкахъ, во многихъ повторяется о Московскомъ Армянскомъ Лазаревыхъ Институтѣ восточныхъ языковъ, какъ о разсадникѣ общепользномъ. Въ Парижѣ, въ Индіи — въ городѣ Калкутъ — напечатаны на Французскомъ и на Англійскомъ языкахъ книги, въ коихъ заключаются описанія и приложены эстампы Лазаревыхъ Института. Выписка изъ нѣкоторыхъ, болѣе любопытныхъ свѣдѣній, здѣсь помѣщается:

Армянскій языкъ и его словесность, какъ одна

հանգուցելոց, և կեան նոքա ՚ի բարենախանձ յաջորդս իւրեանց: Կախնի կատակցութիւնն ոռւսաստանի ընդ թագաւորութեան հայոց վերաբերի առ հին դարս ժամանակաց, զիտեւն զլեզուս որպէս թէ ազգակցութեամբ կապէ զընակիւնս ևս և հեռակայ տեղեաց: Կրագիտութիւն զազգիացուոց ունի լոկ զհատուածս ինչ բանից արևելեան մատենագրաց ոմանց, բայց չիք տակաւին մատեն անուանեալ արևելեան մատենագրան, ակն ունիմք ստանալ զայն յաշակերտաց Ազգարեան Ղեմարանի, որոց քաջ զիտելով զոռւսաց և զհայոց բարբառսն տացնն նոքա մեզ զհոյակապ ոճս և զժաղկունս արևելեան բանաստեղծութեան:

՚Ի ոռւսաստան, ՚ի գերմանիայ, ՚ի գաղղիայ, յանգղիայ, յիտալիայ, ՚ի մայրաքաղաքս և յայլ քաղաքս եւրոպիոց և ասիոյ սպանդրեցան մատենք և օրագրութիւնք, յորս խօսին զՄոսկովու հայկական Ազգարեանց Ղեմարանէն արևելեան լեզուաց իբրու զազգաշահ սերմնարանէ զիտութեանց ՚ի Փարիզ և ՚ի Էրնդկաստան՝ ՚ի քաղաքն Կալկութ՝ սպանդրեցան մատենք զազգիերէն և անգղիերէն, յորս պարունակի ստորագրութիւն և սրտկեր Ազգարեանց Ղեմարանի, զհամառօտ քաղուածս ոմանց ՚ի նոցունց իբրու զառաւել արժանաւորս զիտելոյ զետեղեմք աստանօր:

Լեզուն և գրագիտութիւնն հայոց իբրու բարունակ մի արևելեան լեզուաց, որք ուսեալ լինին յամենայն համալսարանս հայրենեաց մերոց և այլոց ազգաց, արժանի է մտադրութեան զոյգ ընդ այլոց լեզուաց, թէ ՚ի սակս ներքին արժանաւորութեան իւրոյ ՚ի մասին գիտութեանց և թէ ՚ի սակս կենցաղական յարաբերութեանց: Մատի-

изъ отраслей языковъ восточныхъ, изучаемыхъ во всѣхъ Университетахъ иностранныхъ и нашихъ отечественныхъ, заслуживаетъ одинакаго съ ними вниманія, какъ по внутреннему своему достоинству въ учёномъ отношеніи, такъ и по причинамъ политическимъ. Армянскіе писатели, каковы: Маръ-Ибасъ-Кадисекій за 150 лѣтъ до Р. Х., Моисей Хоренскій въ V столѣтіи, Египсе, Лазарь Барпеци, Абель-Карибъ, Патріархъ Іоаннессъ, Оганъ Аракедь, Моисей Кагакайскій, и многіе другіе замѣчательны и по изяществу слога и по важности сообщаемыхъ свѣденій. Они, повѣствуя о своемъ отечествѣ, говорятъ вмѣстѣ съ тѣмъ и о Грекахъ Константинопольскихъ, Царяхъ Персидскихъ, Арабахъ, Туркахъ, Моголахъ, о Крестовыхъ походахъ и вообще о всемъ Востоку съ начала IV вѣка до новѣйшихъ временъ. Тамъ, гдѣ Исторія Греческихъ и Римскихъ писателей прерывается, дополняетъ Исторія дѣписателей Армянскихъ.

По сему Французское Правительство, имѣя въ виду одинъ предметъ — разлитіе новаго свѣта наукъ, учредило въ Парижскомъ Университетѣ кафедру Армянскаго языка и его словесности. Ориенталисты, изучившіе Армянскій языкъ, изслѣдовали древности Востока и издали превосходныя творенія Армянскія IV и V вѣковъ. Въ исторіи человечества, каждое открытіе дотолъ неизвѣстнаго событія, служившаго причиною для другихъ важнѣйшихъ событій, драгоцѣнно и нерѣдко бываетъ предметомъ многолѣтнихъ трудовъ и усилій ученыхъ мужей. Такъ точнѣйшее изслѣдованіе писателей Византійскихъ озарило свѣтомъ и великую Исторію Россійской Имперіи.

նագիրքն հայոց Մարիրաս Կատինացի հարիւր յիսուն
ամօք յառաջեան զՔրիստոս. Մովսէս Խորենացի ՚ի հին-
գերորդ դարուն, Լիդիշէ. Վազար Պարբեցի, Լիբէլ Վարիր,
Պատրիարքն Յովհաննէս, Լուսբէլ, Մովսէս Կաղական-
տացի, Լայլբ բագու՛մքն շանաւոր են թէ ՚ի սակս վսեմական
ոճոցն և թէ ՚ի սակս հարկաւոր տեղեկութեանցն: Կոբա
՚ի պատմեւն զՏայրենեաց իւրեանց խօսին նա և զյունաց
Կոստանդինուպօլսոյ, զԹագաւորաց սարսից, արարացոց,
տաճկաց, մողղաց, զխաչակիր զօրաց, և առ հասարակ
զբոլոր արեւելեաց ՚ի սկզբանէ չորրորդ դարուն մինչև
ցլեթին ժամանակս, և ուր պատմութիւնն յունաց և հռով-
մացեաց հատուածի, անդ լցեալ լինի ՚ի պատմութեանց
հայոց: Վասն այտրիկ թագաւորութիւնն Վաղղիացոց,
նպատակ ունելով նորոգ լոյս բնծայել զիտութեանց, հաս-
տատեաց ՚ի համալսարանին փարիզոյ զաթոռ դասատու-
թեան լեզուին և գրականութեան հայոց, յորում ուսա-
նողքն զլեզուն հայոց քննեցին զհնութիւնս արեւելեաց
և ՚ի լոյս բնծայեցին զգերագանց շարագրութիւն հայոց
չորրորդ և հինգերորդ դարուց: Դպատմութեան մարդ-
կային ազգի ամենայն հատուածք անձանօթ ներգործու-
թեանց, առիթ եղելոց այլոց կարևոր ինչ դիպուածոց,
անդին համարի, և յոլովակի առարկայ լինի բազմաժա-
մանակեաց վաստակոց և ջանից ուսումնական անձանց,
բոս այսմ ճիշտ քննութիւն մասնագրացն բուզանդաց-
ոց լոյս մեծ ծագեաց պատմութեան ուսաց Տէրու-
թեան:

Դ մերում հայրենիս բաց յայսց սարագայից վերաբե-
րելոց առ ներքին արժանաւորութիւն լեզուին և գրակա-
նութեան հայոց, յանդիման լինի նա և պատճառ կենցա-
ղադիտական ՚ի սակս կցորդութեան ուսաց Տէրութեան
ընդ սահմանաց միջինն ասիոյ, մանաւանդ յայժմեան Թա-
գաւորութեան ԿՆՅԱՆԻ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍԻ ՊԱՂ-

Въ отечествѣ нашемъ, кроме сихъ причинъ относящихся къ существенному достоинству Армянскаго языка и его словесности, представляются причины политическія, по сѣбжности Имперіи съ владѣніями средней Азіи, особенно въ нынѣшнее Благословенное Царствованіе ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА НИКОЛАЯ ПАВЛОВИЧА, когда въ предѣлы славной Державы ЕГО вошелъ и приспомятнѣй Араратъ. Въ настоящее время Армянскій народъ, въ Россіи обитающій и въ области названной Армянскою, исповѣдающій съ Россіянами Христіанскую вѣру и благословляющій одно священное Имя Монарха, ожидалъ, чтобъ родной его языкъ соприсчисленъ былъ къ занятіямъ образующагося юношества. Торговья сношенія южныхъ странъ Россійской Имперіи и политическія оной сношенія съ Азійскими народами и Державами, самое управленіе во вновь пріобрѣтенныхъ областяхъ, все сіе требуетъ способныхъ людей съ знаніемъ языка Армянскаго. Сей Государственной надобности стремится удовлетворять Московскій Лазеревыхъ Институтъ, въ которорый отовсюду для образованія стекаются. Но когда благодѣтельною заботливостію Высшаго Начальства учреждена будетъ кафедра Армянскаго языка и его словесности при Московскомъ Университетѣ, тогда усилятся и способы и успѣхи. Соприсчисленіе Армянскаго языка къ занятіямъ образующагося юношества въ одномъ изъ старѣйшихъ Университетовъ будетъ служить убѣдительнымъ доказательствомъ попечительности благоговѣрнаго нашего Правительства.

*О составъ и Совѣтъ Восточнаго Лазаревыхъ
Института, съ означеніемъ Членовъ Совѣта.*

Главноначальствующій Института Генераль отъ
Кавалеріи, Генераль-Адъютантъ Графъ Александръ
Христофоровичъ Бенкендорфъ.

ПОЧЕТНЫЕ ЧЛЕНЫ СОВѢТА ИНСТИТУТА:

Верховный Каѳоликосъ Іоаннесъ, Эчміадзинскій
Патріархъ всея Арменіи.

Нахичеванскій и Бессарабскій Армянскій Епар-
хіальный Архіепископъ Нерсесъ.

Архіепископы, Члены Эчміадзинскаго Армян-
скаго Синода:

Астраханскій и Кизлярскій Армянскій Епархіаль-
ный Архіепископъ Серафимъ.

Грузинскій Епархіальный Армянскій Архіепи-
скопъ Карапетъ.

Бывшій Ректоръ Института, преподаватель Ар-
мянскаго Богословія и высшей Армянской сло-
весности, Главный Цензоръ печатаемыхъ Армян-
скихъ книгъ, Архіепископъ Михаилъ Саллантъянъ:

Епархіальный Архіепископъ въ Карабагъ.

Епархіальный Архіепископъ въ Ширванъ.

Попечитель Института, Дѣйствительный Статскій
Совѣтникъ, Двора ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕ-
ЛИЧЕСТВА Камергеръ Иванъ Акимовичъ Лазаревъ,
онъ же Предсѣдатель Совѣта.

Յուզին Իրաւաւորութեան և Խորհրդարանի Լազարեան Ղեկավարին
արեւելեան լեզուաց :

Պիտաւոր Իշխանապետ Ղեմարանին գններալ հեծե-
լազորաց օժանդակ գններալ և կոմս Եղէքսանդր Խորիս-
տափօրօպիւղ Բէնքէնդորֆ :

Պարոնան Եւրոպայի Ղեկավարին :

Վեհափառ կաթողիկոս ամենայն հայոց և ծայրագոյն
Պատրիարք սրբոյ Եթողոյն Էջմիածնի Յովհաննէս :

Վիճակաւոր արքեպիսկոպոսն հայոց Նախիջևանայ և
Բէսարաբիոյ Ներսէս :

Արքեպիսկոպոսք, անդամք Սիւնհոդոսին հայոց սրբոյ
Էջմիածնի :

Վիճակաւոր արքեպիսկոպոս հայոց Ասորախանու
Սերովբէ :

Վիճակաւոր արքեպիսկոպոս հայոց վրաստանի Կա-
րապետ :

Արքեպիսկոպոս հայոց Միքայէլ Սալլանթեան, որ էր
կարգավար (ռէքոր) Ղեմարանին, դասատու Աստուա-
ծաբանութեան և գրականութեան հայոց, և դատաքննիչ
(չէնզօր) տպագրելի մատենից :

Վիճակաւոր արքեպիսկոպոս հայոց Վարաբազու :

Վիճակաւոր արքեպիսկոպոս հայոց Շիրվանայ :

Հոգաբարձու Ղեմարանին՝ Ներդործական Խորհրդա-
կան Տէրութեան, և սպալատան ՆՈՐԻՆ ԿԵՅՍԵԼԻ-
ԿԱՆ ՍԵՃՈՒԹԻԼԻՆ սենեկապետ (կամէրհէր) Յով-
հաննէս Յովակիմեան Լազարեւ, նոյնն է ևս զահագլուխ
խորհրդարանի :

Директоръ Института, Дѣйствительный Статскій
Советникъ Христофоръ Акимовичъ Лазаревъ.

Полковникъ Лазарь Акимовичъ Лазаревъ.

Тульской губерніи Предводитель Дворянства
Иванъ Ивановичъ Арапетовъ.

Генераль-Маіоръ Павелъ Моисеевичъ Меликовъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Александръ
Макаровичъ Худобашевъ.

Дѣйствительные Члены Совета:

Командиръ Института, Артиллеріи Генераль-Маіоръ
Петръ Петровичъ Римапъ.

Инспекторъ Института, Ординарный Профессоръ
Московского Университета Статскій Советникъ
Иванъ Ивановичъ Давыдовъ.

Пять Дѣйствительныхъ Членовъ изъ старшихъ
преподавателей и чиновниковъ Института, коихъ
назначеніе зависитъ отъ усмотрѣнія Попечителя и
Совета.

Изъ числа Почетныхъ Членовъ за кон-
чиною выбыли:

Верховный Армянскій Каѳоликосъ и Патріархъ
Ефремъ.

Астраханскій Епархіальный Архіепископъ Іоан-
несь.

Бессарабскій Епархіальный Архіепископъ Гри-
горій.

Бывшій Главнотачальствующій Института Генера-
ль отъ Артиллеріи Графъ Алексій Андреевичъ
Аракчеевъ.

Основатель и Попечитель Института Акимъ Лазаревичъ Лазаревъ.

Генераль-Маіоръ Давыдъ Артемьевичъ Деляповъ.

Генераль-Маіоръ Князь Давыдъ Семеновичъ Аба-меликъ.

Артиллеріи Генераль-Маіоръ Князь Иванъ Семеновичъ Аба-меликъ.

Коллежскій Совѣтникъ Князь Давыдъ Борисовичъ Аргутинскій-Долгоруковъ.

На основаніи правилъ Устава Института, сообразно цѣли избираются въ Почетные и Дѣйствительные Члены Совѣта изъ особъ, содѣлавшихся извѣстными ученому свѣту просвѣщеніемъ, покровительствомъ наукъ, познаніями въ Восточныхъ языкахъ и пожертвованіями въ пользу Института.

Ատուցիչ և հոգաբարձու Ղեմարանի Յովակիմ Ազի-
ազարեան Լազարեւի:

Գեներալ-մայոր Գաւիթ Յարութեան Ղիլանով:

Գեներալ-մայոր Անիազ Գաւիթ Սիմէօնեան Լըա-
մէլիք:

Գեներալ-մայոր Թընդանօթական զօրաց Անիազ Յով-
հաննէս Սիմէօնեան Լըամէլիք:

Փողոցական խորհրդական Անիազ Գաւիթ Բարխու-
զիչ Արկայնաբազուկ-Լըզուրեանց:

Ըստ կանոնաց կարգադրութեան Ղեմարանի և համե-
մատ նպատակի նորին ընտրեալ լինին սլատուանուն և ներ-
գործող անդամք խորհրդարանի յայնպիսի անձանց, որք
զրազիտացն դամարձակի յայտնի լեալ իցին բանագիտու-
թեամբ, ուսումնասիրութեամբ, հմտութեամբ արևելեան
լեզուաց, կամ ընծայաբերութեամբ յօգուտ այսր Ղեմա-
րանի:

Предписаніе Г. Министра Народнаго Просвѣщенія Господину Попечителю Московскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ, о представленіи отчета Института отъ 15 Февраля 1839 года, подъ № 1794.

На основаніи 4-й статьи Высочайше утвержденнаго 26-го Апрѣля прошедшаго 1838 года Положенія Комитета Г. г. Министровъ о Московскомъ Лазаревыхъ Институтѣ Восточныхъ языковъ, покорнѣйше прошу Ваше Превосходительство доставить ко мнѣ отчетъ, какъ о приходѣ и расходѣ суммъ, присвоенныхъ Московскому Лазаревыхъ Институту Восточныхъ языковъ изъ процентовъ съ пожертвованнаго учредителями и ихъ наследниками капитала и изъ особыхъ доходовъ, такъ равно по нравственной и учебной части, для внесенія онаго въ общій отчетъ Министерства Народнаго Просвѣщенія, ежегодно представляемый мною ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

Հրամանագրութեան որտե՛ս Նախարարը պիտի ընտանացան ըստ
Հոկտեմբեր 1, ուրեքեան Ղեմարանին արևելեան լեզուաց, որ 'է
Մոսկով, 'ի 15 կ'ն փետրվարը 1839 -ն, լաւ հասարակելոյ ա-
ն զհաշիւ Ղեմարանին :

Ըստ չորրորդ սարքերութեան Բարձրագոյն Հաստա-
տեալ 'ի 26 ապրիլի անցելոյ 1838 ամի կարգադրութեան
ժողովոյն Տեարց Նախարարաց, որ յաղագս Մոսկովու
Լազարեան Ղեմարանի արևելեան լեզուաց, ամենախոնար-
հարար խնդրեմ 'ի գերազանցութենէ ձերմէ Հասուցա-
նել առ իս զհաշիւ Հասից և ծախուց գումարաց սեպհա-
կանելոց Մոսկովու Լազարեան Ղեմարանի արևելեան
լեզուաց, 'ի տոկոսեաց մայր գումարոյ, նուիրելոց 'ի կա-
ռուցչաց և 'ի ժառանգաց նոցին և յառանձին եկամտից,
նոյնպէս և զհաշիւ գումամնական և զբարոյական մա-
սանց նորին, 'ի սակս մուծանելոյ զայնս յընդհանուր հա-
շիւ Նախարարութեան, որ յիւրաքանչիւր ամի առջար-
կեալ լինի յինէն **ՆՈՐԻՆ ԿՆՅԱՆԲԵԿՆՆ ՄԵ-
ՇՈՒԹԵԼՆՆ:**

*Списокъ посѣтителей Института
съ 1815 по 1839 годъ.*

Въ продолженіи 24-хъ-лѣтняго существованія Московскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языковъ, осчастливленнаго Высочайшими обозрѣніями ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА НИКОЛАЯ ПАВЛОВИЧА и Государя Великаго Князя Цесаревича и Наслѣдника Престола АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА, что выше въ книгъ сей особо описано, многіе посѣтители были въ Институтъ, одни осматривали, другіе находились во время торжественныхъ актовъ и публичныхъ экзаменовъ. Здѣсь нѣкоторыя особы именуются:

Прусскій Принцъ Альбертъ, сынъ Прусскаго Короля Фридриха Вильгельма, со многими Генералами и другими лицами.

Герцогъ Виртембергскій, Генеральъ отъ Инфантеріи и Главноуправляющій путями сообщенія, съ другими Генералами.

Принцъ Ольденбургскій, со свитою и Генералами.

Персидскій Принцъ Хозровъ Мирза, внукъ Персидскаго Фетъ-Али-Шаха, со всею свитою Посольства: главнокомандующимъ Персидскими войсками Амиръ-Низаомъ, Мирзою Масуть, Мирзою Сале, Мирзою Баба и другими многими Ханами и чинами. Сопровождали Принца: Московскій Военный Генераль-Губернаторъ, Генеральъ отъ Кавалеріи Князь Д. В. Голицынъ, Генераль-Маіоръ Рененкампфъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, Камергеръ

Յոնյոյն արեւելոսոց Ղեմարանին Կ 1815 ասէն ճիւղն ց 1839:

Յընթացս 24 ամաց գոյաւորութեան Լ ազարեան Ղեմարանին արեւելեան լեզուաց որ Կ Մոսկով, երջանկացելոյն Բարձրագոյն այցելութեամբ ԿԸՅԱՆԻՐ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍԻ ՊԵՎԼՈՎԻՉԻ և ԹԵԳԵՂԻՈՐԻ ՄԵՏԻԻՇԻՍԷՆԻ ԿԸՅԱՆԻՐԸ ԵՒ ԺԼՈՒՆԵՒԻՆ ԳԵՆ ԳԵՀՈՒՆ ԵՂԼԻՅԱՆԻՐԻ ՆԻԿՈՂԱՅՆՎԻՉԻ, զորոց վերադոյն ասացաւ, բազումք և այլ ևս եղեն այցելուք այսր Ղեմարանի, յորոց ոմանք զննեցին զայն և այլք դտան առաջակայ Կ ժամանակս Հանդիսաւոր ներգործութեանց և հրապարակական հարցաքննութեանց: Լստանօր առաջի զնին անուանք ոմանց Կ նոցունց:

Լքբայազուն իշխանն Պրուսիոյ Լըէրտ, որդի Թաւաւորին Պրուսաց Ֆրիդրիքոյ ՎԻՆՏԷՄԻՅ, զոյք ընդ յուրով զններալաց և իշխանաց:

Ղուքան ՎԻՐՈՒՄԵՐՈՅ, զններալ օտինֆանտերի (հետևակազօրաց) և զլիաւոր կառավարիչն հազորդակցութեան ջընթաց ճանապարհաց զոյք ընդ այլոց զններալաց:

Իշխանն Օլգէմպուրգոյ ընդ գերդաստանի իւրոյ և զններալաց:

Լքբայազուն իշխանն Պարսից Խոթորով-Միրզա Թոուն Թաւաւորին Պարսից Ֆէտալի-Շահի հանդերձ համօրէն աստիճանաւորօք դեսպանութեան, յորոց օակի էին զլիաւոր հրամանատարն զօրաց պարսից ԼՄԻՐՆԵՂԻՄ, Միրզայ Մասուան, Միրզայ Սայլէն, Միրզայ Բաբան և այլ յուրով խանք և աստիճանաւորք: Ուղակից էին արքայազուն իշխանին զինուորական զններալ նահանգապետն Մոսկովու, զններալ հեծելազօրաց Անիազ Գալի-

Булгаковъ, Московскій Комендантъ, Гражданскій Губернаторъ, Оберъ-Полицмейстеръ и многіе другіе Генералы.

Оттоманской Порты Уполномоченный Чрезвычайный Посолъ Халилъ-Паша, Трехъ-Бунчужный Паша, Наджибъ Эфенди Министръ Султана и Хранитель государственной печати, Саримъ-Эфенди Секретарь Посольства, Вогоридинъ первый Драгоманъ изъ Грековъ, Исаакъ Тридаты второй Драгоманъ изъ Армянъ и другіе изъ Турецкихъ Чиновниковъ, Бимъ-Баши и Колваги, составляющіе свиту и другіе Генералы и Штабъ-Офицеры.

Французскій Маршалъ, Герцогъ Рагузскій, Посолъ Французскій со свитою.

Лордъ Девонширскій, Посолъ Англійскаго Короля со всею свитою.

Европейскій писатель и путешественникъ, службы Прусскаго Королевства Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Баронъ Александръ Гумбольтъ, съ Профессорами и учеными изъ числа путешественниковъ.

Государственный Канцлеръ, Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Графъ Н. П. Румянцовъ.

Тайный Совѣтникъ, Статсъ-Секретарь Графъ Каподистрія.

Главнначальствующій Лазаревыхъ Института, Генералъ отъ Артиллеріи Графъ А. А. Аракчеевъ со многими Генералами.

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Д. П. Троицкскій, Министръ Юстиціи.

Московскій Митрополитъ Августинъ.

ցինն, զեներալ-մայորն Ռէնէնկամպֆ, ներգործական խորհրդական տէրութեան և սենեկապետն պալատան Բուլգակով, կօմէնտանտն Մոսկովու, քաղաքական նահանգապետն, գլխաւոր քաղաքապետն, և յոլով այլ զեներալք:

Ի իսհրաման և ծայրագոյն դեսպանն օսմանեան տէրութեան Խալիլ Փաշայ, եռուղեան Փաշայ, և Նէջիպ Լչֆֆէնդի, նախարար Սուլթանի և պահապան Թաղաւորական կնքոյն, Սարիմ Լչֆֆէնդի, խորհրդական դեսպանութեան, Աօգօրիդին յոյն առաջին Թարգման, Լասակ տրդատ հայ երկրորդ Թարգման, և այլ աստիճանաւորք ՚ի տաճկաց, հազարապետք և այլ անձինք ՚ի ծառայից Փաշային զոյգ ընդ գլխաւոր իշխանաց Մոսկովու և այլոց զեներալաց:

Մարշալ գաղղիոյ Մարմննդ, Գուքս Բակուզիոյ և դեսպան գաղղիացւոց, հանդերձ ուղեկցօքն:

Լօրդն Դէվօնշիրոյ, դեսպան Թագաւորին անգղիոյ ընդ ուղեկցաց իւրոց:

Մատենադիրն և ճանապարհորդն եւրոպիոյ ՚ի պաշտօնատարաց Թագաւորին Պրուսիոյ, ներգործական ներքին խորհրդականն պարոն Լղէքսանդրն Շումբօլտ, զոյգ ընդ այլոց վարժապետաց և գիտնական անձանց, ՚ի դասուանտի ճանապարհորդաց:

Ետենադպիրն ԿԷՅԱԼԲՈՒԹԻԼԵՆ՝ ներգործական ներքին խորհրդականն Գրաֆ Ռումեանցով:

Ներքին խորհրդական և քարտուղար տէրութեան Գրաֆ Կապօդիատրիայ:

Գլխաւոր իշխեցող Լազարեան Ջեմարանի զեներալ Թնդանօթական զօրաց Գրաֆ Ե. Ե. Երակչէեվ հանդերձ բազմաթիւ զեներալօք:

Ներգործական ներքին խորհրդական Դ. Պ. Տրօսչինսկի, Նախարար (Մինիստր) արդարութեան:

Генераль-Фельдмаршалъ Графъ Ф. Ф. Остенъ-Сакенъ, со свитою.

Генераль-Фельдмаршалъ Князь П. Х. Витгенштейнъ.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, Дѣйствительный Тайный Советникъ Князь А. Б. Куракинъ.

Министръ Юстиціи, Генераль отъ Инфантеріи Князь Д. И. Лобановъ-Ростовскій.

Министръ Народнаго Просвѣщенія, Адмираль А. С. Шишковъ, съ Подчителемъ и съ Профессорами Университета.

Государственный Контролеръ, Дѣйствительный Тайный Советникъ Баронъ Б. Б. Кампенгаузенъ.

Московскій Военный Генераль-Губернаторъ, Генераль отъ Инфантеріи А. П. Тормасовъ.

Экзархъ Грузіи, Царевичъ Грузинскій Антоній.

Астраханскій Епархіальный Армянскій Архіепископъ Іоаннесь.

Дѣйствительный Тайный Советникъ Князь Н. Б. Юсуповъ.

Бессарабскій Епархіальный Армянскій Архіепископъ Григорій.

Адмираль, Членъ Государственнаго Совета Графъ П. С. Мордвиновъ.

Грузинскій Архіепископъ Досифей.

Дѣйствительный Тайный Советникъ В. С. Лапской, Управляющій Министерствомъ Внутреннихъ Дѣлъ.

Архіепископы: Феофилактъ и Иннокентій и другіе, съ нѣкоторыми Ректорами Семинарій и Настоятелями монастырей.

Մետրոպօլիտ Մոսկովու Ալզուստին:

Գեներալ-ֆելդմարշալ Անիազ Ֆ. Ֆ. Օստեն-Սակէն,
Հանդերձ ուղէկցօքն:

Գեներալ-ֆելդմարշալ Անիազ Պ. Խ. Վ. Խոզէնշտէյն:

Նախարար ներքին գործոց, ներգործական ներքին
խորհրդական Անիազ Ա. Ռ. Կուրակին:

Նախարար արդարութեան, գեներալ օտինֆանտերի
Անիազ Դ. Ի. Լօբանով-Ռօստովսկի:

Նախարար ազգային լուսաւորութեան, ծովապետ Ա.
Ս. Շիշկով, զոյգ ընդ հոգաբարձուի և սլոֆէսորաց
համալսարանի:

Արքայական կօնտրօլէր և ներգործական ներքին
խորհրդական Պարոն Ռ. Ռ. Կամպէնհաուզէն:

Օլիտուրական գեներալ նահանգապետն Մոսկովու,
գեներալ օտինֆանտերի և Վրաֆ Ա. Պ. Տօրմասով:

Լչքսարիս վրաստանի և որդի Թագաւորին վրաց Ան-
տօնի:

Աստրախանու վիճակաւոր արքեպիսկոպոսն հայոց
Յովհաննէս:

Ներգործական ներքին խորհրդական Անիազ Ն. Ռ.
Իւտուֆով:

Բէսարաբիոյ վիճակաւոր արքեպիսկոպոսն հայոց
Գրիգոր:

Ծովապետ, անդամ խորհրդարանի Տէրութեան Կոմս
Ն. Ս. Մարդիլինով:

Արքեպիսկոպոս վրաց Դօսիֆէյ:

Ներգործական ներքին խորհրդական Վ. Ս. Լանսկօյ,
կառավարիչ նախարարութեան ներքին գործոց:

Արքեպիսկոպոսք՝ Թէօֆիլատ և Ինօկէնտիյ և այլք,
Հանդերձ բէկտօրօք դաւրատանցն կղերիկոսօք և վանա-
հարբք:

Дѣйствительный Тайный Советникъ, Оберъ-Камергеръ, Князь Я. И. Лобановъ-Ростовскій.

Инженеръ-Генералъ-Лейтенантъ Бетанкуръ.

Дѣйствительный Тайный Советникъ Н. И. Дмитриевъ.

Новороссійскій и Бессарабскій Генералъ-Губернаторъ, Генералъ отъ Инфантерій, Генералъ-Адьютантъ Графъ М. С. Воронцовъ.

Предсѣдатель Государственнаго Совета, Дѣйствительный Тайный Советникъ Князь В. П. Кочубей.

Генералъ отъ Инфантерій, Генералъ-Адьютантъ А. Д. Балашевъ.

Генералъ отъ Кавалерій Графъ Ланжеронъ.

Грузинскій Архіепископъ Пафиутій.

Генералъ-Адьютантъ, Генералъ отъ Кавалерій, Военный Министръ, Графъ А. И. Чернышевъ.

Инженеръ-Генералъ Графъ К. И. Опшерманъ, Членъ Государственнаго Совета.

Генералъ-Адьютантъ, Генералъ отъ Инфантерій, Графъ К. Ф. Толь, Главноуправляющій путями сообщеній.

Господарь Княжества Валахія Князь Инсилантій.

Генералъ отъ Артиллерій Князь Яшвилъ.

Московскій Военный Губернаторъ, Генералъ отъ Кавалерій, Князь Д. В. Голицынъ, съ Московскимъ Комендантомъ, Гражданскимъ Губернаторомъ и Оберъ-Полицейстеромъ.

Генералъ отъ Инфантерій А. И. Бахметевъ, Членъ Государственнаго Совета.

Дѣйствительный Тайный Советникъ, Членъ Государственнаго Совета Князь А. И. Салтыковъ.

Ներգործական ներքին խորհրդական, օրէն-կամերէ՛կը
(գլխաւոր սենեկապետ պալատան) Անիազ Լ. Ի. Լ, օրա-
նով-Րատուցելի:

Ղեներալ-Էլշակեանս զինուորական ծարարապետաց
Բէտանկաւ:

Ներգործական ներքին խորհրդական Ի. Ի. Վիմ-
արիել:

Նոր սուսաստանի և բէտարարիոյ զեներալ նաճանգա-
պետ, զեներալ օտինֆանտերի, օժանդակ զեներալ և Կանն
Ս. Ս. Վ, օրոնցով:

Նախագահ խորհրդարանի Տէրութեան ներգործական
ներքին խորհրդական Անիազ Վ. Պ. Կօչուրէ՛կ:

Ղեներալ օտինֆանտերի, և օժանդակ զեներալ Ը. Գ.
Բալաշօվ:

Ղեներալ Հեծելազօրաց և Կանն Լ, անտէրան:

Ըրքելպիսիոյս զրաց Պաֆնուախ՛յ:

Օժանդակ զեներալ, զեներալ Հեծելազօրաց, զինու-
որական նախարար և Կանն Ը. Ի. Չերնիշկի:

Ղեներալ զինուորական ծարարապետաց և Կանն Կ. Ի.
Օպպերման, նա և անդամ խորհրդարանի Տէրութեան:

Օժանդակ զեներալ, զեներալ օտինֆանտերի և Կանն
Կ. Ֆ. Տօլ, նա և գլխաւոր կառավարիչ Հաղորդակցու-
թեանց ջրնթաց ճանապարհաց:

Ղուսպօղար (Ճարգպան) Էշխանութեան վալլախիոյ և
Անիազ Խարխումախ՛յ:

Ղեներալ Թնդանօթական զօրաց և Անիազ Լաշվիլ:

Ղինուորական զեներալ նաճանգապետան Մասկովու,
զեներալ Հեծելազօրաց և Անիազ Գ. Վ. Գալիցին, զոյգ
ընդ կամեղանախն Մասկովու, քաղաքական նաճանգա-
պետին և գլխաւոր քաղաքապետին:

Ղեներալ օտինֆանտերի Ը. Կ. Բախմուշիել, նա և
անդամ խորհրդարանի Տէրութեան:

Министръ Народнаго Просвѣщенія, Генералъ отъ Инфантеріи Князь К. А. Ливень, съ Попечителемъ Московскаго Университета Генералъ-Маіоромъ А. А. Писаревымъ, съ Ректоромъ и Профессорами.

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Графъ С. П. Румянцевъ.

Генералъ-Фельдмаршалъ, Графъ И. И. Дибичъ-Забалканскій, съ другими Генералами.

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Князь А. Н. Голицынъ, Членъ Государственнаго Совета.

Министръ Юстиціи, Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ, Князь А. А. Долгорукій.

Генералъ отъ Инфантеріи Князь А. И. Горчаковъ.

Оберъ-Церемоніймейстеръ Графъ Потоцкій.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, Генералъ-Адъютантъ, Генералъ отъ Инфантеріи Графъ А. А. Закревскій.

Главначальствующій Лазаревыхъ Института, Генералъ отъ Кавалеріи, Генералъ-Адъютантъ, Графъ А. Х. Бенкендорфъ, съ другими Генералами.

Министръ Народнаго Просвѣщенія, Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ С. С. Уваровъ, съ Попечителемъ, Ректоромъ и Профессорами Московскаго Университета.

Предсѣдатель Государственнаго Совета, Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Графъ Н. Н. Новосильцевъ.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, Статсъ-Секретарь Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Д. Н. Блудовъ.

Генералъ отъ Артиллеріи, Членъ Государственнаго Совета А. П. Ермоловъ.

Ներգործական ներքին խորհրդական, անդամ՝ խորհրդարանի տէրութեան և Կնիազ Ա. Ն. Սալտիկով:

Նախարար ազգային լուսաւորութեան, գեներալ օտինֆանտերի և Կնիազ Կ. Ա. Լիվէն, հանդերձ հոգաբարձու աւ համալսարանի Մոսկովու գեներալ-մայոր Ա. Ա. Պիսարեվի և զոյգ ընդ կարգավարին և պրօֆէսորաց:

Ներգործական ներքին խորհրդական և Կոմս Ս. Պ. Ռումեանցով:

Գեներալ ֆելդմարշալ և Կոմս Ի. Ի. Ղիբիչ Օւարականսկի գեներալօք հանդերձ:

Ներգործական ներքին խորհրդական և Կնիազ Ա. Ն. Վալիցին, անդամ խորհրդարանի տէրութեան:

Նախարար արդարութեան, ներգործական ներքին խորհրդական տէրութեան և Կնիազ Ա. Ա. Վօլկօրուկի:

Գեներալ օտինֆանտերի և Կնիազ Ա. Ի. Վօրչակով:

Գլխաւոր հանդիսապետ պալատան և Կոմս Պօսոյկի:

Նախարար ներքին գործոց, օժանդակ գեներալ, գեներալ օտինֆանտերի և Կոմս Ա. Ա. Օւակրէվսկի:

Գեներալ հեծելազօրաց Ա. Ս. Կօլօգրիվով:

Գլխաւոր իշխանապետ Լազարեան Ճեմարանի, գեներալ օտինֆանտերի, գեներալ հեծելազօրաց, օժանդակ գեներալ և Կոմս Ա. Խ. Բէնքէնդօրֆ հանդերձ գեներալօք:

Նախարար ազգային լուսաւորութեան ներգործական ներքին խորհրդական Ս. Ս. Ուվարով ընդ հոգաբարձուի կարգավարի և պրօֆէսորաց համալսարանին Մոսկովու:

Նախագահ խորհրդարանի տէրութեան ներգործական ներքին խորհրդական և Կոմս Ն. Ն. Նօլմախիլցէվ:

Նախարար ներքին գործոց քարտուղար տէրութեան ներգործական ներքին խորհրդական Ղ. Ն. Բլուզով:

Գեներալ թնդանօթական զօրաց, անդամ խորհրդարանի տէրութեան Ա. Պ. Լումձով:

Оберъ-Камергеръ Графъ Головкинъ, Членъ Государственнаго Совѣта.

Министръ Финансовъ, Генераль отъ Инфантеріи Графъ Е. Ф. Канкринъ.

Генераль - Адъютантъ, Генераль отъ Кавалеріи Графъ П. П. Паленъ.

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ, Членъ Государственнаго Совѣта, Графъ М. М. Сперанскій.

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ, Оберъ-Камергеръ Графъ Ю. П. Литта, Членъ Государственнаго Совѣта.

Оберъ-Камергеръ Д. Л. Нарышкинъ.

Тѣйный Совѣтникъ, Попечитель Московскаго Университета, Князь А. П. Оболенскій, съ Ректоромъ и Профессорами.

Россійскій Посланникъ въ Персіи, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ А. С. Грибоѣдовъ.

Астраханскій Армянскій Епархіальный Архіепископъ Серафимъ.

Генераль-Лейтенантъ Князь Мадатовъ.

Тайный Совѣтникъ, Членъ Государственнаго Совѣта, Сенаторъ З. Я. Каріевъ.

Московской Митрополіи Викарій, Епископъ Дмитровскій Аѳанасій.

Оберъ-Шталмейстеръ Графъ П. П. Кутайсовъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль - Лейтенантъ К. Х. Бенкендорфъ.

Генераль - Адъютантъ, Генераль - Лейтенантъ, Оренбургскій Военный Губернаторъ, Графъ П. П. Сухтеленъ.

Попечитель Московскаго Учебнаго Округа, Гене-

Պլխաւոր սենեկապետ պալատան և Կոմս Վալտփլին
նաև անդամ խորհրդարանի տէրութեան :

Նախարար գանձուց զեներալ օտինֆանտերի և Կոմս
Լ. Ֆ. Կանկրին :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ հեծելազօրաց և Կոմս
Պ. Պ. Պալէն :

Ներգործական ներքին խորհրդական, անդամ խորհրդ-
դարանի տէրութեան և Կոմս Մ. Մ. Սպէրանսկի :

Ներգործական ներքին խորհրդական տէրութեան գլխա-
ւոր սենեկապետ պալատան և Կոմս Ի. Պ. Լխտտա, նա
և անդամ խորհրդարանի տէրութեան :

Պլխաւոր սենեկապետ Գ. Լ. Նարիշկին :

Ներքին խորհրդական, հոգաբարձու համալսարանին
Մոսկովու և Կնիազ Լ. Պ. Օբալէնսկի զոյգ ընդ կար-
գավարին և պրոֆէսօրաց :

Դեսպան ռուսաց Դ պարսկաստան, ներգործական
խորհրդական Տէրութեան Լ. Ս. Վրիբօեդով :

Վիճակաւոր արքեպիսկոպոս հայոց Լստրախանու Սե-
րովբէ :

Գեներալ լէյտէնանտ և Կնիազ Մադատով :

Ներքին խորհրդական, անդամ խորհրդարանի Տէրու-
թեան և սէնատօր Օ. Լ. Կարնէնսկի :

Յաջորդ մետրոպօլի Մոսկովու, եպիսկոպոս Ղիմի-
տրովսկի Լսֆանասիյ :

Պլխաւոր սեղանապետ պալատան և Կոմս Ի. Յ. Կու-
տայսով :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ լէյտէնանտ Կ. Խ. Բէն-
քէնդօրֆ :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ լէյտէնանտ, զինուորա-
կան նահանգապետ Օրէնբուրգոյ և Կոմս Պ. Պ. Սուխ-
տէլէն :

Հոգաբարձու համալսարանին Մոսկովու, օժանդակ

радь-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ, Сенаторъ
Графъ С. Г. Строгановъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Инфантеріи
Графъ Е. Ѳ. Комаровскій.

Генераль отъ Инфантеріи Рудзевичъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Инфантеріи,
Главноуправляющій Грузіи Баронъ Г. В. Розенъ.

Генераль отъ Кавалеріи, Генераль-Адъютантъ
Н. П. Депрерадовичъ.

Генераль отъ Инфантеріи Воиновъ.

Тайный Совѣтникъ, Сенаторъ Графъ Г. В. Орловъ.
Генераль отъ Инфантеріи И. С. Апраксинъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ А.
И. Красовскій.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ, Ви-
ленскій Генераль-Губернаторъ Князь Н. А. Дол-
горукой.

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Кавалеріи
Князь И. В. Васильчиковъ, Предсѣдатель Государ-
ственнаго Совѣта.

Генераль отъ Инфантеріи, Сенаторъ, бывшій
Главноуправляющій Грузіи Н. Ѳ. Ртищевъ.

Военный Министръ, Генераль отъ Инфантеріи
Графъ С. К. Вязмитиновъ.

Грузинскіе Царевичи: Михаилъ, Илія и Окро-
пиръ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ Си-
пягинъ.

Военный Министръ, Генераль отъ Инфантеріи
Графъ А. И. Татищевъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Инфантеріи
Князь Х. А. Ливень.

զեներալ, զեներալ լէյտէնանտ, սէնատոր Կոմս Ս. Գ.
Ստրոգանով :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ օտինֆանտէրի Կոմս
Լյ. Ֆ. Կոմարովսկի :

Գեներալ օտինֆանտէրի Բուտզէվիչ :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ օտինֆանտէրի և կու-
սակալ վրաստանի Բարոն Գ. Վ. Բոզէն :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ հեծելազօրաց Գլէպրէ-
րադովիչ :

Գեներալ օտինֆանտէրի Վ. օինով :

Ներքին խորհրդական, սէնատոր Կոմս Գ. Վ. Օռլով :

Գեներալ օտինֆանտէրի Լ. Ս. Եպրակոսին :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ լէյտէնանտ Լ. Ի.
Կրասովի :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ լէյտէնանտ, զեներալ
նահանգապետ Վ. իլնայի Կնիազ Ն. Ե. Բուկորուկի :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ հեծելազօրաց Կնիազ
Ի. Վ. Վ. ասիլէիկով, նա և նախագահ խորհրդարանի
Տէրութեան :

Գեներալ օտինֆանտէրի և սէնատոր Ն. Ֆ. Բրտիշչև
որ էր կուսակալ վրաստանի,

Չինուորական նախարար, զեներալ օտինֆանտէրի
Կոմս Ս. Կ. Վ. Եազովիտինով :

Թագաւորազինք վրաց Միքայէլ, Եղիայ և Օկրո-
պիր :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ լէյտէնանտ Սիպեա-
զին :

Չինուորական նախարար, զեներալ օտինֆանտէրի
Կոմս Լ. Ի. Տատիշչև :

Օժանդակ զեներալ, զեներալ օտինֆանտէրի Կնիազ
Խ. Լ. Իվէն :

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ, Сенаторъ
Графъ К. К. Сиверсъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Инфантеріи
Графъ П. В. Голяницевъ-Кутузовъ.

Генераль-Лейтенантъ К. Ф. Кноррингъ.

Генераль отъ Инфантеріи, Членъ Государственнаго
Совета Графъ П. А. Толстой.

Генераль отъ Артиллеріи П. М. Капцевичъ.

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ, Членъ Го-
сударственнаго Совета И. В. Тугольминъ.

Генераль отъ Артиллеріи А. П. Никитинъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Кавалеріи,
бывшій Главный Начальникъ Грузіи Маркизь Пау-
лучи.

Генераль отъ Артиллеріи, Военный Министръ
Баронъ П. И. Миллеръ-Закомельскій.

Генераль отъ Инфантеріи Графъ П. К. Эссенъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ А.
А. Кавелинъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ П. А.
Клеймихель.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ Ба-
ронъ Ф. К. Гейсмаръ.

Тифлисскій Военный Губернаторъ, Генераль-
Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ С. С. Стрекаловъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Кавалеріи
Графъ Орловъ-Денисовъ.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ Па-
кратьевъ.

Генераль отъ Кавалеріи Графъ П. П. Паленъ.

Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ К. К. Родо-
фикинъ, Членъ Государственнаго Совета.

Ներգործական ներքին խորհրդական, սէնատոր **Աոմս**
Կ. Կ. Սիլվերս:

Օժանդակ գեներալ, գեներալ օտինֆանտերի **Աոմս**
Պ. Վ. Գօլէնիշչև - Կուտուզով:

Գեներալ լէյտէնանտ **Կ. Ֆ. Կնօրինգ:**

Գեներալ օտինֆանտերի, անդամ խորհրդարանի **Տէ-**
րութեան Աոմս Պ. Լ. Տօլստօյ:

Գեներալ Թնդանօթական զօրաց **Պ. Մ. Կապցէվիչ:**

Ներգործական ներքին խորհրդական, անդամ խորհրդա-
րանին **Տէրութեան Կ. Վ. Տուտօլմին:**

Գեներալ Թնդանօթական զօրաց **Լ. Պ. Երիկտին:**

Օժանդակ գեներալ, և գեներալ հեծելազօրաց **Մարկիշ**
Պաուլուչի, որ էր գլխաւոր իշխեցող վրաստանի:

Գեներալ Թնդանօթական զօրաց, զինուորական նախա-
րար Բարոն **Պ. Ի. Միլլէր - Օ. ակօմելսկի:**

Գեներալ օտինֆանտերի **Աոմս Էստէն:**

Օժանդակ գեներալ և գեներալ լէյտէնանտ **Լ. Լ.**
Կապլէլին:

Օժանդակ գեներալ և գեներալ լէյտէնանտ **Պ. Լ.:**
Կլէյմիխէլ,

Օժանդակ գեներալ, գեներալ լէյտէնանտ Բարոն **Ֆ.**
Կ. Գէյսմար:

Չինուորական նահանգապետ **Տիխիսոյ, օժանդակ գե-**
ներալ և գեներալ լէյտէնանտ Ս. Ս. Ստրէկալով:

Օժանդակ գեներալ, գեներալ հեծելազօրաց **Աոմս**
Օռլով - Գէնիսով:

Օժանդակ գեներալ և գեներալ լէյտէնանտ **Պան-**
կրատև:

Գեներալ հեծելազօրաց **Աոմս Պ. Պ. Պալէն:**

Ներգործական ներքին խորհրդական **Կ. Կ. Ռօդօֆինի-**
կին, անդամ խորհրդարանի Տէրութեան:

Генераль-Адъютантъ, Генераль отъ Кавалеріи
Князь А. Г. Щербатовъ.

Оберъ-Камергеръ К. А. Нарышкинъ.

Генераль отъ Артиллеріи Г. А. Игнатьевъ.

Генераль-Лейтенантъ, Рижскій Генераль-Губер-
наторъ Баронъ М. И. Палей.

Генераль отъ Инфантеріи Князь П. П. Хованскій.

Тайный Советникъ, Статсъ-Секретарь, Сенаторъ
П. П. Новосильцевъ.

Дѣйствительный Тайный Советникъ Московскій
Губернскій Предводитель Дворянства П. Х. Оболь-
диновъ.

Казанскаго Университета Попечитель, Дѣйстви-
тельный Статскій Советникъ М. А. Магницкій.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Н. И. Гид-
дичъ, стихотворецъ и Членъ Академіи.

С.-Петербургскаго Учебнаго Округа Попечитель,
Дѣйствительный Статскій Советникъ Князь М. А.
Дондуковъ-Корсаковъ.

Генераль-Лейтенантъ Князь П. П. Лопухинъ.

Писатель и поэтъ А. Пушкинъ, Камеръ-Юнкеръ.

Директоръ Департамента Министерства Народ-
наго Просвѣщенія, Дѣйствительный Статскій Со-
ветникъ Князь П. А. Шихматовъ-Ширинскій.

Ректоры Московскаго Университета, Дѣйстви-
тельные Статскіе Советники: И. И. Геймъ и А. А.
Литонскій-Прокоповичъ.

Профессоры Московскаго Университета, Статскіе
Советники: А. Ѳ. Мерзляковъ, Двигубскій, А. А.
Цвѣтаевъ, И. И. Давыдовъ, Болдыревъ, Коченов-
скій, Ф. И. Чумаковъ, Перевощиковъ, Сызгиревъ,

Օժանդակ զեներալ, զեներալ հեծելազօրաց Անխազ
Ե. Գ. Շէրրատով:

Պլխաւոր սենեկապետ պալատան Կ. Ե. Նարիշկին:

Ղեներալ թնդանօթական զօրաց Գ. Ե. Իզնասիև:

Ղեներալ Լէյտենանտ, զեներալ նահանգապետ Բիզայի
Բարոն Ս. Ի. Պալէն:

Ղեներալ օտինֆանտերի Անխազ Ն. Ն. Խօլանսկի:

Ներքին խորհրդական, քարտուղար տէրութեան և
սէնատօր Ն. Պ. Նօլօսիցկի:

Ներգործական ներքին խորհրդական նախագահ ազնու-
ականաց նահանգին Մոսկովու Պ. Խ Օբօլիանինով:

Նորարարձու համալսարանին Մոսկովու, ներգործական
խորհրդական Տէրութեան Ս. Լ. Մազնիցկի:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ն. Ի. Ղնէ-
դիչ՝ բանաստեղծ և անդամ Ժողովոյն զիտնականաց:

Նորարարձու համալսարանի Ս. Պ. բուրգոյ, ներ-
գործական խորհրդական Տէրութեան Անխազ Ս. Ե.
Ղուսնգուկով-Արօսակով:

Ղեներալ Լէյտենանտ Անխազ Պ. Պ. Լյապուխին:

Մատենագիր և բանաստեղծ Ե. Պաշկին, կրտսեր սե-
նեկապետ:

Առաւարտիչ բաշխուածոյ նախարարութեան ազգային
յուսատրութեան, ներգործական խորհրդական Տէրութեան
Անխազ Պ. Ե. Շիլմատով-Շիրինսկի:

Արդավար համալսարանի Մոսկովու, ներգործական
խորհրդականք տէրութեան Ի. Ի. Պէլյով և Ե. Ե.
Լնատնսկի-Պրօկօսովիչ:

Պրօֆէսօրք համալսարանի Մոսկովու խորհրդականք
տէրութեան Ե. Ֆ. Մէրգլեսկով, Ղախուբսկի, Լ. Ե.
Յեկտայեկի, Ի. Ի. Ղախուբով, Բօրզիբով, Աաչէնօսկի,
Ֆ. Ի. Չումանով, Պէրէվաշչեկով, Անկզիրեկի, Նադէժ-
դին և սլլ բազում կառավարիչք զիշնազիաց Մոսկովու:

Надеждинъ и многіе другіе и Директоры Московскихъ Гимназій.

Статсъ-Секретарь, Тайный Советникъ Н. Н. Муравьевъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Жуковский, извѣстный писатель.

Статсъ-Секретарь, Тайный Советникъ Н. М. Лонгиновъ.

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Советникъ А. Н. Мордвиновъ.

Оберъ-Бергъ - Гауптманъ 3-го класса, Сенаторъ Е. И. Мечниковъ.

Московскій Комендантъ, Генераль-Лейтенантъ Н. Н. Веревкинъ.

Генераль - Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ А. И. Нейдгардтъ.

Генераль-Лейтенантъ А. А. Волковъ.

Тайный Советникъ, Сенаторъ Князь П. П. Гагаринъ.

Генераль-Лейтенантъ Полуэктовъ.

Тайный Советникъ, Сенаторъ Е. А. Дурасовъ.

Генераль отъ Инфантеріи, Генераль-Адъютантъ М. Е. Храповицкій.

Генераль-Адъютантъ, Генераль-Лейтенантъ Потемкинъ.

Дѣйствительный Тайный Советникъ, Членъ Государственнаго Совета, Графъ Ф. Ф. Палень.

Дѣйствительный Тайный Советникъ, Членъ Государственнаго Совета, Сенаторъ П. И. Озеровъ.

Тайный Советникъ, Сенаторъ А. А. Башиловъ.

Тайный Советникъ, Сенаторъ Князь А. М. Урусовъ.

Քարտուղար Տէրութեան, ներքին խորհրդական Ն. Ն. Սուրավիեզի:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Սուկովսկի, երևելի հեղինակ:

Քարտուղար տէրութեան, ներքին խորհրդական Ն. Ս. Լ. օնդինով:

Քարտուղար տէրութեան, ներգործական խորհրդական Տէրութեան Ն. Ն. Սօրգովինով:

Օրէր-բէրդ-հաուպտման երբորդ դասակարգի, սէնատոր Լ. Ի. Սէչնիկով:

Առնչեղանտն Մոսկովու զենեւալ լէյտէնանտ Ն. Ն. Վէրովիին:

Օժանդակ զենեւալ, զենեւալ լէյտէնանտ Լ. Ի. Նէյդգարդտ:

Գենեւալ լէյտէնանտ Լ. Լ. Վ. օլկով:

Ներքին խորհրդական, սէնատոր Անիազ Պ. Պ. Գազարին:

Գենեւալ լէյտէնանտ Պօլուէկտով:

Ներքին խորհրդական, և սէնատոր Լ. Լ. Գուրասով:

Գենեւալ օտինֆանտէրի և օժանդակ զենեւալ Ս. Լ. Խրապովիցկի:

Գենեւալ լէյտէնանտ և օժանդակ զենեւալ Պատեմկին:

Ներգործական ներքին խորհրդական, անդամ խորհրդարանի Տէրութեան Կոմս Ֆ. Ֆ. Պայէն:

Ներգործական ներքին խորհրդական, անդամ խորհրդարանի Տէրութեան և սէնատոր Պ. Ի. Օզէրով:

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Լ. Լ. Բաշիլով:

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Լ. Ս. Ուրուսով:

Ներքին խորհրդական, քարտուղար տէրութեան Լ. Ս. Տանէեզ:

Ներքին խորհրդական, անդամ խորհրդարանի Տէրութեան և սէնատոր Պ. Լ. Տուչկով:

- Тайный Советникъ, Сенаторъ А. А. Яковлевъ.
Тайный Советникъ, Статсъ-Секретарь А. С. Та-
нбевъ.
Тайный Советникъ, Членъ Государственнаго Со-
вета, Сенаторъ П. А. Тучковъ.
Тульскій Губернскій Предводитель Дворянства
И. И. Арапетовъ.
Инженеръ-Генераль-Лейтенантъ Графъ Сиверсъ.
Тайный Советникъ, Сенаторъ Мертваго.
Генераль-Маюръ П. А. Аракчеевъ.
Тайный Советникъ, Сенаторъ Ф. А. Фонбригъ.
Генераль-Маюръ П. М. Меликовъ.
Генераль-Лейтенантъ Грейсеръ.
Генераль-Лейтенантъ С. А. Тучковъ.
Тайный Советникъ, Сенаторъ А. Ф. Малиновскій.
Генераль-Лейтенантъ, Сенаторъ Е. В. Кариевъ.
Тайный Советникъ К. Я. Булгаковъ.
Генераль-Маюръ Д. А. Дьяновъ.
Генераль-Лейтенантъ К. Ф. Клиненберхъ.
Дѣйствительный Тайный Советникъ, Сенаторъ
Б. А. Гермесъ.
Тайный Советникъ Сенаторъ Ф. П. Лубяновскій.
Бывшій въ Грузіи Россійской Министръ, Дѣй-
ствительный Статскій Советникъ П. И. Ковалевскій.
Тайный Советникъ А. П. Нечаевъ.
Генераль-Лейтенантъ, Сенаторъ А. М. Михайлов-
скій-Данилевскій, военный писатель.
Генераль-Маюръ Князь Д. С. Абамеликъ.
Дѣйствительный Тайный Советникъ, Сенаторъ
Ф. И. Брозинъ.
Дѣйствительный Статскій Советникъ Н. С. Все-
воложскій.

Նախագահ ազնուականաց նահանգին (Թուլայի Ի. Ի.
Լ. րապետով :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Լ. Ե. Եակովլևի :

Վեներալ լէյտէնանտ զինուորական ճարտարապետաց

Կոմս Սիվլերա :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Մէրավալո :

Վեներալ-մայոր Պ. Ե. Երակչէի :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Ֆ. Ե. Ֆոմրին :

Վեներալ-մայոր Պ. Մ. Մէլիքով :

Վեներալ լէյտէնանտ Գրէյտէր :

Վեներալ լէյտէնանտ Ս. Ե. Տուչկով :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Ե. Ֆ. Մալինովսկի :

Վեներալ լէյտէնանտ և սէնատոր Լ. Վ. Կարնէի :

Ներքին խորհրդական Կ. Ե. Բուլգակով :

Վեներալ-մայոր Դ. Ե. Գեւանով :

Վեներալ լէյտէնանտ Կ. Ֆ. Կլինէնբերց :

Ներգործական ներքին խորհրդական և սէնատոր Բ.
Ե. Գէրմէս :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Ֆ. Պ. Լուբե-
նովսկի :

Ներգործական խորհրդական Տէրութեան Պ. Ի. Կո-
վալինսկի, որ էր նախ դեսպան ուսաց ՚ի վրաստան :

Ներքին խորհրդական Ե. Պ. Նէչաև :

Վեներալ լէյտէնանտ և սէնատոր Լ. Ի. Միխայլի-
սկի - Վանիլէվսկի, զինուորական մատնադիր :

Վեներալ-մայոր Կնիազ Դ. Ս. Երամէլիք :

Ներգործական ներքին խորհրդական և սէնատոր Ֆ.
Ի. Բրոզին :

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ն. Ս. Վ. սէ-
վոլովսկի :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Կնիազ Լ. Պ.
Օբոլէնսկի :

Тайный Советникъ, Сенаторъ Князь А. П. Оболенскій.

Тайный Советникъ, Сенаторъ Князь И. А. Лобановъ-Ростовскій.

Тайный Советникъ, Сенаторъ Н. А. Небольсинъ.
Лейбъ-Медики, Дѣйствительные Статскіе Советники: Г. г. Лодерь, Рихтеръ, Мудровъ, Гильдебрандъ, Арендъ, Маркусь и другіе.

Тайный Советникъ, Сенаторъ А. В. Богдановскій.
Генераль-Лейтенантъ Н. Н. Скобелевъ.

Тайный Советникъ, Сенаторъ И. П. Поливановъ.

Тайный Советникъ, Сенаторъ А. А. Фроловъ-Багрѣвъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Г. М. Безобразовъ, Московскій Гражданскій Губернаторъ.

Тайный Советникъ, Сенаторъ П. И. Руничъ.

Генераль-Маіоръ Графъ Д. А. Зубовъ.

Тайный Советникъ П. И. Дегай.

Дѣйствительный Статскій Советникъ, Академикъ Гамель.

Шталмейстеръ Князь Четвертинскій.

Московскій Оберъ - Полицеймейстеръ, Флигель-Адъютантъ Полковникъ С. Н. Мухановъ.

Генераль-Маіоръ Д. А. Стальнинъ.

Писатель, Полковникъ Ѳ. Н. Глинка.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Н. И. Гречъ, писатель.

Генераль-Лейтенантъ П. П. Вырубовъ.

Генераль-Маіоръ А. А. Трощинскій.

Артиллеріи Генераль-Маіоръ Князь И. С. Абамеликъ.

Генераль-Лейтенантъ Д. Т. Лисаневичъ.

Ներքին խորհրդական Կնիազ Ի. Ը. Լօրանով-Րօսսովսկի :

Ներքին խորհրդական և Սէնատոր Ն. Ը. Նէբօլին, Լէյբ-Մէդիկէք (Բժիշկէք Պալատան) ներգործական խորհրդականք Տէրութեան տեարք Լօդէր, Րիխտէր, Մուդրով, Պիլզէքքանդ, Լըէնդ, Մարկուս և այլք :

Ներքին խորհրդական և Սէնատոր Ը. Վ. Բօդա-նովսկի :

Գնեներալ լէյտէնանտ Ի. Ն. Սկօրէլևի :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Ի. Պ. Պօլիվանով :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Ը. Ը. Փրօլով-Բագրէեվի :

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Գ. Մ. Բէ-զօրրազով, որ և քաղաքական նահանգապետ Մոսկովու :

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Պ. Ի. Ռուսիչի :

Գնեներալ-Մայօր Կոմս Գ. Ը. Օուբով :

Ներքին խորհրդական Պ. Ի. Ղէզայ :

Ներգործական խորհրդական Տէրութեան և Լիա-տեմիք Գամէլ :

Սեղանապետ պալատան Կնիազ Չէտվերտինսկի :

Գնեներալ-մայօր Գ. Ը. Ստալիպին :

Գլխաւոր քաղաքապետ Մոսկովու կողմնական օժան-դակ ՆՈՐԻՆ ՄԵՃՈՒԹԵԼՆ ԿԸՅԱՆԲ և զնտա-պետ Ս. Ն. Մուխանով :

Հեղինակ և զնդապետ Ֆ. Ն. Գլինկայ :

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ն. Ի. Գրէչ, որ և հեղինակ մատենից :

Գնեներալ լէյտէնանտ Պ. Պ. Վիրուբով :

Գնեներալ-մայօր Ը. Ը. Տրօշչինսկի :

Գնեներալ Թնդանօթական զօրաց Կնիազ Ի. Գ. Լքա-մէլիք :

Գնեներալ լէյտէնանտ Գ. Տ. Լիսանկովի :

Генераль-Маіоръ Бологовскій.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, Камергеръ
Д. А. Донецъ-Захаржевскій.

Россійскій Посланикъ въ Персіи, Генераль-Ма-
іоръ Графъ Симоничъ.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Малинскій,
Кавказскій Гражданскій Губернаторъ.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Д. П. Поз-
някъ.

Архимандриты: Донскаго, Богоявленскаго, Зла-
тоустовскаго, Дмитріевскаго и Борисоглѣбскаго мо-
настырей.

Артиллеріи Генераль-Лейтенантъ Е. Е. Штаденъ.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Серебря-
ковъ.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Голохва-
стовъ, товарищъ Попечителя Университета.

Князь Д. Б. Аргутинскій-Долгорукій.

Статскій Совѣтникъ, Камергеръ Князь П. А. Вя-
земскій, писатель.

Инженеръ-Генераль-Лейтенантъ Базень.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ А. С. Си-
моновъ.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Рогожинъ.

Артиллеріи Генераль-Лейтенантъ, Сенаторъ Ба-
ронъ Таубе.

Артиллеріи Генераль-Лейтенантъ Ф. И. Апрель-
левъ.

Тайный Совѣтникъ, Оберъ-Прокуроръ Прави-
тельствующаго Сената С. П. Жихаревъ.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ Ф. Ф. Ви-
гель.

Պեներալ-մայօր Բօլօգօվսկի :

Երզրծական խորհրդական տէրութեան և սենեկապետ սրալատան Պ. Լ. Գօնէց-Օլխարժակի :

Դեսպան տէրութեան ուսաց Ի սարսկաստան, զեներալ-մայօր Կոմս Սիմնիչ :

Երզրծական խորհրդական տէրութեան և քաղաքական նահանգապետ կովկասու Մալինսկի :

Երզրծական խորհրդական տէրութեան Պ. Պ. Պօզնեակ :

Վարդապետք վանօրէից, անուանելոց Գօնսկի, Բօլօտեպլէնսկի, Օօլտօուստովսկի, Գիմիտրեվսկի և Բօրիսօզլէրսկի :

Պեներալ Լէյտէնանտ Թնդանօթական զօրաց Լ. Լ. Շտադէն :

Երզրծական խորհրդական տէրութեան Սէրէրրեակով :

Երզրծական խորհրդական տէրութեան Գօլօխլաստով, ընկեր հոգաբարձուի համալսարանի Մոսկովու :

Կնիազ Պ. Բ. Արղուտինսկի-Գօլցօրուկի :

Խորհրդական տէրութեան և սենեկապետ սրալատան Կնիազ Պ. Լ. Վեզէմսկի, որ և հեղինակ մատենից :

Պեներալ Լէյտէնանտ զինուորական ճարտարապետաց Բադէն :

Երզրծական խորհրդական տէրութեան Լ. Ս. Սիմնով :

Երզրծական խորհրդական տէրութեան Բօգօթին :

Պեներալ Լէյտէնանտ Թնդանօթական զօրաց և սէնատօր Բարոն Թաուբէ :

Պեներալ Լէյտէնանտ Թնդանօթական զօրաց Ֆ. Ի. Ալրէլէվ :

Երբին խորհրդական և օրէր-պրօկուրօր Կառավարիչ Սէնատին Ս. Պ. Ժիխարեվ :

Тайный Советникъ, Сенаторъ Н. С. Кашкинъ.

Инженеръ-Генераль-Маіоръ Янишъ.

Генераль-Лейтенантъ, Н. Д. Иловайскій.

Камергеръ А. Н. Муравьевъ, писатель.

Генераль-Маіоръ П. А. Папковъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Негри.

Флигель-Адъютантъ, Полковникъ Князь Е. А. Бѣлосельскій-Бѣлозерскій.

Дѣйствительный Статскій Советникъ С. М. Броневскій, писатель.

Генераль-Лейтенантъ И. И. Алексѣевъ.

Генераль - Лейтенантъ, Московскій Комендантъ Фонъ Сталь.

Генераль-Лейтенантъ А. П. Засъ.

Тайный Советникъ, Оберъ-Прокуроръ Правительствующаго Сената Д. М. Морозъ.

Генераль-Маіоръ П. И. Арапетовъ.

Флигель-Адъютантъ, Полковникъ А. Ѳ. Львовъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ А. М. Худобашевъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Ф. И. Цейеръ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ С. С. Лошкаревъ.

Флигель - Адъютантъ, Полковникъ И. А. Баратынскій.

Дѣйствительный Статскій Советникъ А. П. Меликовъ.

Графъ С. П. Потемкинъ.

Генераль-Маіоръ Н. М. Арсеньевъ.

Генераль-Маіоръ С. Е. Ляпуновъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Морозовъ.

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ֆ. Ֆ. Վլա-
դէլ:

Ներքին խորհրդական և սէնատոր Ն. Ա. Կաշկին:

Պեններալ-մայոր զինուորական ճարտարապետաց Լանիշ:

Պեններալ լէյտէնանտ Ն. Դ. Իլովայիսկի:

Սենեկապետ պալատան Լ. Ն. Սուրավիեւլ, որ և հե-
ղինակ մատենից:

Պեններալ-մայոր Պ. Լ. Պասիլով:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Նէզրի:

Կողմնական օժանդակ ՆՈՐՆ ՄԼՆՕՈՒԹԵԼՆ
ԿԼՅԱՆԲ գնտապետ Կնիազ Լ. Լ. Բէլօսէլսկի-Բէ-
լօզէրսկի:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ս. Մ. Բրօ-
նէվսկի, որ և հեղինակ մատենից:

Պեններալ լէյտէնանտ Ի. Ի. Ըլէկսէեւլ:

Պեններալ լէյտէնանտ, կօմէնդանտ Մոսկովու Ֆօն-

Ստալ:

Պեններալ լէյտէնանտ Լ. Պ. Օլասս:

Ներքին խորհրդական և օրէր-պրօկուրոր Կառաւա-
րիչ Սէնատի Դ. Մ. Սօրօզ:

Պեններալ-մայոր Պ. Ի. Ըրապետով:

Կողմնական օժանդակ, գնտապետ Լ. Ֆ Լվով:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Լ. Մ. Խոու-
դարաշեւլ:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ֆ. Ի. Յէյէր:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ս. Ա. Լօշ-
կարեւլ:

Կողմնական օժանդակ և գնտապետ Ի. Լ. Բարատին-
սկի:

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Լ. Պ. Սէ-
լիքով:

Կոմս Ս. Պ. Պօտեմկին:

Князь С. Н. Голицынъ.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Евреинновъ.
Профессоръ Грузинскаго языка, Членъ Россійской Академіи Наукъ Броссе.

Дѣйствительный Статскій Советникъ И. Я. Бухало.

Писатель С. Н. Глинка.

Дѣйствительный Статскій Советникъ Князь Ханджери.

Князь И. С. Сумбатовъ.

Князь Багратионъ.

Многіе изъ почетнаго духовенства и свѣтскихъ лицъ Армянской націи, какъ измѣющихъ постоянное пребываніе въ Москвѣ, такъ и по временамъ, прїѣздомъ изъ разныхъ странъ, находившихся въ сей столицѣ.

Сверхъ поименованныхъ изъ числа Сенаторовъ, Генераловъ и разныхъ особъ, покровителей и любителей наукъ, многіе еще другіе были посылителями, обозрѣвали со вниманіемъ Институтъ, между коими находились иностранныхъ націй ученые и путешественники, бывшіе въ разное время въ Москвѣ.

Վեներալ-մայօր Արտնիկի :

Վեներալ-մայօր Ս. Լ. Լ. Կապուճով :

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Մօրօզով :

Անիազ Ս. Ն. Վալիցին :

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Լշիլիկնով :

Պրօֆէսօր լեզուին վրաց և անգամ ժողովոյն զիանա-
կանաց Նրօսակ :

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Ի. Լ. Բու-
խար :

Հեղինակ մատենից Ս. Ն. Վլիկնի :

Ներգործական խորհրդական տէրութեան Անիազ Խան-
ձերլի :

Անիազ Ի. Ս. Սուճրաթով :

Անիազ Բազրաթիօն :

Բազումք Դ պատուաւոր հոգեւորականաց և աշխար-
հական անձանց հայկազնէից, որպէս բնիկ բնակչաց Մաս-
կով քաղաքի, նոյնպէս և յեկողաց Դ դանազան ժամա-
նակս յայլ կողմանց՝ և սլլ զտեւոյց Դ սոյն մայրաքաղաքի :

Ընաց Դ յիշատակեալ անձանց ծերակուտից, զեներալաց
և այլոց սրաշտարանողաց և սիրողաց զգիտութիւնս, եզնն
սլլ ևս յտրով սոյնեւութ և մտաղիւր քննիչք Ն'եմարանին,
յորոց միջի էին և ստարազգի զիանականք և ճանտար-
հօրքք յայլ և սլլ ժամանակս եզեւութ Դ Մասկով :

П Р А В И Л А

*пріема и выпуска воспитанниковъ и пансіонеровъ
Института.*

Въ продолженіи многолѣтняго существованія Института безчисленные были случаи и примѣры, что нѣкоторыя лица несомвѣстно и несвоевременно обращались словесно или письменно о пріемъ ихъ дѣтей; другія безъ всякаго письменнаго сношенія присылали въ Институтъ учениковъ изъ отдаленныхъ городовъ. Чтобы отвратить сіи взаимно непріятныя, разнообразныя неудобства и затрудненія, непремѣнными правилами постановляется: 1-е.) Сверхъ положеннаго штатнаго комплекта воспитанниковъ и пансіонеровъ, рѣшительно никто не можетъ быть принятъ въ Институтъ. 2-е.) Вся тѣ лица, кои желаютъ помѣстить дѣтей въ заведеніе, должны прямо и благовременно обращаться по нижеписанной формѣ прошенія съ узаконенными свидѣтельствами въ Советъ Института, на основаніи §§ 13, 14, 15, 46, 81, 82, 83, 84, 88 и другихъ параграфовъ печатнаго постановленія Института, книги, обнародованной въ 1830 году и здѣсь въ извлеченіи помѣщенной. 3-е.) Одни тѣ изъ учениковъ имѣютъ быть принимаемы въ Институтъ,

Կ Լ Ն Ո Ն Ք

՚ի սակս ընդոսնելոյ և արջոկելոյ զորքեգէլս և զԹոշարոսս

՚ի Ղեմարանէ:

Յընթացս բազմամեայ ժամանակի յոլով եղեն դիպուածք և օրինակք այնպիսի անձանց, որք անյարմար եղանակաւ և յանդէպ ժամանակի բանիւ և նամակաւ խնդրեցին ընդունել զորդիս իւրեանց. գտան և այնպիսիք, որք առանց ծանուցանելոյ նամակաւ առաքեցին զորդիս իւրեանց ՚ի Ղեմարանն ՚ի հեռաւոր քաղաքաց. յայս սակս առ ՚ի խափանել զայսպիսի ձանձրալի անպատշաճութիւնս և զըժուարութիւնս սահմանեալ լինին յետագայ անխախտ կանոնքս: Նախ՝ արտաքոյ բացորոշեալ թուոյ որդեգրաց և թոշակատուաց ամենեկն չէ մարթ ընդունիլ զոք ՚ի ձեմարանն: Արկրորդ՝ ամենայն ոք, որ յօժարեսցի տալ զորդի իւր յուսումնարան, պարտի կանուխ ժամանակաւ դէպ ուղիղ դիմել ՚ի խորհրդարանն Ղեմարանին զոյգ ընդ ստորագաս ձևոյ աղբրսագրոյ և օրինաւոր վկայագրոց, համաձայն բանից յօդուածոցն 13, 14, 15, 46, 81, 82, 83, 84, 88 և այլոց, արդէն տպագրելոց ՚ի կարգադրութեան Ղեմարանին յամին 1830 և ՚ի վերոյ ՚ի համառօտի առաջի եղելոց: Արրորդ՝ միայն այնպիսի աշակերտք պարտին ընկալեալ լինիլ ՚ի Ղեմարանն, զորս նշանակէ խորհրդարանն. և առ ընդունելութիւն աշակերտաց տուեալ լինի ՚ի խորհրդարանէն կանոնաւոր տոմսակ այնու մտօք՝ թէ ՚ի լինել պարապօրդ տեղոյ ընկալեալ

кои предназначены будутъ Советомъ. На пріемъ отъ Совета доставляется формальное извѣщеніе и билетъ въ томъ, что на открывшуюся вакансію принимается именно такой-то. 4-е.) Безъ такового вида и билета, равно и безъ формальнаго прошенія и безъ узаконенныхъ всѣхъ свидѣтельствъ никто не можетъ быть принятъ въ Институтъ. 5-е.) Отсутствующія лица обязаны за себя представлять благонадежныхъ поручителей изъ Московскихъ осѣдлыхъ жителей, что помѣщаемый въ Институтъ ученикъ будетъ немедленно, по увольненіи изъ заведенія, принятъ ими обратно, для отсылки или иного распоряженія; ибо Институтъ, по многочисленнымъ заботамъ своимъ, не можетъ входить въ дальнѣйшія обстоятельства. 6-е.) Отправленіе въ другіе города, или помѣщеніе въ должности, увольняемыхъ и выпускаемыхъ питомцевъ, вовсе не относится до занятій Института. 7-е.) Кругъ дѣйствій Института заключается въ попеченіяхъ о воспитаніи и образованіи юношества, находящагося въ заведеніи, но послѣ предназначеннаго выпуска совершенно и окончательно увольняется каждый изъ учащихся. 8.) Родители, опекуны, или родственники, помѣщающіе на вакансію въ Институтъ дѣтей въ полныя, безъ платы состоящіе воспитанники, обязываются непременно, выпускаемыхъ изъ заведенія учениковъ отправлять изъ Москвы на свой счетъ, а не на счетъ Института, и имѣть за

լինի որոշակի անուամբ այն ինչ մանուկ: Չորրորդ՝ առանց այսպիսի տումնակի և առանց աղերսագրոյ և կանննաւոր վիսյագրոյ ամենեւին ոչ ոք ընկալեալ լինի ՚ի Ղեմարանն: Հինգերորդ՝ անձինք ՚ի հետաւոր տեղիս բնակեալք պարտաւոր են ընդ իւրեանց կացուցանել զբարեյոյս փոխանորդ ոք ՚ի բնակչացն Մոսկովու, որպէս զի մանուկն նովաւ զետեղեալ ՚ի Ղեմարանն յարձակիլ նորա անտի անյապաղ ընկալեալ լիցի ՚ի տուն փոխանորդին, առ ՚ի ուղարկել զնա յետս կամ այլ ազգ ինչ կարգադրել. վասն զի Ղեմարանն սակս բաղձադիմի զբաղանաց իւրոց ոչ Կնոթի է հոգալ զայլ ևս պիտոյս արձակեալ մանկանն: Վեցերորդ՝ առաքել զարձակեալ որդեգիրս յայլ քաղաքս կամ կարգելն զնոսին յայլ ինչ սրաշօտն, ամենեւին ոչ վերաբերի առ կառավարութիւն Ղեմարանին: Եօթներորդ՝ համարէն ներգործութիւնք Ղեմարանին բովանդակին յայն, զի խնամ տարցէ գաստիարակութեան և բարեկրթութեան աշակերտաց եղելոց ՚ի Ղեմարանի. իսկ զկնի արձակման նոցա բոլորովին աղտոս լինին նոքին և անձնիշխան: Ութերորդ՝ ծնողք, որբախնամք կամ արիւնակիցք, որք տան ՚ի Ղեմարանն զորդեգիրս (ք որք բնաւ ինչ ոչ վճարեն՝ այլ սնանին ձրի) ամենեւին պարտաւոր են ըզմանկունս արձակեալս ՚ի Ղեմարանէն առաքել յետս ՚ի Մոսկովոյ, ծախիւք իւրեանց և ոչ թէ ծախիւք Ղեմարանին. և պարտաւոր են ևս նոքին ՚ի սակս տարակայութեան իւրեանց ունել ՚ի Մոսկով քաղաքի զբարեյոյս փոխանորդս ՚ի բնակչաց տեղւոյն, որպէս զի նոքա առաքեսցեն զարձակեալ մանկունսն ՚ի հայրենիս նոցին: Իններորդ՝ անուամք այնոցիկ, որք խնդրեն մտանել յուսում:

отсутствіемъ своимъ въ Москвѣ благонадежнаго поручителя изъ постоянныхъ жителей, который при выпускѣ или увольненіи изъ Института, долженъ принять ихъ для отправленія на свою родину; а кто имѣетъ состояніе, отправлять на счетъ родителей или поручителей. 9-е.) Изъ числа просящихъ поступить въ Институтъ, имѣють быть записываемы имена ихъ въ спискахъ Совѣта по очереди въ кандидаты воспитанниковъ и пансіонеровъ для будущаго приема на открывшіяся вакансіи. 10-е.) Когда кто поступить въ штатный комплектъ изъ кандидатовъ, тогда сообщается о томъ. 11-е.) За пансіонеровъ опредѣленная Совѣтомъ плата должна быть вносима въ назначенные сроки впередъ; если за повтореніями и понужденіями окажется неисправность во взносахъ, тогда пансіонеры немедленно увольняются изъ Института. 12-е.) Все правила о приѣмѣ и выпускѣ воспитанниковъ и пансіонеровъ соблюдаются въ точности.

Նարանն զրեալ լինին ըստ կարգի ՚ի ցուցակի խորհրդա-
րանի իբրու ապագայ ընդունելի աշակերտաց ՚ի պահու-
պարապորդ տեղոյ: Տասներորդ՝ որ որ ՚ի նշանակեալ
աղերսարկուաց բացորոշեալ լինի յընդունելութիւն Ղե-
մարանին, յայնժամ տուեալ լինի նմա ծանօթութիւն զայն-
մանէ: Մետասաներորդ՝ զզումար դրամոցն սահմանեալ ՚ի
խորհրդարանէն ՚ի սակս թոշակատու աշակերտաց, պարս
է յորոշեալ ժամանակի յառաջագոյն հատուցանել. և եթէ
՚ի սրահան ջման անդ ցուցցի յապաղումն վճարման, յայն-
ժամ թոշակատուն այն արտաքսի ՚ի Ղեմարանէն, Արկո-
տասաներորդ՝ ամենայն կանոնք ՚ի սակս ընդունելոյ և
արձակելոյ թէ՛ զորդեգիրս և թէ՛ զթոշակատուս սահպա-
նեալ լիցին ամենայն ճշդութեամբ:

ФОРМА ПРОШЕНИЯ.

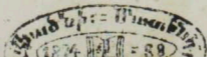
*Въ Совѣтъ Московскаго Армянскаго Лазаревыхъ
Института Восточныхъ языковъ.*

*Отъ (чинъ, или званіе, имя, отчество
и фамилія.)*

ПРОШЕНІЕ.

Въ Институтъ Восточныхъ языковъ желаю я
опредѣлить сына моего (или родственника, имя
отца его и самаго), которому отъ роду (столько-то)
лѣтъ, для обученія разнымъ языкамъ, наукамъ и
искусствамъ, въ семъ Институтѣ преподаваемымъ;
почему и прошу включить его въ число (пансіоне-
ровъ, полупансіонеровъ или приходящихъ учени-
ковъ); слѣдующіе же на содержаніе его (или за уче-
ніе) въ ономъ, впередъ (съ 1-го Января по 1-е Юля
или съ 1-го Юня по 1-е Января такого-то года) на
полгода (за полный пансіонъ 000 рублей, за поло-
винный пансіонъ 000 руб., за одно ученіе 000 руб.
Государственными ассигнаціями) безвозвратно при
семъ представляю, въ пріемъ которыхъ благоволе-
нобъ было снабдить меня надлежащею квитанціею.

О происхожденіи, крещеніи и прививкѣ сыну
моему (или родственнику) предохранительной оспы,

795

Պատճէն աղերսագրոյ թոշակատու աշակերտաց :

Ի հարստութիւնս Լազարեանց հայրանոց Ղեմարանին արևելեան
լեզուաց ոչ 'ի Սոսնոյ :

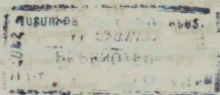
Ի (ապրիլնս, վեճնս, տեղնս, հարստանս և Տա-
հաննս) :

Խ Ե Դ Ի Բ :

Ի Ղեմարանդ արևելեան լեզուաց կամիմ տալ զորդի
իմ (կամ զազգականս) (անուն, հօրանուն, մականուն) որ է
(այսչափ) ամաց, վասն ուսանելոյ զայլ և այլ լեզուա, զգի-
տութիւնս և զարուեստս, յորս կրթին այդր եղեալ աշա-
կերտք. վասն որոյ և խնդրեմ ընդունիլ զնա 'ի թիւ (լիա-
թոշակ, կիսաթոշակ կամ երթուկ) աշակերտաց. իսկ
զոր ինչ հարկն է վասն պահպանութեան նորին (կամ
ուսման) հատուցանեմ ընդ սմին կիսամեայ ժամանակաւ
յառաջագոյն (յառաջին օրէ յունվարի մինչև 'ի մին
յուլիսի, կամ յառաջին օրէ յուլիս ամսոյ մինչև ց մին
յունվարի այս ինչ ամի) (վասն իրակատար թոշակի զ375
ռուպլի. վասն կիսաթոշակի զ225 ռուպլի, վասն ուսա-
նելոյ միայն զ125 ռուպլի թուղթ դրամովք) և խնդրեմ
տալ ինձ զօրինաւոր ձեռագիր վճարման այսր գումարի,
Քնդ այսմ յաւելում զկարևոր վկայութիւնս զծննդենէ,
զմկրտութենէ և զպատուաստոյ պիսակի որդւոյն իմոյ
(կամ ազգականիս) : Օ, այս աղերսագիր ստորագրեցի

прилагаю у сего надлежащія свидетельства. (Къ сему прошенію такой-то (звание или чинъ, имя, отчество и фамилія) руку приложилъ.

Примѣчаніе. По сей же формѣ родители или родственники составляютъ и подаютъ прошенія и о прочихъ воспитанникахъ, присовокупляя, что такой-то по немуществу своему, или по сиротству малолѣтняго, просить, дабы соблаговолено было на открывшуюся вакансію принять его въ Институтъ безъ платы, на иждивеніе благотворительной суммы. Къ такому прошенію прилагаются узаконенныя свидетельства съ соблюденіемъ правилъ, въ §§ 13, 14, 15 и 16 постановленныхъ, и особое свидетельство отъ мѣстнаго Начальства въ томъ, что малолѣтній изъ бѣдныхъ и сиротъ.

495

(այսպիսի ոմն, վիճակն, աստիճանն, անուէնն, հօրանուէնն
և մականուէնն):

Օրինակ: Ըստ այսմ օրինակի մատուցանեն ծնօղբ
կամ ազգականք զաղերսագիրս վասն ձրիավարժ
աշակերտաց, յաւելեալ ՚ի վերոյիշեալոց, թէ
այսպիսի ոմն վասն չքաւորութեան իւրոյ կամ վասն
որք լինելոյ մանկանն, խնդրէ զի հաճեսցին ընդու-
նել զնա ՚ի Ղեմարանն առանց վարձու, յորժամ
գտցի պարապտեղի ձրի աշակերտաց, ուր և պա-
հեսցի արդեամբք բարերարաց: Առ այսոսիկ աղեր-
սագիրս յաւելեալ լինին օրինաւոր վկայութիւնք,
պահպանելով զկանոնս բացատրեալս ՚ի 13, 14,
15 և 16 տնահամարս, և առանձին վկայագիր ՚ի
կառավարէ տեղւոյն, այնու մտօք թէ մանուկն
այն է աղքատ որք:

ՍԵՆՏԵՄԲԵՐ 1880

